

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

KUNGI BIBL.

13 JUL 1962

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962:14

Sou

1962:14

Justitiedepartementet

ATOMANSVARIGHET

II

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG TILL NY LAGSTIFTNING
OM SKADESTÅNDSANSVAR OCH FÖRSÄKRING
VID ATOMREAKTORDRIFT M.M.

AVGIVET AV ATOMSKADEUTREDNINGEN

Stockholm 1962

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Kronologisk förteckning

1. Skogstillgångarna i Jämtlands län. Idun. 100 s. + 1 utvikskarta. S.
2. Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. Statens Reproduktionsanstalt. 71 s. Jo.
3. Totalförsvarets personalfrågor. Beckman. 305 s. Fö.
4. Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. Beckman. 165 s. I.
5. Vidgad vuxenutbildning på gymnasieområdet. Kihlström. 116 s. E.
6. Statsbidrag till enskild väghållning, m. m. Idun. 92 s. K.
7. Kommunal beredskap. Idun. 198 s. I.
8. Finansplan för budgetåret 1962/63 samt Preliminär nationalbudget för år 1962. Marcus. XXIII + 61 s. Fl.
9. Städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Kihlström. 259 s. Fl.
10. Svensk ekonomi 1960—1965. Idun. 220 s. Fl.
11. Svensk ekonomi 1960—1965. Bilagor 1—5. Idun. 296 s. Fl.
12. Aspekter på utvecklingsbiståndet. Idun. 268 s. U.
13. Skärpta regler för rusdrycksinköp. Idun. 125 s. Fl.
14. Atomansvarighet II. Idun. 205 s. Ju.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962:14

Justitiedepartementet

ATOMANSVARIGHET

II

*Betänkande med förslag till ny lagstiftning
om skadeståndsansvar och försäkring
vid atomreaktordrift m. m.*

AVGIVET AV ATOMSKADEUTREDNINGEN

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB
STOCKHOLM 1962

Innehåll

Skrivelse till departementschefen	5
Lagförslag	7
Motiv	
Inledning	18
Allmänna överväganden	23
Förslag till atomansvarighetslag	28
<i>Inledande bestämmelser</i>	29
1 §	29
2 §	38
3 §	38
4 §	39
5 §	43
<i>Skadestånd</i>	45
6 §	45
7 §	47
8 §	49
9 §	51
10 §	51
11 §	55
12 §	57
13 §	62
14 §	64
15 §	68
16 §	69
17 §	71
18 §	73
<i>Försäkring</i>	77
19 §	77
20 §	79
21 §	80
22 §	81
23 §	82
24 §	82
<i>Ersättning av staten</i>	83
25 §	86
26 §	87

27 §	90
28 §	90
<i>Internationella förhållanden, laga domstol m. m.</i>	91
29 §	91
30 §	96
31 §	100
<i>Övriga bestämmelser</i>	100
32 §	100
33 §	101
<i>Promulgationsbestämmelser</i>	101

Bilagor:

1. Sammanställning av de nordiska förslagen	105
2. OEEC-konventionen	155

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Justitiedepartementet

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juli 1958 tillkallades i augusti 1958 numera justitierådet E. Conradi, ordförande, byråchefen G. Brundin och försäkringsdirektören G. Kalderén att inom justitiedepartementet verkställa utredning rörande vissa skadestånds- och försäkringsfrågor sammanhängande med atomreaktordrift. Att såsom experter biträda vid utredningsarbetet förordnades fil. lic. B. Aler, numera häradshövdingen B. Beskow, assuransdirektören N. Kihlbom, advokaten W. Pehrsson och direktören S. Wetterlundh. Såsom utredningens sekreterare tjänstgjorde till en början hovrättsassessorn E. Mogård. I samband med hans övergång till annan verksamhet i maj 1960 förordnades hovrättsassessorn U. Norden-son till sekreterare hos utredningen.

Utredningen har antagit namnet atomskadeutredningen.

Utredningen avgav den 1 oktober 1959 betänkande med förslag till provisorisk lagstiftning på ifrågavarande område. Betänkandet, som benämndes »Atomansvarighet I», är infört i SOU som nr 34 för år 1959. På grundval av utredningens förslag framlade Kungl. Maj:t till 1960 års riksdag proposition med förslag till provisorisk lag i ämnet (prop. nr 140/1960). Propositionen antogs av riksdagen (andra lagutskottets utl. nr 35/1960; riksdagens skrivelse nr 349/1960). Lag om ersättning för skada i följd av atomreaktordrift m. m (atomansvarighetslag) utfärdades den 3 juni 1960 (SFS nr 246/1960). Lagen gäller under tiden 1 juli 1960—31 december 1963.

Det i sagda betänkande omnämnda, inom organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OECE) bedrivna arbetet på en europeisk atomansvarighetskonvention avslutades i och med att organisationens råd den 29 juli 1960 antog ett förslag till konvention rörande skadeståndsansvar gentemot tredje man inom atomenergis område (convention on third party liability in the field of nuclear energy). Konventionen har därefter under-

tecknats av Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Grekland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Turkiet och Österrike. Konventionen skall ratificeras. Den träder i kraft, när den ratificerats av fem medlemsstater.

Efter avgivandet av det förra betänkandet har utredningen ägnat sig åt att utarbeta lagbestämmelser som ansluter till konventionen. Utredningen har därvid samarbetat med de för motsvarande lagstiftningsuppdrag i Danmark, Finland och Norge verkande kommittéerna.

Den 16 januari 1961 har utredningen avgivit underdånigt yttrande över en framställning av försäkringsinspektionen om höjning av ansvarighetssummorna inom trafikförsäkringen.

Utredningen får härmed vördsamt överlämna betänkande med förslag till ny lag om ansvarighet för skada i följd av atomreaktor drift m. m. (atomansvarighetslag).

En sammanställning av de nordiska förslagen återfinnes i *Bilaga 1*. Konventionen, i engelsk och fransk version samt i svensk översättning, är intagen i *Bilaga 2*.

Utredningens experter har förklarat, att de i det väsentliga ansluter sig till utredningens förslag.

Stockholm den 31 mars 1962.

Erland Conradi

Gerdt Brundin

Gunnar Kalderén

/Ulf K. Nordenson

Förslag till

Lag om ersättning för skada i följd av atomreaktor drift m. m. (atomansvarighetslag)

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser

1 §.

I denna lag förstås med

atombränsle: klyvbart material bestående av uran eller plutonium i form av metall, i legering eller i kemisk förening;

radioaktiv produkt: radioaktivt ämne, som bildats eller blivit radioaktivt genom bestrålning i samband med framställning eller användning av atombränsle, därunder inbegripet radioaktivt avfall från atomanläggning men däremot icke atombränsle och ej heller radioisotoper som befinna sig utanför atomanläggning och begagnas eller äro avsedda för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål;

atoms substans: dels atombränsle med undantag av naturligt uran och av uran som i jämförelse med naturligt uran är utarmat på isotopen U 235, dels radioaktiv produkt;

atomanläggning: atomreaktoranläggning; fabrik för framställning eller behandling av atoms substans; fabrik för separation av isotoper i atombränsle; fabrik för bearbetning av bestrålat atombränsle; anläggning för förvaring av atoms substans, såvida anläggningen ej är avsedd allenast för tillfällig uppläggning under transport av ämnet;

innehavare av atomanläggning: beträffande anläggning inom riket den som enligt atomenergilagen den 1 juni 1956 har eller skall hava tillstånd att innehava eller driva anläggningen eller som eljest råder över densamma, samt beträffande anläggning utom riket den som är att anse som anläggningens innehavare enligt lagen i det land där anläggningen är belägen eller, om anläggningen ej är belägen inom någon stats område, lagen i det land där tillstånd att innehava eller driva anläggningen meddelats;

atomolycka: en skadeorsakande händelse eller följd av händelser med samma ursprung, som framkallats eller vars skadeverkningar helt eller delvis orsakats av radioaktiviteten hos atombränsle eller radioaktiv pro-

dukt eller av radioaktiviteten i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten;

atomskada: skada i följd av atomolycka;

konventionen: den i Paris den 29 juli 1960 undertecknade konventionen angående skadeståndsansvar på atomenergiens område;

konventionsstat: stat som biträtt konventionen.

Konungen äger förordna, att lagen skall äga tillämpning å ämne eller anläggning som icke omfattas av bestämmelserna här ovan. Konungen äger ock förordna, att från lagens tillämpning skall helt eller delvis undantagas atomanläggning, atombränsle eller radioaktiv produkt, om den risk som är förbunden med anläggningen eller ämnet är ringa.

2 §.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger förordna, att två eller flera atomanläggningar som äro belägna i varandras närhet skola i hänseende som avses i denna lag behandlas som en anläggning.

3 §.

Denna lag äger icke tillämpning å atomreaktor i fartyg eller annat transportmedel.

4 §.

Bestämmelserna i denna lag gälla icke atomolycka som inträffat i stat vilken ej biträtt konventionen. Lagen äger ej heller tillämpning å atomskada som eljest uppkommit i sådan stat, med mindre atomolyckan inträffat här i riket och innehavare av här belägen atomanläggning enligt vad i lagen stadgas har att svara för skador i anledning av olyckan; svarar innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat för sådana skador, skall vad den statens lag innehåller om ansvarighetens utsträckning i rummet gälla.

Konungen äger beträffande viss främmande stat som ej biträtt konventionen förordna, att ersättning för atomskada som uppkommer i den staten icke skall utgå här i riket i vidare mån än ersättning i nämnda stat skulle utgå för atomskada som uppkommer här.

Att i vissa fall, utan hinder av vad ovan i denna paragraf föreskrives, den som utgivit ersättning i anledning av atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i stat vilken ej biträtt konventionen äger av en atomanläggnings innehavare kräva åter vad han utgivit, därom stadgas i 13 § andra stycket.

5 §.

Konungen äger förordna, att stat som icke biträtt konventionen skall vid lagens tillämpning likställas med konventionsstat.

Skadestånd

6 §.

Atomskada som uppkommit genom atomolycka i atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat skall ersättas av denna anläggnings innehavare.

Beträffande ersättning för skada under transport av atomsubstans gäller vad i 7 § stadgas.

Har atomskada eljest orsakats av atomsubstans som vid olyckstillfället icke fanns i atomanläggning men som kom från dylik anläggning här i riket eller i annan konventionsstat, skall skadan ersättas av denna anläggningens innehavare. Hade ämnet övertagits av annan anläggningssinnehavare, skall dock ersättningsskyldigheten åvila denne.

7 §.

Under transport av atomsubstans från atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat svarar den avsändande anläggningssinnehavaren för atomskada som uppkommit genom atomolycka utanför hans anläggning. Inträffade olyckan sedan atomsubstansen övertagits av annan innehavare av atomanläggning i konventionsstat, åvilar dock ansvarigheten den sistnämnde.

Var atomsubstansen under transport från stat som ej biträtt konventionen till atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat med samtycke av dess innehavare, svarar mottagaren för skada genom atomolycka under transporten.

Anläggningssinnehavarens ansvarighet enligt denna paragraf avser även tillfällig uppläggning av atomsubstansen under transporten.

8 §.

På ansökan av fraktförare som utför transport varom förmåles i 7 § må Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att sökanden i stället för innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall svara för skada som avses i sagda paragraf. Sådant förordnande må ej meddelas med mindre anläggningens innehavare samtyckt därtill samt sökanden visat, att försäkring tecknats enligt 19—23 §§ eller säkerhet ställts enligt 24 §. Har förordnande meddelats, skall vad i denna lag stadgas med avseende å anläggningens innehavare i stället gälla fraktföraren såvitt angår atomolycka under transporten.

Har motsvarande förordnande utfärdats enligt lagen i annan konventionsstat med avseende å skada för vilken innehavare av anläggning i den staten skolat svara, skall ock sådant förordnande vid tillämpning av denna lag hava den verkan som i första stycket sägs.

9 §.

Ersättning enligt denna lag utgår ändå att anläggningens innehavare ej är vållande till skadan. Ansvarighet föreligger dock ej efter bestämmelserna i denna lag för atomskada som är en följd av krigshandling eller liknande handling under väpnad konflikt, invasion, inbördeskrig eller uppror.

I den mån icke nedan annorlunda stadgas skall ersättningen bestämmas med tillämpning av allmänna skadeståndsrättsliga grunder.

10 §.

För skada å anläggningen eller å annan egendom som anläggningens innehavare när atomolyckan inträffade hade i sitt förvar eller under sin kontroll inom anläggningens område och i förbindelse med dess bruk utgår ej ersättning enligt denna lag.

Ersättning i fall som avses i 7 § utgår ej för skada å det transportmedel, varå atomsubstansen fanns när atomolyckan inträffade. Svarar innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat för skada under transporten, skall dock gälla vad den statens lag i sådant hänseende föreskriver.

11 §.

Har den som led skadan medverkat till denna genom eget vållande som ej var ringa, skall efter vad som för varje fall prövas skäligt bestämmas, om och i sådant fall till vilket belopp skadestånd skall utgå.

Ersättning åt den som tagit olovlig befattning med det ämne som orsakat skadan må ock jämkas efter vad som finnes skäligt.

12 §.

Skadeståndsanspråk i anledning av atomskada, som omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag eller lagen i annan konventionsstat, må ej göras gällande mot någon annan än anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet. Vad nu sagts skall gälla, även om anläggningsinnehavarens eller försäkringsgivarens ansvarighet upphört till följd av bestämmelserna i 18 § eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Utan hinder av vad nu sagts skall beträffande ansvarighet under transport av atomsubstans eller eljest i följd av begagnande av fartyg eller annat transportmedel tillämpas vad i sådant hänseende följer av internationellt fördrag, som var i kraft eller öppet för undertecknande, ratifikation eller anslutning den 29 juli 1960, eller av bestämmelser grundade på sådant fördrag så ock enligt Konungens förordnande andra bestämmelser i konventionsstats lag vilka i huvudsak motsvara föreskrifterna i sådant fördrag.

Angående ersättning av statsmedel stadgas i 25—28 §§.

13 §.

Den som nödgats utgiva skadestånd på grund av fördrag eller bestämmelser som avses i 12 § andra stycket eller på grund av lagstiftning i stat som ej biträtt konventionen äger kräva ersättningen åter av anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag.

Har någon som har sitt huvudkontor här i riket eller i annan konventionsstat eller någon som är anställd hos sådan person nödgats utgiva skadestånd i anledning av atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i stat vilken ej biträtt konventionen, äger han, ändå att den skadelidande till följd av bestämmelserna i 4 § icke äger rätt till skadestånd enligt denna lag, kräva ersättningen åter av anläggningsinnehavare, som med bortseende från sagda bestämmelser skolat svara för skadan. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans till mottagare i stat som ej biträtt konventionen, skall dock den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej gälla längre än till dess ämnet lossats från det transportmedel varmed det anlänt till sagda stat; och har skadan uppkommit under transport av atomsubstans från avsändare i sådan stat, skall den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke inträda förrän ämnet lastats på det transportmedel varmed det avsändes från den främmande staten.

Återkravs rätt enligt vad i första och andra styckena sägs må icke göras gällande i den mån den som framställer kravet själv svarar för skadan jämlikt 17 §.

14 §.

Anläggningsinnehavares ansvarighet jämlikt 6, 7 och 13 §§ för skador i följd av en och samma atomolycka är begränsad till femtio miljoner kronor, därest icke Konungen, eller myndighet som Konungen bestämmer, med hänsyn till anläggningens storlek eller art eller omständigheterna i övrigt, fastställt lägre belopp, minst tjugufem miljoner kronor. Åvilar ansvarigheten innehavare av anläggning i annan konventionsstat, skall dock ansvarighetsbeloppet bestämmas enligt lagen i den staten.

Ansvarigheten i anledning av dödsfall eller personskada är för varje dödad eller skadad person begränsad till femhundredratusen kronor.

De i första och andra styckena angivna beloppen innefatta icke ränta och ersättning för rättegångskostnader.

15 §.

Svara två eller flera anläggningsinnehavare för samma skada skall skadeståndsskyldigheten åvila dem en för alla och alla för en med begränsning för envar av dem till belopp som gäller för honom enligt vad i 14 § första stycket stadgas. Har skadan uppkommit under transport av atom-

substans, är dock den gemensamma ansvarigheten begränsad till det högsta belopp som gäller för någon av anläggningsinnehavarna.

Innehavarna emellan skall ansvarigheten fördelas efter vad som finnes skäligt med hänsyn till varje anläggnings andel i skadans uppkomst och omständigheterna i övrigt.

16 §.

Om ansvarighetsbelopp som gäller enligt 14 § första stycket eller 15 § första stycket ej förslår till gottgörelse åt dem som äro berättigade till ersättning därur, skola deras ersättningar jämte därå belöpande ränta nedsättas med samma kvotdel.

Kan efter inträffat skadefall befaras att nedsättning som avses i första stycket skall visa sig erforderlig, äger Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att ersättning tills vidare skall utgå allenast med viss kvotdel av full ersättning.

17 §.

Belopp som innehavare av atomanläggning utgivit i ersättning enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag må han söka åter av fysisk person som uppsåtligen orsakat skadan eller av den som gentemot anläggningsinnehavaren uttryckligen åtagit sig att svara för densamma.

Återkravs rätt tillkommer ock anläggningsinnehavaren gentemot den som utför sådan transport av atoms substans för vilken anläggningsinnehavaren svarar enligt 7 §, om fraktföraren utan samtycke av anläggningsinnehavaren fört in ämnet i konventionsstat där i överensstämmelse med konventionen anläggningsinnehavaren har att svara med högre ansvarighetsbelopp än som gäller enligt 14 § första stycket; återkravs rätten avser i detta fall vad anläggningsinnehavaren nödgats utgiva utöver belopp som avses i sagda stycke. Rätt till återkrav som nu sagts må dock icke göras gällande, om införandet av ämnet på den främmande statens område skett för att rädda liv eller egendom eller eljest framtvingsats av omständigheter över vilka fraktföraren icke kunnat råda.

I vidare mån än som följer av vad i första och andra styckena i denna paragraf sägs eller av vad i 15 § stadgas äger anläggningsinnehavare icke rätt att av annan återfå vad han utgivit enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

18 §.

Vill någon med stöd av 6, 7 eller 13 § rikta ersättningsanspråk mot innehavare av atomanläggning eller mot försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet, skall han vid äventyr av talans förlust anmäla sitt anspråk hos innehavaren inom två år från den dag han erhöi kunskap

om skadan och om den för skadan ansvarige eller med iakttagande av skälig aktsamhet hade bort erhålla sådan kunskap.

Talan å ersättning må icke väckas mot anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren senare än tio år från den atomolycka som gav upphov till skadan. Har skadan orsakats av atoms substans som olovligen tillgripits, förlorats eller övergivits utan att hava åter tillvaratagits, må, oavsett när olyckan inträffat, skadeståndstalan mot anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren icke väckas senare än tio år från tillgreppet, förlusten eller övergivandet. Konungen må, i samband med att förordnande enligt 29 § tredje stycket meddelas, såvitt det påkallas för att uppfylla konventionens bestämmelser, föreskriva att den som lidit skada skall vara bevarad vid sin rätt till ersättning, ändå att talan icke väckts vid domstol här i riket inom tid som nu sagts.

Angående ersättning av staten stadgas i 26 §.

Försäkring

19 §.

För att täcka ansvarighet för atomskada enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag, såvitt gäller ansvarighetsbelopp som anges i 14 § första stycket första punkten, skall innehavare av här i riket belägen atomanläggning taga och vidmakthålla försäkring som Konungen eller av Konungen utsedd myndighet godkänner.

Försäkringen må tagas

a) antingen så, att försäkringsbeloppet täcker ansvarigheten för varje inträffande atomolycka;

b) eller ock så, att försäkringen vid varje tidpunkt gäller för anläggningen med avtalat försäkringsbelopp efter avdrag för ersättning som försäkringsgivaren har att vidkännas på grund av försäkringen.

Ansvarighet för skada under transport enligt 7 § må täckas av särskild försäkring.

20 §.

Försäkringsbeloppet skall vara i fall som anges i 19 § andra stycket under a) minst det belopp som gäller såsom ansvarighetsbelopp för anläggningsinnehavaren enligt 14 § första stycket första punkten och i fall som anges i 19 § andra stycket under b) minst detta belopp ökat med en femtedel därav. Försäkringsbeloppet innefattar icke ränta och ersättning för rättegångskostnader.

Har försäkringen tecknats på sätt anges i 19 § andra stycket under b), åligger det anläggningens innehavare att, så snart försäkringsfall inträffat som ensamt eller i förening med tidigare försäkringsfall kan antagas för- anleda nedskrivning av försäkringsbeloppet så att det kommer att under-

stiga det för anläggningsinnehavaren gällande ansvarighetsbeloppet, taga tilläggsförsäkring som åter bringar försäkringen upp till minst sistnämnda belopp ökat med en femtedel därav.

21 §.

Försäkringen skall dels för den som är berättigad till ersättning i anledning av skadan medföra rätt att utbekomma ersättningen direkt av försäkringsgivaren och dels, i den mån försäkringsgivaren icke gjort annat förbehåll, för anläggningens innehavare gälla mot den ansvarighet för skada som kan för honom uppkomma enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

22 §.

Har försäkringsavtalet efter uppsägning eller eljest upphört, är försäkringsgivaren ändock gentemot den som lidit skada ansvarig för skadestånd på grund av atomolycka som inträffat innan två månader förflutit från det skriftlig anmälan om dagen för avtalets upphörande inkommit till myndighet som Konungen bestämmer. Gäller försäkringen skada som uppkommit under transport av atoms substans må dock försäkringsgivarens ansvarighet gentemot den skadelidande icke bringas att upphöra så länge transporten pågår.

Om ny försäkring meddelats, skall beträffande därefter inträffad atomolycka vad i första stycket stadgas icke äga tillämpning.

Försäkringsgivaren må ej i vidare mån än som följer av vad ovan i denna paragraf stadgas till befrielse från ansvarighet gentemot den som lidit skada åberopa omständighet som beror av annan än denne.

23 §.

Vad i 21 och 22 §§ stadgats skall, oaktat utländsk lag i övrigt är tillämplig å förhållandet mellan försäkringsgivaren och anläggningsinnehavaren eller anläggningen är belägen i utlandet, gälla så snart talan å ersättning enligt denna lag må upptagas här i riket.

24 §.

Försäkringsplikt varom stadgas i 19 § åvilar icke staten.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger att från försäkringsplikten befria anläggningsinnehavare, som ställer betryggande säkerhet för sina förpliktelser enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag och tillika visar, att han på tillfredsställande sätt sört för reglering av uppkommande skador.

Vad i denna lag sägs om försäkring (försäkringsgivare) skall äga motsvarande tillämpning i fråga om säkerhet (den som gentemot anläggningsinnehavare åtagit sig att ställa säkerhet) enligt andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Ersättning av staten

25 §.

Visar den som enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag är berättigad till skadestånd av innehavare av atomanläggning här i riket, att han icke kunnat utfå detta skadestånd av anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren, gäldas skadeståndet av staten.

Statens garanti enligt första stycket täcker dock icke i något fall ersättning utöver det ansvarighetsbelopp som gäller för anläggningsinnehavaren enligt 14 § första stycket första punkten.

26 §.

Har atomolycka, för vars skadeverkningar innehavare av atomanläggning här i riket är ansvarig, medfört atomskada här, vilken yppats först efter det att anläggningsinnehavarens ansvarighet till följd av bestämmelserna i 18 § andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag upphört men inom trettio år efter olyckan, skall ersättning utgivas av staten. För skada som yppats innan ansvarigheten sålunda upphört skall ersättning ock utgå av statsmedel, om den skadelidande underlåtit att inom föreskriven tid väcka talan eller eljest företaga preskriptionsavbrytande åtgärd samt haft skälig ursäkt för sin underlåtenhet.

Ersättningskyldigheten skall bestämmas som om anläggningsinnehavaren svarat för skadan. Har skadestånd som anläggningsinnehavaren haft att utgiva i anledning av olyckan nedsatts på grund av att ansvarighetsbeloppet ej räckt till full ersättning, skall ersättningen av statsmedel jämkas i samma mån. Anspråk på ersättning skall vid äventyr av talans förlust inom tid som angives i 18 § första stycket anmälas hos myndighet som Konungen bestämmer.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna, att ersättning enligt denna paragraf skall utgå jämväl för skada som uppkommit utom riket.

27 §.

Om det ansvarighetsbelopp som gäller för anläggningsinnehavarens ansvarighet enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag icke förslår till gäldande av ersättning för här i riket uppkomna skador, skall gottgörelse beredas av statsmedel enligt grunder som fastställas av Konungen och riksdagen. Gottgörelse som nu sagts skall jämväl lämnas i tillägg till ersättning som för här i riket uppkomna skador utgives enligt 26 §, om sådan ersättning nedsatts i enlighet med andra stycket andra punkten i sagda paragraf.

28 §.

Belopp som utgivits enligt 25 § äger staten söka åter av anläggningsinnehavaren, försäkringsgivaren och den mot vilken anläggningsinnehavaren har återkravs rätt jämlikt 17 §.

Vad staten utgivit enligt 26 och 27 §§ må den söka åter allenast av fysisk person som uppsåtligen orsakat skadan.

Internationella förhållanden, laga domstol m. m.

29 §.

Talan med stöd av 6, 7 eller 13 § mot innehavare av atomanläggning eller den som meddelat försäkring mot hans ansvarighet må väckas här i riket, om anläggningen är belägen här, dock att talan icke må upptagas här om den atomolycka som givit upphov till skadan i sin helhet inträffat inom en annan konventionsstats område under transport av atomsubstans.

Ändå att anläggningen ej är belägen här i riket, må talan som avses i första stycket väckas här, om olyckan i sin helhet inträffat inom riket under transport av atomsubstans.

Konungen äger, om det för visst fall påkallas för att efterkomma konventionens bestämmelser, förordna om utvidgning eller inskränkning av den behörighet som jämlikt första och andra styckena tillkommer svensk domstol.

30 §.

Talan i mål, som enligt 29 § skall upptagas här i riket, väckes vid rätten i den ort, där atomolyckan inträffade.

Skulle med tillämpning av bestämmelsen i första stycket två eller flera domstolar vara behöriga, må talan väckas vid en av dem. Finnes ej behörig domstol enligt vad där sägs, skall talan väckas vid Stockholms rådhusrätt.

31 §.

Har i mål om ersättning för skada genom atomolycka dom meddelats i annan konventionsstat och äro domstolarna i den staten enligt konventionen behöriga att upptaga tvist som domen gäller, må sagda dom, så snart den vunnit laga kraft och må verkställas i den stat där den meddelats, gå i verkställighet jämväl här i riket, utan att ny prövning sker av den sak som genom domen avgjorts.

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt. Vid ansökningen skola fogas:

1. domen i huvudskrift eller av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift; samt
2. förklaring av vederbörande myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser ersättning enligt konventionen samt att den vunnit laga kraft och må verkställas i sagda stat.

Nu nämnda handlingar skola vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet. Sådant bevis skall vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den främmande

staten. Är någon av de i ärendet åberopade handlingarna avfattad på annat främmande språk än det danska eller norska, skall handlingen åtföljas av översättning till svenska språket, vars riktighet skall vara styrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller ock av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet må ej bifallas utan att motparten haft tillfälle att svara därpå.

Bifalles ansökningen, skall domen verkställas på samma sätt som svensk domstols laga kraft ägande dom, där ej, efter klagan över hovrättens beslut, högsta domstolen annorledes förordnar.

Övriga bestämmelser

32 §.

När atoms substans sändes från eller till anläggning här i riket under sådana omständigheter, att anläggningsinnehavaren jämlikt 7 § svarar för uppkommande skador, skall anläggningens innehavare till fraktföraren överlämna ett certifikat, som skall vara utställt av försäkringsgivaren eller den som ställt säkerhet enligt 24 § eller å dennes vägnar och innehålla uppgift om vem som är anläggningsinnehavare och dennes adress, den atoms substans och den transport som försäkringen eller säkerheten avser samt försäkringens eller säkerhetens belopp, art och varaktighet. Certifikatet skall vara försett med intyg av myndighet som Konungen bestämmer att den däri nämnde anläggningsinnehavaren är innehavare av atomanläggning i konventionens mening. Gentemot den som utställt certifikatet, eller den å vilkens vägnar det utställts, gäller certifikatet som fullt bevis för att de uppgifter handlingen innehåller angående anläggningsinnehavaren och hans adress samt försäkringens eller säkerhetens belopp, art och varaktighet äro riktiga; motbevisning i sådant hänseende är ej tillåten.

33 §.

Den som försummar försäkringsplikten enligt denna lag eller ej iakttagit sådana villkor om ställande av säkerhet som föreskrivits med stöd av 24 § andra stycket dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den

Genom lagen upphäves

lagen den 3 juni 1960 (nr 246) om ersättning för skada i följd av atomreaktor drift m. m. (atomansvarighetslag)

så ock vad i övrigt finnes i lag eller författning stridande mot nya lagens bestämmelser.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till stadgande som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Inledning

I inledningen till utredningens första betänkande (SOU 1959: 34) — i fortsättningen betecknat som del I — har (s. 11 ff) i skilda avsnitt lämnats redogörelser för de grundläggande principerna för atomenergins utnyttjande, den radioaktiva strålningens medicinska verkningar, olycksfallsrisker i atomanläggningar, det svenska atomenergiprogrammet, inhemsk lagstiftning angående kontroll m. m. inom atomenergins område, utredningens direktiv samt utländsk lagstiftning m. m.

I huvudsak må i dessa hänseenden hänvisas till framställningen i del I. I korthet skall emellertid i det följande beröras vad härutinnan förekommit av intresse efter den 1 oktober 1959.

Av de *olyckor i atomanläggningar* som enligt tillgängliga informationer inträffat under de senaste två åren bör nämnas två olyckor vilka båda ägt rum i Förenta Staterna.

Den 16 oktober 1959 inträffade en olycka vid den kemiska behandlingsanläggningen för använt reaktorbränsle vid försöksstationen i Idaho Falls i USA. En kedjereaktion inträffade genom att koncentrerad lösning av hög-anrikat uran genom felfunktion överfördes från en säker förvaringsanordning inom själva behandlingscellerna till en uppsamlingstank för avfall. Överföringen skedde genom en ledning vilken normalt användes för att transportera sådana lösningar som använts för rengöring av utrustningen. Uppsamlingstanken var försedd med så kraftigt strålskydd att någon strålning från själva reaktionen icke nådde personalen. Tjuguen personer uppehöll sig i byggnaden, som evakuerades, när strålningslarm utlöstes av den luftburna radioaktiviteten. Av dessa erhöll sju nämnvärd yttre bestrålning, varvid den högsta mottagna helkropps-dosen var 8 rem, och två personer erhöll en bestrålning av huden av respektive 50 och 32 rem. Ingen medicinsk behandling erfordrades och efterföljande undersökningar har visat att någon nämnvärd intern dos icke erhöles genom inandning av den luftburna aktiviteten. Några skador på utrustningen uppstod inte, men återvinningen av uranlösningarna kostade ca 300 000 kronor. Inga skadeverkningar i omgivningen har rapporterats.

På kvällen den 3 januari 1961 inträffade en olycka med reaktorn SL-1 vid samma försöksstation. Samtliga närvarande av driftpersonalen, tre personer, dödades vid olyckan, som sannolikt startades genom en kedje-

reaktion. Reaktorn är en kokarreaktor för nominellt 3 MW termisk effekt och är avsedd som prototyp för reaktorer som skall användas vid avlägsna militära baser. Bränslet är anriktat uran kapslat i aluminium och moderatorn är lätt vatten. När olyckan inträffade var reaktorn ej i drift och hade varit avstängd under ca tio dygn. Personalen var sysselsatt med att ansluta kontrollstavsmechanismerna på toppen av reaktorn. Omständigheterna tyder på att en kedjereaktion kan ha startat vid denna operation, varvid en våldsam ångutveckling uppstått i reaktortanken. Då öppningarna till denna delvis var tillslutna, kan delar av kontrollelementen och andra komponenter i reaktorkärnan ha blåsts ut på grund av det stora trycket i reaktortanken. De dödade personerna synes ha befunnit sig på reaktortoppen, där strålskyddet till stora delar hade avlägsnats i samband med de arbeten som pågick. Två av de dödade torde ha avlidit omedelbart och den tredje efter ca två timmar. Dödsorsaken var i samtliga fallen mekaniska skador, vilka hade förorsakats av tryckverkningarna, men strålningsnivån invid reaktorn var efter olyckan så hög, att den under ungefär en timme skulle ha givit dödlig dos. Konsekvenserna av olyckan för omgivningen med hänsyn till luftburen aktivitet kan praktiskt taget sägas ha varit obefintliga, trots att reaktorbyggnaden ej var av gastät typ. Byggnaden var i stort sett oskadad efter olyckan. Undersökningen av olyckans verkningar har måst bedrivas i långsam takt på grund av de kvarstående höga strålningsnivåerna inom reaktorbyggnaden, varför det torde komma att dröja ytterligare någon tid innan en fullständig redogörelse för olyckan föreligger.

Beträffande *det svenska atomenergiprogrammet* må följande anföras.

Huvudansvaret för utvecklingsarbetet på atomenergis område åvilar Aktiebolaget Atomenergi. Bolaget har sin verksamhet i huvudsak förlagd till Stockholm och Studsvik. Stockholmsanläggningarna omfattar bl. a. en bränsleelementfabrik på Liljeholmen, en anläggning för förvaring av atombränsle i Vällingby samt den i del I omnämnda experimentreaktorn R 1 vid Drottning Kristinas väg.

Utvecklingsprogrammet för anläggningarna i Studsvik har hittills i allt väsentligt fullföljts i enlighet med de planer för vilka redogjorts i del I (s. 19). Sålunda är experimentreaktorn R 0 och materialprovningsreaktorn R 2 numera i drift; R 0 togs i bruk redan hösten 1959 och R 2 blev kritisk i juni 1960. Vid forskningsstationen i Studsvik är även lågeffektreaktorn R 2—0 i drift. En fortsatt utbyggnad planeras, omfattande bl. a. en snabb nolleffektsreaktor FR 0. I Ranstad i Skaraborgs län har slutligen Aktiebolaget Atomenergi ett uranverk under uppförande.

Den av bolaget i samarbete med vattenfallsstyrelsen och Stockholms stads elverk projekterade kraftvärmereaktorn i Ågesta utanför Stockholm (tidigare benämnd R3/Adam) är under uppförande och beräknas kunna tagas i bruk 1963. Inom bolaget och vattenfallsstyrelsen pågår f. n. också projekteringsarbetet för den elkraftreaktor som avses bli förlagd till Marviken på

Vikbolandet (tidigare benämnd R4/Eva). Riktpunkten för detta arbete är, att reaktorn skall kunna bli kritisk under 1967. Koncessionsansökan för anläggningen ingavs 1960 och är under behandling.

Koncession har numera beviljats för en av Atomkraftkonsortiet projekterad elkraftreaktor av utländsk typ som skall förläggas till Simpevarp i Kalmar län. Reaktorn beräknas bli tagen i drift i mitten av 1960-talet, men något definitivt beslut om uppförande av anläggningen föreligger ännu inte.

Världsmarknadsutvecklingen med överskott och extremt låga priser på fossila bränslen under de senaste åren har medfört att flera länder omprövat och även i viss utsträckning skurit ned sina atomenergiprogram. För Sveriges del skedde en dylik nedskärning redan 1958, då ett värmereaktorprojekt i Västerås slopades. Som framgått av det föregående har också numera realiserandet av R 4-projektet skjutits något framåt i tiden.

För innevarande budgetår utgör anslagen till Aktiebolaget Atomenergi 122 miljoner kronor och till vattenfallsstyrelsen 30 miljoner kronor. Då vissa anslagsreservationer föreligger, torde dock medelsförbrukningen bli icke oväsentligt större. Dessutom upptager ett särskilt anslag till internationellt atomenergisamarbete 6 miljoner kronor under innevarande budgetår, huvudsakligen avsett för europeiska samarbetsprojekt inom det reorganiserade OEEC, som numera verkar under namnet OECD («Organisation for Economic Co-operation and Development»).1

Den inhemska kontrollagstiftningen på atomenergins område har sedan hösten 1959 — då det förra betänkandet avgavs — utökats med dels lagen den 3 juni 1960 (nr 331) om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m., vilken trädde i kraft den 1 juli 1960, och dels lagen den 2 december 1960 (nr 679) om rätt att undersöka och bearbeta fyndighet av uranhaltigt material m. m. (uranlag), vilken trädde i kraft den 1 januari 1961.

Enligt lagen om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar skall det ankomma på vederbörande länsstyrelse att i händelse radioaktiva ämnen utsprides från en atomanläggning i sådan mängd, att särskilda skyddsåtgärder är påkallade, sörja för att erforderliga åtgärder vidtages, t. ex. utrymning av område som beröres av olyckan, utfärdande av förbud att beträda eller nyttja visst område eller att nyttja naturprodukt eller att eljest bruka och förfoga över egendom, förstörande och undanskaffande av kontaminerade livsmedel etc. För att tillgodose behovet av arbetskraft för genomförandet av de nödiga åtgärderna äger länsstyrelsen förordna att varje person mellan 18 och 65 år skall vara skyldig att lämna bistånd i arbetet. Den som uttagits till eller eljest deltagit i skyddsarbete äger under vissa villkor rätt till ersättning av statsmedel dels för havda kostnader och för utfört arbete och dels för skada som under arbetet tillskyndas honom. Av den er-

¹ OECD trädde i verksamhet den 1 juli 1961. I fortsättningen användes i betänkandet den äldre beteckningen.

sättningskungörelse som med stöd av lagen utfärdats av Kungl. Maj:t den 30 juni 1961 (nr 457) framgår bl. a., att där ej annat följer av vad i förordningen stadgas ersättning för kroppsskada skall utgå med belopp, som skulle ha utgivits jämlikt yrkesskadeförsäkringslagen, såframt skadan omfattats av den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen, samt att i övrigt bestämmelserna i nämnda lag rörande obligatorisk försäkring i tillämpliga delar skall lända till efterrättelse. Detta torde medföra, att förhållandet mellan skadeersättningsbestämmelserna i lagen om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar och atomansvarighetslagen såvitt gäller personskada blir att bedöma på samma sätt som förhållandet mellan yrkesskadeförsäkringslagen och atomansvarighetslagen (del I s. 39 och prop. nr 140/1960 s. 47).

Uranlagen innehåller bestämmelser om tillståndsvång för rätt att till utrönande av möjligheterna att utvinna uran eller uranförening undersöka fyndighet av uranhaltigt material ävensom bestämmelser om koncession för rätt att bearbeta sådan fyndighet.

På *det internationella planet* har arbetet på att åstadkomma enhetliga ansvarighetsregler bedrivits parallellt inom OEEC och IAEA (»International Atomic Energy Agency») i Wien, det FN-organ för atomenergifrågor som instiftades 1956 och som f. n. räknar ett 80-tal medlemsländer, däribland samtliga de nordiska staterna. En inom IAEA verksam expertgrupp utarbetade under 1959 ett utkast till en konvention (»Draft international convention on minimum international standards regarding civil liability for nuclear damage»). Förslaget remitterades under 1960 till medlemsländernas regeringar för yttrande. Sedan utkastet — som i sina huvuddrag överensstämde med OEEC-konventionen — i november 1960 diskuterats vid ett möte mellan OEEC-ländernas experter, avgav den svenska regeringen yttrande över förslaget i december s. å. I maj 1961 sammanträdde en grupp regeringsexperter från femton medlemsländer, däribland Finland, i Wien för att på grundval av de avgivna yttrandena överarbeta utkastet och framlägga ett reviderat förslag. Det nya förslaget torde därefter ånyo komma att underställas medlemsländernas regeringar. Avsikten torde vara att sedermera sammankalla en diplomatisk konferens för att om möjligt bringa frågan till en slutgiltig lösning genom antagandet av en världskonvention.

Såväl OEEC-konventionen som det inom IAEA utarbetade konventionsförslaget har avseende endast å landbaserade atomanläggningar och gör sålunda undantag för atomreaktorer i fartyg eller annat transportmedel. Frågan om skadeståndsansvar för olyckor som vållas i samband med nyttjandet av atomdrivna fartyg har emellertid erhållit aktualitet genom att dylika fartyg börjat tagas i bruk för såväl militära som kommersiella ändamål i Förenta Staterna och Sovjetunionen. De härmed sammanhängande problemen har också uppmärksamrats i internationella sammanhang. Efter visst förberedande expertarbete behandlades sålunda frågan vid en diplomatisk sjörättskonferens som på gemensam inbjudan av belgiska regering-

en och IAEA ägde rum i april 1961 i Bryssel. Konferensen antog ett förslag till konvention rörande skadeståndsansvar för redare («operators») av atomdrivna fartyg. Förslaget skall underställas de berörda regeringarna och ytterligare överarbetas av en särskilt tillsatt kommitté. En ny diplomatisk konferens har sammankallats för att om möjligt träffa ett slutligt avgörande.

Arbetet på olika nationella lagar rörande skadestånds- och försäkringsfrågor i samband med atomreaktordrift har fortskridit i takt med arbetet på tillskapande av internationella konventioner på detta område. Sålunda har i Förbundsrepubliken Tyskland och i Schweiz de i del I omnämnda lagförslagen numera lett till lagstiftning; den tyska lagen trädde i kraft den 28 december 1959 och den schweiziska lagen den 1 juli 1960. Lagförslag har numera också framlagts i Belgien, Italien och Österrike, och i flertalet övriga OEEC-länder pågår ett motsvarande lagstiftningsarbete, inriktat på att möjliggöra för dessa länder att ansluta sig till OEEC-konventionen. Detta gäller även England och Tyskland, där ett reformarbete inletts med sikte på att anpassa de nationella lagarna till OEEC-konventionens system och möjliggöra dessa staters anslutning till konventionen. Då på sätt framgår av det följande även det nu framlagda lagförslaget i sin helhet bygger på OEEC-konventionen och utarbetats med sikte på att Sverige skall tillträda konventionen, har vi inte funnit anledning att här lämna någon närmare redogörelse för de utländska lagarna eller lagförslagen.

Atomskadeutredningen har bedrivit sitt arbete i nära samråd med motsvarande kommittéer i Danmark, Finland och Norge. En gemensam rikt-punkt för arbetet har varit att på ifrågavarande rättsområde åstadkomma en likformig nordisk lagstiftning som direkt bygger på OEEC-konventionens bestämmelser. Ehuru Finland icke är medlem av OEEC och det även av andra skäl kan vara ovisst om Finland kommer att ansluta sig till konventionen, har den finska utredningen dock arbetat utifrån det hypotetiska antagandet att en dylik anslutning skall komma till stånd, och det finska lagförslaget har utformats i enlighet härmed.

Allmänna överväganden

Vid tillkomsten av den provisoriska lagen förutsattes att denna — i samband med att arbetet på att inom OEEC åstadkomma en västeuropeisk atomansvarighetskonvention ledde till resultat — skulle komma att avlösas av en mera definitiv lagstiftning. De skäl som i del I anförts för en speciallagstiftning på förevarande område äger alltså sin fulla giltighet.

Vi har vid utarbetande av det nu föreliggande förslaget — i likhet med motsvarande utredningskommittéer i de nordiska grannländerna — utgått från att Sverige skall ratificera OEEC-konventionen, som signerats av det stora flertalet av de till organisationen anslutna staterna. Att så skall ske har också allmänt antagits såväl under remissbehandlingen som vid departements- och riksdagsbehandlingen av förslaget till provisorisk lag. Den avgörande synpunkten har härvid givetvis varit, att ett omfattande tekniskt och ekonomiskt internationellt samarbete på atomenergiverksamhetens område utgör en ovillkorlig förutsättning för en gynnsam och snabb utveckling av denna verksamhet. Att tänkbara hinder för denna utveckling även i vårt land undanröjes är uppenbarligen nödvändigt, om vi inte vill riskera att i en framtid ställas inför en kris i vår energiförsörjning. Härvid är det av stor betydelse, att ett på internationell solidaritet baserat enhetligt ersättningsssystem etableras i berörda länder. Att det för Sveriges vidkommande härvid främst är vårt samarbete med de västeuropeiska länderna som kommer i blickpunkten säger sig självt. Det kan på goda grunder antagas, att konventionen inom en nära framtid träder i kraft och ratificeras av flertalet berörda länder. Under sådana omständigheter synes det över huvud icke kunna ifrågakomma, att Sverige genom att införa från konventionen avvikande ersättningsbestämmelser ställer sig utanför den internationella gemenskapen.

Vi har därför funnit oss icke ha anledning att annat än i förbigående beröra sådana i och för sig tänkbara alternativ som vid sidan av konventionens system må kunna erbjuda sig för en lösning av skadestands- och försäkringsproblemen på förevarande område. Undantag måste härvid göras för frågor av i allmänhet begränsad principiell räckvidd, vilka konventionen uttryckligen eller underförstått lämnat åt vederbörande lands nationella lagstiftning att lösa inom ramen för konventionens system; till frågor av denna art får vi anledning att återkomma i det följande.

Då förslaget till provisorisk lagstiftning utarbetades skedde detta under den förutsättningen, att lagen borde erhålla en sådan utformning att det framtida genomförandet av en på konventionen byggd, mera permanent lagstiftning icke försvårades. Den provisoriska lagen erhöll också i fråga om de grundläggande principerna en utformning som nära anslöt till det vid den aktuella tiden föreliggande konventionsutkastet. Arbetet inom OEEC var redan då långt framskridet, och de ändringar som sedermera vidtagits i konventionsutkastet och influtit i det slutliga konventionsförslaget är till övervägande delen av rent teknisk natur eller rör detaljspörsmål utan principiell räckvidd. Det nu föreliggande, på basis av konventionen utformade lagförslaget överensstämmer därför också till sina huvuddrag med den provisoriska lagen. I likhet med denna och i enlighet med konventionen bygger sålunda förslaget på fyra grundläggande principer: strikt ansvar för innehavare av atomanläggning, s. k. kanalisation av ansvarigheten till anläggningsinnehavaren, begränsning av dennes ansvarighet samt obligatorisk försäkringsplikt eller skyldighet att säkerställa skadeståndsansvaret på annat sätt. Härjämte innehåller förslaget vissa regler om statsgaranti, i huvudsak överensstämmande med motsvarande regler i den provisoriska lagen.

Såsom av det anförda framgår vilar det föreliggande förslaget på skadeståndsrättslig grund. Det är givet, att man i och för sig som alternativ till denna lösning kunde tänka sig ett på rent försäkringsmässiga grunder byggt system. Under remissbehandlingen av förslaget till provisorisk lag har hovrätten över Skåne och Blekinge i sitt yttrande ifrågasatt, om det över huvud är möjligt att nå en tillfredsställande ordning inom skadeståndsrättens ram (prop. nr 140/1960 s. 19). Hovrätten har härvid pekat på de svårigheter som särskilt då det gäller de sena skadeverkningarna måste möta att styrka kausalsammanhanget mellan skadegrundande händelse och timad skada. Mot bakgrunden av dessa betänkligheter fann hovrätten det böra övervägas, om icke ett mer verksamt skydd för allmänheten kunde åstadkommas genom en utbyggnad i ena eller andra formen av det sociala försäkrings-skyddet — exempelvis genom en påbyggnad på sjukförsäkringen.

De av hovrätten anförda synpunkterna — som dock torde äga tillämpning endast för personskador inom landet och således lämna utanför bedömningen såväl sådana personskador i främmande land, för vilka svensk anläggningsinnehavare är ansvarig, som ock alla egendomsskador — är beaktansvärda. Fråga är emellertid, om icke socialförsäkringen, inklusive den allmänna tilläggspensioneringen, redan erbjuder ett tillräckligt grundskydd. I vart fall anser vi oss icke på sakens nuvarande stadium kunna överblicka, om någon utvidgning av socialförsäkringen bör ske med hänsyn till atomriskerna.

Vad beträffar huvudgrunderna i övrigt för förslaget må här hänvisas till vad som anförts i del I (s. 24 ff.). I fråga om den närmare utformningen av

ansvarighets- och försäkringsreglerna liksom bestämmelserna om statsgaranti hänvisas till den speciella motiveringen.

I ett betydelsefullt hänseende, nämligen i fråga om ansvarighetsbeloppets storlek, skiljer sig emellertid förslaget från den provisoriska lagen.

Då det gäller att i lagen fastställa anläggningsinnehavarens maximala ansvarighet, bryter sig intressena mot varandra. Under det att de skadelidandes anspråk på fullgott skydd talar för ett så högt maximum som möjligt — helst naturligtvis ett obegränsat ansvar — föranleder hänsynen till anläggningsinnehavaren och atomindustrin i dess helhet ävensom de försäkringsmässiga synpunkterna, att ansvaret hålles inom rimliga gränser. Och samtidigt som principen om ansvarighetens begränsning nästan med nödvändighet måste föra till att staten av hänsyn till de skadelidande påtager sig ansvar för skador som ej täcks av anläggningsinnehavarens ansvarighet, kan ovedersägligen starka skäl anföras för att hålla statens finansiella engagemang inom relativt snäva gränser. Omsorg om statsfinanserna kan därför föranleda, att anläggningsinnehavarens ansvarighet pressas uppåt. Det är som synes ett komplicerat spel av krafter som verkar i olika riktningar.

Av största betydelse för de svåra avvagningsproblem som man här ställs inför är försäkringsmarknadens kapacitet och atomindustrins förmåga att bära försäkringskostnaderna. Men man bör också beakta intresset av att till underlättande av vårt tekniska och kommersiella utbyte med andra länder tillförsäkra skadelidande i främmande stater ett skydd som är tillfredsställande från dessa länders synpunkt sett och mot bakgrunden av deras egen interna lagstiftning. I synnerhet för de nordiska ländernas del synes det utomordentligt betydelsefullt att de enskilda ländernas lagstiftning i nu förevarande hänseende får en i största möjliga utsträckning enhetlig utformning.

Det kan med hänsyn till vad nu anförts vara av intresse att till jämförelse nämna vilka ansvarssummor som gäller eller föreslagits i vissa europeiska länder vilka i likhet med Sverige redan har genomfört nationell lagstiftning på området eller står i begrepp att införa sådan lagstiftning. Enligt den engelska lagen är ansvarigheten begränsad till 5 miljoner pund (cirka 75 miljoner kronor).¹ Enligt den tyska lagen bestäms försäkringsbeloppet och därmed även ansvarighetssumman av myndigheterna i det enskilda fallet, och i den schweiziska lagen är summan fastställd till 40 miljoner schweiziska francs, d. v. s. cirka 50 miljoner kronor. I Belgien föreslås i princip samma ordning som i Tyskland, och i ett framlagt österrikiskt lagförslag har summan satts till belopp motsvarande cirka 25 miljoner svenska

¹ Detta belopp synes emellertid skola täcka all personskada som drabbar operator's anställda samt, vid transporter, skada även å transportmedlet.

kronor. Ett italienskt lagförslag slutligen fastställer ansvarsbeloppet till cirka 75 miljoner svenska kronor.

Under de samnordiska överläggningarna har från såväl dansk som norsk sida hävdats, att ansvarssumman borde sättas betydligt högre än konventionsförslaget minimum. Man har därvid främst hänvisat till å ena sidan de skadelidandes intresse av ett fullvärdigt skydd och å andra sidan intresset av att statens engagemang begränsas så mycket som möjligt. Det har därvid framhållits, att man i Danmark och Norge knappast kunde räkna med att staten skulle vara beredd att ikläda sig det långtgående ansvar som utgjorde en förutsättning för att ansvarssumman sattes så lågt som i den svenska provisoriska lagen. De skäl som sålunda av de danska och norska kommittéerna anförts för ett högre ansvarighetsbelopp är beaktansvärda. Å andra sidan måste man iaktta varsamhet så att icke redan i begynnelsen den enormt kapitalkrävande atomindustrin påläggas så höga försäkringskostnader, att verksamhetens utveckling hämmas. Man kan inte heller undgå att beakta, att den nordiska försäkringsmarknaden — på vilken för detta ändamål i varje land bildats en atomförsäkringspool — har en begränsad kapacitet och att ett högt ansvarighetsbelopp innebär ett ökat beroende av den internationella försäkringsmarknaden. Det måste slutligen i detta sammanhang beaktas, att kostnaderna för försäkring av själva anläggningen genomgående kommer att uppgå till betydande belopp och utgöra en icke obetydlig post bland företagets driftskostnader.

Tyvärre saknas f. n. ett tillförlitligt underlag för beräkning av premiekostnaderna för ansvarighetsförsäkringarna på ifrågavarande område. Till dess ett mera omfattande erfarenhetsmaterial kan läggas till grund för dylika beräkningar torde man emellertid ha att räkna med icke oväsentliga kostnader. Det är dock uppenbart, att premierna icke stiger proportionellt med försäkringssumman. För den del av ansvarssumman som ligger över det i konventionsförslaget fastställda minimibeloppet av 25 miljoner kronor torde man därför med fog kunna räkna med en relativt mindre premiekostnad.

Det har för oss framstått som angeläget att uppnå samstämmighet beträffande ansvarighetsbeloppet inom de fyra nordiska länderna. Varken i Danmark eller i Norge har man varit beredd att acceptera ett lägre ansvarsbelopp än vad som svarar mot 10 miljoner dollar eller 50 miljoner svenska kronor. Vi har med hänsyn härtill låtit betänkligheterna mot en höjning av den provisoriska lagens ansvarighetsbelopp vika och föreslår även för vår del att ansvarssumman sättes till 50 miljoner kronor. Skulle man emellertid under den fortsatta behandlingen av lagförslagen i Danmark och Norge frångå det belopp som kommittéerna enats om, bör frågan för svenskt vidkommande tagas under förnyat övertvägande.

Det synes dock klart att ett ansvarsbelopp å 50 miljoner kronor med däremot svarande försäkring i vissa fall är onödigt högt tilltaget. Särskilt torde detta gälla tämligen generellt beträffande ansvarighet under transport.

Enighet har därför mellan de nordiska kommittéerna rått därom, att genom beslut i administrativ ordning för viss anläggning eller för viss eller vissa transporter ansvarssumman skall kunna nedsättas till lägst det i konventionen fastställda minimibeloppet 25 miljoner kronor. Till den närmare utformningen av förslagets regler om ansvarsbegränsning återkommer vi i den speciella motiveringen (s. 64 ff).

Förslag till lag om ersättning för skada i följd av atomreaktor drift m. m. (atomansvarighetslag)

Vi har icke funnit några hinder möta mot att den nya lagen erhåller samma benämning som den provisoriska lagen.

Ett spørsmål, som föranlett viss diskussion, bl. a. under de nordiska överläggningarna, har gällt användningen av sammansättningsledet »atom-» i lagens rubrik och i definitionerna. Från tekniska synpunkter har rests vissa invändningar mot detta språkbruk. Uttrycket atom förmedlar i sammansättningar med ord som »bränsle», »substans», »skada» etc. knappast på ett adekvat sätt föreställningen om det specifika i utvinnandet av energi genom kärnklyvningsprocessen. Därtill kommer, att sammansättningar, i vilka ordet atom ingår, även användes för att beteckna processer vid vilka icke endast kärnan medverkar (se om atomens uppbyggnad del I s. 11). I prop. nr 140/1960 s. 28 har omnämnts, att tekniska nomenklaturcentralen arbetar på att skapa för svenska förhållanden lämpliga termer på förevarande område. Resultatet av detta arbete föreligger nu. Nomenklaturcentralen föreslår termerna kärnreaktor drift, kärnbränsle, nukleär produkt, nukleär substans, nukleär anläggning, nukleär olycka, nukleär skada samt, i stället för radioisotop, radionuklid.

Uttrycket »nukleär» anknyter till engelskt och franskt språkbruk och för onekligen tanken till de i sammanhanget väsentliga speciella egenskaper hos atomens kärna vilka utnyttjas inom atomenergin. Den danska kommittén har också stannat för att begagna detta begrepp i den danska lagen. Vi har emellertid inte funnit oss böra förorda en terminologi som innebär införande av ett för det svenska språket så främmande ord. Den närmaste motsvarigheten på svenska är tydligen uttrycket »kärn-», som vi dock av flera rent språkliga skäl funnit vara mindre lyckat. Vi erinrar om att uttrycket »atom» redan vunnit burskap på förevarande område och funnit användning i lag- och författningstext, bl. a. i atomenergilagen och lagen om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m. Det har inte syntts oss finnas tillräckliga skäl att nu bryta detta språkbruk, särskilt som även de finska och norska kommittéerna stannat för att använda begrepp med sammansättningsledet »atom». I varje fall bör inte en övergång till annan terminologi ske isolerat på detta speciella område. Om en ändring av språkbruket finnes påkallad, synes frågan böra tagas upp i ett stör-

re sammanhang och med sikte på att uppnå enhetlighet i lagstiftningen i dess helhet.

Innan vi går in på de särskilda avsnitten och paragraferna i förslaget, vill vi här göra några mera allmänna anmärkningar. Såsom redan ovan (s. 23) anförts har vi ansett oss bundna av konventionsförslagets utformning. Det svenska förslaget framlägges med den förutsättningen, att konventionen träder i kraft och biträdes av Sverige. Skulle denna förutsättning icke visa sig hålla, torde en del frågor förtjäna omprövning. Liksom konventionen på många punkter är resultatet av kompromisser är det nu föreliggande lagförslaget — beträffande t. ex. systematik och i hänseenden där konventionen lämnat åt nationell lagstiftning att utfylla konventionens regler — delvis resultatet av kompromisser mellan de nordiska kommittéerna. Vi hade för vår egen del på vissa punkter, om vi stått obundna, valt andra lösningar. Det ligger i samarbetets natur, att sådana kompromisser måste göras. Man bör hålla detta i minnet, när förslaget granskas.

Inledande bestämmelser

Lagen har på grund av sin omfattning ansetts lämpligen böra förses med underrubriker. Under »Inledande bestämmelser» ges begreppsbestämningar och behandlas lagens tillämpningsområde (1—5 §§). Under rubriken »Skadestånd» upptages ansvarighets-, regress- och preskriptionsregler (6—18 §§). Därefter följer ett avsnitt, betecknat »Försäkring», innehållande som namnet anger regler om försäkring (19—24 §§). Efter en avdelning under rubriken »Ersättning av staten» (25—28 §§) följer »Internationella förhållanden, laga domstol m. m.» (29—31 §§). Lagen avslutas med »Övriga bestämmelser», innehållande bestämmelser om certifikat vid transporter och en straffbestämmelse (32—33 §§).

1 §.

Konventionen art. 1.

Provisoriska lagen 1 §.

Liksom i den provisoriska lagen innehåller den första paragrafen begreppsbestämningar. Definitionerna ansluter nära till motsvarande definitioner i konventionen.

Med *atombränsle* avses i förslaget klyvbart material bestående av uran eller plutonium i form av metall, i legering eller i kemisk förening. Trots skillnaden i avfattningen åsyftas inte någon saklig förändring i förhållande till motsvarande definition i den provisoriska lagen. De redaktionella ändringarna är betingade av önskemålet att vinna anslutning till konventionstexten.

Enligt konventionen kan »Steering Committee» — det verkställande organet hos OEEC:s atomorganisation ENEA — bestämma att även annat klyv-

bart material skall anses som atombränsle. Detta har nödvändiggjort att i lagen anvisa en möjlighet för Kungl. Maj:t att i anledning av ett sådant beslut av Steering Committee bestämma, att begreppet atombränsle skall ha en vidare omfattning än lagtexten anger; se andra stycket första punkten i förevarande paragraf. Genom en sådan ordning ges möjlighet att utan lagändring anpassa lagens tillämplighetsområde till nya förhållanden som betingas av den tekniska utvecklingen.

Till atombränsle är liksom enligt den provisoriska lagen att hänföra även naturligt uran och s. k. utarmat uran. Förslaget saknar emellertid motsvarighet till den generella undantagsbestämmelsen i 2 § a) i den provisoriska lagen. Tillämplighetsområdet har därigenom något utvidgats. Då naturligt och utarmat uran faller utanför begreppet atoms substans (se nedan) till vilket reglerna om ansvar för olyckor som inträffar utanför atomanläggning anknyter, blir skillnaden dock inte stor. Skada genom naturligt eller utarmat uran omfattas av lagen endast då ämnet befinner sig i en atomanläggning men däremot inte t. ex. vid gruvbrytning eller då materialet är under transport till en atomanläggning.

Med *radioaktiv produkt* förstås enligt förslaget ett radioaktivt ämne, som bildats eller blivit radioaktivt genom bestrålning i samband med framställning eller användning av atombränsle, därunder inbegripet radioaktivt avfall från atomanläggning men däremot icke atombränsle. Radioisotoper som befinner sig utanför atomanläggning och begagnas eller är avsedda för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål är dock inte att hänföra till radioaktiv produkt (jfr nedan).

Definitionen är av väsentligen samma innehåll som i den provisoriska lagen. Tillägget »därunder inbegripet radioaktivt avfall från atomanläggning» innebär icke någon ändring i sak; att avfall uttryckligen nämnts är betingat av konventionstexten. Det erinras om att utredningens förslag till provisorisk lag innehöll motsvarande bestämning (del I s. 41); den ströks i propositionen utan att därmed avsågs någon saklig ändring.

Förslaget ersätter den provisoriska lagens uttryck »atomprodukt» med »radioaktiv produkt». Ändringen sammanhänger med konventionstextens utformning. Även i grannländernas förslag användes motsvarande terminologi.

I den provisoriska lagen har i en särskild paragraf — 2 § — angivits vissa undantag från lagens tillämplighetsområde. Bl. a. göres där i viss utsträckning undantag för radioisotoper som begagnas för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål. Motsvarande undantag har i förslaget, i överensstämmelse med konventionens systematik, upptagits redan i definitionen av radioaktiv produkt. Metoden är icke lycklig; det måste betecknas som konstlat att göra frågan huruvida ett visst ämne är att hänföra till radioaktiv produkt beroende av var ämnet vid ett givet tillfälle befinner sig. Övervägande skäl har dock an-

setts tala för att inte heller i denna del avvika från konventionens systematik.

I fråga om de allmänna överväganden som ligger till grund för undantaget beträffande radioisotoper må hänvisas till del I (s. 26 f. och 42). Det väsentliga skälet har varit att radioisotoper av här avsett slag knappast ens i större ansamlingar anses kunna ge upphov till katastrofer; här inverkar också att deras radioaktivitet ofta avklingar tämligen snabbt. Vad medicinalstyrelsen i sitt remissyttrande över del I (se prop. nr 140/1960 s. 33) anfört därom att den gjorda gränsdragningen är av sådan vikt att den bör ytterligare utredas under det fortsatta arbetet på en definitiv lagstiftning har i viss mån kunnat beaktas genom utformningen av andra stycket i förevarande paragraf. Kungl. Maj:t har därigenom erhållit befogenhet att, om så påkallas med hänsyn till farligheten, under lagens bestämmelser inbegripa nu uteslutna radioisotoper, exempelvis av visst slag eller förvarade tillsammans i viss större myckenhet. På detta sätt synes man kunna uppnå samma resultat som den engelska lagen, vilken låter eljest undantagna radioisotoper omfattas av de särskilda ansvarighetsreglerna, om de förvaras i »bulk quantities». Jfr konventionens inledning, slutorden, nedan s. 159.

Konventionens motiv ger ej närmare ledning för bedömande av frågan om räckvidden av undantaget beträffande radioisotoper; spørsmålet torde få överlämnas åt rättstillämpningen. Det får härvid förutsättas, att de vittomfattande uttrycken »industriellt» och »kommersiellt» ändamål inte ges en mera extensiv tolkning än som kan anses förenligt med grunderna för undantagsbestämmelsen. Det kan ifrågasättas, huruvida under uttrycket »jordbrukstekniskt» även faller »skogstekniskt»; frågan torde böra besvaras jakande.

Begreppet *atoms substans* saknar motsvarighet i den provisoriska lagen och har huvudsakligen tillskapats för att — i anslutning till konventionen — lagtekniskt förenkla ansvarighetsreglerna beträffande olyckor som inträffar under transport av atombränsle och radioaktiva produkter. Till atomsubstans hänföres de ämnen som inbegripes under definitionerna av atombränsle och radioaktiv produkt med undantag av naturligt och utarmat uran. Såsom framgår av del I s. 41 f. erbjuder naturligt och utarmat uran inte samma risker som andra här avsedda ämnen, och de uteslöts därför helt från tillämplighetsområdet för den provisoriska lagen. Konventionen och det föreliggande lagförslaget har gått en annan väg. Vid en jämförelse mellan definitionerna av atomsubstans och atomolycka ävensom de grundläggande bestämmelserna om ansvarighet i 6 och 7 §§ framgår, att skador som orsakas av naturligt eller utarmat uran omfattas av ansvarsreglerna, när ämnet vid olyckan befann sig i en atomanläggning, medan det naturliga eller utarmade uranet i övrigt icke faller under lagen. Anledningen till att — i motsats till vad som gäller enligt den provisoriska lagen — naturligt och utarmat uran förts in under ansvarighetsreglerna när ämnet finns i atom-

anläggningar är, att risk för viss kritikalitet under medverkan av dessa ansetts föreligga i sådana fall. Det bör observeras, att anläggningar för behandling eller förvaring av enbart naturligt eller utarmat uran ej är att anse som atomanläggningar.

Det ligger i sakens natur att i likhet med vad som gäller enligt den provisoriska lagen [2 § a)] bestrålat naturligt uran regelmässigt är att hänföra till radioaktiv produkt och icke är att anse såsom atombränsle. Bestrålat naturligt uran omfattas följaktligen icke av det här ifrågavarande undantaget för naturligt uran. Såsom departementschefen anfört i prop. nr 140/1960 s. 30 vållar gränsdragningen mellan atombränsle och atomprodukt vissa svårigheter. I anledning av ett under remissbehandlingen ställt spörsmål ville departementschefen dock uttala, att det knappast torde råda någon tvekan om att en använd bränslestav är att betrakta som »atomprodukt» med den terminologi som begagnades i den provisoriska lagen. Anrikat uran, d. v. s. uran i vilket t. ex. procenthalten av isotopen U 235 ökats eller plutonium tillförts, omfattas givetvis i alla situationer av ansvarighetsreglerna.

Lagens definition av *atomanläggning* ansluter nära till konventionen. Med hänsyn till att lagens bestämmelser kommer att kunna bli tillämpliga även å anläggningar utom riket göres i definitionen ej såsom i den provisoriska lagen någon begränsning till anläggningar i riket.

Med atomreaktoranläggning avses endast anläggning i vilken uppehålls eller kan uppehållas ett kritiskt system (d. v. s. en kedjereaktion av klyvningsprocesser). Röntgenapparater, cyklotroner etc. omfattas alltså inte av reaktorbegreppet.

Som atomanläggning anses vidare fabrik för framställning eller behandling av atomsubstans; härigenom undantages alltså gruvor för utvinning av uran, porslinsfabriker i vilka användes urannitrat och andra industriella anläggningar där endast naturligt uran kommer till användning (jfr definitionen av atomsubstans). Fabriker för separation av isotoper i atombränsle och för bearbetning av bestrålat atombränsle har i anslutning till konventionstexten särskilt omnämnts, ehuru dylika anläggningar åtminstone till väsentlig del torde vara att anse som fabriker för behandling av atomsubstans.

Vad beträffar förvaringsanläggningar innefattas i begreppet atomanläggning varje anläggning för förvaring av atomsubstans; en anläggning för förvaring av *uteslutande* naturligt eller utarmat uran faller däremot utanför. Undantag göres också för förvaringsanläggning som är avsedd allenast för tillfällig uppläggning under transport av ämnet. Undantaget är betingat av att enligt konventionen de särskilda reglerna om ansvarighet under transport av atomsubstans skall gälla även då en olycka inträffar under sådan tillfällig uppläggning. En anläggning som avses att nyttjas för mera långvarig uppläggning av atomsubstans — i anslutning till en transport eller

eljest — beröres emellertid inte av detta undantag utan är att anse som en atomanläggning, även om anläggningen också användes för tillfällig uppläggning under transport.

Enligt konventionen [art. 1(a) (ii)] kan Steering Committee besluta, att även annan anläggning i vilken finnes atombränsle eller radioaktiv produkt skall anses som atomanläggning. I anledning därav har i paragrafens andra stycke intagits en bestämmelse enligt vilken Kungl. Maj:t skall äga att i anslutning till ett dylikt beslut meddela förordnande i enlighet med beslutet.

Av konventionsmotiven framgår, att sådana anläggningar i vilka förvaras blott små kvantiteter av t. ex. plutonium eller annat klyvbart material, såsom exempelvis forskningslaboratorier, ej är att anse som atomanläggningar i konventionens mening. Jfr 1 och 3 §§ Kungl. kungörelsen den 1 juni 1956 (nr 308) med vissa tillstånd enligt atomenergilagen. Det är att märka att enligt denna kungörelse atombränsle och ämne som är ägnat att omvandlas till atombränsle samt förening vari sådant ämne ingår må för vetenskapligt bruk innehas och bearbetas av vetenskaplig institution såsom universitet eller forskningsanstalt utan särskilt tillstånd. Dylika forskningsansläggningar är inte att anse som »fabriker» i förslaget's mening, och i enlighet med vad nyss sagts blir de inte heller att betrakta som förvaringsanläggningar. Anläggningar av denna art faller således över huvud icke under förslaget's definition av atomanläggning. — De gränsdragningsproblem i övrigt som kan uppkomma i förevarande hänseende torde få lösas i rättstillämpningen; avgörande synes vara dels vilka kvantiteter det rör sig om och dels huruvida fråga verkligen är om en fristående anläggning för förvaring av atomsubstans. Här må även erinras om den befogenhet som enligt andra stycket av förevarande paragraf skall tillkomma Kungl. Maj:t att från lagens tillämpningsområde undantaga anläggningar som endast erbjuder ringa risk (se s. 38).

Till skillnad från den provisoriska lagen men i enlighet med konventionen upptar förslaget en definition av begreppet *anläggningsinnehavare*.

Enligt konventionen skall med innehavare av atomanläggning (»operator») förstås den som av vederbörlig myndighet erhållit tillstånd att inneha anläggningen eller betraktas som dess innehavare.

I anslutning härtill har förslaget's definition anknutits till atomenergilagens system för tillståndsprövning. Som anläggningsinnehavare skall alltså beträffande atomanläggning inom riket betraktas den som enligt atomenergilagen har eller skall hava tillstånd att innehava eller driva anläggningen eller som eljest råder över densamma. Enligt atomenergilagen erfordras tillstånd av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer för den som vill uppföra, innehava eller driva atomreaktor eller anläggning för bearbetning av atombränsle, torium eller annat ämne som är ägnat att omvandlas till atombränsle eller förening vari sådant ämne ingår eller atombränsle som använts i atomreaktor. Vidare erfordras så-

dant tillstånd för att över huvud taga befattning med ämne som nu nämnts. Den som innehar och den som driver en anläggning enligt atomenergilagen är i praktiken alltid en och samma person. Däremot kan anläggningens ägare vara annan person. Ägaren blir alltså i dylikt fall inte att anse som anläggningsinnehavare enligt förslaget. Vissa anläggningar som enligt förslaget är att anse som atomanläggningar är inte enligt atomenergilagen direkt underkastade tillståndstvång. Så kan t. ex. den som har tillstånd att driva en reaktor ha fått ett generellt tillstånd att inneha, bearbeta och taga befattning med atombränsle etc., och särskilt tillstånd meddelas då ej för rätten att uppföra och inneha en viss separat anläggning för förvaring av atomsubstans. En sådan anläggning är emellertid som nyss nämnts att anse som särskild atomanläggning enligt förslaget. Med hänsyn härtill har i definitionen gjorts tillägget »den som eljest råder över anläggningen».

Beträffande anläggningar utom riket hänvisas i definitionen i första hand till lagen i den stat där anläggningen ligger; frågan om vem som är anläggningsinnehavare skall alltså bedömas enligt nämnda lag. Man synes emellertid också böra beakta möjligheten av att en konventionsstat meddelar tillstånd till uppförande och drivande av en anläggning som icke ligger inom dess territorium och inte heller inom någon annan stats område; som exempel har nämnts att det kan bli aktuellt att förlägga reaktoranläggningar till Antarktis. För dylika fall hänvisas i förslaget till lagen i det land där tillstånd att innehava eller driva anläggningen meddelats.

Även införande av begreppet *atomolycka* innebär en nyhet i förhållande till den provisoriska lagen. Då det emellertid i preskriptionshänseende och för bestämmande av om ett eller flera ansvarighetsbelopp står till förfogande är av väsentlig betydelse att kunna avgöra, huruvida en eller flera skadeorsakande händelser givit upphov till viss eller vissa skador, har det syntts som en allvarlig brist att händelsebegreppet inte definierats i lagen (jfr del I s. 43 f. där frågan behandlats tämligen ingående i anslutning till konstruerade exempel ävensom prop. nr 140/1960 s. 29 där några remissuttalanden återges). En bestämning av händelsebegreppets innehåll är också av betydelse för avgränsningen av lagens tillämplighetsområde.

Stora svårigheter uppstår emellertid, med hänsyn till de särskilda förhållandena på atomenergiområdet, att utforma ett händelsebegrepp som i alla situationer medger ett entydigt svar i de nu angivna hänseendena. Detta sammanhänger bl. a. med att man här har att räkna med fortvarighets-tillstånd som kan medföra successiva strålskador och kontaminering (jfr del I s. 16) under lång tid. Speciellt svårt är det att åstadkomma en definition som ger ledning för bestämmande av den tidpunkt som skall bilda utgångspunkt för preskriptionstiden.

Förslaget definierar, i direkt anslutning till konventionens definition av »a nuclear incident», atomolycka såsom varje händelse eller serie av händelser med samma ursprung som framkallats eller vars skadeverkningar

helt eller delvis orsakats av radioaktiviteten hos atombränsle eller radioaktiv produkt eller av radioaktiviteten i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten. Såsom utredningen framhållit i del I (s. 43) löser inte denna formulering alla de angivna svårigheterna. Det har emellertid visat sig ogörligt att finna en fullt tillfredsställande och entydig lösning, och det torde därför nödvändigtvis få lämnas åt rättstillämpningen att träffa avgörandena i de enskilda fallen under hänsynstagande till alla föreliggande omständigheter. Beträffande frågan huruvida i ett visst fall en eller flera händelser skall anses ha givit upphov till uppkomna skador åsyftas icke att genom förslaget införa någon ändring i förhållande till den provisoriska lagen. Vad angår spörsmålet om utgångspunkten för beräkning av preskriptionstiden i olika tänkbara situationer hänvisas till vad nedan anföres vid behandling av preskriptionsbestämmelserna i 18 § (s. 74).

Beträffande ansvarighetsreglernas tillämplighetsområde innebär emellertid definitionen en utvidgning i förhållande till den provisoriska lagen. Skadeverkningar som orsakats av giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt omfattas sålunda av den provisoriska lagens regler endast under förutsättning att den händelse som medfört skada givit upphov jämväl till skada genom radioaktiv strålning. Skadeverkningar som över huvud inte orsakats av de farliga egenskaperna hos atombränsle eller radioaktiv produkt omfattas aldrig av den provisoriska lagens regler. Enligt förslaget däremot utgår ersättning, så snart de radioaktiva egenskaperna eller dessa egenskaper i förening med andra farliga egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt medverkat i den orsakskedja som lett fram till skadorna. Man bör därvid skilja mellan två huvudtyper av fall. I den ena av dessa huvudtyper har olyckan inletts genom en händelse som icke har något samband med de radioaktiva eller eljest farliga egenskaperna hos ämnet, t. ex. genom en brand orsakad av vårdslöshet med eld i en reaktorinläggning. Denna inledande händelse har utlöst radioaktiv strålning, och skador har uppstått genom denna strålning och eventuellt därjämte genom andra farliga egenskaper — explosionsverkan, giftverkan o. s. v. — hos atombränsle eller radioaktiv produkt. Dessa skador ersättes enligt förslaget. Har däremot radioaktiviteten över huvud icke medverkat till uppkomsten av någon skada, utgår icke ersättning. Den andra huvudtypen av fall avser de situationer då radioaktiviteten medverkat till att åstadkomma själva olyckan. I sådant fall ersättes alla skador, oberoende av om de uppkommit genom radioaktiv strålning, genom explosion, genom förgiftning eller till äventyrs utan något direkt samband med farlig egenskap hos atombränsle eller radioaktiv produkt, t. ex. genom drunkning i samband med en av olyckan orsakad översvämning.

Sammanfattningsvis kan sägas, att ersättning enligt förslaget utgår så snart det föreligger någon skada, som orsakats av radioaktiv strålning el-

ler av sådan strålning i förening med annan farlig egenskap hos de här avsedda ämnena, *eller* ock radioaktiviteten — eventuellt i förening med andra farliga egenskaper hos ämnet — på något stadium av orsakskedjan medverkat till uppkomsten av olyckan.

Även om orsakssammanhanget är sådant att en skada omfattas av lagens reglering, uppkommer från en annan synpunkt spørsmålet vad som skall anses som ersättningsgill skada. Konventionen lämnar åt de enskilda staternas nationella lagstiftning att avgöra i vilken mån ansvarsreglerna skall utsträckas att gälla annan skada än skada å person eller egendom. Utredningen har alltså haft att taga ställning till huruvida såsom i den provisoriska lagen begreppet *atomskada* skall begränsas till att avse blott skada på person eller egendom eller om även direkt tillfogad s. k. allmän förmögenhetsskada bör omfattas av lagens reglering.

Enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler ersättes hos oss allmän förmögenhetsskada — förutom i fall då skadan utgör följdskada i förhållande till en direkt tillfogad person- eller egendomsskada — blott i särskilda fall, t. ex. i vissa grannelagsrättsliga förhållanden. Det är tydligt, att på nu förevarande område fråga om ersättning enligt grannelagsrättsliga principer kan få aktualitet, exempelvis om i anledning av en atomolycka en intelligande industri måste inför kontamineringsrisken för kortare eller längre tid inställa driften eller t. ex. en hotellrörelse lider förfång genom att kommunikationslederna till hotellfastigheten på grund av kontaminering ej kan befaras. Det är givet att det här kan komma att röra sig om avsevärda ersättningsbelopp. Därest den enligt den provisoriska lagen gällande begränsningen av atomskadebegreppet till person- och sakskada försvinner, innebär detta att person- och egendomsskadorna kan nödgas konkurrera om ersättning ur ansvarssumman med betydande anspråk på ersättning för direkt tillfogad allmän förmögenhetsskada. Å andra sidan medför den gällande inskränkningen i skadebegreppets omfattning, att eventuella anspråk på ersättning för allmän förmögenhetsskada blir underkastade allmänna skadeståndsrättsliga regler. En anläggningsinnehavare kan därför bli belastad med ett till beloppet obegränsat objektivet ansvar i grannelagsförhållanden. Detta ansvar är ej täckt av den obligatoriska försäkringen och anläggningsinnehavaren kan för vad han nödgats utgiva göra gällande regressrätt enligt allmänna regler, exempelvis mot en culpös leverantör. Även en sådan ordning har alltså sina nackdelar.

Emellertid har rättspraxis hittills visat stor återhållsamhet när det gäller att medge ersättning för allmän förmögenhetsskada. Det finns ingen anledning att antaga att denna inställning kommer att överges. Med hänsyn härtill och till betydelsen av att alla skador på förevarande område, som är ersättningsgilla enligt allmänna skadeståndsrättsliga principer, föres in under den obligatoriska ansvarighetsförsäkringen har vi stannat för att förorda att lagen utsträcker till att omfatta skada till följd av atomolycka

utan någon i lagen angiven begränsning. Därigenom kommer den svenska texten att bringas i överensstämmelse med de danska och norska förslagen; för såväl Danmarks som Norges del ställer sig problemet annorlunda med hänsyn till där gällande allmänna skadeståndsrättsliga regler, och man kan i dessa länder knappast tänka sig att göra en sådan inskränkning av atomskadebegreppet som i den svenska provisoriska lagen. Även den finska utredningen har stannat för samma lösning.

Utredningen föreslår alltså att atomskada definieras som »skada i följd av atomolycka». Beträffande sådan olägenhet utan samband med person- eller egendomsskada som avses i 8 kap. 35 § vattenlagen se s. 103.

Skada å anläggningen och å egendom som anläggningsinnehavaren vid olyckan hade i sitt förvar eller under sin kontroll inom anläggningens område och i förbindelse med dess bruk omfattas icke av lagens reglering, se vidare nedan under 10 §.

Konventionen lämnar åt den nationella lagstiftningen att avgöra om och i vad mån personer som är anställda hos anläggningsinnehavare och uppbär ersättning för atomskada enligt lagstiftningen om yrkesskadeförsäkring eller liknande skall äga att därutöver komma i åtnjutande av ersättning enligt konventionens regler. Vi har inte funnit anledning att i denna del frånga den provisoriska lagens ståndpunkt att inbegripa även anläggningsinnehavarens anställda under lagen. I del I (s. 39) uttalades, att det visserligen kan vara tveksamt om ersättningskyldighet på strikt grund bör åläggas en arbetsgivare, som bekostar ersättning enligt yrkesskadeförsäkringen, men att starka skäl, inte minst av psykologisk art, talar för att de anställda inte sättes i sämre position än utomstående skadelidande. Förslaget innebär alltså att de anställda erhåller ersättning enligt lagens regler för vad som inte täcks av yrkesskadeförsäkringen. För vad som utgivits från yrkesskadeförsäkringen har försäkringsgivaren regressrätt mot anläggningsinnehavaren, om denne vållat skadan uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet (del I s. 39 och 50).

Konventionen — vars huvudregel beträffande tillämplig lag är att domstolslandets lag, *lex fori*, skall tillämpas, se vidare nedan s. 40 ff och 94 ff — upptar en särskild bestämmelse om att frågan om rätt för den som enligt visst lands socialförsäkringslagstiftning är berättigad till ersättning för atomskada att erhålla ersättning enligt konventionens regler alltid skall bedömas enligt det landets lag [art. 6 (h)]. Vi har ansett denna princip så självklar och i överensstämmelse med allmänna internationell-privaträttsliga regler, att det syntts oss överflödigt att införa någon uttrycklig bestämmelse härom i förslaget. Om alltså besättningsmän ombord på ett engelskt fartyg, som transporterar atombränsle från England till Sverige, skadas av strålning från atombränslet i svenskt farvatten, skall, när frågan om deras rätt till ersättning av den engelske anläggningsinnehavaren prövas vid svensk domstol (jfr 29 § andra stycket), domstolen lägga engelsk rätt till

grund vid prövning av frågan om de är berättigade till ersättning vid sidan av eller utöver vad som utges enligt engelsk socialförsäkringslagstiftning.

Beträffande vissa ytterligare begränsningar i fråga om tillämplighetsområdet, se 3 § och 9 § första stycket.

Lagen avser utomobligatorisk skadeståndsskyldighet. Fall kan tänkas, då innehavare av atomanläggning eller annan på kontraktsrättslig grund blir ansvarig för atomskada vid sidan av lagens bestämmelser. Jfr s. 59.

Regler om begränsning av lagens tillämpning i rummet upptas i 4—5 §§.

Begreppen »konventionen» och »konventionsstat» föranleder inga kommentarer.

Beträffande andra stycket första punkten hänvisas till vad ovan anförts.

I andra stycket andra punkten har upptagits en bestämmelse enligt vilken Kungl. Maj:t äger förordna att från lagens tillämpning skall helt eller delvis undantagas atomanläggning, atombränsle eller radioaktiv produkt om den risk som är förbunden med anläggningen eller ämnet är ringa. Bestämelsen har sin grund i konventionens art. 1 (b) enligt vilken Steering Committee kan fatta beslut om undantag från konventionens tillämplighetsområde för visst eller vissa slag av anläggningar respektive atombränslen och radioaktiva produkter, om det prövas lämpligt med hänsyn till att den risk som är förenad med verksamheten vid anläggningen eller med ämnet är ringa.

2 §.

Provisoriska lagen 3 §. Jfr konventionens motiv par. 49 st. 5.

Förevarande paragraf överensstämmer med motsvarande bestämmelse i den provisoriska lagen (del I s. 42 f)

3 §.

Konventionen art. 1 (a) (ii).

Provisoriska lagen 2 § c).

Konventionen undantager redan i definitionen av »nuclear installation» atomreaktor i fartyg eller annat transportmedel. Vi har föredragit att upptaga ett motsvarande undantag i en särskild paragraf.

Undantaget är betingat av de särskilda förhållanden som måste beaktas i fråga om skadeståndsansvar på transportområdet. På en diplomatisk konferens i Bryssel i april 1961 har utarbetats ett förslag till ansvarighetskonvention beträffande atomdrivna fartyg (jfr ovan s. 21 f).

Konventionstexten talar utan någon särskild begränsning om atomreaktor som är »comprised in» transportmedlet. Fråga har uppkommit om undantaget skall omfatta varje reaktor som över huvud finns på och är på något sätt sammanfogad med t. ex. ett fartyg eller om det endast har avseende å reaktorer för framdrivande av transportmedlet i fråga. Det torde vara långt ifrån opraktiskt att tänka sig att man inrättar en kraftreaktor ombord

på ett fartyg (eller en pråm el. dyl.) för att från fartyget leverera kraft till mottagare i land. Det synes ligga närmast till hands att i ansvarshänseende behandla dylika rörliga anläggningar på samma sätt som reaktorer för framdrivande av transportmedel. I konventionsmotiven (par. 11) talas visserligen endast om reaktorer som används för framdrivande (»propulsion»), men detta torde endast utgöra ett exempel, valt med tanke på de mest praktiska fallen. Det må även nämnas, att enligt det förslag till ansvarighetskonvention för atomdrivna fartyg som utarbetats under Brysselkonferensen denna konvention avses skola bli tillämplig på varje fartyg som utrustats med en kraftanläggning i vilken en atomreaktor användes såsom kraftkälla.

I överensstämmelse med vad nu anförts har i förslaget undantaget utan någon särskild begränsning angivits avse »atomreaktor i fartyg eller annat transportmedel».

Frågan om ansvar för olyckor som inträffar under transport av atomsubstans till eller från atomdrivna fartyg har med konventionens reglering inte blivit löst, vilket medför vissa svårigheter i olika hänseenden. Om innehavaren av en landbaserad atomanläggning levererar bränsle till ett atomdrivet fartyg, upphör sålunda anläggningsinnehavarens ansvarighet inte förrän tio år förflutit efter det ämnena kom ur hans besittning [art. 8 (a); jfr 6 § tredje stycket i förslaget]. Detta är givetvis inte avsett att bli en slutgiltig lösning. Man har emellertid ansett, att regler för en fördelning av ansvarigheten mellan innehavarna av landbaserade anläggningar och redarna av atomdrivna fartyg lämpligen bör utarbetas i samband med att en ansvarighetskonvention för dylika fartyg kommer till stånd. — Den brist som formellt sett kan sägas vidlåda OEEC-konventionen på denna punkt kan dock knappast ge anledning till större bekymmer så länge det inte finns mer än ett fåtal atomdrivna handelsfartyg i drift. F. n. finns en rysk isbrytare, och ett amerikanskt handelsfartyg beräknas kunna tagas i bruk under 1962, men i övrigt torde det under de närmaste åren inte komma att finnas några andra atomdrivna fartyg än örlogsfartyg. Det förtjänar nämnas, att det här berörda problemet blivit beaktat i det inom IAEA utarbetade förslaget till världskonvention för landbaserade atomanläggningar. I detta utkast har sålunda vid regleringen av frågan om ansvarighetens inträde och upphörande »operatörer» av atomfartyg likställts med innehavare av landbaserade anläggningar.

4 §.

Konventionen art. 2.

Provisoriska lagen 1 § (definitionen av atomanläggning), 4 § andra och tredje styckena samt 15 §.

Under det att den provisoriska lagen gjorts tillämplig endast i fråga om olyckor som inträffar på svenskt territorium måste den nu föreslagna lagen med hänsyn till dess anknytning till konventionen erhålla ett betydligt ut-

vidgat tillämpningsområde. Till en början må framhållas, att enligt konventionens regler lagen i den ansvarige anläggningsinnehavarens hemland alltid skall tillämpas i fråga om ansvarighetsbeloppets storlek och för bestämmande av huruvida ansvarigheten vid olyckor under transport även skall omfatta skada å transportmedlet; detta gäller således även om i övrigt annan konventionsstats lag skall tillämpas (se nedan 10 och 14 §§, s. 52 f och 64). Men vidare kan enligt konventionen svensk lag också i övrigt vara att tillämpa i vissa fall då en olycka som omfattas av konventionens allmänna ansvarighetsregler inträffat utom riket. Enligt konventionen (jämför nedan s. 91 ff) är sålunda svensk domstol behörig och svensk lag tillämplig i fråga om anspråk på ersättning för atomskada, förutom i fall då olyckan i sin helhet inträffat här i riket, även i vissa fall då olyckan inträffat utom riket. Detta gäller i regel när enligt konventionens regler innehavare av atomanläggning här i riket svarar för olycka som under transport inträffat på internationellt vatten eller inom flera konventionsstaters territorier eller om platsen för olyckan ej kunnat bestämmas. Det gäller vidare, när svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för olycka som inträffat utom riket men ej under transport. Sådana fall blir helt säkert icke vanliga men kan dock tänkas uppkomma. Ett icke helt opraktiskt fall är att skada framkallats av en till havsbotten sjunken förvaringsbehållare (container) lång tid efter det transporten avslutats. I del I (s. 44) nämndes detta exempel i samband med frågan om begränsning av ansvarighetstiden.

Svensk lag blir således tillämplig dels när olyckan inträffat här i riket och i dylika fall oberoende av huruvida den ansvarige är innehavare av atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat och dels i vissa fall då olyckan inträffat utom riket och svensk anläggningsinnehavare är ansvarig. I detta sammanhang bör också uppmärksammas att domstol i icke-konventionsstat kan komma att med tillämpning av allmänna internationell-privaträttsliga regler tillämpa svensk rätt.

Reglerna om lagens tillämpningsområde måste utformas under beaktande av dessa förhållanden. Naturligtvis skulle det ha varit en stor fördel, om tillämpningsområdet hade kunnat anges positivt, så att i lagen uppräknades de fall då den vore tillämplig dels när olyckan inträffat i Sverige och dels när olyckan ägt rum utanför landets gränser. Detta har emellertid visat sig vara ogörligt. Vi har i stället — i likhet med grannländernas kommittéer — måst utgå från att lagen (med de reservationer som framgår av 10 och 14 §§) automatiskt blir tillämplig när det egna landets domstolar är behöriga (se 29 §) och i konsekvens härmed ej är tillämplig när behörigheten enligt konventionen tillkommer domstolarna i annan konventionsstat. I förevarande paragraf har det därför endast gällt att draga upp den yttre ramen för lagens tillämplighet, d. v. s. reglera förhållandet till icke-konventionsstater. Vi återkommer vid 29 § med en fullständig översikt av den svenska lagens tillämplighet i rummet (se s. 95 f).

Utgångspunkten i enlighet med vad nu anförts är, att lagen skall tillämpas när ansvarighetsfrågan kommer upp inför svensk domstol, även om olyckan inträffat eller skadan uppkommit utanför riket. Härvid inställer sig den nyss angivna frågan om och i vilken mån lagen skall äga tillämpning i fråga om olyckor som inträffar eller skador som uppkommer i icke-konventionsstat. Det kan även ifrågakomma att i avseende å sådana olyckor och skador göra viss inskränkning i möjligheterna att enligt svensk lag väcka anspråk grundade å allmänna skadeståndsrättsliga regler.

Konventionen anger i nu förevarande hänseende som huvudregel, att atomolycka som inträffar och atomskada som uppkommer i stat som icke biträtt konventionen ej omfattas av konventionens bestämmelser. Regelen är emellertid dispositiv; konventionen lämnar möjlighet att i nationell lagstiftning utvidga konventionens tillämpningsområde (art. 2).

Konventionens huvudregel bör enligt vår mening i huvudsak gälla. Såvitt gäller olyckor som inträffar i icke-konventionsstat synes det ej finnas anledning att modifiera regeln. Detta innebär visserligen, att om till följd av en dylik olycka skada uppkommer här i riket eller eljest drabbar svenska medborgare eller svenska intressen, anspråk på ersättning för dylika skador blir att bedöma enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler, även om den för olyckan ansvarige skulle vara innehavare av anläggning här i riket. Emellertid synes en dylik situation i och för sig föga sannolik, och det synes i vart fall ej böra ifrågakomma, vare sig att generellt utsträcka lagens tillämpningsområde även till olyckor i icke-konventionsstater, eller att genom lag fastslå en ordning som innebär att anspråk i anledning av en och samma olycka behandlas enligt olika regler beroende på var skadan uppkommit eller vem som lidit skadan. Det är för övrigt att märka, att förslaget lämnar möjlighet för Kungl. Maj:t att förordna, att vid lagens tillämpning stat som ej biträtt konventionen skall likställas med konventionsstat (se 5 §). Om t. ex. Finland av en eller annan anledning finner sig icke kunna tillträda konventionen men ändå genomför en på konventionens system byggd nationell atomansvarighetslagstiftning, synes det ligga nära till hands att ett dylikt förordnande meddelas.

Vad däremot beträffar atomskada som i följd av atomolycka här i riket uppkommit i icke-konventionsstat är läget i viss mån ett annat. Såsom framhållits i del I (s. 56) kan det ifrågasättas om inte på detta område bör anses gälla ett folkrättsligt grannelagsansvar, så att för skada som uppkommer till följd av en här inträffad olycka, för vilken innehavare av anläggning här i riket enligt svensk lag är ansvarig, ersättning städse skall utgå, oavsett var skadan uppkommit. I fråga om här i riket inträffad olycka, för vilken innehavare av anläggning i annan konventionsstat är ansvarig, gör sig däremot de folkrättsliga grannelagssynpunkterna inte gällande med samma styrka. Med hänsyn särskilt till att ansvarsbeloppet alltid skall bestämmas enligt lagen i den ansvarige anläggningsinnehavarens hemland

synes det också rimligt, att samma lag tillämpas vid avgörandet av frågan huruvida ansvarigheten med frångående av konventionens huvudregel skall omfatta även skada som uppkommit i stat som ej biträtt konventionen.

I enlighet med det anförda har i paragrafens första stycke upptagits bestämmelser av innebörd, att lagen icke gäller atomolycka i stat som ej biträtt konventionen och att lagen ej heller äger tillämpning å atomskada som eljest uppkommit i sådan stat, med mindre atomolyckan inträffat här i riket och innehavare av här belägen anläggning enligt vad i lagen stadgas har att svara för skador i anledning av olyckan; för det fall att innehavare av anläggning i annan konventionsstat svarar för sådana skador ger lagen i nu förevarande hänseende en uttrycklig hänvisning till lagen i den staten.

Principen att ersättning enligt lagen skall utges av svensk anläggningsinnehavare för skada, som i följd av atomolycka här i riket uppkommer i icke-konventionsstat, bör dock ej obetingat gälla i alla situationer. Om sålunda enligt rättsordningen i den ifrågavarande staten ersättning i anledning av en där inträffad atomolycka inte utgår för skador som uppkommit i Sverige, synes det skäligt att i svensk lag göres motsvarande inskränkning. Ett annat fall när ersättning inte bör utgå i Sverige för skada utomlands synes vara då Sverige tidigare erbjudit det land där skadan uppkommit traktat om atomansvarighet byggd på ömsesidighetsgrundsats men det främmande landet avböjt erbjudandet (del I s. 56). I överensstämmelse med allmänna ömsesidighetsgrundsatser och beroende på utformningen av den främmande statens rättsordning bör inskränkning som här avses kunna gälla även i avseende å anspråk som grundas på allmänna skadeståndsrättsliga regler, t. ex. culparegeln.

Det är också tänkbart, att anspråk med stöd av culparegeln kan komma att riktas mot svensk anläggningsinnehavare eller annan här i riket i anledning av en atomolycka som inträffat i en icke-konventionsstat — t. ex. under transport av atoms substans till eller från en svensk anläggning — och att ersättningsfrågan uppkommer till bedömande vid svensk domstol. Även med tanke på dylika fall bör möjlighet finnas att på grundval av reciprocitetsprincip inskränka rätten att i Sverige erhålla ersättning enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler för skada som uppkommit i den främmande staten.

Dessa överväganden har föranlett stadgandet i paragrafens andra stycke. Vi har ansett att det — liksom enligt den provisoriska lagen — bör läggas i Kungl. Maj:ts hand att meddela sådant förordnande som avses i lagrummet.

Förordnandet kan icke sträcka sig längre än att möjligheten att här i riket — enligt svensk eller utländsk lag — erhålla ersättning för atomskada som uppkommit i den främmande staten göres beroende av ömsesidighet. Om alltså Sverige slutit traktat med den främmande staten t. ex. beträffande ansvarighet i transportförhållanden, kan givetvis förordnande som

meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av detta stadgande ej leda till inskränkning i transportörens ansvarighet enligt traktaten. Detta bör beaktas vid meddelande av förordnandet. Det har dock icke ansetts erforderligt att särskilt erinra härom (jfr 15 § andra stycket i den provisoriska lagen).

Förordnande som meddelats med stöd av denna paragraf kan givetvis inte erhålla retroaktiv verkan med avseende å redan timade olyckor. Detta har kommit till uttryck i lagtexten genom orden »atomskada som uppkommer» (i den främmande staten). Ett förordnande med stöd av stadgandet torde knappast aktualiseras på andra sätt än antingen genom att en olycka inträffat i viss främmande stat med skador här i riket som följd och det visat sig att ersättning för dessa skador ej kunnat erhållas i den staten — Kungl. Maj:t kan då ha anledning att med avseende å eventuell *ny* olycka meddela förordnande som här avses — eller genom att Sverige erbjudit den främmande staten att sluta en på ömsesidighetsprincip byggd traktat angående atomansvarighet men detta erbjudande blivit avböjt.

Enligt art. 6 (d) i konventionen skall person som har sitt huvudkontor i konventionsstat och som nödgats utgiva ersättning i anledning av atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i icke-konventionsstat äga regressrätt mot den anläggningsinnehavare som med bortseende från konventionens regler om territoriell begränsning skolat svara för skadan. Denna regressregel har i förslaget upptagits i 13 § (se nedan s. 63). En hänvisning till sistnämnda paragraf — som alltså innefattar ett undantag från bestämmelserna i förevarande paragraf — har upptagits i sista stycket.

5 §.

Konventionen art. 2, 6 (d) och (e).

Konventionen är — bortsett från en speciell situation till vilken framställningen återkommer — icke tillämplig å atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i stat vilken ej biträtt konventionen. Detta hindrar dock icke, att en konventionsstat äger för sitt vidkommande utsträcka reglerna att gälla även olyckor och skador som nu sagts.

Enligt 4 § första stycket andra punkten har den frihet, som sålunda tillkommer konventionsstaterna, för Sveriges del begagnats till att för vissa fall utsträcka konventionens ordning att gälla skador i icke-konventionsstat, om olyckan inträffat i Sverige. Det är emellertid icke uteslutet, att behov kan föreligga att låta den svenska lagens bestämmelser gälla utöver vad som följer härav. Om något av våra grannländer icke skulle komma att ansluta sig till konventionen men ändå införa lagbestämmelser, som i stort sett uppfyller konventionens krav, kan det för svenskt vidkommande vara angeläget att efter särskilt avtal med detta land kunna på ömsesidighetsgrundval utsträcka den svenska lagens stadganden att avse även olyckor och skador i sagda land.

Nu förevarande paragraf är ägnad att möjliggöra en sådan ordning.

Det är emellertid att märka, att lagens bestämmelser icke kan göras helt tillämpliga i en situation som nu nämnts. Detta skall belysas med ett exempel i vilket vi utgår från att Finland icke biträtt konventionen men likväl infört lagstiftning på konventionens grund. Kungl. Maj:t vill nu, med tillämpning av 5 §, utsträcka den svenska lagens stadganden att gälla såsom om Finland vore konventionsstat.

Antag att radioaktivt avfall från en finsk anläggning med fartyg sändes till en svensk anläggning för att där undergå behandling. Under transporten och innan ämnet ännu övertagits av den svenske anläggningsinnehavaren inträffar en olycka på internationellt vatten, varvid skada vållas å ett norskt fartyg och dess besättning. Om Finland vid tillämpning av 7 och 29 §§ i den svenska lagen skulle behandlas såsom konventionsstat, innebure detta att enligt svensk lag den finske anläggningsinnehavaren ensam skulle bära ansvaret för olyckan och endast finska domstolar äga jurisdiktion. I konventionens mening är emellertid här fråga om en transport från en icke-konventionsstat till anläggning i konventionsstat, och för olyckor under dylika transporter stadgas i art 4 (c) mottagaransvar. I förhållande till Norge — och övriga konventionsstater — är Sverige därför förpliktat att i det anförda exemplet i enlighet med konventionens regler dels betrakta den svenske anläggningsinnehavaren såsom ansvarig för olyckan och dels medge att anspråk väckes mot denne här i riket.

Vid meddelande av förordnande som nu avses får därför uppmärksammas, att nödvändiga reservationer göres. I det anförda exemplet bör givetvis — med stöd av den ömsesidighetsgrundsats på vilken avtalet mellan Sverige och vederbörande grannland vilar — den svenske anläggningsinnehavaren äga regressrätt mot den finske innehavaren.

Bestämmelsen i förevarande paragraf tillgodoser ytterligare ett ändamål. Enligt konventionen art. 6 (e) kan OEEC:s råd bestämma att regressregeln i art. 6 (d) — överförd i förslaget till 13 § andra stycket — skall gälla även till förmån för transportörer som har sitt huvudkontor i viss icke-konventionsstat. Avsikten härmed har främst varit att möjliggöra att transportörer i Kanada och USA — vid tiden för konventionens tillkomst »associate members» av OEEC — jämställas med transportörer i konventionsstaterna. För att icke i onödan tynga lagtexten har vi ej omsatt art. 6 (e) i ett motsvarande stadgande i det svenska förslaget utan utgått från att Kungl. Maj:t med stöd av förevarande paragraf skall kunna meddela ett av OEEC-rådets beslut betingat förordnande. Det är emellertid att observera, att eftersom ett beslut av rådet enligt art. 6 (e) endast kan äga avseende å »carriers» med huvudkontor i viss icke-konventionsstat, under det att art. 6 (d) — och motsvarande stadgande i 13 § andra stycket i förslaget — har avseende å envar som har sitt huvudkontor i konventionsstat, ett förordnande med stöd av förevarande paragraf inte kan utformas så att den ifrå-

gavarande främmande staten vid tillämpningen av 13 § andra stycket skall likställas med konventionsstat; en uttrycklig begränsning måste göras så att förordnandet endast kommer att medföra likställighet i fråga om transportörs regressrätt enligt 13 § andra stycket.

Skadestånd

6 §.

Konventionen art. 3, 5 (a).

Provisoriska lagen 4 § första och tredje styckena.

Förevarande paragraf anger vem som enligt lagen skall vara ansvarig för skador i följd av en atomolycka, utom såvitt avser olyckor under transport av atomsubstans; härutinnan ges särskilda regler i 7 § (se 6 § andra stycket). Frågan om ansvarighetsgrunden behandlas i 9 §, som fastslår det strikta ansvarets princip (s. 51).

Huvudregeln är, att skadan skall ersättas av innehavaren av den anläggning där atomolyckan inträffade. I konventionens motsvarande bestämmelse (art. 3) talas om »a nuclear incident, involving nuclear fuel or radioactive products or waste». Förslagets mera kortfattade uttryckssätt innebär icke någon saklig skillnad i förhållande till konventionen; beträffande den närmare innebörden av begreppen atomskada, atomolycka och atomanläggning hänvisas till vad vid 1 § anförts. Om det skadeorsakande ämnet — atombränsle eller radioaktiv produkt — successivt befunnit sig i flera anläggningar, bär de tidigare anläggningsinnehavarna ej något ansvar, utan detta drabbar exklusivt innehavaren av den anläggning där ämnet fanns då olyckan skedde.

Såvitt gäller atomolycka i atomanläggning torde i praktiken svensk lag bli tillämplig endast i fråga om här i riket belägen anläggning. Men det är åtminstone teoretiskt tänkbart att den svenska lagen också skall tillämpas på en olycka i en utomlands belägen anläggning. Antag att en norsk och en svensk anläggning är belägna invid ett vattendrag som flyter genom båda länderna. Om det inträffar två olyckor, en i den norska och en i den svenska anläggningen, och vattnet i floden till följd av olyckorna blir kontaminerat, kan det uppkomma skador som inte kan hänföras till den ena eller den andra olyckan utan måste anses vara orsakade av båda olyckorna gemensamt. Det föreligger då en kompetenskonflikt mellan svenska och norska domstolar, vilken enligt konventionen skall lösas av en särskild konfliktdomstol (se s. 93). Om genom beslut av konfliktdomstolen skadeståndsmål i anledning av olyckorna förklaras höra under svensk jurisdiktion, skall den svenska domstolen i enlighet med lex-fori-principen tillämpa svensk lag, som följaktligen blir tillämplig även med avseende å olyckan i den norska anläggningen. Första stycket har

med tanke på fall av denna art avfattats så, att det omfattar atomolycka i atomanläggning såväl här i riket som i annan konventionsstat.

Andra stycket innefattar en hänvisning till de särskilda reglerna i 7 § om ansvarighet för olyckor som inträffar under transport av atomsubstans (om innebörden av detta begrepp se s. 31 f).

En atomolycka kan även i vissa andra situationer än under transport av atomsubstans inträffa utanför en atomanläggning. Det kan sålunda tänkas, att under sjötransport av en behållare (container) innehållande t. ex. utbrända bränsleelement fartyget förliser och behållaren sjunker eller att den inför en hotande fara lämpas över bord. Det är emellertid inte säkert att en dylik händelse omedelbart ger upphov till en atomolycka i lagens mening, men det kan tänkas att behållaren avsevärd tid senare frätes sönder av havsvattnet och att i anledning härav atomskada uppkommer. Atomolyckan har då inte inträffat under transport. Vidare kan det tänkas att atombränsle eller radioaktiv produkt olovligen bortförts från en atomanläggning och att ämnet utan att ha kommit i annan anläggningsinnehavares besittning ger upphov till en atomolycka; i och för sig är det också tänkbart, att en anläggningsinnehavare kanske obehörigen gör sig av med radioaktivt avfall på annat sätt än genom att föra det till särskild godkänd anläggning för förvaring eller behandling av avfall och att ämnet sedermera ger upphov till skada.

För dylika fall ges ansvarighetsregler i 6 § tredje stycket. Enligt dessa regler skall ansvaret åvila innehavaren av den atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat från vilken ämnet kom. Om emellertid ämnet före olyckan övertagits av annan anläggningsinnehavare, skall ersättnings-skyldigheten åvila denne; med anläggningsinnehavare åsyftas här givetvis endast innehavare av anläggning i konventionsstat. Därest åter det skadeorsakande ämnet väl ursprungligen »kommit från» anläggning i konventionsstat men före olyckan någon tid varit omhändertaget i anläggning som är belägen inom en icke-konventionsstat, drabbar något ansvar icke den förstnämnde anläggningsinnehavaren; i dylikt fall kan över huvud icke en tillämpning av lagens ansvarighetsregler ifrågakomma.

Tredje stycket gäller — liksom 7 § — endast atomsubstans.

I 7 § regleras blott ansvaret under sådana transporter av atomsubstans som sker till eller från atomanläggning i konventionsstat men däremot icke transporter mellan (anläggningar i) icke-konventionsstater. Sådana transporter skulle därför falla under 6 § tredje stycket, om icke däri gjorts en begränsning till fall då det skadeorsakande ämnet kom från anläggning i konventionsstat. Denna begränsning medför också att olyckor, som inträffar här i riket under sådan transport av atomsubstans beträffande vilken varken avsändare eller mottagare är innehavare av anläggning i konventionsstat, över huvud icke omfattas av lagens ansvarighetsregler. Detta gäller för övrigt icke blott transporter mellan icke konventionsstater utan

även fall då transporten går mellan konventionsstater men varken mottagare eller avsändare är anläggningsinnehavare i lagens mening utan t. ex. transporten utföres för statens räkning för militära ändamål el. dyl.

Liksom i fråga om första stycket gäller även beträffande tredje stycket att stadgandet endast i undantagsfall kan bli tillämpligt, när anläggningsinnehavare i annan konventionsstat är ansvarig. Man kan emellertid tänka sig fall då den ovannämnda konfliktstolen hänvisat till svenskt forum — med verkan att svensk lag skall tillämpas — exempelvis om vid samtransport till sjöss av behållare från flera anläggningar fartyget sjunkit och sedermera de sjunkna behållarna frätts sönder och gett upphov till atomskada (jfr s. 93).

7 §.

Konventionen art. 4.

Provisoriska lagen 4 § andra stycket.

Paragrafen reglerar ansvarigheten vid transport av atoms substans till eller från anläggning i konventionsstat. Om vid transport av atoms substans varken avsändare eller mottagare är innehavare av dylik anläggning — så t. ex. vid transporter mellan anläggningar i icke-konventionsstater — omfattas olyckor under transporten över huvud icke av lagens reglering, utan allmänna skadeståndsrättsliga regler blir tillämpliga. En direkt erinran härom beträffande vissa transitfall har gjorts i det norska förslaget § 16 nr 3, men vi har icke ansett någon dylik bestämmelse erforderlig i det svenska förslaget; jämför i denna del vad ovan vid 6 § anförts.

Konventionen bygger i nu förevarande hänseende på principen om avsändaransvar. Då transport sker mellan anläggningar i konventionsstater, kan det måhända synas likgiltigt huruvida ansvarigheten åvilar avsändaren eller mottagaren. Det är emellertid såsom framhållits i del I (s. 44) regelmässigt avsändaren ensam som äger möjlighet att övervaka och kontrollera ämnets emballering och sändningens lastning på transportmedlet och som följaktligen bättre än mottagaren kan genom säkerhetsföreskrifter och andra föranstaltningar minska risken för olyckor under transporten. Dessa synpunkter kan dock inte motivera att ansvaret undantagslöst ålägges avsändaren ända till dess transporten är avslutad. Om den mottagande anläggningsinnehavaren redan dessförinnan övertagit det transporterade ämnet, t. ex. i samband med en omlastning till annat transportmedel, bör därefter ansvaret rimligen åvila mottagaren. Detta har i konventionen kommit till uttryck därigenom att ansvaret förklaras skola övergå på den mottagande anläggningsinnehavaren då ämnet blivit »taken in charge» av mottagaren. Vid konventionens utformning har man med avsikt valt detta uttryck som icke direkt motsvaras av något rättsinstitut i de berörda ländernas lagstiftningar. Att döma av uttalanden från vissa delegationer under konventionsförhandlingarna skulle godset vid fobköp anses

vara »taken in charge» av mottagaren, när det bragts innanför fartygets sida. Enligt svenskt betraktelsesätt torde däremot »taken in charge» i allmänhet böra anses taga sikte på besittningsövergången.¹ För att icke hindra en friare tillämpning, om den undantagsvis skulle vara påkallad — t. ex. på grund av uttryckligt avtal mellan avsändare och mottagare — har vi valt det neutrala uttrycket »övertaga». Av det i 32 § avsedda certifikatet bör i regel framgå, vem som är ansvarig i det enskilda fallet. Om emellertid vid internationell transport domstolarna i avsändar- och mottagarländerna skulle komma till stridiga resultat, torde frågan huruvida avsändaren eller mottagaren är ansvarig kunna hänskjutas till avgörande av den i konventionens art. 17 omnämnda domstolen.

Avsändaransvaret enligt första stycket gäller emellertid även då transport sker till innehavare av atomanläggning i icke-konventionsstat. I dylika fall måste avsändaren rimligen vara ansvarig under hela transporten, utan annan begränsning än som betingas av reglerna i 4 § om lagens territoriella tillämpningsområde och oavsett om ämnet »övertagits» av mottagaren. Om avsändarens ansvarighet upphörde i och med att atomsubstansen övertogs av vederbörande mottagare, skulle detta nämligen innebära, att transporter i stor utsträckning skulle kunna äga rum från anläggningar i konventionsstaterna utan att ansvar enligt konventionens regler skulle kunna utkrävas ens för olyckor som inträffar på konventionsstats territorium eller på internationellt vatten.

Principen om avsändaransvar måste av skäl som nyss anförts modifieras för det fall att transporten sker till atomanläggning i konventionsstat men från avsändare i icke-konventionsstat. Det skulle uppenbarligen vara otillfredsställande om inte olyckor under dylika transporter, som ju dock sker till förmån för atomenergiverksamheten i konventionsstat, omfattades av konventionens ansvarighetsregler. Problemet kan tydligen endast lösas genom att för dessa situationer införa ett mottagaransvar. Det skulle emellertid inte vara rimligt att ålägga den mottagande anläggningsinnehavaren ett dylikt ansvar även i situationer då han över huvud saknar varje möjlighet att påverka sättet för transportens genomförande och för det transporterade ämnets emballering, inlastning etc. Med hänsyn härtill har den i andra stycket av förevarande paragraf upptagna regeln om ansvar för mottagande anläggningsinnehavare i fall då transporten sker från stat som ej biträtt konventionen begränsats till att avse transporter som sker med mottagarens samtycke. Jfr provisoriska lagen 4 § andra stycket in fine.

Bestämmelserna i första och andra styckena tar endast sikte på att reglerna frågan vem som i ett givet fall är att anse som ansvarig för en olycka men utsäger inte något om ansvarighetens territoriella begränsning, och be-

¹ Härmed överensstämmande Weitnauer, Haftung gegenüber Dritten auf dem Gebiet der Kernenergie, i tidskriften Der Betrieb, Düsseldorf, 1961, s. 293 ff, vid not 16. Doktor Weitnauer var tysk delegat vid förhandlingarna om OEEC-konventionen.

stämmelserna måste därför ses mot bakgrunden av reglerna i 4 § om lagens territoriella tillämpningsområde. Om sålunda t. ex. en olycka inträffar under transport av atoms substans från svensk atomanläggning till mottagare i USA, är visserligen i princip den svenske anläggningsinnehavaren ansvarig enligt reglerna i 7 § första stycket för skador i följd av olyckan, men om olyckan inträffat i USA är lagen på grund av bestämmelsen i 4 § första stycket första punkten över huvud ej tillämplig, och det blir alltså ej heller aktuellt att tillämpa bestämmelserna i 7 §. På motsvarande sätt förhåller det sig med skador som uppkommit i USA, om olyckan inträffat på internationellt vatten, se 4 § första stycket andra punkten. Har olyckan inträffat på internationellt vatten, omfattas däremot alla skador som uppkommit annorstädes än i icke-konventionsstat av lagens regler, och den svenske anläggningsinnehavaren blir alltså ansvarig för skador som uppkommit på internationellt vatten, t. ex. på fartyg, oavsett huruvida dessa är hemmahörande i konventionsstat eller i icke-konventionsstat.

Såsom tidigare anmärkts (s. 32) har i konventionens definition av atomanläggning undantagits sådana anläggningar för förvaring av atoms substans som uteslutande är avsedda för blott tillfällig uppläggning av atoms substans under transport. Det har ansetts naturligt att ansvarigheten under sådan uppläggning åvilar den som är ansvarig för olyckor under själva transporten. Ett stadgande härom har upptagits i konventionens art. 4 och har i förslaget sin motsvarighet i tredje stycket av förevarande paragraf.

Det bör slutligen erinras om att bestämmelserna i 7 § liksom 6 § tredje stycket har avseende endast å atomskada som orsakats av atoms substans (jfr s. 31).

Att konventionen gör undantag från kanalisationsprincipen i fråga om den ansvarighet som enligt internationella fördrag må åvila fraktförare (se nedan vid 12 §) innebär icke, att vederbörande anläggningsinnehavare befrias från sin ansvarighet jämlikt förevarande paragraf. Fraktföraren bär i stället ansvar vid sidan om anläggningsinnehavaren och äger därefter för vad han må ha utgivit regressrätt mot denne, se nedan vid 13 §. Enligt 8 § kan däremot i vissa fall en fraktförare överta anläggningsinnehavarens ansvarighet med den verkan att anläggningsinnehavaren helt befrias från allt ansvar.

Här må slutligen hänvisas till vad å s. 64 f anföres beträffande art. 7 (e) och (f) i konventionen.

8 §.

Konventionen art. 4 (e).

Det har under arbetet på konventionen bedömts vara av praktiskt värde att öppna vissa möjligheter till avsteg från kanalisationsprincipen genom att i fråga om transporter av atoms substans låta transportören *i stället* för avsändande eller mottagande anläggningsinnehavare vara ansvarig för skador

i följd av olyckor som inträffar under transporten. En bestämmelse härom har därför upptagits i art. 4 (e), som överlämnar åt konventionsstat att genom nationell lagstiftning reglera denna fråga beträffande innehavare av anläggningar inom dess territorium.

En häremot svarande bestämmelse har i förslaget upptagits i förevarande paragraf. Enligt första stycket kan sålunda Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer på ansökan av en fraktförare förordna, att sökanden i stället för innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall svara för skada som avses i 7 §, d. v. s. sådan skada till följd av atomolycka under transport av atoms substans för vilken vederbörande anläggningsinnehavare enligt reglerna i 7 § eljest skulle ha att svara. En självklar förutsättning för att förordnande skall kunna meddelas är att anläggningsinnehavaren lämnat sitt samtycke. Ett viktigt villkor är också att fraktföraren fullgjort den anläggningsinnehavaren enligt konventionen åvilande förpliktelsen att teckna försäkring eller ställa annan säkerhet för sin ansvarighet med avseende å olyckor under transporten.

Har sådant förordnande som avses i paragrafens första stycke meddelats, skall därefter, såvitt gäller atomolycka som inträffar under sådan transport som förordnandet avser, vad i lagen stadgas om innehavare av atomanläggning avse fraktföraren i stället för den i förordnandet avsedde anläggningsinnehavaren. Förordnandet torde kunna avse antingen viss särskilt angiven transport eller ock avfattas mera generellt och gälla alla eller visst slag av transporter till eller från anläggningen under viss tid.

Det är intet som hindrar, att en fraktförare med avseende å en för två eller flera anläggningsinnehavare gemensam transport övertar samtliga berörda anläggningsinnehavares ansvarighet i avseende å olyckor under transporten, men han är då skyldig att teckna försäkring som täcker ansvarigheten för envar av dem (jfr konventionsmotiven par. 29 andra stycket). Det är emellertid att märka, att om skada orsakas gemensamt av de olika atoms substanspartierna genom en enda olycka, anläggningsinnehavarnas solidariska ansvarighet enligt bestämmelserna i 15 § är begränsad till det högsta belopp som gäller för någon av dem, och denna regel gäller även i fall då de olika anläggningsinnehavarnas ansvarighet övertagits av en fraktförare enligt bestämmelserna i förevarande paragraf.

Förordnande med stöd av detta stadgande kan endast meddelas med avseende å innehavare av här i riket belägen anläggning; det ansvar som enligt 7 § kan åvila innehavare av anläggning i annan konventionsstat för olyckor under sådan transport som avses med förordnandet beröres ej av detta. Det är å andra sidan uppenbart, att ett med stöd av 8 § meddelat förordnande måste respekteras även av övriga konventionsstater; anläggningsinnehavaren befrias ju genom förordnandet från sin försäkringsplikt och bör givetvis över huvud ej kunna göras ansvarig för olyckor under transporten, oavsett var olyckan inträffat och vilken konventionsstat som en-

ligt konventionens regler erhåller jurisdiktion. På motsvarande sätt måste ett enligt annan konventionsstats lag meddelat förordnande, enligt vilket en fraktförare övertagit ansvarighet som åvilar innehavare av en i den staten belägen anläggning, gälla även i fall då svensk lag är tillämplig i fråga om ersättningsanspråk på grund av olyckan. En erinran härom har intagits i andra stycket av 8 §.

Uttrycket »fraktförare» torde, åtminstone under vissa förhållanden, kunna inrymma även speditör. Det skulle därigenom vara möjligt att utan uppdelning av ansvarigheten på flera subjekt tillämpa förevarande paragraf även vid s. k. kombinerade transporter genom att överflytta ansvarigheten till en speditör som gentemot anläggningsinnehavaren åtagit sig att ombesörja hela transporten under anlitande av flera olika transportföretag.

9 §.

Konventionen art. 3, 9 och 11.

Provisoriska lagen 5 §, 2 § d).

I första stycket första punkten av denna paragraf har upptagits stadgandet om att anläggningsinnehavaren skall bära strikt ansvar. Härvid har — liksom i den provisoriska lagen — använts det i svenskt lagspråk gängse uttryckssättet »ändå att han ej är vållande till skadan». Någon saklig skillnad i förhållande till förslagen i grannländerna föreligger icke.

Undantagsbestämmelsen i första stycket andra punkten har sin motsvarighet i 2 § d) i den provisoriska lagen. Att bestämmelsen icke — vilket kanske hade varit naturligare — upptagits i anslutning till undantagsbestämmelserna i 3 § beror på önskemål som framställt från grannländernas kommittéer.

Stadgandet i andra stycket motsvaras av 5 § andra stycket i den provisoriska lagen. Det är emellertid att observera, att till skillnad från vad som gäller enligt den provisoriska lagen — där frågan om verkan av den skadelidandes medvållande skall bedömas enligt allmänna regler eller således 6 kap. 1 § andra punkten strafflagen — denna fråga i förslaget gjorts till föremål för särskild reglering i 11 § första stycket (se s. 55 ff). I fråga om efterlevandes rätt till skadestånd gäller även enligt förslaget att allmänna skadeståndsrättsliga regler — 6 kap. 4 § strafflagen — skall gälla. Hänvisningen till allmänna skadeståndsrättsliga grunder avser även de rättsregler som utbildats i rättspraxis, exempelvis i avseende å frågan i vilken utsträckning ersättning skall utgivas för direkt tillfogad allmän förmögenhetsskada (jfr s. 36 f; konventionsmotiven par. 39).

10 §.

Konventionen art. 3 (b), 7 (c) och (d).

Enligt den provisoriska lagen omfattas skador på anläggningen med tillhör av ersättningsskyldigheten. I motiven (del I s. 38 f) framhölls emel-

lertid, att det endast undantagsvis kunde inträffa, att annan än anläggningsinnehavaren — som ju själv är den ersättningskyldige — lider skada som här avses. Vi ansåg oss vidare kunna räkna med att för de anläggningar som komme att vara i bruk under den provisoriska lagens beräknade giltighetstid skulle gälla sakförsäkring enligt försäkringsavtal, i vilka försäkringsgivaren förbundit sig att icke utöva regressrätt mot den för skadan ansvarige.

I motsats till vad som sålunda gäller enligt den provisoriska lagen har enligt första stycket av förevarande paragraf i överensstämmelse med konventionen uttryckligen fastslagits, att ersättning ej utgår för skada å anläggningen eller å annan egendom som anläggningens innehavare när atomolyckan inträffade hade i sitt förvar eller under sin kontroll inom anläggningens område och i förbindelse med dess bruk.

Att avgöra huruvida egendomen skall anses ha varit i anläggningsinnehavarens förvar eller under hans kontroll torde i regel inte bereda några svårigheter, särskilt i betraktande av att i stadgandet därjämte uppställs krav på att egendomen skall finnas inom anläggningens område och innehas i förbindelse med dess bruk. I sistnämnda hänseende torde få krävas ett direkt och ganska nära samband med verksamheten vid anläggningen. Det torde sålunda inte kunna ifrågakomma att med stöd av detta stadgande undantaga t. ex. de anställda tillhöriga fordon som parkerats inom anläggningens område. Bortsett från att dylika fordon i regel knappast befinner sig i anläggningsinnehavarens förvar eller under hans kontroll — vilket dock möjligen kan vara fallet om det gäller särskilt anvisat garage — saknas här erforderlig förbindelse med anläggningens bruk. De gränsdragningsproblem som i övrigt kan uppkomma får lösas i rättstillämpningen under hänsynstagande till de reella grunderna för undantagsbestämmelsen.

Stadgandet i paragrafens andra stycke saknar motsvarighet i den provisoriska lagen, men är av väsentlig betydelse i en lag som skall äga tillämpning även i fråga om internationella transporter. Särskilt då det gäller sjö- och lufttransporter har man med hänsyn till de stora värden som fartyg och flygplan representerar att räkna med att vid en atomolycka under transport av atoms substans skadorna på transportmedlet kan komma att uppgå till betydande belopp. Det skulle kunna leda till ödesdigra konsekvenser för övriga skadelidande om de nödgades konkurrera om ersättning ur ansvarighetsbeloppet med transportmedlets ägare. Skada som tillfogas transportmedlet är med hänsyn till de kontraktsmässiga relationerna mellan anläggningsinnehavaren och transportören knappast att hänföra till tredjemansskada i egentlig mening. Om transportmedlet är av större värde är det oftast kaskoförsäkrat, och den ökning av premierna för kaskoförsäkringen som må föranledas av att denna försäkring även skall täcka atomskada å transportmedlet vid transport av atoms substans läser transportören ofta kunna kompensera genom högre fraktavgifter för dylika transporter.

Konventionen lämnar emellertid en möjlighet öppen för konventionsstaterna att genom nationell lagstiftning bestämma att även skada av ifrågavarande slag skall inbegripas under konventionens ansvarighetssystem. Med hänsyn till de stora skadebelopp det här kan bli fråga om har dock som villkor uppställts, att en dylik bestämmelse ej får leda till att det ansvarighetsbelopp som står till förfogande för övriga skador nedgår under det i konventionen fastställda minimibeloppet 5 miljoner dollar. Enär ansvarighetsbeloppet såsom tidigare anmärkts (se även s. 64) alltid skall bestämmas enligt lagen i den stat där den ansvarige anläggningsinnehavarens anläggning är belägen, måste givetvis också frågan huruvida under ansvarigheten skall inbegripas även skada på transportmedlet bedömas enligt samma lag; en bestämmelse härom har intagits i konventionens artikel 7 (d).

Vi har dock i likhet med de övriga nordiska ländernas kommitterade icke funnit anledning att i förslaget göra avsteg från konventionens huvudregel i förevarande hänseende, och ett stadgande i enlighet härmed har upptagits i 10 § andra stycket första punkten. I andra punkten av detta stycke har vidare stadgats att om innehavare av anläggning i annan konventionsstat är ansvarig för skada under transport vad den statens lag i detta hänseende föreskriver skall gälla.

Att på detta sätt vissa skador blir helt undantagna från lagens tillämpningsområde har vissa ogynnsamma konsekvenser, som kan vara ägnade att försvåra det internationella handelsutbytet på atomenergins område. Undantagen medför, att allmänna skadeståndsregler blir tillämpliga ifråga om skador som drabbar anläggningen och därå förvarad, i paragrafen nämnd egendom, »on-site-property», respektive det transportmedel varå atomsubstansen föres. Det är följaktligen ingenting som hindrar att ägaren till anläggningen eller till »on-site-property» riktar anspråk å ersättning för atomskada på dylik egendom mot t. ex. leverantören av reaktor-anläggningen eller mot en underleverantör av delar till anläggningen under påstående att olyckan orsakats av ett fabriktionsfel och att i avseende å detta fel vållande ligger leverantören eller hans anställda till last. På liknande sätt kan redaren av ett fartyg, som transporterat atomsubstans och som kolliderat med ett annat fartyg med atomskada som följd, väcka talan mot redaren av det andra fartyget och begära ersättning för atomskadan på det egna fartyget under förmenande att det andra fartyget helt eller delvis bär skulden till sammanstötningen. Det är framför allt den förstnämnda situationen som inger bekymmer. En reaktor-anläggning representerar mycket stora värden. Inträffar atomolycka, kan den medföra totalförstörelse av anläggningen. Huvudleverantörerna kan visserligen såsom villkor för leverans kräva att i leveranskontrakten intages en klausul varigenom köparen friskriver leverantören från ansvar för skador på anläggningen och på »on-site-property». Samma möjlighet har inte underleverantörerna som ju ej ingår något avtal med anläggningsinnehavaren. Underleverantö-

terna blir alltså beroende av att friskrivningsklausulen i huvudleverantörens kontrakt med anläggningsinnehavaren skyddar även dem. De måste i sina leveranskontrakt skaffa sig garantier för att en dylik friskrivningsklausul tas in i kontraktet med anläggningsinnehavaren.

Det kan tyckas att ett system med dylika friskrivningsklausuler bör kunna fungera tillfredsställande. Men helt utan luckor kan det uppenbarligen inte bli. En avtalsklausul kan sålunda ogiltigförklaras. Särskilt underleverantörernas situation kan bli prekär, eftersom de ej själva kan öva inflytande på huvudleverantörens avtal med anläggningsinnehavaren. Huvudleverantörens skadeståndsansvar gentemot underleverantören utgör många gånger ett otillräckligt skydd. Av avgörande betydelse är att leverantörerna inte skall behöva försäkra sig mot ansvar för atomskada. Enligt många rättssystem torde det emellertid vara tvivelaktigt hurvida en friskrivningsklausul kan åberopas gentemot anspråk som grundar sig på grov vårdslöshet (»gross negligence»). Den som uppsåtligen vållar skada kan med säkerhet inte åberopa en dylik bestämmelse. Visserligen torde man inte praktiskt behöva räkna med fabriktionsfel o. dyl. på grund av uppsåt eller grov vårdslöshet. Men svårigheterna ligger faktiskt på ett annat plan. Erfarenheten har nämligen visat, att presumtiva leverantörer av reaktorer och reaktordelar eller annan utrustning till atomanläggningar — icke minst de amerikanska leverantörerna — är ytterst angelägna om att få absoluta garantier för att de ej kan göras ansvariga för atomolyckor i vederbörande anläggning. Med hänsyn till de teoretiska möjligheter som enligt det föregående trots allt finns för att ett dylikt ansvar kan göras gällande — antingen direkt av anläggningens ägare eller regressvis av försäkringsgivare som meddelat sakförsäkring för anläggningen — finns det därför vissa risker för att leverantörerna kommer att finna garantierna otillfredsställande och att det internationella handelsutbytet därigenom försvåras. Från svensk synpunkt är det inte uteslutande en fråga om den svenska atomindustrins möjligheter att få leveranser utifrån. Problemet rör också de svenska exportföretag som siktar på att uppträda som leverantörer på den internationella marknaden.

Problemet har i särskilt hög grad uppmärksamrats under arbetet på en konvention för atomfartyg (jfr s. 21 f). Saken rör där inte bara leverantörernas ansvar utan också och framför allt det ansvar som kan drabba redare av konventionella fartyg i anledning av en kollision med ett atomfartyg. I det föreliggande konventionsförslaget för atomdrivna fartyg har man valt utvägen att utsträcka kanalisationsprincipen även till atomskador som drabbar atomfartyget självt trots att dylika skador — liksom skador på »on-site-property» — aldrig omfattas av fartygsoperatörens ansvar enligt konventionen. Kanalisationen innebär alltså beträffande dessa skador i praktiken ett upphävande av allt skadeståndsansvar. Fartygets ägare hän-

visas helt att skydda sig genom kaskoförsäkring, och försäkringsgivaren i sin tur blir avskuren från varje regressmöjlighet.

Vi har emellertid ansett att på förevarande område de praktiska olägenheterna av att bibehålla det allmänna skadeståndsansvaret beträffande skador på anläggningen och »on-site-property» inte är så framträdande, att en sådan ordning ej kan försvaras. Även om vissa luckor kan uppstå i det skydd som kanalisationsprincipen avser att bereda andra än anläggningsinnehavaren, bör frågan i de flesta fall kunna tillfredsställande lösas avtalsvägen genom friskrivningsklausuler och klausuler i sakförsäkringsavtalen som avsevärt inskränker försäkringsgivarnas regressrätt.

11 §.

Konventionen art. 11.

I denna paragraf meddelas bestämmelser om vilket inflytande den skadelidandes medverkan skall ha på ersättningen. Någon motsvarighet till dessa bestämmelser återfinns ej i den provisoriska lagen, som härutinnan i 5 § andra stycket blott hänvisar till allmänna skadeståndsrättsliga grunder, d. v. s. 6 kap. 1 § andra punkten strafflagen. Enligt konventionens art. 11 tillkommer det konventionsstaterna att genom nationell lagstiftning meddela bestämmelser om »the nature, form and extent of the compensation, within the limits of this Convention». Av konventionens motiv, par. 52, framgår, att härmed åsyftas bl. a. att överlämna åt nationell lagstiftning att reglera frågan om verkan av skadelidandes medvållande.

Enligt stadgandet i första stycket av förevarande paragraf må skadestånd jämkas om den skadelidande medverkat till skadan genom eget vållande som ej var ringa. Det på förevarande område framträdande behovet av skydd för de skadelidande — särskilt beträffande personskador — har syntts böra föranleda att blott ringa medvållande ej skall kunna medföra jämkning av skadeståndet. Inte minst då det gäller personer som i egenskap av anställda eller eljest är verksamma inom anläggningen och dess område skulle det mången gång kunna verka oskäligt om de genom någon blott obetydlig försummelse bleve betagna rätten att erhålla full ersättning för skada vartill försummelsen bidragit. Omfattande utredningar om vilken andel den skadelidande själv skall anses ha i olyckans uppkomst eller skadans omfattning (t. ex. genom underlåtenhet att söka läkarvård) skulle också komma att tynga skaderegleringsförfarandet på ett icke önskvärt sätt och utan att kostnaderna härför kunde anses motiverade av preventiva eller liknande hänsyn. Det förtjänar även anmärkas, att samma princip som nu kommit till uttryck i förslaget låg till grund för bilskadeutredningens förslag till trafikförsäkringslag 3 § (SOU 1957: 36 s. 82 ff). Det synes vara en naturlig utveckling, att på områden där ett strikt eller på annat sätt skärpt ska-

deståndsansvar betingas av en verksamhets farliga natur de allmänna medverkansreglerna uppmjukas på sätt som här föreslagits.

Avgörandet huruvida endast ringa medvållande förelegat får träffas i rättstillämpningen under hänsynstagande till alla föreliggande omständigheter och i enlighet med hittills utbildad praxis. Vi förutsätter att för de skadelidande jämförelsevis liberala bedömningsnormer kommer att tillämpas särskilt i fråga om personskador. Även i fråga om jämkningsgraden, då mera kvalificerat medvållande föreligger, kan den praxis som utbildats på andra rättsområden där strikt eller annorledes skärpt ansvar gäller, såsom t. ex. i fråga om bilansvaret, tjäna till ledning. Avfattningen utesluter icke, att full ersättning utgår oaktat den skadelidande gjort sig skyldig till mer än ringa medvållande. Möjlighet finnes också att låta skadeståndet helt bortfalla. Detta torde dock böra ifrågakomma endast i fall av grovt vållande eller då i vart fall en mycket betydande oaktsamhet ligger den skadelidande till last. Självfallet måste också beaktas, i vad mån vållande ligger anläggningsinnehavaren själv eller över huvud annan än den skadelidande till last.

Skäl till jämkning av skadestånd kan tänkas föreligga även i vissa situationer då medvållande i egentlig mening till själva skadefallet icke kan läggas den skadelidande till last men denne genom sina åtgöranden på ett otillåtet eller eljest oförsvarligt sätt utsatt sig för de speciella skaderisker som är förbundna med en viss verksamhet. Dylika tankegångar uppstår stadgandet i 3 § andra stycket trafikförsäkringslagen enligt vilket den som färdas med fordon med kännedom om att detta brukas olovligen ej erhåller ersättning ur fordonets trafikförsäkring för skada som därunder tillfogas honom (jfr 3 § andra stycket i förslaget till trafikförsäkringslag, SOU 1957: 36 s. 10 och 83). På motsvarande sätt har det på förevarande område ansetts skäligt, att ersättning åt den som tagit olovlig befattning med det ämne — atombränsle eller radioaktiv produkt — vilket orsakat skadan bör kunna jämkas efter vad som provas skäligt. Ett stadgande härom har därför upptagits i andra stycket av förevarande paragraf. Bestämmelsens innebörd må illustreras med ett exempel. Antag att en av de anställda i en atomanläggning olovligen tillgriper en behållare med mycket farliga radioaktiva produkter i direkt syfte att såsom led i en olovlig underrättelseverksamhet överlämna ämnena till representanter för en främmande makt. Antag vidare, att den anställde under handhavandet av det tillgripna iakttar all tillbörlig försiktighet men att detta oaktat och på grund av omständigheter för vilka han icke kan lastas en olycka inträffar med påföljd att han själv lider skada. Enbart den omständigheten att han tagit olovlig befattning med det skadeorsakande ämnet skulle inte enligt allmänna grunder kunna medföra att han ansågs medvållande till skadan. Men det har syntts vara skäligt att i ett fall av denna art ersättningen likväl skall kunna jämkas, och så kan enligt förslaget ske med stöd av stadgandet i 11 § andra

stycket. — Vi har i detta sammanhang övervägt att uttryckligen under stadgandet även inrymma fall då någon olovligen ingripit i anläggningens drift, men en bestämmelse av sådant innehåll har ansetts onödig, enär ett dylikt ingripande i driften praktiskt taget undantagslöst torde innefatta medvållande, med följd att jämkning kan företagas med stöd av första stycket.

För tillämpning av andra stycket förutsättes att den skadelidande tagit befattning med ämnet; det behöver däremot icke föreligga något kausalsammanhang mellan den olovligen befattningen och skadan. Att någon vid tiden för en olycka olovligen — t. ex. i strid mot direkt meddelat förbud — uppehållit sig inom anläggningens område har däremot ej ansetts böra utgöra en självständig jämkningsgrund; huruvida i ett dylikt fall medvållande skall anses ha förelupit får bedömas enligt allmänna rättsgrundsatsen.

12 §.

Konventionen art. 6 (b).

Provisoriska lagen 9 § första stycket.

Stadgandet i första stycket av denna paragraf ger uttryck åt den s. k. kanalisationsprincipen, som godtagits redan för den provisoriska lagens vidkommande (motiveringen återfinnes i del I s. 31 ff).

Eftersom enligt konventionens regler om tillämplig lag den svenska atomansvarighetslagen kan vara att tillämpa även då innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat är ansvarig för atomskada, måste kanalisationsprincipen i den svenska lagen gälla i förhållande till såväl innehavare av anläggning här i riket som anläggningsinnehavare i annan konventionsstat. Vidare måste kanalisationsprincipen gälla även för de fall då enligt konventionen talan mot innehavare av atomanläggning inom konventionsområdet om ersättning för atomskada skall prövas enligt lagen i annan konventionsstat, enär eljest i ett dylikt fall talan skulle kunna föras här i riket mot t. ex. en svensk leverantör under åberopande av allmänna skadeståndsrättsliga regler. Regeln i första stycket att anspråk på ersättning för atomskada ej må göras gällande mot annan än ansvarig anläggningsinnehavare (eller dennes försäkringsgivare; jfr i denna del vad som anföres vid 21 §; se ock 22 § tredje stycket) har därför utformats så att den är tillämplig såväl då den ansvarige innehavarens anläggning är belägen här i riket som då anläggningen är belägen i annan konventionsstat och oavsett huruvida innehavarens ansvar är att bedöma enligt den svenska atomansvarighetslagen eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Det exklusiva ansvaret för anläggningsinnehavaren avser enligt första stycket endast »atomskada som omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag eller lagen i annan konventionsstat». Om det inte finns någon

enligt konventionens regler ansvarig anläggningsinnehavare — här i riket eller i annan konventionsstat — t. ex. om olyckan inträffat under transport av atomsubstans mellan två icke-konventionsstater, gäller kanalisationsprincipen lika litet som andra bestämmelser i lagen. Det må vidare uppmärksammas, att skada vartill radioisotoper ger upphov utgör atomskada endast om radioisotoperna vid olyckstillfället befann sig i en atomanläggning (se s. 30). Anläggningsinnehavarens ansvar omfattar ej skada på själva anläggningen och på viss annan egendom inom anläggningens område (se härom ovan vid 10 §, s. 52). Beträffande dylika skador föreligger alltså ej hinder för den skadelidande — vare sig denne är innehavaren själv eller utomstående person — att vända sig med ersättningsanspråk mot t. ex. en leverantör under åberopande av allmänna skadeståndsrättsliga regler. Det är dock sannolikt att leverantörerna kommer att gentemot anläggningsinnehavarna friskriva sig från dylikt ansvar, och det torde f. ö. kunna förutsettas att ifrågakvarande skador i regel kommer att täckas av sakförsäkring med avsevärt begränsad regressrätt för försäkringsgivaren (jfr s. 55). Vad nu sagts angående möjligheterna att utan hinder av kanalisationsprincipen rikta ersättningsanspråk mot annan än anläggningsinnehavaren gäller i princip också beträffande skador som på grund av vissa andra bestämmelser i konventionen faller utanför dennas tillämpningsområde. De bestämmelser som här åsyftas är stadgandet i art. 3 (b) (ii), som beträffande transportolyckor gör undantag för skador på det transportmedel varå atomsubstansen föres (jfr 10 § andra stycket), reglerna i art. 2 rörande inskränkningar i det geografiska tillämpningsområdet (jfr 4 §) samt bestämmelserna i art. 9 om undantag för olyckor som är en följd av krigshandlingar m. m. (jfr 9 § första stycket). Samtliga sist nämnda bestämmelser i konventionen är emellertid dispositiva. Genom nationell lag kan således ansvarigheten utsträckas att omfatta även skador som enligt dessa bestämmelser i princip ej omfattas av konventionen. Om så skett i annan konventionsstats lag och sådan lag enligt konventionen är tillämplig i fråga om skador i följd av en viss atomolycka, kommer kanalisationsprincipen att gälla även enligt svensk lag med den verkan, att anspråk på ersättning för dylika skador mot annan än anläggningsinnehavaren eller dennes försäkringsgivare icke kan väckas vid svensk domstol.

Såsom framhållits i del I (s. 33 f) har kanalisationsprincipen dikterats av ett behov att bereda bl. a. dem som levererar material till atomanläggningar skydd mot risken att bli ansvariga för skador i anledning av fabriktionsfel o. dyl. Detta behov framträder även beträffande de s. k. sena skadorna och är över huvud oberoende av huruvida anläggningsinnehavarens ansvarighet alltjämt kan göras gällande eller ej. Att anspråket mot anläggningsinnehavaren preskriberats bör sålunda ej föranleda att den skadelidande i stället kan vända sig mot en leverantör eller annan som enligt allmänna regler skulle kunna göras ansvarig för skadan. Detta har an-

setts böra komma till uttryck i lagtexten, och ett stadgande härom har därför upptagits i första stycket andra punkten av förevarande paragraf.

Konventionen och lagförslaget avser endast det utomobligatoriska skadeståndsansvaret. Kanalisationen gäller därför icke gentemot den som på kontraktsrättslig grund må kunna göras ansvarig för atomskada. Det kan sålunda tänkas att vid sidan av anläggningsinnehavarens ansvarighet, utan hinder av kanalisationsprincipen, kan komma att bestå ett kontraktsrättsligt ansvar för annan än anläggningsinnehavaren. Frågan huruvida en på sådan grund ansvarig person skall äga rätt till regress mot den ansvarige anläggningsinnehavaren synes närmast vara att bedöma utifrån allmänna grundsatser om regressrätt mellan solidariskt ansvariga gäldenärer. I praktiken torde emellertid spörsmålet sällan bli aktuellt, då man torde kunna utgå från att en skadelidande i första hand vänder sig med sitt anspråk mot anläggningsinnehavaren, vilkens ansvarighet ju är täckt av obligatorisk försäkring eller likvärdig säkerhet.

Av hänsyn till gällande internationella fördrag på transportområdet har det ansetts nödvändigt att göra vissa undantag från kanalisationsprincipen beträffande skadeståndsanspråk som med stöd av dylika fördrag riktas mot transportör. Dessa äldre konventioner och nationell lagstiftning i anslutning till dem kan nämligen, såsom påpekats i del I s. 34, inte utan stort besvär ändras; fråga är om det ens är önskvärt. En av denna utgångspunkt föranledd bestämmelse upptages i art. 6 (b) i konventionen. Enligt detta stadgande skall principen om ansvarets kanalisation till anläggningsinnehavaren icke inverka på tillämpningen av internationella konventioner på transportområdet, vilka trätt i kraft eller öppnats för undertecknande, ratifikation eller anslutning senast den 29 juli 1960. De viktigaste hithörande konventionerna är Brysselkonventionerna om fartygssammanstötning 1910, om konossement 1924 och om begränsning av redaransvaret 1924 och 1957, Romkonventionen om ersättning för markskador orsakade av flygtrafik 1952, luftbefordringskonventionen i Warszawa 1929 (jämte ändringar enligt 1955 års Haagprotokoll) samt 1952 års Bernkonventioner om järnvägsbefordran.

Det undantag från kanalisationsprincipen som i anslutning härtill införts i den provisoriska lagen (9 § första stycket) har där ett vidsträcktare omfång än motsvarande undantag i det nu framlagda förslaget; enligt den provisoriska lagen gäller nämligen undantaget generellt vid atomolyckor under begagnande av transportmedel och icke blott med avseende å det ansvar för transportören som kan grundas å internationella fördrag. För att vinna anslutning till konventionen måste i den aktuella lagstiftningen undantagsregeln begränsas till att gälla transportörs ansvar i enlighet med internationella fördrag på transportväsendets område. I övrigt skall kanalisationsprincipen upprätthållas även i avseende å skada som uppkommer till följd av olyckor under transportförhållanden. Det har emellertid under

konventionsförhandlingarna anförts skäl för att ge undantagsregeln en något större räckvidd och göra avsteg från kanalisationsprincipen även i vissa fall då en transportörs skadeståndsansvar icke grundar sig direkt på de internationella transportkonventionernas bestämmelser. Detta gäller dels i fall då en till en transportkonvention ansluten stat genom nationell lagstiftning utsträckt konventionens bestämmelser att gälla även i förhållande till stat som ej biträtt konventionen och dels i vissa fall då en stat som ej biträtt transportkonventionen likväl genom nationell lagstiftning infört ansvarighetsregler som väsentligen bygger på och överensstämmer med konventionens system. Genom en till atomansvarighetskonventionen fogad och av signatärmakterna godkänd reservation av fyra stater, däribland Sverige och Norge, har dessa fyra länder förbehållits rätt att, vid tillämpning av konventionens artikel 6 (b), med bestämmelser i internationellt fördrag på transportväsendets område likställa bestämmelser i nationell lag som i huvudsak motsvarar fördragets bestämmelser, s. k. »equivalent provisions».

För Sveriges vidkommande får reservationerna betydelse främst beträffande luftbefordringsansvaret. Den svenska luftbefordringslagen — jfr 9 kap. luftfartslagen — bygger på den av Sverige tillträdde Warszawa-konventionen av år 1929 men har gjorts tillämplig även på lufttransport mellan Sverige och stat som ej biträtt Warszawa-konventionen, oaktat Warszawa-konventionens regler ej gäller dylik transport. Vi har funnit det vara angeläget att inte nödgas rubba det enhetliga systemet i luftbefordringslagen genom undantagsbestämmelser beträffande atomskada under vissa transporter som i övrigt faller under sagda lags ansvarighetsregler. Från saklig synpunkt finnes ej heller skäl att göra skillnad mellan de olika transporter som faller under luftbefordringslagen. Genom nyssnämnda reservation kan önskemålen i detta hänseende tillgodoses. På luftbefordringsområdet är situationen densamma för t. ex. Norges vidkommande. Det kan enligt allmänna internationellprivaträttsliga regler ifrågakomma att vid svensk domstol tillämpa norsk rätt vid prövning av anspråk grundade på ett luftbefordringsavtal, samtidigt som den svenska atomansvarighetslagen enligt konventionen är att tillämpa i den mån anspråket har avseende å atomskada. Fråga uppkommer då huruvida i norsk lag uppställda regler om undantag från kanalisationsprincipen för anspråk grundade på »equivalent provisions» bör respekteras av den svenska lagen. Frågan må illustreras med ett exempel. Antag att från Norge till Turkiet företages en transport med ett SAS-plan av dels atomsubstans och dels annat gods och att av befordringsavtalet beträffande sistnämnda gods följer att norsk rätt skall tillämpas vid prövning av tvister i anledning av avtalet. Warszawa-konventionens regler är i dylikt fall ej direkt gällande men skall enligt intern norsk rätt tillämpas på befordringsavtalet. Antag vidare att under transporten en atomolycka inträffar på svenskt territorium och att därvid den befordrade atomsubstansen förorsakar atomskada å det övriga godset. Antag slutligen

att i anledning härav talan väckes mot SAS vid svensk domstol (SAS har förpliktat sig att svara inför domstol i ettvart av de tre skandinaviska länderna) under åberopande av den norska luftbefordringslagens ansvarighetsregler. På grund av kanalisationsbestämmelsen i den svenska atomansvarighetslagen skulle denna talan icke kunna upptagas, med mindre i lagen finnes ett uttryckligt undantag från kanalisationsprincipen även för anspråk som grundas på »equivalent provisions» i annan konventionsstats, d. v. s. i detta fall Norges, lagstiftning. Det synes rimligt att det i exemplet avsedda fallet bedömes lika oberoende av om talan mot transportören anhängiggöres vid svensk eller vid norsk domstol. Inte heller synes det finnas anledning att bedöma detta fall annorlunda än om befordringsavtalet i stället hänvisat till svensk rätt och anspråket mot SAS grundats på ansvarsreglerna i den svenska luftbefordringslagen. I båda fallen innefattar ju hänvisningen i avtalet i realiteten en hänvisning till Warszawa-konventionens regler. Med hänsyn härtill har i den svenska atomansvarighetslagen synts böra öppnas möjlighet att utvidga undantaget till att avse anspråk som grundas på »equivalent provisions» icke blott i svensk lag utan också i annan konventionsstats lag. Lämpligen bör undantaget ej göras direkt i lagen utan bli beroende av en prövning i varje särskilt fall huruvida de ifrågavarande ansvarighetsreglerna — i svensk eller utländsk lag — verkligen är att anse som »equivalent provisions» i förhållande till den internationella transportkonvention som är i fråga. Prövningen i sådant hänseende bör förbehållas Kungl. Maj:t.

Mot bakgrunden av dessa överväganden har 12 § andra stycket utformats. Det bör framhållas att undantaget från kanalisationsprincipen liksom i den provisoriska lagen omfattar icke blott fall av atomskada under transport av atomsubstans utan även fall då atomskada eljest uppkommer i följd av begagnande av transportmedel. Undantagsregeln skall såsom nyss angivits — i enlighet med vad konventionen stadgar — endast äga tillämpning å sådana fördrag som var i kraft eller öppna för undertecknande, ratifikation eller anslutning vid den tidpunkt då atomansvarighetskonventionen öppnades för undertecknande eller den 29 juli 1960. Beträffande senare ingångna fördrag på transportväsendets område förutsättes, att en anpassning sker till atomansvarighetskonventionen. Ett första fall av detta slag har redan inträffat. Vid förhandlingar om revision av 1952 års Bernkonventioner om befordran å järnväg av resande och gods (CIV och CIM) har de deltagande regeringarna — även regeringar i länder som inte tillhör OEEC — erkänt kanalisationsprincipen och i enlighet härmed uteslutit järnvägsansvaret i t. o. m. större utsträckning än detta nödvändiggöres av art. 6 (b) i OEEC-konventionen.

Det av de internationella transportkonventionerna betingade undantaget från kanalisationsprincipen bör inte medföra någon rubbning i grundsatsen att ansvaret slutligen skall drabba anläggningsinnehavaren. Konven-

tionen har också i art. 6 (c) upptagit en bestämmelse om rätt för vederbörande transportör att göra gällande regress mot den ansvarige anläggningsinnehavaren. En motsvarighet till denna bestämmelse har i lagförslaget upptagits i 13 §.

I tredje stycket göres en erinran om de bestämmelser angående ersättning av statsmedel som intagits i 25—28 §§.

13 §.

Konventionen art. 6 (c) och (d).

Provisoriska lagen 9 § andra stycket.

Bestämmelsen i första stycket ansluter nära till regeln i art. 6 (c) i konventionen. Till skillnad från vad som är fallet i den provisoriska lagen har regressrätten här utformats såsom en självständig återkravs rätt och icke såsom en rätt till subrogation. Härigenom har stadgandet till sin utformning bringats i överensstämmelse med konventionstexten och med motsvarande bestämmelser i de danska och norska lagförslagen. I praktiken torde den förändring som sålunda gjorts i förhållande till den provisoriska lagen få ringa betydelse.

Det kan naturligtvis tänkas att en skadelidandes talan mot transportör handläggs av domstol i annan konventionsstat än den vars domstolar därefter har att upptaga transportörens regressanspråk mot anläggningsinnehavaren. Det måste då förutsättas, att den reservation som bl. a. Sverige gjort för »equivalent provisions» respekteras i övriga konventionsstater. Om sålunda SAS i enlighet med den svenska lagens regler om »equivalent provisions» av svensk domstol förpliktats att utge ersättning för en atomskada som i samband med luftbefordran uppkommit vid en i Tyskland inträffad atomolycka (jfr exemplet s. 60 f) måste innebörden av konventionen vara att flygbolaget kan göra regressrätt gällande vid tysk domstol enligt den tyska atomansvarighetslagen mot den anläggningsinnehavare som enligt konventionen har att svara för skadan.

Regressrätt enligt första stycket kan göras gällande, när anläggningsinnehavaren svarar för skadan enligt svensk lag. Även om anläggningsinnehavarens ansvarighet skulle på grund av reglerna i 4 och 5 §§ sträcka sig längre än som följer av huvudregeln i art. 2 i konventionen angående ansvarighetens omfattning i rummet, skall alltså första stycket tillämpas.

I art. 6 (c) i konventionen stadgas ytterligare, att regressrätt även skall tillkomma den som på grund av lagstiftning i icke-konventionsstat nödgats utge ersättning för atomskada för vilken anläggningsinnehavare i konventionsstat kan göras ansvarig enligt konventionens regler. Anledningen härtill är bl. a. att det icke ansetts föreligga skäl att beträffande skada, för vilken anläggningsinnehavare hade kunnat förpliktas att utge ersättning därest den skadelidande riktat sitt anspråk direkt mot honom, låta anläggningsin-

nehavaren undgå ansvar endast på den grund att den skadelidande valt att väcka sin talan i en icke-konventionsstat, mot t. ex. en leverantör, under åberopande av den statens lag. Det svenska lagförslaget har utformats i enlighet härmed.

Det har emellertid under konventionsarbetet syntts påkallat att ge den som bedriver sin verksamhet i konventionsstat ett längre gående skydd mot risken att slutligen drabbas av ersättningsansvar för atomskada som är en följd av atomenergiverksamhet i konventionsstat. I art. 6 (d) i konventionen har därför intagits en bestämmelse, att om någon som har sitt huvudkontor i konventionsstat eller någon som är anställd hos sådan person nödgats på grund av lagstiftning i icke-konventionsstat utge ersättning för atomskada för vilken anläggningsinnehavare i konventionsstat endast på grund av de territoriella begränsningsreglerna i konventionsstaternas nationella lagstiftning icke kan göras ansvarig, den skadeståndsskyldige likväl skall i viss utsträckning äga regressrätt mot den anläggningsinnehavare som, med bortseende från de territoriella begränsningsreglerna, skolat svara för skadan. Denna regressregel gäller utan inskränkning i fråga om *dels* skada i följd av atomolycka som inträffar i atomanläggning i konventionsstat, *dels* skada i följd av atomolycka under transport av atomsubstans mellan anläggningar i konventionsstater och *dels* skada i följd av atomolycka som i annat fall än under transport av atomsubstans inträffar utanför atomanläggning. Då det däremot gäller skada i följd av atomolycka under transport av atomsubstans mellan konventionsstat och icke-konventionsstat göres den inskränkningen i regressrätten att den endast gäller beträffande skada i följd av olycka som inträffar under det atomsubstansen ännu befinner sig på det transportmedel varmed ämnet föres till respektive från den främmande staten. Skälet till denna begränsning ligger i öppen dag; det bör icke ifrågakomma att beträffande transportolyckor göra en anläggningsinnehavare ansvarig enligt konventionens regler i vidare mån än han har möjlighet att öva inflytande på transportens utförande.

Den ifrågavarande regressregeln har i lagförslaget upptagits i 13 § andra stycket. Det torde få överlämnas åt rättstillämpningen att med ledning av allmänna regler, bl. a. på associationsrättens område, närmare bestämma innebörden av begreppet »huvudkontor». Att anläggningsinnehavaren sammanlagt ej svarar för högre belopp än den ansvarssumma som gäller för honom enligt lagen i den stat där hans anläggning är belägen följer av hänvisningen i 14 § första stycket till förevarande paragraf.

Enligt vissa regler i konventionen art. 6 (f) skall en anläggningsinnehavare i begränsad omfattning själv äga regressrätt för vad han utgivit i enlighet med konventionens bestämmelser; bl. a. föreligger regressrätt gentemot den som uppsåtligen orsakat skadan. Dessa regler har i förslaget upptagits i 17 §. Det är självklart att den som bär regressansvar gentemot anläggningsinnehavaren enligt dessa regler inte själv kan äga rätt till regress

gentemot denne. En erinran härom har upptagits i sista stycket av förevarande paragraf.

Vad slutligen beträffar frågan huruvida på förevarande område yrkeskadeförsäkringsinrättningar och allmänna sjukkassor bör tillerkännas en längre gående regressrätt än som f. n. gäller enligt 51 § yrkesskadeförsäkringslagen och 107 § sjukförsäkringslagen har vi ansett detta spörsmål vara av sådan art att det inte bör lösas isolerat i detta sammanhang utan bör anstå till dess en mera allmän översyn av socialförsäkringslagstiftningens regressregler kommer till stånd. Departementschefen gjorde ett motsvarande uttalande vid tillkomsten av den provisoriska lagen (se prop. nr 140/1960 s. 50).

14 §.

Konventionen art. 7.

Provisoriska lagen 6 §.

Paragrafen innehåller regler om begränsning av anläggningsinnehavarens ansvarighet.

Beträffande de allmänna överväganden som ligger till grund för utredningens förslag att bestämma ansvarighetsbeloppet till 50 miljoner kronor hänvisas till den allmänna motiveringen (s. 25 ff).

Den omständigheten att i konventionen stadgas ett lägsta ansvarighetsbelopp å 25 miljoner kronor per händelse har i förslaget utnyttjats till att ge Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t utser befogenhet att när skäl därtill finnes fastställa ansvarssumman till belopp mellan 25 och 50 miljoner kronor. Denna möjlighet blir framför allt av betydelse beträffande transporter men kan självfallet även utnyttjas för en anläggning i dess helhet, om med hänsyn till de risker som är förbundna med verksamheten en nedsättning av beloppet även beträffande olyckor i själva anläggningen finnes kunna ske. Det är givetvis ej något hinder att skilda ansvarighetsbelopp gäller för en och samma anläggning beträffande olyckor i anläggningen respektive transportolyckor.

Det har tidigare anmärkts att frågan om storleken av ansvarighetsbeloppet är ett av de spörsmål i konventionen där avsteg gjorts från lex-forciprincipen (s. 40). Ansvarssumman skall bestämmas enligt lagen i den stat där den ansvarige innehavarens anläggning är belägen. I den svenska lagen — som kan bli tillämplig även då anläggningsinnehavare i annan konventionsstat svarar för skadan, t. ex. då en olycka inträffat här i riket under transport av atomsubstans till eller från en anläggning i annan konventionsstat — måste därför för dylika fall hänvisas till lagen i annan konventionsstat. En sådan hänvisning har i förslaget upptagits i 14 § första stycket andra punkten.

Enligt vissa bestämmelser i konventionen [art. 7 (e) och (f)] kan emel-

lertid en konventionsstat för transport över sitt territorium (transit) uppställa som villkor att den ansvarige anläggningsinnehavaren skall svara med högre belopp än det maximibelopp som gäller för honom enligt lagen i hans hemland, dock ej med högre belopp än som är fastställt för innehavare av atomanläggningar i förstnämnda stat. En dylik regel i nationell lagstiftning skall dock ej äga tillämpning i fall då vid sjötransport förelegat en i folkrätten grundad befogenhet för fartyget att söka nödhamn i staten eller att eljest passera över dess territorium eller i fall då vid lufttransport på motsvarande sätt förelegat en rätt för luftfartyget att flyga över eller att landa på den ifrågavarande statens territorium. Bestämmelsen har medtagits i konventionen på tillskyndan av Frankrike, som också får antagas komma att införa ett härpå grundat stadgande i sin lagstiftning. Från svensk synpunkt har art. 7 (e) ansetts icke önskvärd, eftersom bestämmelsen är till hinder för den internationella samfärdseln. På grund härav och då de nu avsedda stadgandena i konventionen, eller därpå grundade bestämmelser i konventionsstats lag, i praktiken icke torde vinna tillämpning vid domstolar utanför det land som infört dylika regler, har vi stannat för att icke omsätta art. 7 (e) och (f) i det svenska lagförslaget. Jfr emellertid 17 § andra stycket samt s. 72 f.

Bestämmelsen i andra stycket av förevarande paragraf har sin motsvarighet i 6 § andra stycket i den provisoriska lagen. I motiven till den provisoriska lagen (del I s. 45 f) anfördes, att begränsningsregeln påkallades av flera skäl: Ersättningsnivån har sålunda på sina håll, i utlandet pressats starkt uppåt. En begränsning av ersättningen per person till 200 000 kronor synes ägnad att skingra de farhågor som försäkringsgivarna — särskilt i detta sammanhang de utländska försäkringsgivarna — nog hyser för en liknande utveckling i vårt land, och bör alltså kunna underlätta för den svenska atomindustrin att erhålla erforderliga försäkringar i utlandet. Ett maximibelopp per person möjliggör vidare en jämnare fördelning av tillgängliga medel i katastrofsituationer och underlättar över huvud skaderegleringen. — Beloppet 200 000 kronor var hämtat från trafikförsäkringslagstiftningen. Erfarenheten ansågs ha visat, att detta belopp i praktiken varit otillräckligt endast i ett par fall.

Under remissbehandlingen av förslaget del I framförde styrelsen för Sveriges advokatsamfund, utan något yrkande, sina principiella betänkligheter mot den föreslagna begränsningen; styrelsen fann den innebära ett klart avsteg från allmänna skadeståndsrättsliga regler. Departementschefen förklarade emellertid att han i likhet med utredningen ansåg, att i förevarande lagstiftning en begränsning av ersättningen för personskador till ett belopp av 200 000 kronor per person var lämplig (prop. nr 140/1960 s. 40). Första lagutskottet yttrade i sitt utlåtande över propositionen (utl. nr 35/1960 s. 22), att utskottet icke ville motsätta sig den föreslagna begränsningen i den provisoriska lagstiftningen. Utskottet uttalade emellertid, att

utvecklingen på trafikförsäkringens område torde tala för att frågan omprövades under arbetet på en definitiv lagstiftning.

Efter det att dessa uttalanden gjordes har läget förändrats. Genom lag den 2 juni 1961 (nr 217) angående ändrad lydelse av 11 § lagen om trafikförsäkring å motorfordon har nämligen förordnats, att de skadeståndsbelopp som för varje händelse skall täckas av trafikförsäkringens skall utgöra 25 miljoner kronor i anledning av personskada (tidigare 600 000 kronor) med begränsning till en miljon kronor för varje skadad eller dödad person (tidigare 200 000 kronor) samt en miljon kronor i anledning av skada på egendom (tidigare 50 000 kronor). De nya bestämmelserna, som trädde i kraft den 1 januari 1962, skall emellertid enligt den nya lagstiftningen icke äga tillämpning å skada som är att anse som atombeskadad enligt atomansvarighetslagen; i fråga om dylik skada skall äldre lag alltså äga tillämpning.

Bakgrunden till den nya lagstiftningen är följande.

I en till chefen för justitiedepartementet den 24 november 1960 avgiven framställning föreslog försäkringsinspektionen att trafikförsäkringens maximisummor skulle höjas. Förslaget innebar, bl. a., att vid personskada ersättningen per person skulle höjas till en miljon kronor samt att katastrofmaximum skulle höjas till 25 miljoner kronor. Inspektionen framhöll, att initiativet till höjningen tagits av Trafikförsäkringsföreningen, som provisoriskt fått tillstånd av inspektionen att, i avbidan på lagändring, redan från och med den 1 maj 1960 tillämpa en ordning som innebär att i den mån det nuvarande ansvarsbeloppet 200 000 kronor per person icke förslår till full ersättning överskjutande belopp skall täckas icke ur trafikförsäkringens men ur annan motorfordonsförsäkring. Ansvar avtäckes genom återförsäkring, och återförsäkringspremien bekostas på visst sätt av den vinst som trafikförsäkringsanstalterna äger uttaga ur trafikförsäkringens. Anordningen medför följaktligen ingen premiehöjning för försäkringstagarna.

Inspektionen återopade en genom Trafikförsäkringsföreningens försorg upprättad sammanställning, varav framgår att under åren 1957—1959 till trafikförsäkringsanstalterna och föreningen anmälda personskador, vid vilka ersättningen, om ingen begränsning förelåg, skulle ha överstigit 200 000 kronor, är 35 till antalet. Bland dessa förekommer något fall då ersättningsbeloppet beräknats uppgå till 500 000 kronor.

Inspektionens framställning översändes för yttrande till ett antal organisationer m. fl. Även atombeskadadeutredningen (Conradi och Kalderén; Brundin ansågs såsom byråchef i försäkringsinspektionen jävigt) fick yttra sig över framställningen. Samtliga remissinstanser tillstyrkte höjning av trafikförsäkringssummorna; vi ansåg emellertid att man beträffande ersättningen per person borde nöja sig med en höjning av beloppet till 500 000 kronor. Samtidigt underströk vi, att höjningarna av ansvarssummorna inom trafikförsäkringens inte fick tagas till intäkt för liknande behandling av er-

sättningsbeloppen på atomansvarighetsområdet, där alldeles speciella förhållanden föreligger.

I proposition nr 130/1961 föreslog Kungl. Maj:t därefter höjningar av trafikförsäkringssummorna. Ersättningen per person föreslogs skola begränsas till en miljon kronor. Katastrofmaximum föreslogs höjt till 25 miljoner kronor. Departementschefen anförde, att det övervägts att låta trafikförsäkringen svara utan begränsning men att det på längre sikt torde innebära vissa fördelar ur återförsäkringssynpunkt att bibehålla en maximering av beloppen. Detta gällde oavsett huruvida möjlighet funnes att helt täcka behovet av återförsäkring inom landet eller ej. Beloppet en miljon kronor för varje skadad eller dödad person fann departementschefen vara väl avvägt. Departementschefen anförde vidare beträffande atomskadorna:

Ett spørsmål som i detta sammanhang påkallar uppmärksamhet gäller regleringen av atomskada, som uppkommer i följd av trafik med motorfordon. 1960 års provisoriska atomansvarighetslag undantar ej från sitt tillämpningsområde sådan skada, som alltså täckes såväl av trafikförsäkringen som av den i nämnda lag stadgade ansvarigheten. Atomskadeutredningen har emellertid uppgivit, att enligt det förslag till definitiv atomansvarighetslagstiftning i anslutning till föreliggande konvention i ämnet som utredningen inom kort framlägger, atomskadorna kommer att uteslutas från bilansvarighetens tillämpningsområde, så att endast innehavare av atomanläggning i denna sin egenskap blir ansvarig för atomskador, när de uppstår i följd av trafik med motorfordon. Det är alltså avsett att trafikförsäkringen helt skall befrias från ansvarighet för atomskador, men under en övergångstid intill dess definitiv lagstiftning om atomansvarighet genomförts kommer trafikförsäkringens ansvar att kvarstå.

Beträffande läget under denna övergångstid bör uppmärksammas stadgandet i 9 § andra stycket atomansvarighetslagen, enligt vilket den som nödgats utgiva skadestånd äger för vad han har utgivit inträda i den skadelidandes rätt enligt atomansvarighetslagen. Detta innebär, att trafikförsäkringsgivare, som nödgas utgiva ersättning för atomskada, har regressrätt mot den atomskadeansvarige. Regressrätten är dock begränsad till katastrofmaximum enligt 6 § atomansvarighetslagen, d. v. s. 25 miljoner kronor med begränsning till 200 000 kronor för varje dödad eller skadad person. Om de av mig i det föregående tillstyrkta höjningarna av maximibeloppen för trafikförsäkringen genomföres, skulle alltså en trafikförsäkringsgivare — om atomskada inträffar i följd av trafik med motorfordon — kunna bli ansvarig för mycket betydande belopp utan möjlighet till täckning hos atomanläggningens innehavare. Ehuru risken att en sådan situation skall inträffa i huvudsak är teoretisk, bör den dock beaktas. Man kan som nyss nämnts räkna med att trafikförsäkringen snart kommer att helt fritagas från ansvarighet för atomskaderisker, och det bör då icke ifrågakomma att nu under ett kort övergångsskede öka dess ansvarighet i detta avseende. Jag vill därför föreslå, att höjningarna av maximibeloppen för trafikförsäkringens ansvarighet icke göres tillämpliga på atomskador utan att de nuvarande beloppen får gälla för sådana skador i avbidan på att atomansvarigheten helt skiljes från trafikförsäkringen.

I detta sammanhang vill jag även framhålla, att de maximibelopp som nu valts för trafikförsäkringens ansvarighet givetvis inte bör på något sätt vara bindande vid ställningstagandet till vilka belopp som bör fastställas i den blivande definitiva lagstiftningen om atomansvarighet.

Den sålunda genomförda lagändringen har givetvis föranlett att vi måst taga den provisoriska lagens begränsningsregel under omprövning. Den principiella utgångspunkten måste dock alltfört vara, att på förevarande område föreligger alldeles speciella skäl till en begränsning av personska-deersättningarna. Behovet av internationell återförsäkring, risken för katastrofskador och svårigheterna för skaderegleringen med hänsyn till förekomsten av risken för sena skador m. m. har icke någon direkt motsvarighet på andra rättsområden. Trafikförsäkringslagstiftningen har hittills åberopats för att få ett visst stöd för att sätta ansvarsbeloppet till 200 000 kronor. Med hänsyn till den utredning som försäkringsinspektionen framlagt torde det vara omöjligt att stanna vid detta belopp. En ansvarssumma av en miljon kronor per person skulle å andra sidan medföra onödiga bekymmer ur återförsäkringssynpunkt m. m. Vi anser oss böra föreslå, att beloppet för ersättning av skada å person i atomansvarighetslagen fastställles till 500 000 kronor per person. Andra stycket i förevarande paragraf har utformats i enlighet härmed. Jfr s. 102 f.

Andra stycket saknar motsvarighet i de förslag som framlagts i Danmark, Finland och Norge. Det föreligger där knappast något behov av en lagbestämmelse av denna art, enär personskadaersättningarna redan enligt den allmänna skadeståndsrättens regler utgår med blygsammare belopp än i Sverige.

Bestämmelsen i paragrafens tredje stycke ansluter till en regel i art. 7 (g) i konventionen, enligt vilken av domstol utdömda räntor och rättegångskostnader ej skall inbegripas i ansvarssumman. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 6 § tredje stycket i den provisoriska lagen.

15 §.

Konventionen art. 5 (b).

Då det gäller olyckor i atomanläggningar torde det i praktiken komma att höra till de rena sällsyntheterna att mer än en anläggningsinnehavare svarar för en och samma skada. Om emellertid en dylik situation skulle inträffa, skall enligt första stycket första punkten i förevarande paragraf anläggningsinnehavarna gentemot den skadelidande svara solidariskt för skadan, envar dock högst med det för honom gällande ansvarsbeloppet. De skadelidande kan emellertid i dylikt fall utfå ersättning med ett sammanlagt belopp motsvarande summan av de ansvariga innehavarnas ansvarsbelopp.¹ Detta gäller i och för sig även när fråga är om en enda atomolycka i konventionens mening. I praktiken torde emellertid så gott som undantagslöst flera atomolyckor (en i varje anläggning) föreligga, när 6 § första stycket skall tillämpas på en skada för vilken flera anläggningsinnehavare svarar.

¹ Vi är medvetna om att det ej är helt egentligt att här — som konventionen gör — tala om solidariskt ansvar. I själva verket är ansvarigheten solidarisk mellan samtliga ansvariga endast inom ramen för det lägsta ansvarsbelopp som gäller för någon av dem.

Det är däremot ett inte helt opraktiskt fall att under transport av atomsubstans en enda atomolycka kan ge upphov till skada för vilken flera anläggningsinnehavare har att svara enligt konventionens regler. En dylik situation kan uppkomma exempelvis om på ett och samma fartyg föres atomsubstans från flera olika atomanläggningar och fartyget förliser, kolliderar med annat fartyg eller på annat sätt råkar ut för en olycka under transporten med resultat att de transporterade atomsubstanspartierna gemensamt bidrar till uppkomsten av atomskada. Man kan också tänka sig en liknande situation, om två atomsubstansförande fartyg kolliderar.

Även för dylika fall stadgas i förevarande paragraf i enlighet med konventionens regler solidariskt ansvar för de berörda anläggningsinnehavarna. Kumulrisken är emellertid långt större i hithörande fall än i de nyss berörda. Den i första stycket första punkten upptagna regeln skulle vara särskilt betänklig i sådana fall som då sammanstötning sker mellan ett fartyg på vilket föres en liten kvantitet av ett relativt ofarligt ämne, omsorgsfullt förpackat, samt ett annat fartyg, ombord på vilket föres en stor kvantitet av ett mycket farligt ämne i bristfällig förpackning. Med den i första stycket angivna regeln skulle, om skadorna i ett dylikt fall bleve omfattande, hela ansvarsbeloppet för försändelsen ombord på det förstnämnda fartyget kunna tagas i anspråk, utan möjlighet till regressrätt mot den anläggningsinnehavare som vore ansvarig för försändelsen på det sistnämnda fartyget. Detta har man velat undvika genom att i konventionen beträffande transportsituationerna föreskriva, att ansvarsbeloppet för skadorna i deras helhet skall utgöras av det högsta belopp som gäller för någon av de berörda anläggningsinnehavarna. För varje anläggningsinnehavare skall ansvarigheten vara begränsad till det maximala ansvarighetsbelopp som gäller för honom enligt 14 § första stycket.

Konventionen upptager ej någon särskild regel angående den inbördes fördelningen av ansvaret mellan flera solidariskt ansvariga anläggningsinnehavare. Av motiven (par. 20) framgår att detta spörsmål förutsättes bli löst genom nationell lagstiftning. I överensstämmelse med allmänna grundsatsar i svensk rätt har i anslutning härtill i andra stycket av förevarande paragraf upptagits en regel av innehåll, att ansvarigheten skall fördelas efter vad som finnes skäligt med hänsyn till varje anläggnings andel i skadans uppkomst och omständigheterna i övrigt. Denna princip har för den provisoriska lagens vidkommande antagits skola gälla utan uttrycklig bestämmelse (del I s. 45).

16 §.

Konventionen art. 11.

Provisoriska lagen 7 §.

Om vid en olycka av katastrofal omfattning det ansvarighetsbelopp som står till förfogande inte förslår till full täckning av alla skadeståndsan-

språk, uppkommer fråga hur tillgängliga medel skall fördelas mellan de skadelidande. I del I (s. 46 ff) har vi diskuterat olika alternativ till en lösning av detta problem och därvid stannat för en reglering som innebär en proportionell nedsättning av anspråken. Vi har under det fortsatta arbetet uppmärksammat vissa uttalanden under remissbehandlingen av förslaget till provisorisk lagstiftning. Hovrätten över Skåne och Blekinge anmärkte sålunda på att förslaget medförde en fördröjning av skadestandsregleringen för dem som hade helt klara anspråk på ersättning, och försäkringsinspektionen anförde att det måhända förtjänade att undersökas, om inte vissa fordringar, t. ex. ersättning för sjukvårds- och läkarkostnader, borde erhålla prioritet (prop. nr 140/1960 s. 42). Vi har ytterligare övervägt dessa frågor men har därvid inte funnit skäl att frånga vår tidigare ståndpunkt. Det nu föreliggande förslaget upptager därför i 16 § första stycket en regel motsvarande stadgandet i 7 § första stycket i den provisoriska lagen. Att i förslaget särskilt omnämnts att jämväl på ersättningsbeloppen belöpande ränta skall nedsättas innebär blott ett förtydligande och icke någon saklig ändring i förhållande till den provisoriska lagen.

Andra stycket i 16 § har sin motsvarighet i 7 § andra stycket i den provisoriska lagen. I del I (s. 47 f) framhölls, att det vid så stora skador, att regeln i första stycket befaras behöva komma i tillämpning, lätt torde inställa sig en viss benägenhet hos de ersättningskyldiga — anläggningsinnehavaren och försäkringsgivaren — att uppskjuta skaderegleringen, till dess skadornas omfattning någorlunda säkert kan överblickas. För att komma tillrätta härmed kan man välja olika anordningar. En utväg kunde vara, att skadelidande som anmäler sig inom viss tid får prioritet till utdelning ur viss del av ansvarighetssumman. En komplikation är dock, att de sena skadorna därigenom lätt blir missgynnade. En annan utväg kunde vara att låta myndigheterna bestämma en provisorisk utdelningsdividend. Beslutet bör ha bindande verkan för såväl anläggningsinnehavaren som de skadelidande, så att skedd utdelning därefter icke kan angripas, även om det vid en senare tidpunkt visar sig, att tillgängliga medel inte räcker för de senast anmälda skadorna.

I den provisoriska lagen valdes den sist beskrivna ordningen. Det må erinras att på hemställan av lagrådet (prop. nr 140/1960 s. 74 ff) under förarbetena till den provisoriska lagen vidtogs den ändringen i utredningens förslag, att befogenheten att fatta interimistiskt beslut om proportionell nedsättning av ersättningsbeloppen icke såsom utredningen föreslagit skulle tillkomma domstol utan i stället anförtros åt Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. I det nu föreliggande förslaget har vi ej funnit skäl att föreslå någon ändring på denna punkt i förhållande till den provisoriska lagen.

Vid tillämpningen av nedsättningsreglerna i denna paragraf måste stadgandet i 14 § andra stycket iakttagas. I princip skall vid nedsättningen be-

träffande varje särskilt ersättningsanspråk tagas till utgångspunkt beloppet av full ersättning, bestämd med iakttagande av bestämmelserna i 11 § och i övrigt enligt allmänna skadeståndsrättsliga grunder (9 § andra stycket). Om emellertid beloppet av full ersättning åt den som lidit personskada i visst fall skulle överstiga det i 14 § andra stycket fastställda beloppet 500 000 kronor, får det anses ligga i sakens natur att ersättningen skall reduceras till nämnda belopp, innan den proportionella nedsättningen verkställs.

Vissa motsvarigheter till bestämmelserna i förevarande paragraf återfinnes i § 31 i det danska, i 14 och 16 §§ i det finska och i § 25 i det norska förslaget. Principiellt bygger dessa bestämmelser på samma tanke som de svenska reglerna, men i det danska förslaget har frågan på visst sätt sammankopplats med frågan om statens ansvar för den del av skadorna som ej täcks av ansvarighetsbeloppet, och den norska regeln har kompletterats med en bestämmelse som öppnar möjlighet att i administrativ ordning tillförsäkra personskadeersättningarna viss prioritetsrätt. Även i det finska förslaget finns regler om viss prioritetsrätt för personskadeersättning. Med hänsyn bl. a. till att det svenska socialförsäkringssystemet ger ett på det hela taget betryggande grundskydd har vi inte ansett det påkallat att i den svenska lagen införa någon bestämmelse motsvarande de finska eller norska reglerna. Erinras må för övrigt att såvitt gäller skador som uppkommer här i riket — och det synes i praktiken huvudsakligen bli fråga om dylika skador i katastrofsituationerna när olycka under transport knappast kan tänkas få en sådan omfattning som det här gäller — staten enligt 27 § i förslaget skall inträda med ett supplerande ansvar. Det torde kunna förutsättas att beslut härom kommer att fattas på ett så tidigt stadium att olägenheterna av att även personskadeersättningarna underkastas nedsättning enligt reglerna i 16 § kommer att avsevärt reduceras. Detta överensstämmer med vad departementschefen yttrat i prop. nr 140/1960 (se s. 42 nederst).

17 §.

Konventionen art. 6 (f); jfr (g).

Provisoriska lagen 9 § tredje stycket.

Förevarande paragraf innehåller bestämmelser om anläggningsinnehavares regressrätt.

I den provisoriska lagen har i 9 § tredje stycket upptagits en regressregel, enligt vilken den ansvarige anläggningsinnehavaren kan göra regressrätt gällande endast mot den som själv uppsåtligen orsakat skadan eller den som genom avtal förbundit sig att svara för skadan. Emellertid synes det där begagnade uttrycket »den som själv uppsåtligen orsakat skadan» lämna utrymme för en mera vidsträckt tillämpning än som förutsatts i konventionen. Enligt artikel 6 (f) (i) äger nämligen anläggningsinnehava-

varen regressrätt endast mot »the individual acting or omitting to act with such intent» (intent to cause damage), d. v. s. endast mot fysisk person. Uttrycket »själv» i den provisoriska lagen torde däremot, såsom framgår av motiven (del I s. 50), medge tillämpning av en identifikationsgrund-sats i förhållandet mellan en juridisk person och dess högsta organ, t. ex. sålunda, att ett aktiebolag anses »självt» ha orsakat skadan uppsåtligen, om uppsåt ligger exempelvis bolagets styrelse eller verkställande direktör till last. Frågan kan få betydelse särskilt då det gäller anläggningsinnehavarens regressrätt gentemot en leverantör. För att vinna full överensstämmelse med konventionens reglering på denna punkt har därför i förslaget orden »den som själv uppsåtligen orsakat skadan» utbytt mot orden »fysisk person som uppsåtligen orsakat skadan». Det är att märka att även den som uppsåtligen framkallat en skada är genom kanalisationsprincipen skyddad mot anspråk från en skadelidande tredje man och blott är ansvarig gentemot anläggningsinnehavaren.

Rätten för en anläggningsinnehavare att söka åter vad han utgivit i ersättning för atomskada av den som gentemot honom uttryckligen åtagit sig att svara för skadan torde visserligen följa av allmänna rättsgrundsatser, men då en särskild bestämmelse härom upptagits i konventionen och då reglerna i 17 § om anläggningsinnehavarens regressrätt bör vara uttömmande har vi ansett principen böra komma till uttryck i lagtexten. Givet är, att en anläggningsinnehavare skall för vad han själv må ha utgivit äga regressrätt gentemot den som meddelat försäkring mot hans ansvarighet eller ställt annan säkerhet; dylika fall omfattas också av bestämmelsen i första stycket om regressrätt mot den som åtagit sig att svara för skadan.

Såsom i det föregående anmärkts (s. 64 f) kan enligt konventionen art. 7 (e) i konventionsstats lagstiftning införas bestämmelser om högre ansvarsbelopp än som gäller enligt lagen i anläggningsinnehavarens hemland för skada i följd av olycka under transitering av atomsubstans över den förstnämnda statens territorium. Denna bestämmelse har kompletterats med en speciell regressregel i art. 6 (f) (iii). Det har nämligen ansetts att om den transport varunder olyckan ägde rum företagits över den ifrågasvarande statens territorium utan samtycke av vederbörande anläggningsinnehavare denne icke bör slutligen svara för belopp som han nödgats utge utöver det ansvarighetsbelopp för vilket han enligt lagen i sitt hemland tecknat och varit skyldig att teckna försäkring. Eftersom anläggningsinnehavaren icke avsett att transporten skulle äga rum över territorium inom vilket han har att svara med högre belopp, har han ju ej heller haft anledning att vidtaga särskilda åtgärder för att genom kompletterande försäkring skydda sig mot ett vidsträcktare ansvar. Av hänsyn till transportörerna har det dock ej ansetts möjligt att medge anläggningsinnehavaren en ovillkorlig regressrätt även i fall då införandet av det transporterade ämnet på den ifrågasvarande statens område skett i en force-majeure-situation. Om

t. ex. ett atomsubstansförande fartyg förts in på den främmande statens territorium för att rädda liv eller egendom — jfr bl. a. 34 a och 34 b §§ sjölagen — eller avvikelser från den fastställda färdvägen eljest framtvingsats av omständigheter varöfver fraktföraren ej kunnat råda, har det icke ansetts skäligt att fraktföraren skall gentemot anläggningsinnehavaren slutligen bära det ökade ansvaret.

I enlighet med det anförda och i nära anslutning till konventionstexten har stadgandet i 17 § andra stycket i förslaget utformats. (Jfr 13 § tredje stycket och vad som anförts s. 64 f.)

När två eller flera anläggningsinnehavare är ansvariga för samma skada, är de i enlighet med bestämmelserna i 15 § solidariskt ansvariga gentemot den skadelidande men skall sinsemellan dela ansvaret efter vad som prövas skäligt. Dessa regler måste tydligen kunna ge upphov till regressanspråk mellan flera anläggningsinnehavare inbördes. Konventionen upptager ej några forumregler eller regler om tillämplig lag i fråga om dylika anspråk, som följaktligen i enlighet med allmänna rättsgrundsatser i allmänhet torde komma att prövas i den regressansvariges hemland. En erinran om det ur fördelningsregeln i 15 § härflytande regressansvaret har upptagits i 17 § sista stycket, vari i övrigt fastslås att anläggningsinnehavaren icke i vidare mån än som följer av lagens särskilda regressregler äger rätt att av annan återkräva vad han i enlighet med konventionens regler utgivit i ersättning för atomskada.

18 §.

Konventionen art. 8.

Provisoriska lagen 8 §.

Denna paragraf innehåller preskriptionsbestämmelser.

Konventionens huvudregel är, att anspråk på ersättning för atomskada preskriberas när tio år förflutit från det den skadeorsakande atomolyckan inträffade [art. 8 (a)]. Det är för preskriptionsavbrott icke tillfyllest att krav framställles utom rätta; den skadelidande måste för att bevara sin rätt till ersättning av anläggningsinnehavaren inom tioårsfristen väcka talan vid domstol mot denne eller i förekommande fall mot vederbörande försäkringsgivare. Konventionen medger emellertid, att i nationell lagstiftning införes en längre preskriptionstid än tio år, under förutsättning att anläggningsinnehavarens ansvarighet för anspråk som väckes senare än tio år efter olyckan täckes av statsmedel eller på liknande sätt [art. 8 (c)]. Innehörden härav är, att den i överensstämmelse med konventionens artikel 7 (b) fastställda ansvarssumman alltid skall stå till förfogande för täckning av de anspråk som framkommer inom tio år efter olyckan och ej får tas i anspråk för ersättning av sena skador. Vi har emellertid — i likhet med de övriga nordiska ländernas kommittéer och i överensstämmelse med vad som gäller enligt den provisoriska lagen — ansett den lämpligaste lösningen vara

att följa konventionens huvudregel, som i avseende å preskriptionstidens längd därjämte ansluter till de allmänna preskriptionsreglerna i svensk rätt. För lösningen av problemet rörande de sena skadorna etableras ett fristående system grundat på självständigt statsansvar.

Regeln om tioårspreskription har upptagits i 18 § andra stycket första punkten. Stadgandet överensstämmer som nämnts med motsvarande bestämmelse i den provisoriska lagen 8 § första stycket andra punkten.

Utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning är atomolyckan. Särskilt vid fortvarighetstillstånd, såsom läckage o. dyl., kan det emellertid vara svårt att fastställa tidpunkten för preskriptionstidens början. Konventionen och dess motiv lämnar ej något klart besked om när preskriptionstiden i dylika fall skall anses börja löpa. De skadelidandes intressen skulle emellertid betänkligt eftersättas, om preskriptionstiden finge anses taga sin början innan fortvarighetstillståndet upphörde. Vi har därför ansett oss böra hålla fast vid vårt härmed överensstämmande uttalande i del I (s. 44), vilket lämnats utan erinran vid genomförandet av den provisoriska lagen.

Enligt förslaget (6 § tredje stycket) svarar en anläggningsinnehavare för skada som orsakas av atoms substans från hans anläggning icke bara i transportfall utan även bl. a. i vissa situationer då ämnet kommit ur hans besittning. Ett sådant ansvar föreligger t. ex. för skada till följd av att vid fartygsförlisning en behållare innehållande atoms substans sjunkit men först lång tid därefter frätes sönder av havsvattnet så att radioaktiva produkter läcker ut ur behållaren och kontaminerar vattnet. Vidare kan här nämnas fall då atoms substans genom stöld frånhänts anläggningsinnehavaren och sedermera ger upphov till en olycka (jfr s. 46). Det har emellertid ansetts vara orimligt att i dylika fall preskriptionstiden skall börja löpa först då olyckan inträffar. Enär man åtminstone i vissa hithörande situationer måste räkna med att avsevärd tid förflyter från det anläggningsinnehavarens kontroll över ämnet upphör till dess olyckan sker, skulle detta betyda att anläggningsinnehavaren finge bära ett till tiden nästan obegränsat ansvar även efter det att han helt upphört att ha befattning med ämnet. Särskilt från försäkringssynpunkt är det inte tänkbart att acceptera en dylik ordning. I art. 8 (a) i konventionen har därför stadgats, att om det skadeorsakande ämnet vid tiden för olyckan hade stulits, gått förlorat eller övergivits och icke därefter åter tillvaratagits, den tioåriga preskriptionstiden skall börja löpa redan från tidpunkten för stölden, förlusten eller övergivandet. En motsvarighet till denna bestämmelse har i förslaget upptagits i 18 § andra stycket andra punkten. Hade ämnet vid tiden för olyckan åter tillvaratagits av anläggningsinnehavaren, räknas preskriptionstiden emellertid från tidpunkten för olyckan. Det är även att märka att om ämnet efter förlusten eller övergivandet tillvaratagits av annan anläggningsinnehavare, denne i stället blir ansvarig för en olycka som inträffar när han har ämnet i sin be-

sittning; preskriptionstiden räknas då självfallet från tidpunkten för olyckan (se 6 § sista stycket och s. 46).

I 18 § andra stycket sista punkten har intagits en bestämmelse som är betingad av de speciella jurisdiktionsreglerna i konventionen. Om flera anläggningsinnehavare är ansvariga för en och samma skada — t. ex. vid kollision mellan två atomsubstansförande fartyg — och olyckan icke i sin helhet inträffat inom en enda konventionsstats område, skulle med tillämpning av huvudregeln — att talan skall väckas i den stat där den ansvarige anläggningsinnehavarens anläggning är belägen — talan kunna väckas vid domstolar i olika stater. Då detta ansetts olämpligt har i konventionen stadgats att det i dylika fall skall tillkomma en särskild konfliktomstol (se därom s. 93) att på framställning av konventionsstat utse ett behörigt forum [art. 13 (d) (i) (2) och (ii)]. Emellertid har man att räkna med att viss tid kan komma att förflyta från det olyckan inträffat till dess konfliktomstolen hinner meddela sitt beslut samt att, särskilt i sådana fall som avses i 18 § andra stycket andra punkten, preskriptionstiden kan komma att utlöpa innan konfliktomstolen meddelat beslutet. En särskild regel har därför ansetts böra upptagas i konventionen därom, att skadelidande som inom tio år från olyckan eller från tillgreppet o. s. v. anhängiggjort talan vid någon av de enligt huvudregeln behöriga domstolarna skall vara bevarad vid sin talerätt, ändå att han ej inom samma tid anhängiggjort talan vid det av konfliktomstolen anvisade forum, såframt han därefter iakttagit vad konfliktomstolen må ha föreskrivit om skyldighet att inom viss i beslutet angiven tid väcka talan vid anvisat forum [art. 8 (b) (i)]. Likaså skall enligt konventionen [art. 8 (b) (ii)] den skadelidande vara bevarad vid sin rätt till talan, om han dels inom tioårstiden hos en konventionsstat begärt, att den skall hos konfliktomstolen ansöka om utseende av forum, och dels därefter, inom tid som konfliktomstolen må ha beslutat, väckt sin talan vid anvisat forum. Det ligger i sakens natur, att situationer av detta slag kommer att bli sällsynta. Vi har därför icke ansett det vara nödvändigt att i denna del överföra konventionstexten — som är ganska otymplig — till svensk lag. Vi har nöjt oss med ett stadgande som ger Kungl. Maj:t bemyndigande att utfärda av konventionens reglering föranledda bestämmelser (jfr 29 § tredje stycket och s. 93).

Den tioåriga preskriptionstiden är absolut. En skadelidande som ej anhängiggjort talan före preskriptionstidens utgång är alltså avskuren från rätten till ersättning av anläggningsinnehavaren, även om skadan skulle ha yppats så sent, att han praktiskt sett ej haft möjlighet att väcka sin talan före fristens utgång. För dylika fall innehåller emellertid 26 §, som upptar bestämmelser om ersättning av statsmedel för s. k. sena skador, ett stadgande som öppnar möjligheter för den skadelidande att i stället få ersättning av staten (se s. 88 f).

Konventionen upptar i art. 8 (d) en — dispositiv — regel om att den som

inom föreskriven tid anhängiggjort ersättningstalan skall äga att efter preskriptionstidens utgång utöka sitt anspråk att avse ytterligare ersättning om skadan förvärrats och under förutsättning att domstolen ej avkunnat en slutgiltig dom (»final judgment») över hans anspråk. Vi har ansett att de allmänna reglerna i 13 kap. rättegångsbalken är tillfyllest i förevarande hänseende. Beträffande förbehåll i rättegång hänvisas till vad som anförts i del I s. 48 ff.

Enligt konventionen art. 8 (a) äger en konventionsstat i sin lagstiftning införa regler om en kortare preskriptionsfrist, dock minst två år, från det den skadelidande erhöll eller bort erhålla kunskap om skadan och den för skadan ansvarige. Det står därvid den lagstiftande staten fritt att bestämma, huruvida denna preskription må avbrytas genom blott bevakning hos gäldenären eller om för avbrytande kräves talan vid domstol. I anslutning härtill har i förslaget, i första stycket av förevarande paragraf, upptagits en bestämmelse enligt vilken den skadelidande vid äventyr av talans förlust skall anmäla sitt anspråk hos anläggningsinnehavaren inom två år från det han erhöll eller bort erhålla sådan kunskap. Regeln har sin motsvarighet i 8 § första stycket första punkten i den provisoriska lagen. Det kan anmärkas att i ett år 1957 framlagt förslag till lag om fordringspreskription (SOU 1957: 11) beträffande utomobligatoriska skadeståndsanspråk i allmänhet upptagits en regel om en preskriptionstid av tre år, räknat från det den skadelidande erhöll eller bort erhålla kunskap om skadan och den för skadan ansvarige. Vi har dock icke på detta stadium velat föregripa en eventuell blivande preskriptionslagstiftning utan har valt den vanliga tiden för korttidspreskription i svensk rätt, som är två år (jfr bilansvarighetslagen, 1922 års luftfartsskadslag, lagen om elektriska anläggningar, arrende- och hyreslagstiftningen m. fl. lagar).

Beträffande den närmare innebörden av ifrågavarande preskriptionsregel må i övrigt hänvisas till del I s. 49.

Av hänvisningen till 6, 7 och 13 §§ framgår motsättningsvis, att bestämmelserna i förevarande paragraf icke gäller beträffande regressanspråk jämlikt 15 § andra stycket eller statens regresstalan med stöd av 28 §.

Såsom anförts i förarbetena till den provisoriska lagen kommer beträffande särskilt de sena skadorna att uppkomma vissa besvärliga kausalitetsfrågor, och i del I diskuterades därvid möjligheten att till underlättande av bevisvarigheterna anordna någon form av registreringsförfarande (s. 49). Vi har emellertid av praktiska skäl avstått från att framlägga något förslag i denna riktning. Frånsett att ett dylikt system tarvar en omfattande administrativ apparat måste beaktas att den svenska atomansvarighetslagen kan bli tillämplig även i vissa fall då skadorna uppkommit utom riket och kanske samtliga skadelidande är bosatta utomlands; det skulle i sådana fall uppenbarligen kunna verka oskäligt betungande att ålägga de ersättningssökande skyldighet att låta registrera sina anspråk inför svensk

myndighet. Icke heller i de övriga nordiska länderna har man ansett sig böra föreslå något registreringssystem. Uppkommande kausalitetsspörsmål får därför lösas i det enskilda fallet med tillämpning av allmänna rättsgrundsatser.

Preskriptionsreglerna i förevarande paragraf bör sammanställas med reglerna i 26 § om ersättning av statsmedel för sena skador. I 18 § tredje stycket har därför gjorts en hänvisning till 26 § (jfr 8 § andra stycket i den provisoriska lagen).

Försäkring

19 §.

Konventionen art. 10 (a).

Provisoriska lagen 10 § första och andra styckena.

Paragrafen innehåller regler om svensk anläggningsinnehavares försäkringsplikt.

En svensk anläggningsinnehavare kan enligt konventionens jurisdiktionsregler och regler om tillämplig lag bli ansvarig för atomskada icke blott enligt svensk utan även enligt annan konventionsstats lag. Hans försäkringsplikt måste följaktligen omfatta hans ansvarighet icke blott enligt den svenska atomansvarighetslagen utan även enligt motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat. Såsom av det föregående framgått skall ansvarssummans storlek bestämmas enligt lagen i den stat där anläggningen är belägen, och försäkringsplikten behöver följaktligen icke omfatta högre belopp. Från den nyssnämnda regeln om tillämplig lag ges emellertid det tidigare berörda undantaget (s. 64 f), att en konventionsstat i fråga om vissa olyckor under transitering av atomsubstans över den statens territorium må i sin lagstiftning föreskriva att utländsk anläggningsinnehavare skall svara med högre belopp än som gäller enligt lagen i hans hemland. Vi har dock icke funnit anledning att i svensk lag föreskriva försäkringsplikt för svensk anläggningsinnehavare jämväl med avseende å det högre belopp varmed han undantagsvis kan komma att bli ansvarig under sådana omständigheter. Försäkringsplikten har följaktligen begränsats till att avse det ansvarighetsbelopp som gäller för anläggningsinnehavaren enligt svensk lag, d. v. s. 14 § första stycket första punkten.

Försäkring skall enligt konventionen godkännas av »the competent public authority». I likhet med vad som gäller enligt den provisoriska lagen har i förslaget föreskrivits, att försäkring som svensk anläggningsinnehavare har att teckna skall godkännas av Kungl. Maj:t eller av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. Enligt Kungl. kungörelsen den 3 juni 1960 (nr 247) med vissa förordnanden enligt atomansvarighetslagen må godkännande av försäkring enligt den provisoriska lagen meddelas av försäkringsinspektionen, och vi förutsätter att motsvarande befogenhet även efter den definitiva lagens ikraftträdande skall tillkomma denna myndighet.

Liksom i den provisoriska lagen skall enligt förslaget föreligga en möjlighet att teckna försäkringen så att den gäller för anläggningen och sålunda icke är helt konform med anläggningsinnehavarens ansvarighet per händelse. Som tidigare anmärkts torde det över huvud ej vara möjligt att erhålla försäkring per händelse. Detta har förutsetts under konventionsarbetet; av konventionsmotiven par. 49 andra stycket framgår, att konventionen ej lägger hinder i vägen att teckna försäkring per anläggning. De särskilda problem som blir en följd av att ansvarighet och försäkring icke helt täcker varandra har i förslaget bemästrats på principiellt samma sätt som i den provisoriska lagen.

Under förarbetena till den provisoriska lagen (prop. nr 140/1960 s. 53) uppkom frågan i vad mån försäkringsgivaren skulle kunna till befrielse från ansvarighet åberopa sådana till anläggningsinnehavaren hänförliga särskilda omständigheter som försummad premiebetalning, åsidosättande av säkerhetsföreskrifter, fareökning m. m. Härvid uttalade departementschefen, under hänvisning bl. a. till konventionsmotiven (se par. 49 tredje stycket), att Kungl. Maj:t eller den av Kungl. Maj:t utsedda godkännande myndigheten syntes med stöd av bestämmelserna i 10 § i den provisoriska lagen böra som villkor för godkännande av försäkringen tillse att i försäkringsvillkoren intagits på tillfredsställande sätt utformade föreskrifter av innebörd att försäkringsgivaren avstode från den rätt till ansvarighetsbefrielse på nyss angivna och liknande grunder som kunde tillkomma honom enligt försäkringsavtalslagen.

Som ovan antytts (s. 57) bygger förslaget på att den skadelidande äger att med sina ersättningsanspråk vända sig direkt mot försäkringsgivaren. Därigenom har också det nu nämnda spörsmålet i allt väsentligt vunnit sin lösning, utan att man behöver tillgripa den omväg som en speciell utformning av försäkringsvillkoren innebär. Sålunda har, jämte det att i 21 § upptagits en regel om att försäkringen skall för den skadelidande medföra rätt att utbetomma ersättningen direkt av försäkringsgivaren, i 22 § sista stycket föreskrivits att försäkringsgivaren ej i vidare mån än att försäkringen till följd av uppsägning upphört att gälla må till befrielse från ansvarighet gentemot den skadelidande åberopa omständighet som beror av annan än denne. Härvid bör ock anmärkas, att enligt uttryckligt stadgande i 23 § nu berörda bestämmelser skall gälla även i fall då utländsk lag i övrigt är tillämplig på försäkringsavtalet eller anläggningen är belägen i utlandet.

Hinder möter icke att försäkringen helt eller delvis tecknas hos försäkringsgivare i utlandet. Såsom framhållits i del I (s. 51) överlämnas det åt Kungl. Maj:t resp. av Kungl. Maj:t utsedd myndighet att avgöra, om anläggningsinnehavaren skall vara tvungen att teckna försäkring hos svensk försäkringsgivare, med därav följande delcredere-ansvar för den utländska reassuransen, eller om direktförsäkring i utlandet skall godtagas. Lagen

uppställer icke något hinder mot att försäkringsskyddet bygges upp genom ett antal hos olika utländska försäkringsgivare direkt tecknade försäkringar utan solidarisk ansvarighet för försäkringsgivarna.

Liksom enligt den provisoriska lagen skall enligt förslaget staten vara befriad från skyldigheten att teckna försäkring. Även annan anläggningsinnehavare som ställer betryggande säkerhet för sina förpliktelser kan befrias från försäkringsplikt. Bestämmelser härom har i förslaget upptagits i en särskild paragraf (24 §).

Förslaget öppnar liksom den provisoriska lagen möjlighet att teckna separat försäkring för ansvarighet under transport. Denna möjlighet blir här av särskild betydelse därför att enligt 14 § i förslaget i administrativ ordning kan med avseende å viss eller vissa transporter föreskrivas ett lägre ansvarighetsbelopp än 50 miljoner kronor under det att samtidigt det högre beloppet bibehålles som ansvarssumma för atomolyckor i anläggningen. Bestämmelsen har upptagits i 19 § tredje stycket; jfr 10 § andra stycket b) andra punkten i den provisoriska lagen.

20 §.

Provisoriska lagen 10 § tredje stycket.

Konventionen upptar som nämnt icke någon uttrycklig bestämmelse som medger avvikelse från principen att anläggningsinnehavarens ansvarighet — d. v. s. ansvar med fastställt belopp per händelse — skall vara täckt av försäkring eller annan garanti. Det har å andra sidan förutsatts i motiven (par. 49) att försäkring skall kunna tecknas per anläggning, under förutsättning att tillräckliga garantier uppställas för att det föreskrivna ansvarighetsbeloppet alltid står till förfogande för varje inträffande händelse. Detta resultat synes kunna uppnås genom den metod som kommit till användning i den provisoriska lagen, d. v. s. försäkring per anläggning med ett något högre försäkringsbelopp än ansvarighetsbeloppet per händelse i kombination med statsgaranti (se del I s. 30 f och 51 f). Då enligt förslaget ansvarighetsbeloppet kan variera mellan 25 och 50 miljoner kronor, har den mot 10 § tredje stycket i den provisoriska lagen svarande bestämmelsen i förslaget utformats något annorlunda än bestämmelsen i den provisoriska lagen; förslagets stadgande bygger på att viss relation skall upprätthållas mellan ansvarighets- och försäkringsbelopp. Vi har härvid funnit det förhållande som i detta hänseende följer av den provisoriska lagen — 20 procent högre försäkringsbelopp — innebära en lämplig avvägning.

I första stycket av förevarande paragraf har sålunda föreskrivits att då försäkring tecknas enligt 19 § andra stycket a) — d. v. s. per händelse — försäkringsbeloppet skall vara lägst det belopp som gäller som ansvarighetsbelopp enligt 14 § första stycket första punkten — alltså ansvarighetsbeloppet enligt svensk lag, jfr s. 64 — medan i fall då försäkringen tecknas

enligt 19 § andra stycket b) — d. v. s. per anläggning — beloppet skall vara lägst nämnda ansvarighetsbelopp ökat med en femtedel därav.

Det uttryckliga stadgandet i 14 § tredje stycket att ansvarssumman ej omfattar ränta och rättegångskostnader, sammanställt med reglerna i 19 och 20 §§ om försäkringspliktens omfattning och försäkringsbeloppets storlek, borde måhända icke ge utrymme för någon tvekan om att icke heller försäkringsbeloppet innefattar ersättning för dylika kostnader. Stadgandet i 20 § första stycket andra punkten kan därför synas överflödigt; det saknar också motsvarighet i den provisoriska lagen. Med tanke särskilt på de fall då försäkringen tecknats per anläggning och försäkringsbeloppet enligt 20 § första stycket första punkten skall vara högre än ansvarssumman har det dock i klarhetens intresse funnits böra komma till uttryck i lagtexten, att icke heller den del av försäkringssumman som överskjuter ansvarighetsbeloppet får tagas i anspråk för täckande av ränte- och rättegångskostnader. Enligt vad vi erfarit räknar man emellertid med att försäkringsbolagen i atomansvarighetspoliserna skall åtaga sig att utöver försäkringsbeloppet svara för utdömda räntor och rättegångskostnader intill ett belopp motsvarande tio procent av försäkringsbeloppet. I praktiken torde därför de skadelidandes anspråk på ersättning för dylika kostnader komma att vara säkerställda i betryggande omfattning.

Beträffande 20 § andra stycket — som motsvarar 10 § sista stycket sista punkten i den provisoriska lagen — hänvisas till del I s. 52 samt prop. nr 140/1960 s. 52 f.

Till reglerna om statens ansvar återkommer framställningen i det följande, se s. 83 ff.

21 §.

Konventionen art. 6 (a).

En viktig fråga som aktualiseras genom att ansvarsförsäkringen gjorts obligatorisk är, huruvida direkt talan mot den ansvarige anläggningsinnehavarens försäkringsgivare eller garant, s. k. »direct action» eller »action directe», skall tillåtas. Konventionen har överlämnat avgörandet av detta spörsmål åt konventionsstaternas nationella lagstiftning [art. 6 (a)]. Med »nationell lag» avses i detta sammanhang domstolslandets lag, lex fori [jfr art. 14 (b), konventionsmotiven par. 38 och nedan s. 94]. Frågan om rätt till talan direkt mot försäkringsgivaren skall alltså avgöras enligt lagen i den stat där ersättningstalan enligt konventionens jurisdiktionsregler skall väckas. En bestämmelse om direkt talan kan därför vinna tillämpning även med avseende å försäkringar som tecknats i annat land eller som tecknats för ansvarighet åvilande anläggningsinnehavare i annat land än jurisdiktionslandet.

Såsom utredningen anmärkt i motiven till den provisoriska lagen (del I s. 53) har det huvudsakliga skälet till att någon bestämmelse om direkt

talán — trots förebilden i trafikförsäkringslagen — icke upptagits i den provisoriska lagen varit, att grannländernas kommittéer ställde sig tveksamma på denna punkt och att man från svensk sida ej ansåg sig böra föregripa de kommande diskussionerna. Under de fortsatta samnordiska överläggningarna har — trots betänkligheter från försäkringsgivarnas sida — i princip enighet i denna del uppnåtts mellan de svenska, finska och norska kommittéerna, och bestämmelser som bygger på principen om direkt talán — om ock med något olika utformning — har upptagits även i de finska och norska lagförslagen. Från dansk sida har man däremot icke annat än för ett speciellt fall ansett motsvarande regler önskvärda. Det avgörande sakliga skälet för att talán direkt mot försäkringsgivaren skall medges har varit, att man därmed bereder de skadelidande möjlighet att direkt erhålla en dom som kan exekveras mot försäkringsgivaren, även om denne har sitt hemvist i utlandet (jfr 31 §).

Som nyss nämnts skall frågan huruvida rätt till talán direkt mot försäkringsgivaren föreligger avgöras av *lex fori*. För att säkerställa, att talán skall kunna föras direkt mot försäkringsgivaren även i fall när utländsk anläggningsinnehavare har att på grund av lagens jurisdiktionsbestämmelser svara inför svensk domstol, har i 23 § införts en bestämmelse enligt vilken vad i 21 § sägs skall gälla även i dylika fall. Härom hänvisas till framställningen vid 23 §.

Vid utformningen av nu förevarande paragraf har 3 § första stycket lagen om trafikförsäkring använts som förebild. Av formuleringen framgår, att förhållandet mellan anläggningsinnehavaren och försäkringsgivaren ej beröres. Härutinnan står förslaget alltså i överensstämmelse med den provisoriska lagen (se prop. nr 140/1960 s. 50).

Regeln i 21 § är i likhet med övriga i förslaget ingående bestämmelser om försäkringsgivares förpliktelser tillämplig icke blott å förhållandet mellan försäkringsgivaren och den skadelidande. Den gäller jämväl å försäkringsgivarens förhållande till envar annan som enligt lagen äger mot anläggningsinnehavaren göra gällande anspråk på ersättning i anledning av atomskada, t. ex. enligt 13 §.

22 §.

Konventionen art. 10 (b).

Provisoriska lagen 12 §.

I första och andra styckena av förevarande paragraf har införts bestämmelser motsvarande stadgandena i 12 § i den provisoriska lagen. Avvikelsen i avfattningen av första stycket första punkten är betingad av att enligt förslaget talán skall kunna föras direkt mot försäkringsgivaren. Förhållandet mellan försäkringsgivaren och anläggningsinnehavaren beröres ej av stadgandet. Härutinnan gäller försäkringsavtalet. I detta kan alltså — i överensstämmelse med vad som uttalats av departementschefen i prop. nr

140/1960 s. 50 och 55 f — med verkan även för det fall att olycka inträffar under den tid försäkringsavtalet enligt förevarande paragraf tvångsvis förlängts intagas villkor om rätt för försäkringsgivaren att utöva regressrätt mot anläggningsinnehavaren. I de fall då utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig blir frågan, huruvida såsom i andra stycket sägs ny försäkring meddelats (eller säkerhet blivit ställd, jfr 24 § tredje stycket), att bedöma enligt lagen i den stat där anläggningen är belägen.

Bestämmelsen i 22 § tredje stycket kompletterar 21 §. De två stadgandena ger tillhoppa uttryck åt förslaget ståndpunkt beträffande talan direkt mot försäkringsgivaren (jfr s. 78). Stadgandet har samma lydelse som motsvarande bestämmelse i 19 § trafikförsäkringslagen. Bestämmelsen gäller även gentemot den som enligt 24 § andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag åtagit sig att ställa annan säkerhet för anläggningsinnehavares ansvarighet (se vid 24 § s. 83).

23 §.

Beträffande den närmare innebörden av detta stadgande må här hänvisas till vad som anförts vid 21 §. Bestämmelsen medför, att lagens regler om »direkt talan» blir tillämpliga i alla fall då svensk domstol är behörig (och således svensk lag skall gälla) vid prövning av anspråk på ersättning för atomskada, d. v. s. i praktiken i huvudsak då olyckan inträffat antingen i Sverige eller ock på internationellt vatten med svensk anläggningsinnehavare såsom ansvarig. Stadgandet är en konsekvens av bestämmelserna i art. 6 (a) och 14 (b) i konventionen.

24 §.

Provisoriska lagen 11 §.

Konventionen medger att anläggningsinnehavares ansvarighet säkerställs genom ekonomisk garanti av annan art än ansvarighetsförsäkring [artikel 10 (a)]. Häremot svarande bestämmelser har i förslaget upptagits i förevarande paragraf. Stadgandena i första och andra styckena har sin motsvarighet i 11 § i den provisoriska lagen. I del I (s. 53 f) har framhållits bl. a., att som säkerhet kan ifrågakomma bankgaranti eller deposition av värdehandlingar. Formuleringen — »ställer betryggande säkerhet» — torde omöjliggöra att enbart självrisk godkännes som säkerhet. Det är Kungl. Maj:t eller av Kungl. Maj:t utsedd myndighet som avgör om säkerheten skall godkännas. Som ytterligare villkor uppställs att anläggningsinnehavaren visar att han på tillfredsställande sätt sört för reglering av uppkommande skador. Det är av stor vikt ur praktisk synpunkt att skaderegleringen sker fackmannamässigt. En naturlig anordning är, att anläggningsinnehavaren med ett försäkringsbolag eller atomförsäkringspoolen träffar överenskommelse om skaderegleringen. Skulle emellertid ett av statsintressen dominerat bolag finna det fördelaktigt att utnyttja exempelvis vat-

tenfallsstyrelsens skaderegleringsorganisation, kan också ett sådant ar-rangemang godtagas.

Då försäkringsplikten omfattar innehavares ansvar enligt såväl svensk lag som motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat (jfr s. 77), har möjligheten att utbyta försäkring mot annan säkerhet i förslaget givits samma omfattning. Säkerhet som här avses gäller även anläggningsinnehavarens regressansvar enligt 13 §.

Stadgandet i tredje stycket, som saknar motsvarighet i den provisoriska lagen, är påkallat av att förslaget upptar regler om direkt talan mot försäkringsgivaren. Om sålunda ansvarigheten täckts av annan säkerhet än försäkring, skall den skadelidande likväl kunna vända sig direkt mot den som ställt säkerheten, när denne är en annan än anläggningsinnehavaren själv. Vidare måste i dylikt fall den skadelidande liksom vid försäkring vara fredad från sådana invändningar mot hans anspråk som hänför sig blott till rättsförhållandet mellan anläggningsinnehavaren och garanten (22 § tredje stycket). Även stadgandena i 22 § första och andra styckena bör vinna motsvarande tillämpning, då försäkring utbyts mot annan säkerhet (se ovan vid 21 och 22 §§).

Ersättning av staten

Bestämmelserna i 13 § i den provisoriska lagen angående ersättning av statsmedel har i förslaget sin motsvarighet i 25—28 §§; uppdelningen å fyra särskilda paragrafer är närmast betingad av att reglerna i förslaget med hänsyn till de nu aktualiserade internationella förhållandena måst göras mer utförliga.

I huvudsak bygger förslaget i förevarande hänseende på samma principer som motsvarande bestämmelser i den provisoriska lagen. Liksom enligt den provisoriska lagen inträder alltså staten med ersättning i tre fall, nämligen 1) i form av subsidiär statsgaranti när någon del av det för anläggningsinnehavaren gällande ansvarighetsbeloppet icke kan ställas till de skadelidandes förfogande, 2) beträffande de sena skadorna samt 3) i katastroffall, när anläggningsinnehavarens ansvarighetsbelopp ej förslår till full ersättning.

Vid utformningen av förslaget har vi ställts inför ett par spörsmål, som beträffande den provisoriska lagen var aktuella endast i mycket liten omfattning, nämligen i vad mån statsansvarigheten skall avse skada som uppkommer utom riket då svensk anläggningsinnehavare är ansvarig samt skada här i riket då utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig.

Vad först beträffar den subsidiära statsgarantin för ersättning inom ramen för anläggningsinnehavarens ansvarighet bygger konventionen på den förutsättningen, att en stat som — i likhet med Schweiz, Storbritannien och Tyskland — godkänner försäkring per anläggning kan göras folkrättsligt

ansvarig för att konventionens minimibelopp står till de skadelidandes förfogande vid varje inträffande händelse (konventionsmotiven par. 49 st. 4). Med tanke på dylika situationer torde det alltså vara nödvändigt att staten utan inskränkning ikläder sig ett subsidiärt ansvar för den ersättningsskyldighet som enligt konventionens regler kan åvila innehavare av här i riket belägen anläggning. Men även i fall då anledningen till att innehavaren av en sådan anläggning eller hans försäkringsgivare ej fullgör sina förpliktelser gentemot de skadelidande är en helt annan, t. ex. insolvens eller avspärrning som omöjliggör för en utländsk försäkringsgivare att tillhandahålla försäkringsbeloppet, synes det rimligt att staten ikläder sig ansvaret. Det är ju beträffande de inhemska anläggningarna alltid svensk myndighet som prövat och godkänt vederbörandes försäkring eller säkerhet. Med beaktande av dessa förhållanden har vi ansett den subsidiära statsgarantin böra gälla utan territoriell inskränkning i alla fall då svensk anläggningsinnehavare är här i riket eller utom riket ansvarig för skadan, oavsett hos vem försäkringen tecknats.

De anförda synpunkterna bör å andra sidan leda till att svenska staten över huvud inte ikläder sig något garantiansvar för de förpliktelser som åvilar innehavare av anläggning i annan konventionsstat. Det bör ankomma på den stat där anläggningen är belägen och vars myndigheter har att pröva och godkänna försäkring eller säkerhet att genom statsgaranti eller på annat sätt sörja för att förpliktelserna fullgöres även i avseende å skada som uppkommit här i riket.

Då det härefter gäller att bestämma omfattningen av statens ansvar för sena skador är läget delvis ett annat. Att staten bör svara för dylika skador som uppkommit här i riket i alla de fall då svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för olyckan är rimligt. Däremot synes det inte föreligga skäl att i lagen binda staten vid ett civilrättsligt ansvar för sena skador som uppkommer i annan konventionsstat ens då svensk anläggningsinnehavare är ansvarig. Ett dylikt ansvar bör nämligen enligt vår mening göras beroende av att ömsesidighet garanteras, och man torde inte ha anledning att på samma sätt som då det gäller det subsidiära ansvaret utan vidare räkna med att övriga konventionsstater kommer att införa dylika bestämmelser i sin lagstiftning. Frågan om statens ansvar för sena skador då utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig för skada i Sverige ter sig åtskilligt mera komplicerad. De skadelidandes intresse av ett verksamt skydd talar givetvis för att svenska staten i största möjliga omfattning påtager sig ansvarighet gentemot sina egna medborgare, oavsett om den för olyckan ansvarige är svensk eller utländsk anläggningsinnehavare. Dessa synpunkter av närmast social natur gör sig emellertid lika starkt gällande oavsett om anläggningen är belägen i en konventionsstat eller i en icke-konventionsstat, och det kan självfallet inte ifrågakomma att inom ramen för nu före-

varande lagstiftning ålägga staten ansvarighet för sena skador även i fall då lagens skadeståndsregler över huvud ej är tillämpliga. Såsom framgår av det redan sagda har det synts oss vara en naturlig synpunkt, att konventionsstaterna med tillämpning av ömsesidighetsgrundsats påtager sig ansvarighet för sena skador även i utlandet. En utveckling i denna riktning skulle emellertid kunna motverkas, om svenska staten enligt lagen vore utan vidare förpliktad att bära ansvaret för dylika skador i Sverige, även om den ansvarige innehavarens anläggning är belägen i utlandet.

Vi har därför begränsat statens ansvar för sena skador till fall då skadan har uppkommit i Sverige och tillika svensk anläggningsinnehavare svarar för olyckan. Möjlighet skall dock finnas för Kungl. Maj:t att under förutsättning av ömsesidighet utsträcka ansvarigheten att gälla skada utom riket.

Vad slutligen angår katastrofskadorna har vi i enlighet med tankegångar åt vilka de svenska representanterna givit uttryck under konventionsförhandlingarna ansett, att det bör ankomma på den stat inom vars territorium skadorna uppkommit att tillse, att skadorna blir i möjligaste mån ersatta när försäkringsbeloppet inte räcker. Detta bör ske oberoende av om den anläggning vars innehavare primärt svarar för skadorna är belägen här eller i annan konventionsstat. Det är uppenbarligen från sociala synpunkter av stor vikt att det egna landets medborgare verkligen beredes skydd mot de katastrofrisker som åtminstone teoretiskt är förknippade med atomenergiverksamheten. Men det är enligt vår mening inte en realistisk tanke att söka bygga upp detta skydd på ömsesidighetsgrundsats genom överenskommelser mellan konventionsstaterna, särskilt inte då det gäller länder som i likhet med Sverige inte anser sig böra genom lagstiftning binda statsmakterna vid ett på förhand till sin omfattning och utformning fixerat civilrättsligt ansvar. Betänkligheterna mot att låta statens ansvar för katastrofskador omfatta även fall då utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig för olyckan minskar för övrigt avsevärt när det står klart att en dylik bestämmelse knappast kommer att få praktisk betydelse. Sannolikheten för att under transport av atoms substans inträffa en olycka av sådan omfattning att staten behöver inskrida är ytterst ringa. Det är alltså i praktiken blott för olyckor i atomanläggningar som frågan om det statliga katastrofansvaret kan bli aktuellt, och det är uppenbarligen endast i rena undantagsfall som en olycka i en utom riket belägen anläggning kommer att ge upphov till skador av större omfattning i Sverige — det kommer i vart fall endast att gälla anläggningar i våra nordiska grannländer.

Den princip vi sålunda ansett böra följas i fråga om ansvaret för katastrofskador har lett till att statens ansvar för sådana skador ansetts böra omfatta alla skador här i riket.

Provisoriska lagen 13 § första stycket.

Stadgandet i första stycket tar liksom motsvarande bestämmelse i den provisoriska lagen i första hand sikte på de typfall som angivits i del I (s. 55), nämligen a) att försäkringsgivaren är insolvent eller på grund av krig, avspärrning el. dyl. inte kan fullgöra sina förpliktelser, b) att säkerhet som ställts i stället för försäkring visar sig vara otillfredsställande och c) att försäkringen är tecknad för anläggningen, inte per händelse, och två eller flera olyckor inträffar i tät följd, så att försäkringssumman inte förslår. Första stycket är emellertid tillämpligt så snart anläggningsinnehavaren eller hans försäkringsgivare brustit i skyldigheten att täcka skadeersättningarna intill ansvarighetsbeloppet, oavsett vad anledningen därtill varit. Statens garantiansvar enligt denna paragraf gäller till förmån icke blott för de skadelidande utan jämväl för envar som är berättigad att göra regressanspråk gällande enligt 13 §. De skäl som föranlett undantagen i 12 § andra stycket från kanalisationsprincipen motiverar enligt vår mening inte att ansvaret för atomskada i något fall slutligen drabbar transportör eller annan som enligt lagstiftning i icke-konventionsstat nödgats utge ersättning för skadan och är berättigad att återkräva vad han utgivit av den ansvarige anläggningsinnehavaren. Statens garantiansvar bör därför inträda så snart det visat sig att anläggningsinnehavaren och hans försäkringsgivare ej kunnat utge skadeståndet. Om alltså en skadelidande i och för sig kunnat på grund av reglerna i 12 § andra stycket vända sig mot en transportör med sitt ersättningsanspråk men i stället valt att rikta anspråket mot anläggningsinnehavaren och försäkringsgivaren men ej kunnat utfå sin ersättning av någon av dem, bör han vara berättigad till ersättning av staten, även om han inte gjort något försök att i stället erhålla ersättning av transportören. Och i konsekvens härmed bör den transportör eller annan, som enligt konventionens regler är regressberättigad gentemot anläggningsinnehavaren och som nödgats utge ersättning till den skadelidande, vara berättigad att få ersättning av statsmedel, om han visar att regressansvaret ej kunnat utkrävas av anläggningsinnehavaren eller dennes försäkringsgivare. Förhållandet har i lagtexten kommit till uttryck genom att staten förklaras vara ansvarig, när den skadelidande »icke kunnat utfå (detta) skadestånd av anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren». En jämförelse visar, att förslaget i denna del avviker från bestämmelsen i den provisoriska lagen. Kravet att den ersättningssökande visar sig icke ha kunnat utfå ersättningen av försäkringsgivaren kan i vissa fall vara uppfyllt, oaktat vederbörande icke själv inlett någon aktion mot denne utan blott erhållit en mot anläggningsinnehavaren exigibel dom. Följande exempel må anföras. En svensk anläggningsinnehavare kan, såsom i det föregående framhållits, ha att svara för atomskada inför domstol i annan konventionsstat och enligt den statens lag. Om enligt den statens lagstift-

ning rätt att väcka talan direkt mot försäkringsgivaren icke föreligger, saknar den skadelidande möjlighet att över huvud vända sig mot denne. Svensk domstol saknar ju i ett dylikt fall behörighet att upptaga ersättningsanspråk som grundar sig på konventionens regler. Den skadelidande bör då vara berättigad att erhålla ersättning av staten, om han visar att exekution av domen mot anläggningsinnehavaren ej lett till resultat och att han ej heller kunnat uppnå frivillig uppgörelse med försäkringsgivaren. Det är emellertid att märka att staten i sådant fall enligt bestämmelserna i 28 § i förslaget äger söka det utgivna beloppet åter av försäkringsgivaren. Och en dylik regresstalan kan väckas vid svensk eller i förekommande fall utländsk domstol enligt allmänna regler; statens regresstalan omfattas nämligen icke av konventionens jurisdiktionsregler och följaktligen ej heller av de häremot svarande bestämmelserna i 29 § i förslaget (se vidare s. 94).

Det må här anmärkas att enligt den mot nu förevarande bestämmelse svarande regeln i det danska förslaget (§ 29) statens ansvar inträder så snart den skadelidande visat att han ej kunnat utfå ersättningen ur försäkringsbeloppet. Det kräves således icke enligt det danska förslaget, att den skadelidande även gjort gällande anläggningsinnehavarens personliga ansvar genom att söka exekution hos denne. Vi har emellertid ansett det principiellt riktiga vara att staten enligt lagen icke blir ansvarig, förrän det visar sig att icke heller anläggningsinnehavaren själv kunnat gälda ersättningen. En annan sak är att staten med hänsyn till kraftförsörjningen eller eljest av hänsyn till allmänna intressen ofta nog inte kan låta det gå därhän, att exekution göres i anläggningsinnehavarens tillgångar.

Stadgandet i andra stycket av förevarande paragraf är föranlett av de tidigare berörda reglerna i art. 7 (e) och (f) i konventionen (se s. 64 f), enligt vilka en konventionsstat kan med avseende å olyckor som under transitering av atomsubstans inträffar på den statens territorium föreskriva att utländsk anläggningsinnehavare skall svara med högre belopp än den ansvarssumma som gäller enligt lagen i anläggningsinnehavarens hemland. Med det motstånd som dessa regler i konventionen mött å svensk sida har det synts självklart att svenska staten inte skall iklädas något ansvar för de ersättningsbelopp som en svensk anläggningsinnehavare kan komma att på grund härav åläggas utöver det ansvarighetsbelopp som gäller för honom enligt 14 § första stycket. Det må för övrigt erinras, att anläggningsinnehavaren i åtminstone vissa hithörande fall har regresrätt mot vederbörande transportör (jfr s. 72 f).

26 §.

Provisoriska lagen 13 § andra stycket.

Konventionen art. 15 (a).

Denna paragraf reglerar statens ansvar för sena skador.

Ansvar för staten på grund av bestämmelserna i denna paragraf inträder enligt vad ovan anförts (s. 85) under förutsättning att skadan uppkommit i Sverige och svensk anläggningsinnehavare är ansvarig i anledning av olyckan. Genom beslut av Kungl. Maj:t kan bestämmelserna utsträckas att gälla även beträffande skador i utlandet.

För att anspråk mot staten skall kunna göras gällande kräves enligt första stycket första punkten att skadan yppats först efter det att den för anläggningsinnehavaren (och dennes försäkringsgivare) föreskrivna preskriptionstiden utlöpt. Preskriptionstiden regleras enligt konventionen av *lex fori*, och eftersom statsansvar enligt förevarande paragraf understundom kan inträda även då lagen i annan konventionsstat är tillämplig i fråga om anläggningsinnehavarens ansvarighet, har i texten hänvisats till såväl den svenska lagens preskriptionsbestämmelser i 18 § andra stycket som till motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag. Statens ansvar har i likhet med vad som gäller enligt den provisoriska lagen begränsats till att avse skador som yppats inom trettio år efter olyckan. Vid remissbehandlingen av betänkandet del I uttalade AB Atomenergi, att det vore onödigt att begränsa rätten att få gottgörelse av staten till viss tid. Departementschefen ansåg dock, att försiktigheten bjöd att inte utsträcka statens ansvarighet under obestämd tid (prop. nr 140/1960 s. 59).

Den omständigheten att en skadelidande väckt talan mot anläggningsinnehavaren med anspråk på ersättning för en skada som yppats innan preskriptionstiden gått till ända utgör i och för sig inte hinder för honom att enligt denna paragraf erhålla ersättning av statsmedel för en skada som yppats först därefter, om det härvid nämligen verkligen är fråga om en helt ny skada. Det skulle, såsom framhållits i del I s. 49, helt förrycka fördelningen av ersättningsbördan mellan anläggningsinnehavaren och försäkringsgivaren, å ena sidan, samt staten, å den andra, om i dylikt fall ett i rättegången mot anläggningsinnehavaren gjort förbehåll skulle möjliggöra ny talan mot anläggningsinnehavaren om ersättning för den nya skadan. Om däremot skadan efter domens meddelande och efter tioårstidens utgång förvärras — det är dock fortfarande fråga om samma skada — torde hinder inte möta att den skadelidande med återopande av förbehåll i den förra rättegången väcker ny talan mot anläggningsinnehavaren; jfr NJA 1933 s. 43.

Beträffande stadgandet i första stycket andra punkten vill vi hänvisa till att hovrätten över Skåne och Blekinge mot utformningen av förslaget i del I — som inte innehöll något stadgande svarande mot den nu förevarande regeln — i sitt remissyttrande anmärkte, att den skadelidande om skadan yppades kort tid, exempelvis några veckor, före tioårstidens utgång inte hade någon rätt till ersättning av staten och att hans rätt mot anläggningsinnehavaren vore beroende av huruvida han hunne väcka talan före tioårstidens utgång. Departementschefen fann anmärkningen i och för sig

beaktansvärd men ansåg att det knappast fanns anledning att befara rättsförlust för den skadelidande, som alltid torde ha möjlighet att instämma sin talan inom tioårstiden och sedermera på den i stämningen angivna grunden framställa nytt yrkande eller utvidga sin talan (prop. nr 140/1960 s. 46). Lagrådet ansåg, att de av hovrätten befarade svårigheterna måste antagas uppkomma så sällan, att frågan kunde lämnas oreglerad i den provisoriska lagen, men enligt lagrådets åsikt borde i den definitiva lagstiftningen särskild reglering övervägas till förekommande av rättsförlust för den skadelidande. En möjlighet vore därvid, att staten påtog sig ersättningssskyldighet jämväl om skadan yppats inom tioårstiden men vederbörande av laga förfall hindrats att väcka talan före periodens utgång. En annan utväg vore att både staten och anläggningsinnehavaren gjordes ersättningssskyldiga under viss period med regressrätt för den sistnämnde mot staten.

Vi har i anledning av vad sålunda förekommit ansett oss böra i det nu föreliggande förslaget söka nå en lösning av problemet rörande ersättning för skador som yppats så sent under tioårstiden att det icke rimligen kunnat begäras av den skadelidande, att han före preskriptionstidens utgång skolat väcka talan mot anläggningsinnehavaren. Man synes härvid kunna tänka sig huvudsakligen två möjligheter. Den ena möjligheten vore att låta anläggningsinnehavaren svara för alla skador som yppats inom tioårstiden under försättning att den skadelidande framställde sitt anspråk inom den i 18 § första stycket föreskrivna två-årsfristen från vunen kunskap om skadan och om den för skadan ansvarige. Detta skulle i praktiken innebära att anläggningsinnehavaren gjordes ansvarig under en tid av intill tolv år, i undantagsfall ännu längre, efter det olyckan inträffat. Enligt konventionen får emellertid anläggningsinnehavarens ansvarighetstid icke utsträckas utöver tio år, utan att han erhåller täckning av statsmedel eller på annat sätt för skada som yppas efter tioårstidens utgång. Den här ifrågasatta ordningen måste därför, såsom ock lagrådet synes ha tänkt sig, kombineras med en regressrätt gentemot staten för belopp som anläggningsinnehavaren nödgats utgiva i anledning av ersättningsanspråk som framställts senare än tio år efter olyckan men avsett skador som yppats inom tioårsperioden. — Den andra möjligheten vore att man bibehölle en absolut preskriptionstid av tio år i förhållande till anläggningsinnehavaren och läte staten direkt övertaga ansvaret för de här ifrågavarande skadorna.

Enligt båda dessa alternativ skulle staten slutligen komma att bära ansvaret för sådana skador som det här gäller. Den sistnämnda lösningen är emellertid den från praktiska synpunkter minst komplicerade. Vi har därför ansett oss böra förorda en lösning enligt denna linje.

Stadgandet i första stycket andra punkten har utformats i enlighet härmed. En skadelidande blir alltså berättigad att erhålla ersättning av statsmedel, om skadan yppats inom preskriptionstiden men den skadelidande haft skäligen ursäkt för sin underlåtenhet att före nämnda tids utgång väcka

talans mot anläggningsinnehavaren eller — i förekommande fall — dennes försäkringsgivare. Att i stadgandet även nämnes annan preskriptionsavbrytande åtgärd än talans väckande är betingat av bestämmelsen i art. 8 (b) (ii) i konventionen (jfr s. 75).

Bestämmelserna i andra stycket har sin motsvarighet i 13 § andra stycket i den provisoriska lagen och har sakligt sett samma innebörd. Skiljaktigheterna i redaktionellt hänseende är närmast betingade av att reglerna om grunderna för ersättning inte kan anknyta enbart till den svenska lagens ansvarighetsregler (d. v. s. de mot bestämmelserna i 5 §, 6 § andra och tredje styckena samt 7 § i den provisoriska lagen svarande stadgandena i 9 §, 14 § andra och tredje styckena samt 16 § i förslaget) utan även måste ta hänsyn till de undantagsfall då anläggningsinnehavaren gjorts eller skolat göras ansvarig för olyckan jämlikt lagen i annan konventionsstat.

Angående bestämmelsen i sista stycket hänvisas till vad å s. 84 f anförts. Det synes inte möta något hinder att Kungl. Maj:t genom förordnande med stöd av detta stadgande jämväl meddelar föreskrifter angående ersättning för skada som uppkommit på internationellt vatten.

27 §.

Provisoriska lagen 13 § tredje stycket.

Konventionen art. 15 (a).

Paragrafen avser statsansvar för katastrofskador. Jfr del I s. 29 f och 55, prop. nr 140/160 s. 56 ff samt första lagutskottets utlåtande nr 35/1960 s. 21. Se ock ovan s. 85. Förslagets bestämmelser har i förhållande till motsvarande stadganden i den provisoriska lagen blott underkastats de jämkningar som betingas av att tillämplighetsområdet begränsats till skador här i riket (se s. 85) samt av att det överskridna ansvarighetsbeloppet angivits vara det som gäller enligt den svenska lagen eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

28 §.

Provisoriska lagen 13 § sista stycket.

Enligt första stycket i förevarande paragraf har staten, när dess ansvarighet tagits i anspråk jämlikt 25 §, regressrätt mot anläggningsinnehavaren, försäkringsgivaren och den mot vilken anläggningsinnehavaren har återkravs rätt enligt 17 §. Härvidlag torde endast frågan om regressrätt mot anläggningsinnehavaren kunna vålla tvekan. Enligt den provisoriska lagen föreligger i praktiken regressansvar för anläggningsinnehavaren endast när han uppsåtligen orsakat skada. I det nu föreliggande förslaget har anläggningsinnehavaren gjorts generellt regressansvarig. Att anläggningsinnehavaren skall vara återbetalningsskyldig, om han försummat försäkringsplikten eller skyldigheten att ställa motsvarande garanti, kan knappast

möta gensaga. Beträffande regressansvaret i andra fall må anföras följande. Enligt 25 § må anspråk icke göras gällande mot staten utan att det visats att ersättning ej kunnat utfås av anläggningsinnehavaren. Denna förutsättning torde icke kunna uppfyllas utan att en rättskraftig dom föreligger mot anläggningsinnehavaren och försök gjorts att på exekutiv väg utfå betalning av denne. Senast vid den tidpunkt då exekutiva åtgärder inledes måste statsmakterna taga ställning till om staten skall inskrida för att hindra exekution (jfr s. 87). Härför läser i regel krävas riksdagsbeslut, och i samband med riksdagens prövning av denna fråga bör också avgöras, om och i så fall i vad mån staten bör eftergiva sin regressrätt mot anläggningsinnehavaren. Frågan om eventuell eftergift helt eller delvis av anläggningsinnehavarens regressansvar torde med hänsyn till vad nu sagts i allmänhet icke vålla någon omgång.

Andra stycket föranleder ingen kommentar.

Internationella förhållanden, laga domstol m. m.

29 §.

Konventionen art. 13 (a) (b) (c) (d).

Konventionens jurisdiktionsregler har utformats med sikte på att åstadkomma en reglering som medför att i fråga om varje olycka, för vars skadeverkningar anläggningsinnehavare i konventionsstat är ansvarig, jurisdiktion beträffande ersättningsanspråken endast skall tillkomma domstolarna i en enda konventionsstat. Denna ordning har valts bl. a. därför att det med hänsyn till reglerna om ansvarsbegränsning ansetts skola leda till alltför besvärliga komplikationer och från de skadelidandes synpunkt otillfredsställande resultat, om ersättningsanspråk i anledning av en och samma olycka kunde upptagas alternativt eller på en gång av domstolar i flera konventionsstater. Resultatet har dock kunnat uppnås endast genom detaljerade och ganska invecklade jurisdiktionsregler, som åtminstone delvis avviker från vad som eljest gäller i internationell processrätt.

Huvudregeln är att skadestånds- och regressanspråk i anledning av atomskada skall upptagas av domstolarna i den stat där den för skadan ansvarige innehavarens anläggning är belägen [art. 13 (a)]. Då man på förevarande område har att räkna med ett vittomfattande internationellt samarbete och långa transporter, kan det emellertid uppenbarligen inträffa att en olycka sker och skador uppkommer på en plats som är mycket avlägsen från det land där den för olyckan ansvarige innehavarens anläggning är belägen. Det vore givetvis från flera synpunkter orimligt och praktiskt knappast genomförbart att även i dylika fall ge domstolarna i anläggningsinnehavarens hemland jurisdiktion. Beträffande olyckor som inträffar under transport av atoms substans har därför föreskrivits, att jurisdiktion skall till-

komma domstolarna i den konventionsstat inom vars territorium olyckan inträffat [art. 13 (b)]. För övriga betydligt mera sällsynta fall då en olycka inträffar utanför en atomanläggning har det däremot icke ansetts finnas anledning att göra avsteg från huvudregeln i art. 13 (a). En olycka under transport av atomsubstans kan emellertid också inträffa utanför konventionsstaternas territorier, bl. a. på internationellt vatten. Även om det i sådana fall kan vara förenat med praktiska olägenheter, bl. a. från utredningssynpunkt, att tillerkänna domstolarna i den ansvarige anläggningsinnehavarens hemland exklusiv jurisdiktion, har det icke ansetts möjligt att finna någon bättre lösning. Även i dessa fall skall alltså domsrätten tillkomma domstolarna i anläggningsinnehavarens hemland [art. 13 (c)].

Särskilda problem uppkommer med hänsyn till att man har att räkna med skador under fortvarighetstillstånd, t. ex. läckage under transport av atomsubstans. Ett dylikt läckage kan bestå under längre eller kortare tid och ge upphov till skador på skilda platser utmed transportvägen. Man har i enlighet med konventionens definition av begreppet »nuclear incident» i sådana fall att göra med en enda olycka. Om olyckan inträffat inom flera konventionsstaters territorier skulle med tillämpning av ovan angivna regler talan kunna väckas i flera konventionsstater. Detta har icke ansetts lämpligt. Vidare har uppmärksamats de fall då en atomolycka inträffat under transport av atomsubstans eller eljest utanför en atomanläggning men det inte varit möjligt att med bestämdhet avgöra var olyckan inträffat. Också för dessa fall har erfordrats en särskild regel. Det har därför föreskrivits, att i nu angivna två fall ersättningstalan skall väckas vid domstol i anläggningsinnehavarens hemland [art. 13 (c)]. Det må anmärkas, att om olyckan under transport inträffat såväl inom en konventionsstats område som på territorium hörande till icke-konventionsstat, art. 13 (b) torde vara att tillämpa. Till den del olyckan inträffat inom icke-konventionsstats område omfattas den icke av konventionens regler, med mindre tillämpningsområdet blivit utsträckt till sådant område genom bestämmelser i nationell lagstiftning. Frågan om tillämpningsområdets utsträckning skall enligt konventionen avgöras av lex fori [art. 2 jämförd med art. 14 (b)]. Det synes emellertid uppenbart, att denna fråga bör avgöras enligt lagen i den konventionsstat inom vars område olyckan (delvis) inträffat. Detta resultat uppnås tydligen genom att i fall av förevarande art alltid tillämpa art. 13 (b), d. v. s. genom att tillägga domstolarna i sistnämnda stat jurisdiktion. Varken den ansvarige anläggningsinnehavarens hemland eller övriga konventionsstater kan f. ö. tänkas ha något beaktansvärt intresse av att i hithörande fall tvisterna i stället hänvisas till domstolarna i den stat där anläggningen ligger. — Om olyckan däremot inträffat såväl inom konventionsstats område som på internationellt vatten, torde reglerna i art. 13 (d) — se nedan — böra tillämpas.

Såsom redan anmärkts kan det, särskilt vid olyckor under transport av

atoms substans, inträffa att anläggningsinnehavare i olika länder har att svara för skador i anledning av en och samma atomolycka. I de fall då jurisdiktionsreglerna hänvisar till det land där den ansvarige innehavarens anläggning är belägen uppkommer då tydligen kompetenskonflikter. Dessa har erhållit sin lösning genom bestämmelserna i art. 13 (d) i konventionen. Om olyckan inträffat under transport av atoms substans, skall enligt dessa bestämmelser domsrätten i första hand tillkomma den stat där transportmedlet är registrerat, under förutsättning att domstolarna i det landet äger jurisdiktion enligt bestämmelserna i art. 13 (c). Denna regel täcker dock uppenbarligen icke alla fall, och för sådana situationer — t. ex. olyckor på internationellt vatten vid kollision mellan flera atoms substansförande fartyg eller under gemensam transport medelst ett transportmedel som är hemmahörande i konventionsstat, vilken icke har jurisdiktionsrätt enligt art. 13 (c), eller i icke-konventionsstat — bestämmer konventionen i art. 13 (d) (i) (2) och 13 (d) (ii) att frågan skall avgöras av en särskild konflikt-domstol. Som sådan skall tjänstgöra den domstol som inrättades genom konventionen den 20 december 1957 »on the establishment of a Security Control in the Field of Nuclear Energy». Sagda domstol har att, på yrkande av någon utav de stater som med tillämpning av konventionens förut angivna jurisdiktionsregler skulle äga domsrätt, utvälja den bland dem som kan anses ha den närmaste anknytningen till fallet i fråga.

Konventionens jurisdiktionsregler har i förslaget sin motsvarighet i 29 §. Det har vid överförandet ansetts onödigt att tynga lagtexten med de detaljerade reglerna i art. 13 (d), som torde komma att tillämpas mycket sällan. Vi har i den delen ansett det vara tillräckligt, att Kungl. Maj:t bemyndigas att, därest det i visst fall påkallas för att uppfylla konventionens bestämmelser, utfärda erforderliga föreskrifter om utvidgning eller inskränkning av den behörighet som tillkommer svensk domstol enligt paragrafen i övrigt. Att en sådan lagteknik må anses tillåten kan knappast betvivlas; jämför lag 30/6 1952 om undantag från svensk domstols behörighet såvitt angår vissa tvister mellan befälhavare och besättning å utländskt fartyg.

I enlighet med vad nu sagts har i första stycket av 29 § stadgats, att talan med stöd av 6, 7 eller 13 § mot innehavare av atomanläggning eller mot den som meddelat försäkring mot hans ansvarighet må väckas här i riket, om anläggningen är belägen här [art. 13 (a)]. Undantag har emellertid stadgats för det fall, att svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för skador till följd av en olycka som under transport av atoms substans i sin helhet inträffat inom en annan konventionsstats territorium; i dylikt fall skall ju enligt art. 13 (b) i konventionen talan väckas i den stat där olyckan inträffat. Uppmärksamheten fästes på att det kräves att olyckan inträffat inom en annan konventionsstats område; är flera andra stater berörda, skall anspråk väckas i Sverige, om icke Kungl. Maj:t med tillämpning av tredje stycket förordnat annorlunda.

Bestämmelsen i art. 13 (b) har vidare föranlett, att i paragrafens andra stycke intagits föreskrift att, ändå att den ansvarige innehavarens anläggning är belägen utomlands, talan må väckas här i riket, om olyckan under transport av atoms substans i sin helhet inträffat här. Orden »i sin helhet» i slutet av första stycket och i andra stycket har använts för att markera, att nu avsedda bestämmelser icke är tillämpliga i fråga om olyckor som inträffat inom flera konventionsstaters territorier [jfr reservationen i art. 13 (b) i konventionen med hänsyn till art. 13 (c)]. Stadgandet i tredje stycket slutligen ger Kungl. Maj:t den ovan omnämnda befogenheten att för visst fall förordna om inskränkning eller utvidgning av den behörighet som enligt första och andra styckena tillkommer svensk domstol.

Av första styckets formulering framgår, att paragrafen icke är tillämplig vare sig beträffande talan mot staten jämlikt 25—27 §§ eller beträffande anläggningsinnehavarens eller statens regressanspråk enligt 15, 17 och 28 §§. Förslaget står härutinnan i överensstämmelse med konventionen.

Såsom ovan vid 4 § anmärkts har det av flera skäl visat sig icke vara lagtekniskt möjligt att utforma de inledande bestämmelserna rörande lagens tillämpningsområde på sådant sätt att de ger ett positivt och uttömmande besked om i vilka situationer den svenska lagen skall vinna tillämpning. Sålunda har i 4 § (i förbindelse med 13 § andra stycket) endast kunnat anges den yttre ramen för tillämpningsområdet, d. v. s. förhållandet i rent geografiskt hänseende till icke-konventionsstater. Inom denna ram beror frågan om lagens tillämplighet i det särskilda fallet av ytterligare två faktorer. En förutsättning för lagens tillämpning är således, att de materiella rekvisiten i ansvarighetsreglerna i 6 och 7 §§ är uppfyllda, d. v. s. att det föreligger en sådan anknytning mellan skadan och innehavare av atomanläggning i konventionsstat, att sådan anläggningsinnehavare över huvud kan göras ansvarig enligt konventionens regler. För det andra är, såsom torde ha framgått av det föregående, frågan om den svenska lagens tillämplighet direkt avhängig av konventionens jurisdiktionsregler, eftersom konventionen enligt uttryckligt stadgande i art. 14 (b) — med de två tidigare berörda undantag som har avseende å ansvarighetsbeloppet och frågan om ansvar för skada å transportmedel — bygger på *lex-foi*-principen.

Det är följaktligen möjligt att erhålla en fullständig överblick över de situationer i vilka den svenska lagen skall vinna tillämpning endast genom en sammanställning av reglerna i 4, 6 och 7 §§, 13 § andra stycket samt 29 §. Här skall översiktligt redovisas det resultat vartill man kommer genom en sådan sammanställning. Sammanställningen gör *icke* anspråk på fullständighet. Bl. a. har hänsyn ej tagits till den möjlighet att utvidga eller inskränka svensk domsrätt (och därmed svensk lags tillämplighet) som föreligger enligt 29 § tredje stycket.

Översikt av den svenska atomansvarighetslagens tillämpningsområde

Den föreslagna lagen äger tillämpning å atomolycka

1. i atomanläggning i Sverige;
2. under transport av atomsubstans från atomanläggning i Sverige till vilken som helst, mottagare, om olyckan inträffat i Sverige eller på internationellt vatten eller på plats som ej kunnat fastställas;
3. under transport av atomsubstans från atomanläggning i icke-konventionsstat till atomanläggning i Sverige med mottagarens samtycke, om olyckan inträffat såsom under 2 anges;
4. under transport av atomsubstans från atomanläggning i annan konventionsstat eller till sådan anläggning med innehavarens samtycke, om olyckan i sin helhet inträffat i Sverige (beträffande ansvarighetsbeloppets storlek och ersättning för skada å transportmedlet se dock s. 40 överst);
5. utanför atomanläggning men icke under transport, om olyckan orsakats av atomsubstans, som kom från atomanläggning i Sverige, och inträffat var som helst utom i icke-konventionsstat;

allt under förutsättning att skadan uppkommit i Sverige eller annan konventionsstat eller på internationellt vatten (eller i det speciella fall som omnämnes i 4 § första stycket andra punkten i icke-konventionsstat).

Beträffande de under 2 och 3 omnämnda transportfallen gäller dessutom den inskränkningen, att svensk lag *icke* skall äga tillämpning, om olyckan inträffat utanför svenskt territorium och det skadeorsakande ämnet vid olyckstillfället övertagits eller ännu omhänderhades av innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat.

Därjämte skall den svenska lagen äga tillämpning å

6. regressanspråk mot svensk eller utländsk anläggningsinnehavare för vad som utgivits i skadestånd i anledning av olycka som inträffat eller skada som uppkommit i icke-konventionsstat, under förutsättning dels att anspråket tillkommer någon som har sitt huvudkontor i Sverige eller i annan konventionsstat eller någon som är anställd hos sådan person, dels att jurisdiktionen med bortseende från reglerna om lagens begränsning i rummet skulle tillkomma svensk domstol.

Den svenska lagen äger däremot, med de redan behandlade undantagen (4 § första stycket andra punkten och 13 § andra stycket), *icke* tillämpning beträffande atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i icke-konventionsstat. Även om olyckan inträffat på svenskt territorium, är lagen icke tillämplig å atomolycka som inträffat under transport av atomsubstans från icke-konventionsstat till mottagare i icke-konventionsstat (transitfall) eller till mottagare i Sverige utan samtycke av denne, ej heller å atomolycka som orsakats av ämne vilket eljest — utan att vara under transport — härrör från anläggning i icke-konventionsstat. En sådan situation kan tänkas uppkomma, om en behållare innehållande ra-

dioaktivt ämne från anläggning i icke-konventionsstat sjunkit på svenskt eller internationellt vatten och — sedan alltså transporten upphört — orsakat skada här. Den svenska lagen är ej heller tillämplig å atomolycka som orsakats i Sverige av atoms substans under transport från avsändare i Sverige eller annan konventionsstat, om denne icke är anläggningsinnehavare i konventionens mening. Sådana fall kan möjligen tänkas föreligga, om avsändaren är en statlig myndighet (krigsmateriel).

30 §.

Konventionen innehåller icke några forumregler. Frågan vilken eller vilka domstolar i jurisdiktionslandet som skall äga behörighet att upptaga anspråk å ersättning i anledning av atomskada skall sålunda avgöras enligt konventionsstaternas interna lagstiftning.

Vi har alltså ställt inför spörsmålet huruvida i lagen bör införas speciella forumregler eller om i denna del de allmänna forumreglerna i rättegångsbalken skall gälla. Med hänsyn till den provisoriska lagens begränsade giltighetstid och tillämpningsområde ansågs det vid tillkomsten av denna lag inte vara påkallat att överväga någon specialreglering. Då det nu gäller en mera definitiv lagstiftning som i stor utsträckning också kommer att tillämpas på internationella förhållanden, aktualiseras frågan emellertid på ett annat sätt.

En tillämpning av forumreglerna i rättegångsbalken skulle innebära, att talan kunde väckas icke blott vid rätten i den ort där den ansvarige anläggningsinnehavaren har sitt hemvist (beträffande bolag den ort där styrelsen har sitt säte) eller, beträffande utländsk anläggningsinnehavare, där honom tillhörig egendom finnes (RB 10:1 och 3) utan även vid rätten i den ort där olyckan inträffat (»där den skadegörande handlingen företogs») eller skadan uppkommit (RB 10:8). I många fall skulle detta medföra att flera olika domstolar ägde behörighet i fråga om anspråk på grund av en och samma olycka. Särskilt skulle detta gälla vid olyckor under transport, men även i fråga om olyckor i atomanläggningar har man givetvis att räkna med att anläggningsinnehavarens hemvist inte sammanfaller med den ort där anläggningen är belägen (och alltså olyckan inträffat) eller att skadeverkningarna erhåller så stor geografisk spridning att skada uppkommer inom flera närliggande domkretsar. Om man bara hade att räkna med smärre olyckshändelser med begränsade skadeverkningar och ett fåtal skadelidande, skulle ett system med alternativa domstolar möjligen kunna accepteras. Men man kan inte bortse från möjligheten att på förevarande område kan inträffa olyckor med vittgående verkningar och ett stort antal skadelidande. I dylika fall skulle olyckan, om de allmänna forumreglerna gällde, kunna ge upphov till flera samtidiga rättegångar vid skilda domstolar. Från anläggningsinnehavarens (och hans försäkringsgivares) synpunkt måste det emellertid framstå som angeläget att anspråk i anledning av en

och samma olycka i möjligaste mån koncentreras till en enda domstol. Det har under konventionsarbetet gjorts gällande, att det skulle vara oundgängligen nödvändigt att endast en domstol ägde behörighet att upptaga anspråk i anledning av samma olycka. Det skulle nämligen tillkomma domstolarna att, om skadeståndsanspråken överstege det tillgängliga ansvarighetsbeloppet, verkställa fördelningen mellan de skadelidande. Den provisoriska svenska lagen bygger på ett annat system. Tanken har där varit, att sedan i administrativ ordning jämlikt 7 § andra stycket fastställts en provisorisk utdelningsdividend, domstolen skall på vanligt sätt utdöma fullt skadestånd — lämpligen under erinran om det i administrativ väg fattade beslutet — varefter det vid behov tillkommer exekutionsmyndighet att tillse dels att det administrativa beslutet iakttages, dels på föranledande av anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren att ansvarighetsbeloppet icke överskrides. Intet i konventionen torde hindra, att denna ordning för svenskt vidkommande behålles även för framtiden. Konventionen kan alltså enligt vår mening icke åberopas till stöd för att skadeståndsanspråk i anledning av samma olycka *måste* hänföras till en domstol.

Det synes emellertid också från allmän synpunkt eftersträvansvärt att vinna största möjliga enhetlighet i bedömningen av de olika anspråken. Från processekonomiska synpunkter är det vidare uppenbarligen en fördel, om den skadereglering som skall ske på rättslig väg koncentreras till en enda domstol. Härvid måste särskilt beaktas att man på förevarande område får räkna med omfattande och tidskrävande rättegångar med ett flertal parter, stora skadeståndsanspråk och invecklade bevisfrågor rörande kausalitetsspörsmål, som kräver ingående teknisk eller medicinsk utredning.

Vi har av nu anförda skäl ansett det önskvärt, att särskilda forumregler införas i lagen och att de erhåller en sådan utformning att det överhuvud icke eller endast i undantagsfall skall finnas mer än ett behörigt forum för anspråk i anledning av en och samma olycka.

Detta önskemål kan måhända tillgodoses inom ramen för flera olika lösningar. Två synpunkter har emellertid synts oss böra vara vägledande: att i minsta möjliga mån avvika från de allmänna forumreglerna samt att undvika alltför komplicerade regler som kan ge upphov till tolknings- och tillämpningsproblem. Den förstnämnda synpunkten talar för att man i första hand väljer forum delicti, d. v. s. i förevarande fall domstolen å den ort där olyckan inträffat. Rent praktiska utredningssynpunkter talar i samma riktning. Förslaget upptar därför också som huvudregel en bestämmelse av denna innebörd (30 § första stycket).

I vissa fall kan emellertid en tillämpning av huvudregeln ge upphov till kompetenskonflikter. Särskilt i transportfallen kan olyckor inträffa inom skilda domkretsar, t. ex. vid läckage eller andra fortvarighetstillstånd, och man måste också beakta möjligheten av att en och samma skada orsakats

av flera olyckor i olika anläggningar, exempelvis om ett vattendrag kontaminerats av radioaktiva produkter härrörande från skilda anläggningar. Varje lösning, som innebär att det i dylika fall skall träffas ett val mellan de enligt huvudregeln behöriga domstolarna, måste antingen bli komplicerad och ge upphov till tillämpnings- och tolkningssvårigheter eller också ges en så schematisk utformning att resultatet i många fall blir godtyckligt och otillfredsställande. Vi har därför övervägt den mera radikala utvägen att för dylika fall i lagen anvisa en bestämd domstol, t. ex. Stockholms rådhusrätt, såsom exklusivt forum. En dylik ordning skulle emellertid medföra praktiska svårigheter och i vissa situationer direkta olägenheter. Det kan vara svårt att avgöra om en atomolycka inträffat inom en enda eller flera domkretsar. Är det t. ex. fråga om läckage under järnvägstransport torde det inte vara möjligt att med bestämdhet ange var olyckan skett, förrän alla skadeverkningar kommit i dagen och man med hjälp av skadornas lokalisering kan dra slutsatser om platsen för olyckan. Men det kan dröja lång tid innan alla skadeverkningar yppats, och vad som till en början framkommer ger kanske vid handen att olyckan är helt lokaliserad inom en domkrets. I enlighet med huvudregeln väcker följaktligen en del skadelidande sin talan vid domstolen i den orten. Först sedan dessa rättegångar pågått avsevärd tid och kanske t. o. m. avslutats uppdagas det att läckaget uppkommit tidigare än man först trodde och att skador uppkommit även på orter belägna inom andra domkretsar. Man står då inför den situationen att med avseende å en och samma olycka flera domstolar är behöriga enligt huvudregeln. Men även om det för dylika fall föreskrives att talan skall väckas vid Stockholms rådhusrätt, måste i det givna exemplet handläggningen av de redan anhängiggjorda målen rimligen fortsätta vid den domstol där talan väckts (jfr RB 10: 15). Däremot bör den förutsatta forumregeln medföra, att alla mål som aktualiseras efter det att det uppdagats att olyckan inträffat å orter under skilda domstolar skall handläggas av Stockholms rådhusrätt. Resultatet blir m. a. o. inte bara att man får två behöriga domstolar i stället för en utan att ett system med flera kompetenta domstolar blir obligatoriskt; de skadelidande vilkas skador yppats efter det att de nya förhållandena blivit kända kan inte ens om de själva skulle önska det väcka sin talan vid den domstol där de tidigare målen handlagts. Likartade situationer uppkommer, om två eller flera olyckor inträffat i skilda anläggningar och olyckorna efter en tid visar sig ha givit upphov till någon gemensam skada, exempelvis i samband med förorening av ett och samma vattendrag.

Problemet kan i praktiken knappast lösas på annat sätt än genom att för fall av denna art öppna möjlighet för alla skadelidande att väcka sina anspråk vid den domstol som börjat handlägga tvister i anledning av olyckan eller olyckorna. Det kunde övervägas att låta den domstol, som börjat hand-

lägga skadeståndsmålen, utan hinder av vad som följer av huvudregeln bli ensam behörig att handlägga alla tvister i anledning av olyckan eller olyckorna. Från vissa synpunkter kan en dylik ordning te sig tilltalande, men den har också nackdelar. Det är långt ifrån säkert, att den av flera behöriga domstolar vid vilken de första målen anhängiggjorts också är det från utredningssynpunkt lämpligaste forum för alla efterföljande anspråk. Olycksförloppet är kanske i huvudsak koncentrerat till en angränsande domkrets, och i så fall bör domstolen i den domkretsen vara behörig att handlägga skadeståndsanspråken utan hinder av att någon eller några skadelidande kunnat väcka och också väckt sin talan vid annan domstol.

De anförda synpunkterna har lett oss till den slutsatsen, att principen om exklusivt forum inte kan eller bör upprätthållas till sina yttersta konsekvenser. I de troligen sällsynta fall då huvudregeln — att talan skall väckas vid rätten i den ort där *olyckan* inträffat — leder till att flera domstolar blir behöriga synes man sålunda böra acceptera detta. Mycket talar för att några större olägenheter aldrig kommer att visa sig i praktiken. Vid olyckor av ringa omfattning är det knappast några nackdelar förenade med att ett mindre antal skadeståndsprocesser förs vid flera domstolar. Det finns i och för sig icke någon anledning att behandla en atomolycka av helt »ordinär» storleksordning på annat sätt än andra olyckshändelser i industriell verksamhet. Därest det åter rör sig om en olycka av större omfattning, är det föga sannolikt att de skadelidande kommer att agera var för sig och helt oberoende av varandra. Intresset av att skaderegleringen sker snabbt och billigt är i en katastrofsituation så stort för alla parter, att det med all sannolikhet måste ske — och också kommer att ske — en samordning av skaderegleringen; eventuella rättegångar kan förutses komma att automatiskt koncentreras till en domstol.

Andra stycket första punkten i förevarande paragraf har utformats med beaktande av nu anförda synpunkter. Om med tillämpning av huvudregeln i första stycket flera domstolar skulle vara behöriga, må sålunda talan väckas vid en av de behöriga domstolarna. Regeln gäller såväl då en olycka inträffat på orter under skilda domstolar som då två eller flera olyckor, som inträffat inom olika domkretsar, givit upphov till någon gemensam skada. Det är att märka att, om i sistnämnda fall någon av olyckorna också givit upphov till skador som inte är på detta sätt gemensamma, huvudregeln blir tillämplig i fråga om dessa skador. Vi har övervägt att föreslå en specialregel för detta fall men har inte velat komplicera lagtexten härmed.

Såsom framgår av det föregående kan svensk domstol bli behörig att handlägga mål om ersättning i anledning av atomskada även i vissa fall då olyckan inträffat utom riket. Detta gäller bl. a. beträffande olyckor som under transport av atoms substans från (eller i vissa fall till) svensk anläggning inträffar på internationellt vatten. För fall av denna art — då huvud-

regeln om forum delicti ju inte kan tillämpas — har det synts oss vara den naturligaste lösningen att hänvisa målen till Stockholms rådhusrätt. En bestämmelse av detta innehåll har upptagits i andra stycket andra punkten.

31 §.

Konventionen art. 13 (e).

Föreskrifter om verkställbarhet i konventionsstaterna av domar som meddelats i enlighet med konventionen utgör en viktig del av konventionen. Sådana föreskrifter har upptagits i art. 13 (e).

Häremot svarande bestämmelser återfinnes i förslaget i förevarande paragraf. Stadgandet i första stycket ansluter nära till konventionstexten. Det bör observeras, att »interim judgments» (»jugements qui ne sont exécutoires que provisoirement») ansetts enligt svensk juridisk terminologi motsvara dom som ej vunnit laga kraft (jfr art. 55 par. 1 i vardera av 1952 års Bernkonventioner angående godsbefordran å järnväg och befordran å järnväg av resande och resgods — svensk text i bilagor till prop. nr 42/1955 — samt 4 § lagen den 4 mars 1955 i anledning av Sveriges anslutning till dessa konventioner).

I paragrafens andra stycke har upptagits bestämmelser angående förfarandet då fråga uppkommer om verkställighet här i riket av dom som meddelats av domstol i annan konventionsstat. Bestämmelserna har utformats i överensstämmelse med motsvarande stadganden i nyssnämnda lag i anledning av Sveriges anslutning till Bernkonventionerna (se 6—8 §§ nämnda lag).

Övriga bestämmelser

32 §.

Konventionen art. 4 (d).

För att underlätta de internationella transportererna av atoms substans, särskilt då det gäller transiteringar genom flera olika stater, har i konventionen upptagits ett stadgande [art.4 (d)] om skyldighet för den ansvarige anläggningsinnehavaren, d. v. s. i regel avsändaren men vid transport från icke-konventionsstat mottagaren, att till fraktföraren överlämna ett särskilt certifikat, utställt av vederbörande försäkringsgivare eller den som ställt annan säkerhet för anläggningsinnehavarens ansvarighet eller å dennes vägnar. Certifikatet skall innehålla uppgift om den ansvarige innehavarens namn och adress, om försäkringens eller säkerhetens belopp, art och varaktighet samt om den atoms substans och den transport som försäkringen eller säkerheten avser. Å certifikatet skall tecknas intyg av vederbörlig myndighet i den stat där den ansvarige innehavarens anläggning är belägen, att den i certifikatet omnämnde anläggningsinnehavaren är innehavare av atomanläggning i konventionens mening. Det stadgas ytterligare,

att certifikatet i fråga om riktigheten av de uppgifter certifikatet innehåller angående anläggningsinnehavaren och försäkringen eller säkerheten skall äga vitsord gentemot den som utställt certifikatet eller å vars vägnar det blivit utställt, d. v. s. försäkringsgivaren eller den som ställt annan säkerhet, och att motbevisning i dessa hänseenden ej är tillåten.

Häremot svarande stadganden har upptagits i förevarande paragraf. Om anläggningsinnehavaren ställt säkerhet för sin egen ansvarighet (jfr 24 § andra stycket) torde det vara han som har att utställa certifikatet, och han är då givetvis också underkastad den speciella bevisregeln. Om fraktföraren (speditör) jämlikt 8 § trätt i anläggningsinnehavarens ställe, lærer det åvila honom själv att ombesörja, att certifikatet utställs.

33 §.

Provisoriska lagen 14 §.

Straffbestämmelsen i förevarande paragraf överensstämmer i sakligt hänseende helt med motsvarande bestämmelse i den provisoriska lagen.

Promulgationsbestämmelser; följdändringar i andra lagar

Beträffande promulgationsbestämmelserna torde allenast behöva påpekas att den provisoriska atomansvarighetslagen givetvis icke skall upphävas, om den nya lagen icke träder i kraft förrän i samband med att giltighetstiden för den äldre lagen utlöper.

Erinran om bestämmelserna i nya lagen — vilka i stor omfattning medför att annan skadeståndslagstiftning över huvud icke blir tillämplig såvitt gäller atomskada — synes böra införas i följande lagar:

- 1) lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift;
- 2) sjölagen;
- 3) lagen den 27 juni 1902 innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar;
- 4) lagen den 30 juni 1916 angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik;
- 5) vattenlagen;
- 6) lagen den 26 maj 1922 angående ansvarighet för skada i följd av luftfart;
- 7) lagen den 5 mars 1937 om befordran med luftfartyg; samt
- 8) luftfartslagen den 6 juni 1957.

Den nu avsedda erinringen torde kunna givas samma innehåll i de olika lagarna. Den synes lämpligen kunna formuleras sålunda: »Om atomskada är (ock) särskilt stadgat.» Denna bestämmelse föreslås få sin plats på följande ställen i de angivna lagarna:

- 1) järnvägsansvarighetslagen: 12 §, nytt andra stycke;

- 2) sjölagen: 8 §, nytt fjärde stycke;
- 3) el-lagen: ny 18 §;
- 4) bilansvarighetslagen: 12 §, nytt andra stycke;
- 5) vattenlagen: 8 kap. 35 §, nytt andra stycke;
- 6) luftansvarighetslagen: 1 §, nytt tredje stycke;
- 7) luftbefordringslagen: ny 30 a §; samt
- 8) luftfartslagen: 9 kap. 2 §, nytt andra stycke.

Placeringen förefaller att vara diskutabel endast såvitt gäller sjölagen. Det torde icke finnas någon bestämmelse i denna lag som har avseende å alla tänkbara skadeståndsrättsliga situationer. 8 § har ansetts ligga närmast till hands, även om bl. a. fall av redarens eget vållande icke omfattas av denna paragraf.

Måhända bör därjämte, för tydlighetens skull, i 11 kap. 17 § första stycket p. 48 vattenlagen tilläggas orden: »dock ej om ersättningen avser atomskada enligt atomansvarighetslagen».

Härutöver skall följande anmärkas.

Man bör hålla i minnet, att atomansvarighetslagen icke helt utesluter tillämpningen av de ovan angivna lagarna såvitt gäller atomskada. Dels inträder ansvarighet — vid sidan av atomansvarigheten och med regressrätt mot atomanläggningens innehavare — på transportområdet, när detta följer av konventioner som är äldre än OEEC-konventionen (jfr s. 59 ff). Dels kan det inträffa fall, då atomansvarighetslagen över huvud icke blir tillämplig även om skadan uppkommit i Sverige (jfr s. 95). Om t. ex. ett fartyg med last av atoms substans på färd från icke-konventionsstat till annan icke-konventionsstat kommer in i svenskt territorialvatten och här kolliderar med annat fartyg eller förliser med atomolycka som följd, skall ersättning eventuellt utgå enligt sjölagen, men atomansvarighetslagen blir icke tillämplig.

Vad nu sagts kan måhända vålla vissa komplikationer i fråga om bilansvarigheten. Det hade givetvis varit önskvärt, att atomskadorna hade kunnat helt uteslutas från tillämpningsområdet för bilansvarighetslagen och trafikförsäkringslagen (jfr s. 67). I och för sig skulle detta kanske icke vara ogörligt. Men konsekvensen skulle då bli, att i vissa — låt vara ganska teoretiska — undantagsfall en atomskada icke skulle bli ersatt vare sig enligt atomansvarighetslagen eller ur trafikförsäkringen. Som exempel kan nämnas ett fall som i viss mån utgör en parallell till den ovan angivna situationen av sjötransport. Från en icke-konventionsstat insmugglas till Sverige en liten behållare innehållande en ytterligt farlig radioaktiv produkt. Denna transporteras per bil i Sverige, och vid en bilolycka uppkommer atomskada. Från rent principiella synpunkter har det synts oss betänkligt att de skadelidande i ett fall av nu angiven art skall beträffande sina möjligheter att erhålla ersättning för skadan vara helt hänvisade till allmänna skadeståndsregler och vara betagna möjligheten att i likhet med

dem som lider annan skada till följd av en bilolycka draga fördel av bilansvarighetslagens strängare ansvarighetsregler och av det särskilda skydd som den obligatoriska trafikförsäkringen erbjuder. Vi har därför trots allt inte ansett oss böra föreslå, att atomskada generellt skall undantagas från tillämpningen av bilansvarighets- och trafikförsäkringslagarna. I det angivna exemplet blir alltså bilansvarighetslagen och trafikförsäkringslagen att tillämpa, däremot icke atomansvarighetslagen. I fråga om maximeringen av trafikförsäkringens ersättningsbelopp i sådant fall skall dock gälla särskilda regler; se härom vad ovan s. 67 f anförts.

Stadgandet i 8 kap. 35 § vattenlagen hänvisar till 30 § i samma kapitel. Sistnämnda lagrum talar om olägenhet av betydelse, icke om skada. Vi har emellertid svårt att föreställa oss någon betydande olägenhet av radioaktiv strålning som inte är att beteckna som skada. Detta gäller även i sådana fall då de skadliga verkningarna uppkommit såsom en kumulativ effekt av exempelvis utsläpp genom avloppsledning av radioaktivt avfall från flera olika atomanläggningar, belägna utmed ett och samma vattendrag. Med förslaget definition av atomolycka kommer nämligen i ett dylikt fall själva utsläppet av avfall i envar av anläggningarna att betraktas som en atomolycka i lagens mening, och de berörda anläggningsinnehavarna blir solidariskt ansvariga för den skada som »olyckorna» gemensamt orsakat. Såvitt gäller följder av atomolycka skulle det med hänsyn härtill inte finnas utrymme för tillämpning av 8 kap. 30 § första punkten vattenlagen. Vad angår andra punkten i lagrummet utgår vi från att skada genom radioaktivitet av det slag som ersättes enligt atomansvarighetslagen städse måste betraktas som en oförutsedd händelse. Sådan skada kan icke i någon form anses godtagbar såsom en ofrånkomlig eller »normal» företeelse, och det saknas följaktligen utrymme för en uppskattning av skadan på förhand. — Vi vill tillägga, att vi övervägt att införa en erinran om atomansvarighetslagen jämväl i 8 kap. 36 § vattenlagen men att vi funnit detta icke vara behövt.

Finland

Norge

Bilaga 1

Sammanställning av de nordiska förslagen

(De finska och norska förslagen återges med förbehåll för de ändringar som senare kan komma att vidtagas i förslagen; kommittéerna i Finland och Norge har ännu icke avslutat sitt arbete. De danska och norska förslagen innehåller jämväl bestämmelser om koncession m. m., vilka här uteslutits.)

KAPITEL I

1) Nuläroport, som är uten för
 et nuläroport, og som an-
 vendes til eller er bestemt for
 industrielt, kommercielt, jord-
 praktisk, medicinsk eller vi-
 denskabeligt formål.

2) Nuläroport, som er uden for
 et nuläroport, og som an-
 vendes til eller er bestemt for
 industrielt, kommercielt, jord-
 praktisk, medicinsk eller vi-
 denskabeligt formål.

3) Nuläroport, som er uden for
 et nuläroport, og som an-
 vendes til eller er bestemt for
 industrielt, kommercielt, jord-
 praktisk, medicinsk eller vi-
 denskabeligt formål.

1) Nuläroport, som er uden for
 et nuläroport, og som an-
 vendes til eller er bestemt for
 industrielt, kommercielt, jord-
 praktisk, medicinsk eller vi-
 denskabeligt formål.

2) Nuläroport, som er uden for
 et nuläroport, og som an-
 vendes til eller er bestemt for
 industrielt, kommercielt, jord-
 praktisk, medicinsk eller vi-
 denskabeligt formål.

3) Nuläroport, som er uden for
 et nuläroport, og som an-
 vendes til eller er bestemt for
 industrielt, kommercielt, jord-
 praktisk, medicinsk eller vi-
 denskabeligt formål.

Sverige

Danmark

Lag om ersättning för skada i följd av atomreaktor drift m. m. (atoman- svarighetslag)

Lov om nukleare anlæg (atomanlæg)

Inledande bestämmelser

1 §.

I denna lag förstås med

atombränsle: klyvbart material bestående av uran eller plutonium i form av metall, i legering eller i kemisk förening;

radioaktiv produkt: radioaktivt ämne, som bildats eller blivit radioaktivt genom bestrålning i samband med framställning eller användning av atombränsle, därunder inbegripet radioaktivt avfall från atomanläggning men däremot icke atombränsle och ej heller radioisotoper som befinna sig utanför atomanläggning och begagnas eller äro avsedda för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål;

atomsustans: dels atombränsle med undantag av naturligt uran och av uran som i jämförelse med naturligt uran är utarmat på isotopen U 235, dels radioaktiv produkt;

atomanläggning: atomreaktoranläggning; fabrik för framställning eller behandling av atomsustans; fabrik för separation av isotoper i atombränsle; fabrik för bearbetning av bestrålat

KAPITEL I

Definitioner m. v.

§ 1.

I denne lov forstås ved:

- a) *nukleart brændsel*: spalteligt stof bestående af uran eller plutonium i metallisk form, i legering eller kemisk forbindelse samt andet spalteligt stof, som efter statsministerens bestemmelse skal anses som nukleart brændsel;
- b) *radioaktivt produkt*: radioaktivt stof — herunder affald — som er dannet eller er blevet radioaktivt ved bestråling i forbindelse med fremstilling eller udnyttelse af nukleart brændsel, med undtagelse af
- 1) nukleart brændsel,
 - 2) radioisotoper, som er uden for et nukleart anlæg, og som anvendes til eller er bestemt for industrielt, kommercielt, jordbrugsteknisk, medicinsk eller videnskabeligt formål;
- c) *nuklear substans*:
- 1) nukleart brændsel med undtagelse af naturligt uran og uran, som indeholder mindre af isotopen uran 235 end naturligt uran;

Finland

Atomansvarighetslag*Allmänna bestämmelser*

1 §.

I denna lag förstås med

a) *atombränsle*: klyvbart material bestående av uran eller plutonium i form av metall, i legering eller i kemisk förening, så ock annat klyvbart material, såsom statsrådet förordnar;

b) *radioaktiv produkt*: radioaktivt ämne, som bildats eller blivit radioaktivt genom bestrålning i samband med framställning eller användning av atombränsle, därunder inbegripet radioaktivt avfall från atomanläggning men däremot icke atombränsle och ej heller radioisotoper som befinna sig utanför atomanläggning och begagnas eller äro avsedda att begagnas för industriellt, kommersiellt, gårdsbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål;

c) *atoms substans*: dels atombränsle med undantag av naturligt uran och utarmat uran, och dels radioaktiv produkt;

d) *atomanläggning*: atomreaktoranläggning, fabrik för framställning eller behandling av atoms substans, fabrik för separation av isotoper i atombränsle, fabrik för bearbetning av bestrålat

Norge

Lov om atomenergivirksomhet

KAPITTEL I

Definisjoner m. m.

§ 1 (definisjoner).

I denne lov menes med:

a) *atombrensel*:

spaltbart stoff som består av uran eller plutonium i form av metall, legering eller kjemisk forbindelse samt annet spaltbart stoff som departementet måtte bestemme;

b) *radioaktivt produkt*:

annet radioaktivt stoff (herunder avfall) som er dannet eller blitt radioaktivt ved bestråling i samband med framstilling eller bruk av atombrensel, men bortsett fra radioisotoper som er utenfor atomanlegg og nyttes eller er bestemt til industrielt, kommersielt, jordbruksmessig, medisinsk eller vitenskaplig formål;

c) *atoms substans*:

radioaktivt produkt og atombrensel bortsett fra naturlig uran (uran med naturlig isotopblending) og utmagret uran (uran som inneholder mindre av isotopen uran 235 enn naturlig uran);

d) *atomanlegg*:

atomreaktoranlegg,

Sverige

atombänsle; anläggning för förvaring av atomsubstans, såvida anläggningen ej är avsedd allenast för tillfällig upp-
läggning under transport av ämnet;

innehavare av atomanläggning: be-
träffande anläggning inom riket den
som enligt atomenergilagen den 1 juni
1956 har eller skall hava tillstånd att
innehava eller driva anläggningen eller
som eljest råder över densamma, samt
beträffande anläggning utom riket den
som är att anse som anläggningens in-
nehavare enligt lagen i det land där
anläggningen är belägen eller, om an-
läggningen ej är belägen inom någon
stats område, lagen i det land där till-
stånd att innehava eller driva anlägg-
ningen meddelats;

atomolycka: en skadeorsakande hän-
delse eller följd av händelser med sam-
ma ursprung som framkallats eller vars
skadeverkningar helt eller delvis orsa-
kats av radioaktiviteten hos atombänsle
eller radioaktiv produkt eller av ra-
dioaktiviteten i förening med giftiga,
explosiva eller andra farliga egenska-
per hos bränslet eller produkten;

atomskada: skada i följd av atom-
olycka;

konventionen: den i Paris den 29
juli 1960 undertecknade konventionen
angående skadeståndsansvar på atom-
energiens område;

konventionsstat: stat som biträtt kon-
ventionen.

Danmark

2) radioaktivt produkt;

d) *nukleart anlæg* eller *anlæg*:

reaktoranlæg;

fabrik til fremstilling eller behand-
ling af nuklear substans;

fabrik til adskillelse af isotoper i
nukleart brændsel;

fabrik til oparbejdning af bestrålet
nukleart brændsel;

anlæg til opbevaring af nuklear
substans, bortset fra midlertidig op-
bevaring under transport;

samt efter statsministerens bestem-
melse andet anlæg, hvori der findes
nukleart brændsel eller radioaktivt
produkt;

e) *indehaver af nukleart anlæg*:

den, som af statsministeren er god-
kendt som indehaver af nukleart an-
læg her i riget,

eller i mangel af sådan godkendelse
den, der driver anlægget,

eller — for så vidt angår anlæg i
anden konventionsstat — den, som
er ansvarlig for anlægget efter lov-
givningen i den stat, hvor anlægget
ligger;

f) *nuklear ulykke*:

en skadevoldende hændelse eller
række af hændelser med samme
oprindelse, som er fremkaldt ved,
eller hvis skadevirkninger helt eller
delvis beror på radioaktive egen-
skaber eller en forening af radioak-
tive og giftige, eksplosive eller andre
farlige egenskaber ved nukleart
brændsel eller radioaktivt produkt;

g) *erstatningskonventionen*:

den i Paris den 29. juli 1960 under-
tegnede konvention om ansvar over
for tredjemand på den nukleare
energiens område;

h) *konventionsstat*:

stat, der har tiltrådt erstatnings-
konventionen.

Finland

atombränse, anläggning för förvaring av atomsubstans med undantag av anläggning avsedd för allenast tillfällig uppläggning under transport av substansen samt, enligt statsrådets förordnande, annan anläggning, i vilken finnes atombränse eller radioaktiv produkt;

e) *innehavare av atomanläggning*: beträffande anläggning inom Finland den, som har eller borde ha stadgat tillstånd att innehava eller driva atomanläggningen eller eljest råder över densamma, samt beträffande anläggning utom riket den, som är ansvarig för anläggningen enligt lagen i det land där anläggningen är belägen;

f) *atomolycka*: en skadeorsakande händelse eller följd av händelser med samma ursprung, som framkallats eller vars skadeverknings helt eller delvis orsakats av radioaktiviteten hos atombränse eller radioaktiv produkt eller av radioaktiviteten i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten;

g) *atomskada*: skada i följd av atomolycka;

h) *konventionen*: den i Paris den 29 juli 1960 undertecknade konventionen angående skadeståndsansvar på atomenergiens område; samt

i) *konventionsstat*: stat som biträtt konventionen.

Norge

fabrikk for framstilling eller behandling av atomsubstans,

fabrikk for separasjon av isotoper i atombrensel,

fabrikk for bearbeiding av bestrålt atombrensel,

innretning for annen forvaring av atomsubstans enn mellombels oppbevaring under transport,

og etter departementets nærmere bestemmelse annen innretning der det fins atombrensel eller radioaktivt produkt;

e) *innehaver av atomanlegg (operatør)*:

den som har løyve til å drive anlegget eller som departementet har utpekt som operatør, eller — i mangel av slik fastsetting — den som rår over anlegget, eller — for så vidt angår anlegg i utlandet — den som er ansvarlig for anlegget etter lovgivningen i det land der anlegget ligger;

f) *en atomulykke*:

en skadevoldende hending eller hendingsrekke med samme opphav som enten er framkalt av, eller hvis skadevirkninger helt eller delvis skyldes, radioaktive egenskaper eller en forening av radioaktive og giftige, explosive eller andre farlige egenskaper ved atombrensel eller radioaktivt produkt;

g) *erstatningskonvensjonen*:

den konvensjon om tredjemannansvar på atomenergiens område som blev vedtatt i Paris 29 juli 1960;

h) *konvensjonstat*:

stat som er tilsluttet erstatningskonvensjonen.

Sverige

Konungen äger förordna, att lagen skall äga tillämpning å ämne eller anläggning som icke omfattas av bestämmelserna här ovan. Konungen äger ock förordna, att från lagens tillämpning skall helt eller delvis undantagas atom-anläggning, atombränsle eller radioaktiv produkt, om den risk som är förbunden med anläggningen eller ämnet är ringa.

2 §.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger förordna, att två eller flera atomanläggningar som äro belägna i varandras närhet skola i hänseende som avses i denna lag behandlas som en anläggning.

3 §.

Denna lag äger icke tillämpning å atomreaktor i fartyg eller annat transportmedel.

4 §.

Bestämmelserna i denna lag gälla icke atomolycka som inträffat i stat vilken ej biträtt konventionen. Lagen äger ej heller tillämpning å atomskada som eljest uppkommit i sådan stat, med mindre atomolyckan inträffat här i riket och innehavare av här belägen atom-anläggning enligt vad i lagen stadgas har att svara för skador i anledning av

Danmark

[Jfr ovan a) och d)]

§ 2.

Nukleart anlæg eller brændsel samt radioaktivt produkt, som kun frembyder ringe fare, kan efter statsministerens bestemmelse helt eller delvis undtages fra bestemmelserne i denne lov.

§ 3.

Statsministeren kan bestemme, at en virksomhed, der omfatter flere af de i § 1, litra d, nævnte indretninger, skal anses som ét nukleart anlæg. Atomenergikommissionens forsøgsanlæg, Risø, anses som ét nukleart anlæg.

KAPITEL III

*Erstatning og forsikring.**Reglernes område.*

§ 10.

Bestemmelserne i dette kapitel omfatter ikke reaktor, som benyttes i fartøj, luftfartøj eller andet transportmiddel, jfr. dog § 9.

§ 11.

Skade forvoldt ved en nuklear ulykke indtruffet i en stat, der ikke har tiltrådt erstatningskonventionen, kan ikke af skadelidende kræves erstattet efter reglerne i dette kapitel. Det samme gælder med hensyn til skade, som er opstået i en sådan stat, medmindre skaden er forvoldt ved en nuklear ulykke, som er indtruffet her i riget, og

Finland

[Jfr ovan a) och d)]

(3 § 2 mom.)

Statsrådet äger förordna, att från denna lags tillämpning skall helt eller delvis undantagas atomanläggning, atombränsle eller radioaktiv produkt, om den risk för atomskada, som är förbunden med anläggningen eller ämnet, är ringa.

2 §.

Statsrådet äger förordna, att två eller flera atomanläggningar, som äro belägna i varandras närhet, skola vid tillämpningen av denna lag behandlas som en anläggning.

3 §.

Denna lag äger icke tillämpning å atomreaktor, som användes för framdrivande av fartyg eller annat transportmedel.

4 §.

Bestämmelserna i denna lag gälla icke atomolycka, som inträffat i stat vilken ej biträtt konventionen. Lagen äger ej heller tillämpning å atomskada som uppkommit i sådan stat, med mindre atomolyckan inträffat i Finland och innehavare av här belägen atomanläggning enligt vad i lagen stadgas har att svara för densamma; sva-

Norge

[Jfr ovan a) och d)]

§ 2 (unntak).

Departementet kan helt eller delvis unnta fra lovens regler visse slag atomanlegg, atombrensel eller radioaktive produkter som etter dets mening medfører liten fare.

§ 3 (flere anlegg på samme område).

Departementet kan bestemme at to eller flere atomanlegg som innehas av samme operatør, helt eller delvis skal anses som ett anlegg i forhold til denne lov.

KAPITTEL IV.

Erstatning og forsikring (atoman-svaret).

§ 13 (skipsreaktorer m. m.).

Reglene i dette kapittel omfatter ikke atomreaktor som nyttes i fartøy eller annet transportmiddel.

§ 14 (stedlig virkekrets).

1. Kapitlets regler gjelder ikke atomulykke som skjer i en ikke-konvensjonstat. De gjelder heller ikke skade som oppstår i en slik stat, med mindre ulykken er skjedd her i riket og operatøren av et atomanlegg her er ansvarlig for ulykken etter kapitlets regler ellers. Er operatøren av et atomanlegg i en fremmed konvensjonstat ansvarlig for

Sverige

olyckan; svarar innehavare av atom-anläggning i annan konventionsstat för sådana skador, skall vad den statens lag innehåller om ansvarighetens utsträckning i rummet gälla.

Konungen äger beträffande viss främmande stat som ej biträtt konventionen förordna, att ersättning för atomskada som uppkommer i den staten icke skall utgå här i riket i vidare mån än ersättning i nämnda stat skulle utgå för atomskada som uppkommer här.

Att i vissa fall, utan hinder av vad ovan i denna paragraf föreskrives, den som utgivit ersättning i anledning av atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i stat vilken ej biträtt konventionen äger av en atom-anläggnings innehavare kräva åter vad han utgivit, därom stadgas i 13 § andra stycket.

5 §.

Konungen äger förordna, att stat som icke biträtt konventionen skall vid lagens tillämpning likställas med konventionsstat.

Skadestånd

6 §.

Atomskada som uppkommit genom atomolycka i atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat skall ersättas av denna anläggnings innehavare.

Beträffande ersättning för skada under transport av atomsubstans gäller vad i 7 § stadgas.

Har atomskada eljest orsakats av atomsubstans som vid olyckstillfället icke fanns i en atomanläggning men som kom från dylik anläggning här i riket eller i annan konventionsstat,

Danmark

for hvilken indehaveren af et anlæg her i riget er ansvarlig. Er indehaveren af et anlæg i en anden konventionsstat ansvarlig, gælder de i denne stat fastsatte regler om erstatningspligtens territoriale udstrækning.

Stk. 2. Såfremt en stat, der ikke har tiltrådt erstatningskonventionen, har retsregler, hvorefter der ikke eller i ringere omfang end efter dansk ret ydes erstatning for skade, som ved en nuklear ulykke opstår her i riget, kan det ved kongelig anordning bestemmes, at tilsvarende regler skal gælde med hensyn til erstatning for skade, som ved en nuklear ulykke opstår i den pågældende stat.

§ 12.

Det kan ved kongelig anordning bestemmes, at en stat, som ikke har tiltrådt erstatningskonventionen, ved anvendelsen af reglerne i dette kapitel helt eller delvis skal ligestilles med konventionsstater.

Anlægsindehaverens ansvar.

§ 13.

Indtræder en nuklear ulykke i et anlæg her i riget eller i anden konventionsstat, er anlæggets indehaver pligtig at erstatte den derved forvoldte skade.

Stk. 2. Skade forvoldt ved nuklear ulykke under transport af nuklear substans erstattes efter reglerne i §§ 14 og 15.

Stk. 3. Forvoldes en nuklear ulykke i øvrigt af nuklear substans, som ikke på ulykkestidspunktet findes i et anlæg, men som kommer fra et anlæg her

Finland

rar innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat för sådan skada, skall vad den statens lag innehåller om ansvarighetens utsträckning i rummet gälla.

Medelst förordning kan beträffande stat, som ej biträtt konventionen, stadgas, att ersättning för atomskada, som uppkommer i nämnda stat, icke skall utgå enligt finsk rätt i vidare mån än ersättning enligt nämnda stats rätt skall utgå för atomskada, som uppkommer i Finland.

I 13 § 2 mom. stadgas om de fall, där den, som utgivit ersättning i anledning av ovan i 1 och 2 mom. avsedd atomolycka eller atomskada, äger rätt att utan hinder av vad ovan i denna paragraf föreskrivits av en atomanläggnings innehavare kräva åter vad han utgivit.

5 §.

Under förutsättning av ömsesidighet må genom förordning stadgas, att stat, vilken ej biträtt konventionen, skall vid lagens tillämpning helt eller till vissa delar likställas med konventionsstat.

Skadestånd.

6 §.

Atomskada som uppkommit genom atomolycka i atomanläggning i Finland eller i annan konventionsstat skall ersättas av denna anläggnings innehavare.

Beträffande ersättning för atomskada under transport av atomsubstans gäller vad i 7 § stadgas.

Har atomskada eljest orsakats av atomsubstans som vid olyckstillfället icke fanns i en atomanläggning men som kom från dylik anläggning i Finland eller i annan konventionsstat, skall

Norge

ulykken, er lovgivningen i denne stat avgjørende for spørsmålet om utstrekningen av kapitlets regler til skade oppstått i en ikke-konvensjonstat.

2. Kongen kan bestemme at det ikke skal ytes erstatning etter reglene i dette kapittel eller etter andre regler for skade som er oppstått i en ikke-konvensjonstat, med mindre det etter denne stats lovgivning eller etter overenskomst foreligger gjensidighet.

3. Regresskrav kan i alle tilfelle gjøres gjeldende mot vedkommende operatør i samsvar med reglene i § 22.

§ 35 (internasjonale forhold).

Kongen kan bestemme at et land som ikke er tilsluttet erstatningskonvensjonen, helt eller delvis skal likestilles med konvensjonstat i forhold til reglene i dette kapittel.

§ 15 (operatørens ansvar).

1. Operatøren av et atomanlegg her i riket skal erstatte skade voldt ved atomulykke som skjer i hans anlegg.

2. Er skadevoldende atomsubstans på ulykketiden ikke i noe atomanlegg og heller ikke under transport (jfr. §§ 16 og 17), men kommet fra et atomanlegg her eller i annen konvensjonstat, skal skaden erstattes av dette anleggs operatør. Har en annen operatør tatt atomsubstansen i sin besittelse før ulykken skjer, skal dog denne operatør erstatte skaden.

Sverige

skall skadan ersättas av denna anläggnings innehavare. Hade ämnet övertagits av annan anläggningsinnehavare, skall dock ersättningskyldigheten åvila denne.

7 §.

Under transport av atoms substans från atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat svarar den avsändande anläggningsinnehavaren för atomskada som uppkommit genom atomolycka utanför hans anläggning. Inträffade olyckan sedan atoms substansen övertagits av annan innehavare av atomanläggning i konventionsstat, åvilar dock ansvarigheten den sistnämnde.

Var atoms substansen under transport från stat som ej biträtt konventionen till atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat med samtycke av dess innehavare, svarar mottagaren för skada genom atomolycka under transporten.

Anläggningsinnehavarens ansvarighet enligt denna paragraf avser även tillfällig uppläggning av atoms substansen under transporten.

8 §.

På ansökan av fraktförare som utför transport varom förmåles i 7 § må Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att sökanden i stället för innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall svara för skada som avses i sagda paragraf. Sådant förordnande må ej meddelas med mindre anläggningens innehavare sam-

Danmark

i riget eller i anden konventionsstat, skal skaden erstattes af dette anlægs indehaver. Er stoffet overgået i en anden anlægsindehavers besiddelse, påhviler erstatningspligten dog denne.

Særlige regler om transport.

§ 14.

Indtræder en nuklear ulykke under forsendelse af nuklear substans fra et anlæg her i riget eller i anden konventionsstat, er indehaveren af anlægget med den af § 11 følgende begrænsning pligtig at erstatte den ved ulykken forvoldte skade. Indtræder ulykken, efter at stoffet er overtaget af indehaveren af et andet anlæg her i riget eller i anden konventionsstat, påhviler erstatningspligten dog denne anlægsindehaver.

Stk. 2. Sendes stoffet fra en afsender i en stat, som ikke har tiltrådt erstatningskonventionen, til et anlæg her i riget eller i anden konventionsstat med billigelse af dette anlægs indehaver, er denne med den af § 11 følgende begrænsning pligtig at erstatte skade forvoldt ved nuklear ulykke, der indtræder under transporten.

Stk. 3. Anlægsindehaverens ansvar efter denne paragraf omfatter foruden selve transporten af stoffet også midlertidig opbevaring af dette under transport.

§ 15.

På begæring af den fragtfører, der udfører en transport som nævnt i § 14, kan statsministeren tillade, at den pågældende i stedet for indehaveren af et anlæg her i riget skal være ansvarlig for skade som følge af nuklear ulykke, der måtte indtræffe under transporten. Sådant tilladelse må kun meddeles, såfremt anlægsindehaveren har

Finland

skadan ersättas av denna anläggnings innehavare. Hade ämnet övergått i annan anläggningsinnehavares besittning, skall dock ersättningskyldigheten åvila denne.

7 §.

Under transport av atomsubstans från atomanläggning i Finland eller i annan konventionsstat svarar den avsändande anläggningsinnehavaren för atomskada, som uppkommit genom atomolycka utanför hans anläggning. Inträffade olyckan sedan atomsubstansen övertagits av annan innehavare av atomanläggning i Finland eller i annan konventionsstat, åvilar dock ansvarigheten den sistnämnde.

Var atomsubstansen under transport från stat som ej biträtt konventionen till innehavare av atomanläggning i Finland eller i annan konventionsstat med samtycke av denne, svarar mottagaren för skada, som orsakats av atomolycka under transporten.

Anläggningsinnehavarens ansvarighet enligt denna paragraf omfattar utom själva transporten även tillfällig uppläggning av atomsubstansen under transporten.

8 §.

På ansökan av fraktförare som utför i 7 § avsedd transport äger statsrådet förordna, att sökanden i stället för innehavare av i Finland belägen atomanläggning skall svara för atomskada som avses i sagda paragraf, såvida atomanläggningens innehavare samtyckt härtill samt fraktföraren visat, att han innehar i denna lag stadgad försäkring.

Norge

§ 16 (ansvar i transportforhold).

1. Skjer en atomulykke under transport (medreknet mellombels oppbevaring under transport) av atomsubstans fra atomanlegg her eller i annen konvensjonstat, skal operatøren av dette anlegg erstatte den voldt skade. Skjer ulykken etter at stoffet er overtatt av operatøren av et annet atomanlegg her eller i annen konvensjonstat, har denne operatør erstatningsplikten.

2. Sendes atomsubstansen fra et land som ikke er tilsluttet erstatningkonvensjonen, til et atomanlegg her eller i annen konvensjonstat med samtykke av dette anleggs operatør, skal denne være ansvarlig for atomulykke som inntreffer under transporten.

3. Er vedkommende atomsubstans på ulykkestiden under transport mellom land som ikke er tilsluttet erstatningkonvensjonen, og skjer ulykken på norsk område, gjelder alminnelige erstatningsregler.

§ 17 (lisensiert fraktførers ansvar).

Kongen kan etter søknad fra en fraktfører som utfører transport som omhandlet i § 16, bestemme at søkeren skal være ansvarlig istedenfor operatøren av et atomanlegg her i riket for atomulykke som måtte skje under transporten. Slik bestemmelse kan ikke treffes uten operatørens samtykke og ikke uten at det foreligger garantier-

Sverige

tyckt därtill samt sökanden visat, att försäkring tecknats enligt 19—23 §§ eller säkerhet ställt enligt 24 §. Har förordnande meddelats, skall vad i denna lag stadgas med avseende å anläggningens innehavare i stället gälla fraktföraren såvitt angår atomolycka under transporten.

Har motsvarande förordnande utfärdats enligt lagen i annan konventionsstat med avseende å skada för vilken innehavare av anläggning i den staten skolat svara, skall ock sådant förordnande vid tillämpning av denna lag ha va den verkan som i första stycket sägs.

9 §.

Ersättning enligt denna lag utgår ändå att anläggningens innehavare ej är vållande till skadan. Ansvarighet föreligger dock ej efter bestämmelserna i denna lag för atomskada som är en följd av krigshandling eller liknande handling under väpnad konflikt, invasion, inbördeskrig eller uppror.

I den mån icke nedan annorlunda stadgas skall ersättningen bestämmas med tillämpning av allmänna skadeståndsrättsliga grunder.

10 §.

För skada å anläggningen eller å annan egendom som anläggningens innehavare när atomolyckan inträffade hade i sitt förvar eller under sin kontroll inom anläggningens område och i förbindelse med dess bruk utgår ej ersättning enligt denna lag.

Ersättning i fall som avses i 7 § utgår ej för skada å det transportmedel, varå atomsubstansen fanns när atomolyckan inträffade. Svarar innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat för

Danmark

samtykket deri, og ansøgeren har godtgjort, at der er tegnet forsikring i overensstemmelse med § 25 eller stillet sikkerhed efter § 28. Er tilladelse meddelt, skal bestemmelserne om anlægsindehaverens ansvar i stedet finde anvendelse på den, der har overtaget transporten. Dette gælder også, såfremt en anlægsindehavers ansvar ifølge tilsvarende lovgivning i anden konventionsstat er overført til nogen anden end indehaveren.

Ansvarsgrundlaget.

§ 16.

Anlægsindehaveren er erstatningspliktig efter bestemmelserne i dette kapitel, selv om skaden er hændelig.

Stk. 2. Ansvar efter disse bestemmelser intræder dog ikke, såfremt den nukleare ulykke skyldes væbnet konflikt, invasion, borgerkrig eller oprør.

Undtagne skader.

§ 17.

Erstatning i medfør af dette kapitel ydes ikke for skade, der forvoldes på anlægget eller på ting, der findes på anlæggets område i indehaverens varetægt eller under hans kontrol i forbindelse med anlæggets brug.

Stk. 2. Sådan erstatning ydes heller ikke for skade, der i de i § 14 omhandlede tilfælde tilføjes det transportmiddel, hvori den nukleare substans fandtes, da ulykken fandt sted. Påhviler ansvaret indehaveren af et anlæg i an-

Finland

Efter det förordnande meddelats, äga denna lags stadganden om atomanläggningsinnehavares ansvarighet tillämpning på fraktföraren, såvitt angår atomolycka under transporten. Lag samma vare, då den ansvarighet, som åvilar innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat, enligt motsvarande lagstiftning i sagda stat överförts på någon annan än innehavaren.

9 §.

Ersättning enligt denna lag utgår oberoende av huruvida atomanläggningens innehavare är vållande till skadan. I denna lag stadgad ansvarighet gäller dock icke atomskada, som under väpnad konflikt, invasion, inbördeskrig eller uppror uppkommit genom krigshandling eller liknande handling.

I den mån icke nedan annorlunda stadgas, skall ersättningen bestämmas med tillämpning av allmänna skadeståndsrättsliga grunder.

10 §.

För atomskada å atomanläggningen eller å annan egendom, som anläggningens innehavare, när atomolyckan inträffade, hade i sitt förvar eller under sin kontroll inom anläggningens område och i förbindelse med dess bruk utgår ej ersättning enligt denna lag.

Ersättning i fall som avses i 7 § utgår ej för skada å det transportmedel, varå atoms substansen fanns när atomolyckan inträffade. Svarar innehavare av atomanläggning i annan konventions-

Norge

klæring i samsvar med § 30. Treffes slik bestemmelse, skal det som etter denne lov gjelder for operatøren, isteden gjelde for søkeren for så vidt angår atomulykke under transporten. Det samme gjelder dersom tilsvarende bestemmelse treffes etter loven i en annen konvensjonstat med hensyn til skade som operatøren av atomanlegg i den staten ellers skulle være ansvarlig for.

§ 18 (objektivt ansvar).

1. Skaden skal erstattes av operatøren, selv om han er uten skyld i skaden.

2. Skyldes atomulykken væpnet konflikt, invasjon, borgerkrig eller opprør, er operatøren ikke ansvarlig etter reglene i dette kapittel.

3. Erstatning for ikke-økonomisk skade skal bare gis for så vidt anleggets operatør er ansvarlig for skaden etter reglene i straffelovens ikrafttredelseslov §§ 19 eller 21.

§ 19 (skade på anlegget selv med tilhør).

1. Reglene i dette kapittel gjelder ikke skade voldt anlegget selv eller ting som operatøren av anlegget på ulykketiden hadde i sin varetekt eller under sin kontroll på anleggområdet og i forbindelse med anleggets bruk.

2. Reglene gjelder heller ikke skade som under transport (jfr. § 16) voldes det transportmiddel der den skadevoldende atoms substans fanns da atomulykken skjedde. Er operatøren av et atomanlegg i en annen konvensjonstat an-

Sverige

skada under transporten, skall dock gälla vad den statens lag i sådant hänseende föreskriver.

11 §.

Har den som led skadan medverkat till denna genom eget vållande som ej var ringa, skall efter vad som för varje fall prövas skäligt bestämmas, om och i sådant fall till vilket belopp skadestånd skall utgå.

Ersättning åt den som tagit olovlig befattning med det ämne som orsakat skadan må ock jämkas efter vad som finnes skäligt.

12 §.

Skadeståndsanspråk i anledning av atomskada, som omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag eller lagen i annan konventionsstat, må ej göras gällande mot någon annan än anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet. Vad nu sagts skall gälla, även om anläggningsinnehavarens eller försäkringsgivarens ansvarighet upphört till följd av bestämmelserna i 18 § eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Utan hinder av vad nu sagts skall beträffande ansvarighet under transport av atomsubstans eller eljest i följd av begagnande av fartyg eller annat transportmedel tillämpas vad i sådant hänseende följer av internationellt fördrag, som var i kraft eller öppet för undertecknande, ratifikation eller anslutning den 29 juli 1960, eller av bestämmelser grundade på sådant fördrag så ock enligt Konungens förordnande andra bestämmelser i konventionsstats lag

Danmark

den konventionsstat, gælder dog herom bestemmelserne i denne stats lovgivning.

Skadelidendes egen skyld.

§ 18.

Har skadelidende forsætligt eller uagtsomt medvirket til skaden, kan erstatningen nedsættes eller bortfalde, medmindre han kun har udvist ringe uagtsomhed.

Stk. 2. Erstatningen kan ligeledes nedsættes eller bortfalde, såfremt den skadelidende ulovligt har sat sig i besiddelse af eller befattet sig med det skadevoldende stof.

Udelukkelse af krav mod andre end indehaveren.

§ 19.

Såfremt indehaveren af et nukleært anlæg er erstatningspligtig for skade i medfør af dette kapitel eller tilsvarende regler i anden konventionsstat, kan skadelidende ikke rejse erstatningskrav mod andre end indehaveren. Kan kravet efter indehaverens død eller virksomhedens ophør ikke rettes mod indehaveren eller hans bo, kan det gøres gældende mod forsikreren eller den, der har stillet anden sikkerhed. Dette krav berøres ikke af præklusiv indkaldelse af indehaverens kreditorer.

Stk. 2. Bestemmelserne i stk. 1 afskærer ikke erstatningskrav, som kan støttes på international overenskomst om skade i transportforhold, såfremt overenskomsten var i kraft eller åben for undertegning, ratifikation eller tiltrædelse den 29. juli 1960.

Finland

stat för skada under transporten, skall dock gälla vad den statens lag i sådant hänseende föreskriver.

11 §.

Har den, som led skadan, medverkat till denna genom eget vållande som ej var ringa, kan till honom utgående ersättning nedsättas eller förvägras efter vad som för varje fall prövas skäligt.

Ersättning åt den, som tagit olovlig befattning med det atombränsle eller den radioaktiva produkt, som orsakat skadan, kan ock nedsättas eller förvägras i mån av vad som prövas skäligt.

12 §.

Är innehavare av atomanläggning i Finland eller i annan konventionsstat ansvarig för atomskada jämlikt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag, må anspråk på ersättning för skadan icke göras gällande mot någon annan än atomanläggningens innehavare eller försäkringsgivare, som meddelat försäkring mot hans ansvarighet, eller den, som mot sagda ansvarighet givit annan säkerhet enligt lagen i annan konventionsstat.

Utan hinder av vad i 1 mom. stadgats skall beträffande ansvarighet under transport av atomsubstans eller eljest i följd av begagnande av fartyg eller annat transportmedel tillämpas vad i sådant hänseende följer av internationellt fördrag, som var i kraft eller öppet för undertecknande, ratifikation eller anslutning den 29 juli 1960, eller av bestämmelser grundade på sådant fördrag så ock, därest genom förordning så stadgas, av andra bestämmelser i

Norge

svarlig, gjelder dog i så måte lovgivningen i den staten.

§ 20 (skadelidtes medvirkning).

1. Har skadelidte forsettlig eller aktløst medvirket til skaden, kan erstatningen settes ned eller falle bort, unntatt tilfelle hvor han bare har utvist liten aktløyse.

2. Erstatningen kan også settes ned eller falle bort når skadelidte ulovlig har tilvendt seg eller befattet seg med det skadevoldende atombrensel eller radioaktive produkt.

§ 21 (utelukking av krav mot andre enn operatøren).

1. Erstatningskrav for skade voldt ved atomulykke kan ikke reises mot noen annen enn vedkommende operatør eller dennes forsikringsgiver eller garantist, såframt operatøren er ansvarlig (og skal ha garanti) etter reglene i dette kapittel eller tilsvarende regler i en annen konvensjonstat.

2. Bestemmelsen i nr. 1 avskjærer ikke erstatningskrav i medhold av internasjonal overenskomst på samferdselens område eller etter lovgivning som bygger på slik overenskomsts prinsipper, forutsatt at overenskomsten var i kraft eller åpen for undertegning, ratifikasjon eller tiltreding den 29 juli 1960.

3. Om dekning av statsmidler gjelder bestemmelsene i § 31.

Sverige

vilka i huvudsak motsvara föreskrifterna i sådant fördrag.

Angående ersättning av statsmedel stadgas i 25—28 §§.

13 §.

Den som nödgats utgiva skadestånd på grund av fördrag eller bestämmelser som avses i 12 § andra stycket eller på grund av lagstiftning i stat som ej biträtt konventionen äger kräva ersättningen åter av anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag.

Har någon som har sitt huvudkontor här i riket eller i annan konventionsstat eller någon som är anställd hos sådan person nödgats utgiva skadestånd i anledning av atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i stat vilken ej biträtt konventionen, äger han, ändå att den skadelidande till följd av bestämmelserna i 4 § icke äger rätt till skadestånd enligt denna lag, kräva ersättningen åter av anläggningsinnehavare, som med bortseende från sagda bestämmelser skolat svara för skadan. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans till mottagare i stat som ej biträtt konventionen, skall dock den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej gälla längre än till dess ämnet lossats från det transportmedel varmed det anlät till sagda stat; och har skadan uppkommit under transport av atomsubstans från avsändare i sådan stat, skall den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke inträda förrän ämnet lastats på det transportmedel varmed det avsändes från den främmande staten.

Återkravs rätt enligt vad i första och andra styckena sägs må icke göras gällande i den mån den som framställer kravet själv svarar för skadan jämlikt 17 §.

Danmark

Regres mod indehaveren.

§ 20.

Enhver, som er pligtig at betale erstatning for skade forvoldt ved en nuklear ulykke i medfør af § 19, stk. 2, eller i medfør af lovgivningen i en stat, som ikke har tiltrådt erstatningskonventionen, kan inden for den efter § 21 gældende begrænsning kræve skadesløsholdelse af anlægsindehaver, som er ansvarlig for skaden efter bestemmelserne i dette kapitel.

Stk. 2. Er anlægsindehaveren på grund af bestemmelserne i § 11 ikke ansvarlig over for skadelidende efter reglerne i dette kapitel, har den, som er ifaldet erstatningsansvar i anledning af ulykken, og som har sit hovedforretningssted i en konventionsstat eller er i tjeneste hos en person, der opfylder denne betingelse, tilsvarende krav som i stk. 1 nævnt på at blive holdt skadesløs af anlægsindehaveren. Ved transport af nuklear substans til modtager i en stat, der ikke har tiltrådt erstatningskonventionen, kan skadesløsholdelse dog ikke kræves, såfremt ulykken er indtruffet, efter at materialet er udladet fra det transportmiddel, med hvilket det er ankommet til den nævnte stat; ved transport af nuklear substans fra afsender i en stat, der ikke har tiltrådt konventionen, kan skadesløsholdelse ikke kræves, dersom ulykken er indtruffet, inden materialet er indladet i det transportmiddel, der skal udføre transporten fra den fremmede stat.

Stk. 3. Det i stk. 1 og 2 nævnte krav mod anlægsindehaveren bortfalder i det omfang, hvori den, der fremsætter kravet, selv er ansvarlig over for indehaveren i medfør af § 23.

Finland

konventionsstats lag, vilka i huvudsak motsvara föreskrifterna i sådant fördrag.

13 §.

Den som utgivit skadestånd för atomskada på grund av vad i 12 § 2 mom. är stadgat eller på grund av lagstiftning i stat, som ej biträtt konventionen, inträder i den rätt till ersättning, som må tillkomma den skadelidande enligt denna lag.

Har någon, som har sin huvudsakliga verksamhetsort i Finland eller i annan konventionsstat, eller någon, som är anställd hos sådan person, nödgats utgiva skadestånd för atomolycka som inträffat eller atomskada som uppkommit i stat vilken ej biträtt konventionen, äger han, ehuru den skadelidande till följd av bestämmelserna i 4 § icke äger rätt till skadestånd enligt denna lag, återkräva vad han utgivit av atomanläggningsinnehavare, som med bortseende från sagda bestämmelser skolat svara för skadan. Har skadan uppkommit under transport av atoms substans till mottagare i stat, som ej biträtt konventionen, skall den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej gälla längre än till dess ämnet lossats från det transportmedel, varmed det anlät till sagda stat. Har skadan uppkommit under transport av atoms substans från avsändare i sådan stat, skall den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke inträda, förrän ämnet lastats på det transportmedel, varmed det avsändes därifrån.

I denna paragraf stadgad återkravs rätt må icke göras gällande i den mån den som framställer kravet själv svarar för skadan jämlikt 17 §.

Norge

§ 22 (regress mot operatør).

1. Den som er erstatningpliktig her i riket eller i utlandet i henhold til bestemmelser som nevnt i § 21 nr. 2 eller i henhold til lovgivning i en ikke-konvensjonstat, kan kreve dekning (regress) hos vedkommende operatør eller garantist innen den ramme som gjelder om erstatning etter dette kapittel og med de unntak som er nevnt i denne paragrafs nr. 2 og 3.

2. Regress som nevnt kan ikke kreves for så vidt regressøkeren ved avtale med operatøren uttrykkelig har påtatt seg å dekke skaden eller for øvrig er dekningspliktig overfor denne i henhold til § 26.

3. Er atomulykken skjedd eller skaden oppstått i en ikke-konvensjonstat, kan regress hos den operatør som bortsett fra § 14 ville vært ansvarlig for skaden, bare kreves av noen som har sitt hovedforretningsted her i riket eller i en annen konvensjonstat, eller av folk i dennes tjeneste. Ved transport som omhandlet i § 16 nr. 1 til en mottaker i en ikke-konvensjonstat, skal den sendende operatørs ansvar dog ikke i noe høve gjelde atomulykke som intrefør etter at atoms substansen er blitt losset i bestemmelseslandets område fra det transportmiddel som har ført stoffet til dette land. Ved transport som omhandlet i § 16 nr. 2 fra avsender i ikke-konvensjonstat skal den mottakende operatørs ansvar ikke gjelde atomulykke som intrefør før stoffet er blitt lastet på det transportmiddel som skal føre stoffet fra avsenderstatens område.

Sverige

14 §.

Anläggningsinnehavares ansvarighet jämlikt 6, 7 och 13 §§ för skador i följd av en och samma atomolycka är begränsad till femtio miljoner kronor, därest icke Konungen, eller myndighet som Konungen bestämmer, med hänsyn till anläggningens storlek eller art eller omständigheterna i övrigt, fastställt lägre belopp, minst tjugufem miljoner kronor. Åvilar ansvarigheten innehavare av anläggning i annan konventionsstat, skall dock ansvarighetsbeloppet bestämmas enligt lagen i den staten.

Ansvarigheten i anledning av dödsfall eller personskada är för varje dödad eller skadad person begränsad till femhundrausen kronor.

De i första och andra styckena angivna beloppen innefatta icke ränta och ersättning för rättegångskostnader.

15 §.

Svara två eller flera anläggningsinnehavare för samma skada skall skadeståndsskyldigheten åvila dem en för alla och alla för en med begränsning för envar av dem till belopp som gäller för honom enligt vad i 14 § första stycket stadgas. Har skadan uppkommit under transport av atoms substans, är dock den gemensamma ansvarigheten begränsad till det högsta belopp som gäller för någon av anläggningsinnehavarna.

Innehavarna emellan skall ansvarigheten fördelas efter vad som finnes skäligt med hänsyn till varje anläggnings andel i skadans uppkomst och omständigheterna i övrigt.

Danmark

Begrænsning af indehaverens ansvar.

§ 21.

Det samlede ansvar for skader, der er en følge af en og samme nukleare ulykke er for indehavere af anlæg her i riget begrænset til 70 millioner kroner. Statsministeren kan dog efter indstilling fra atomenergikommissionen og sundhedsstyrelsen i særlige tilfælde under hensyn til anlæggets størrelse og art, omfanget af transport, som omfattes af ansvaret, og omstændighederne i øvrigt fastsætte et andet størstebeløb, dog ikke under 35 millioner kroner. For anlæg i anden konventionsstat gælder den i vedkommende stats lovgivning fastsatte ansvarsbegrænsning.

Stk. 2. Begrænsningen i stk. 1 gælder ikke procesrenter og sagsomkostninger.

§ 22.

Er indehaverne af to eller flere anlæg erstatningspligtige efter dette kapitel eller anden konventionsstats lov for samme skade, hæfter indehaverne solidarisk over for skadelidende, men hver enkelt indehaver kun inden for det størstebeløb, der efter § 21 gælder for ham. Sker ulykken under transport af nuklear substans, kan indehavernes samlede hæftelse dog ikke overstige det største ansvarsbeløb, som efter § 21 gælder for nogen af dem.

Stk. 2. Mellem indehaverne indbyrdes skal ansvaret fordeles under hensyn til hvert anlægs andel i skaden og omstændighederne i øvrigt.

Finland

14 §.

Ersättningarna, som atomanläggningsinnehavare skall erlægga till följd av en och samma atomolycka, äro begränsade till 3 miljarder mark. Är detta belopp icke tillfyllest att ersätta skadorna till deras fulla belopp, nedsätas ersättningarna för såväl person- som egendomsskador i samma proportion, om egendomsskadornas belopp uppgår till högst hälften av personskadornas belopp. Eljest nedsätas ersättningarna inom båda skadegrupperna var för sig i samma proportion, dock så, att ersättningar för personskadorna icke nedsätas, om deras belopp är högst 2 miljarder mark, och att för deras ersättande alltid skall användas detta belopp, om de överstiga nämnda summa. Ersättningar för rättegångskostnader och räntor inberäknas icke i nämnda maximibelopp.

Är atomanläggningsinnehavare i annan konventionsstat ansvarig för atomskada, skall hans ansvarighet utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat bestämmas enligt lagen i sagda stat.

15 §.

Har enligt denna lag eller enligt lagen i annan konventionsstat skadelidande i följd av samma atomskada rätt till ersättning från två eller flera atomanläggningsinnehavare, svara dessa härför en för alla och alla för en med begränsning för envar av dem till belopp som gäller för honom enligt vad i 14 § stadgas. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans, är dock den gemensamma ansvarigheten begränsad till det högsta belopp, som gäller för någon av anläggningsinnehavarna.

Atomanläggningsinnehavarna emellan skall ansvarigheten fördelas efter vad som finnes skäligt med hänsyn till

Norge

§ 23 (ansvarbegrensning).

1. Operatørens samlede ansvar for skader som følge av en og samme atomulykke er i alminnelighet begrenset til 70 millioner kroner, men Kongen kan i særhøve under omsyn til anleggets størrelse og art, omfanget av transport og tilhøva ellers fastsette et annet størstebeløp, dog ikke under 35 millioner kroner.

2. Ligger den ansvarlige operatørs atomanlegg i en annen konvensjonstat, gjelder denne stats lovgivning om ansvarbegrensningen, selv om norsk rett for øvrig får anvendelse.

3. Begrensningen i nr. 1 og 2 foran gjelder ikke renter og sakskostnader.

§ 24 (skade voldt av flere anlegg).

1. Er to eller flere operatører erstatningspliktige for samme skade, svarer de overfor skadelidte en for alle og alle for en, men hver især bare innen den ansvarbegrensning som etter § 23 er fastsatt for ham. Er skaden voldt ved atomulykke under transport av atomsubstans (jfr. § 16), skal dog operatørens ansvar til sammen ikke overstige den høyeste ansvarbegrensning som etter § 23 gjelder for noen enkelt av dem.

2. Mellom operatørene innbyrdes fordeles ansvaret under omsyn til hvert anleggs del i skaden og tilhøva ellers.

16 §.

Om ansvarighetsbelopp som gäller enligt 14 § första stycket eller 15 § första stycket ej förslår till gottgörelse åt dem som äro berättigade till ersättning därur, skola deras ersättningar jämte därå belöpande ränta nedsättas med samma kvotdel.

Kan efter inträffat skadefall befaras att nedsättning som avses i första stycket skall visa sig erforderlig, äger Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att ersättning tills vidare skall utgå allenast med viss kvotdel av full ersättning.

17 §.

Belopp som innehavare av atomanläggning utgivit i ersättning enligt denna lag eller motsvarande betämmelser i annan konventionsstats lag må han söka åter

§ 31.

Dersom det må forudses, at de skader, som er forårsaget af en nuklear ulykke, for hvilken indehaveren af et anlæg her i riget bærer ansvaret, overstiger det i § 21 nævnte maksimum, skal indehaveren uopholdelig give meddelelse til statsministeren. Denne kan bestemme, at der i et tidsrum af indtil 6 måneder kun må udbetales en nærmere fastsat brøkdel af de skyldige erstatningsbeløb. Det påhviler endvidere statsministeren om fornødent at foranledige, at der for folketinget fremsættes et lovforslag om, hvilke forholdsregler der bør træffes for at sikre, at erstatningskravene så vidt muligt dækkes forholdsmæssigt, og om og i bekræftende fald med hvilke midler der af staten skal ydes tilskud til ikke dækket skade.

Stk. 2. Dersom erstatningspligten påhviler indehaveren af et anlæg, som ikke er beliggende her i riget, finder reglerne i stk. 1 tilsvarende anvendelse, såfremt erstatningssag kan anlægges her i riget i medfør af § 33.

Anlægsindehaverens regres.

§ 23.

Er en skade, for hvilken indehaveren af et nukleart anlæg er erstatningspligtig i medfør af dette kapitel eller tilsvarende regler i anden konventionsstat,

Finland

varje anläggnings andel i skadans uppkomst och omständigheterna i övrigt.

16 §.

Kan efter inträffad atomolycka befaras, att det belopp, som enligt 14 § 1 mom. och 15 § 1 mom. står till förfogande för att täcka skadorna icke förslår till full ersättning åt alla skadelidande, skall atomanläggningsinnehavaren eller i 12 § 1 mom. avsett försäkringsbolag eller den, som givit annan säkerhet, ofördröjligen underställa socialministeriets avgörande huru stor andel i proportion till de fulla ersättningarna, som tillsvidare skall utbetalas.

Socialministeriet skall på grund av ansökan bestämma temporär kvotdel. Bestämmelsen kan ändras eller återkallas då skäl därtill föreligger.

Om de sammanlagda beloppen av de vid ersättningsregleringen redan beaktade atomskadorna överstiga maximalbeloppen enligt denna lag eller om överskridande föranledes av att nya skador yppa sig förutom de, som redan reglerats, eller av att redan reglerad skadas svårighetsgrad förvärras, äger person, vars rätt till ersättning grundar sig på sådan i Finland uppkommen skada, för vilken innehavare av här belägen atomanläggning är ansvarig, och såframt han framställt sitt ersättningsanspråk inom fastställd tid, i ersättning erhålla belopp, som han hade fått, om han redan från början funnits bland ersättnings sökandena.

17 §.

Belopp som innehavare av atomanläggning utgivit i ersättning för atomskada enligt denna lag eller lagen i annan konventionsstat må han söka åter

Norge

§ 25 (fordeling av krav som overstiger størstebeløpet).

1. Dersom det begrenste ansvarbeløp etter § 23, jfr. § 24, ikke rekker til å gi alle skadelidte full dekning, nedsettes erstatningen til hver enkelt forholdsmessig etter skadenes størrelse.

2. Departementet kan i så fall bestemme at erstatning for skade på person innenfor et størstebeløp pr. person som departementet fastsetter, skal gis fortrinnsvis dekning av ansvarbeløpet.

3. Nedsettingen av erstatningbeløpet for de enkelte krav i medhold av reglene i nr. 1 og 2 må godkjennes ved kjennelse av skifteretten.

4. Er det etter intruffet atomulykke grunn til å frykte for at de samlede skader vil overstige ansvarbeløpet, skal den ansvarlige operatør og hans forsikringsgiver eller garantist snarest mulig sørge for at departementet får skriftlig melding om det sammen med nærmere opplysninger om skadenes omfang. Departementet kan i slikt tilfelle bestemme at det intil videre skal utbetales til de skadelidte en så stor del av deres erstatningskrav som det etter anmeldte krav skjønnes å være dekning for.

5. Kongen kan gi nærmere føresegner til utfylling av reglene i denne paragraf. Når Kongen ikke har bestemt annet, gjelder skifteloven tilsvarende så langt den passer for skifterettens avgjør etter denne paragraf.

§ 26 (regress fra operatør).

1. Operatør som er ansvarlig etter dette kapittel eller tilsvarende regler i en annen konvensjonstat, har ikke rett til å søke dekning (regress) hos andre

Sverige

av fysisk person som uppsåtligen orsakat skadan eller av den som gentemot anläggningsinnehavaren uttryckligen åtagit sig att svara för densamma.

Återkravs rätt tillkommer ock anläggningsinnehavaren gentemot den som utför sådan transport av atoms substans för vilken anläggningsinnehavaren svarar enligt 7 §, om fraktföraren utan samtycke av anläggningsinnehavaren fört in ämnet i konventionsstat där i överensstämmelse med konventionen anläggningsinnehavaren har att svara med högre ansvarighetsbelopp än som gäller enligt 14 § första stycket; återkravs rätten avser i detta fall vad anläggningsinnehavaren nödgats utgiva utöver belopp som avses i sagda stycke. Rätt till återkrav som nu sagts må dock icke göras gällande, om införandet av ämnet på den främmande statens område skett för att rädda liv eller egendom eller eljest framtvingsats av omständigheter över vilka fraktföraren icke kunnat råda.

I vidare mån än som följer av vad i första och andra styckena i denna paragraf sägs eller av vad i 15 § stadgas äger anläggningsinnehavare icke rätt att av annan återfå vad han utgivit enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

18 §.

Vill någon med stöd av 6, 7 eller 13 § rikta ersättningsanspråk mot innehavare av atomanläggning eller mot försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet, skall han vid äventyr av talans förlust anmäla sitt anspråk hos innehavaren inom två år från den dag han erhöill kunskap om skadan och om den för skadan an-

Danmark

forvoldt med forsæt, har anlægsindehaveren krav på at blive holdt skadesløs af den eller de enkeltpersoner, der forsætlig har hidført skaden. Anlægsindehaveren har også krav på skadesløsholdelse, dersom sådan ret udtrykkelig er indrømmet ham ved aftale.

Stk. 2. Har en fragtfører uden samtykke af den i medfør af § 14 ansvarlige anlægsindehaver transporteret nuklear substans gennem konventionsstat, hvor anlægsindehaveren er undergivet en højere ansvarsbegrænsning end nævnt i § 21, og er indehaveren som følge heraf ifaldet erstatningsansvar ud over det i § 21 nævnte maksimum, kan indehaveren kræve det overskydende beløb erstattet af fragtføreren. Dette gælder dog ikke, såfremt transporten gennem den pågældende stat er sket for at redde liv eller ejendom eller er forårsaget af forhold uden for fragtføreren kontrol.

Stk. 3. Bortset fra de i § 22, stk. 2, og i denne paragrafs stk. 1 og 2 hjemlede krav har anlægsindehaveren ikke ret til at få de erstatningsbeløb, han har udredet, dækket af trediemand.

Forældelse.

§ 24.

Krav på erstatning eller skadesløsholdelse hos indehaveren af et nukleart anlæg for skade i medfør af bestemmelserne i dette kapitel forældes efter reglerne i lov nr. 274 af 22. december 1908.

Stk. 2. Er forældelse ikke indtrådt efter disse regler, bortfalder kravet dog 10 år efter den hændelse, som har forvoldt skaden, jfr. § 1, litra f, medmindre

Finland

endast av fysisk person som själv uppsåtligen orsakat skadan eller av den som gentemot anläggningsinnehavaren uttryckligen åtagit sig att svara för densamma.

Står innehavare av atomanläggning enligt 7 § i ansvar för atomolycka, som inträffat under transport av atomsubstans, äger han, såvida fraktföraren utan samtycke av anläggningsinnehavaren fört in atomsubstansen i konventionsstat, där i överensstämmelse med konventionen anläggningsinnehavaren har att svara med högre ansvarighetsbelopp än som gäller enligt 14 § 1 mom., rätt att av fraktföraren återfå den del av den utgivna ersättningen, med vilken ersättningen överstiger i nämnda paragraf stadgat ansvarighetsbelopp. Rätt till återkrav må dock icke göras gällande, om införandet av atomsubstansen i konventionsstaten skett för att rädda liv eller egendom eller eljest framtvingsats av omständigheter, över vilka fraktföraren icke kunnat råda.

I vidare mån än som följer av vad i 1 och 2 mom. i denna paragraf sägs eller av vad i 15 § stadgas äger anläggningsinnehavare icke rätt att av annan återfå vad han utgivit enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

18 §.

Skadeståndsanspråk enligt denna lag skall vid äventyr av talans förlust anmälas hos anläggningsinnehavaren inom tre år från den dag, då den ersättningsberättigade erhöll kunskap om skadan och om den för skadan ansvarige eller med iakttagande av skäligen akt-samhet hade bort erhålla sådan kunskap.

Norge

for dette ansvar, med mindre vedkommende ved avtale uttrykkelig har påtatt seg å dekke skaden eller er en medansvarlig operatør (jfr. § 24 nr. 2) eller en fysisk person som selv har voldt skaden forsettlig.

2. Dersom operatøren er blitt ansvarlig utover begrensningen i § 23 for atomulykke under transport, fordi fraktføreren uten hans samtykke har ført vedkommende atomsubstans inn i en konvensjonstat der operatøren i samsvare med konvensjonen er undergitt en høyere ansvarbegrensning enn nevnt, har operatøren videre rett til å søke dekning for sitt overskytende ansvar hos vedkommende fraktfører, når ikke annet er avtalt. Operatøren har likevel ikke uten avtale rett til slik dekning, såfremt atomsubstansen ble ført inn i vedkommende fremmede land for å redde liv eller eiendom eller innførselen skyldtes forhold utenfor fraktføreren kontroll.

§ 27 (bortfall av erstatningkrav senest etter 10 år).

1. Selv om et erstatningkrav mot en operatør ikke er foreldet tidligere etter alminnelige foreldelsesregler, faller det iallfall bort dersom det ikke er anerkjent eller gjort gjeldende ved rettslig skritt innen 10 år etter vedkommende atomulykke.

2. Skyldes atomulykken atomsubstans som er ulovlig fjernet, tapt eller

Sverige

svarige eller med iakttagande av skälig aktsamhet hade bort erhålla sådan kunskap.

Talan å ersättning må icke väckas mot anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren senare än tio år från den atomolycka som gav upphov till skadan. Har skadan orsakats av atomsubstans som olovligen tillgripits, förlorats eller övergivits utan att hava åter tillvaratagits, må, oavsett när olyckan inträffat, skadeståndstalan mot anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren icke väckas senare än tio år från tillgreppet, förlusten eller övergivandet. Konungen må, i samband med att förordnande enligt 29 § tredje stycket meddelas, såvitt det påkallas för att uppfylla konventionens bestämmelser, föreskriva att den som lidit skada skall vara bevarad vid sin rätt till ersättning, ändå att talan icke väckts vid domstol här i riket inom tid som nu sagts.

Angående ersättning av staten stadgas i 26 §.

Försäkring

19 §.

För att täcka ansvarighet för atomskada enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag, såvitt gäller ansvarighetsbelopp som anges i 14 § första stycket första punkten, skall innehavare av här i riket belägen atomanlägg-

Danmark

det forinden er anerkendt af indehaveren, eller skadelidende har foretaget retsligt skridt til dets gennemførelse. Er skaden forårsaget af nuklear substans, som er blevet ulovlig fjernet, tabt eller opgivet og ikke påny bragt til stede på ulykkestidspunktet, skal 10 års fristen regnes fra tidspunktet for fjernelsen, tabet eller opgivelsen.

Stk. 3. I tilfælde, hvor det bestemmes af den i erstatningskonventionens artikel 17 nævnte internationale domstol, om retssag skal anlægges her i riget, jfr. § 33, stk. 3, intræder forældelse efter stk. 1 og 2 dog ikke, såfremt der,

enten forud for den internationale domstols afgørelse rejses sag i en af de stater, mellem hvis domstole den internationale domstol kan vælge,

eller rettes henvendelse til den kompetente myndighed i vedkommende stat om at foranledige en afgørelse fra den internationale domstol,

forudsat at disse handlinger foretages, inden forældelse er indtrådt efter vedkommende konventionsstats lovgivning. I disse tilfælde skal sag anlægges her i riget inden det tidspunkt, som den internationale domstol måtte fastsætte.

Forsikring og sikkerhedsstillelse.

§ 25.

Indehaveren af et nukleart anlæg her i riget skal tegne og holde i kraft en forsikring, der skal godkendes af statsministeren, til dækning af krav på erstatning eller skadesløsholdelse, som indenfor begrænsningen efter § 21 kan gøres gældende mod indehaveren i

Finland

Ersättningstalan må icke väckas mot anläggningsinnehavare eller den, som givit försäkring eller annan säkerhet, senare än tio år från den atomolycka, som gav upphov till skadan, eller, då skadan orsakats av atoms substans, som tillgripits, förlorats eller övergivits utan att hava åter tillvaratagits, senare än tio år räknat från tillgreppet, förlusten eller övergivandet.

Genom förordning må, såvitt det påkallas för att uppfylla konventionens bestämmelser, stadgas, att den som lidit skada skall bevara sin rätt till ersättning, ändå att talan icke väckts vid finsk domstol inom tid som fastställts i denna paragraf.

Utan hinder av vad ovan i denna paragraf stadgas, äger ersättningstagare, vars skadas svårighetsgrad senare förvärras, rätt att utkräva ersättning i anledning härav av anläggningsinnehavaren eller den, som givit försäkring eller annan säkerhet, inom i 1 mom. stadgad tid från det skadans svårighetsgrad förvärrades men senast inom tio år från olyckan eller från tillgreppet, förlusten eller övergivandet av atoms substansen.

Försäkring.

19 §.

För att täcka ansvarighet för atomskada enligt denna lag eller lagen i annan konventionsstat skall, såvitt gäller ansvarighetsbelopp, som angives i 14 § 1 mom., innehavare av i Finland belägen atomanläggning hava försäkring hos inhemskt försäkringsbolag, vars i

Norge

oppgitt og ikke kommet til rette på ulykkesdagen, kan erstatningskrav for så vidt angår skader voldt ved slik ulykke ikke gjøres gjeldende mot operatøren senere enn 10 år etter tidspunktet for fjernelsen, tapet eller oppgivelsen.

3. Er det ifølge erstatningskonvensjonen domsmyndighet for erstatningskravet i flere konvensjonstater (jfr. § 32), bevares kravet også såframt

a) det foretas rettslig skritt til inntale av kravet i en slik fremmed konvensjonstat innen de der gjeldende frister og før domsmyndigheten måtte være lagt utelukkende til et annet land ved avgjørelse av den internasjonale domstol som er nevnt i erstatningskonvensjonens artikkel 17, eller

b) det settes fram rettidig begjæring til rette myndighet i en konvensjonstat om å innlede skritt for å få den nevnte internasjonale domstol til å treffe avgjørelse om domsmyndighet i samsvar med erstatningskonvensjonen.

Blir domsmyndigheten lagt til Norge ved avgjørelse som nevnt under bokstav a eller b foran, faller virkningen av den rettidige påtale eller begjæring bort, dersom ikke kravet deretter blir gjort gjeldende her i riket innen den frist som den internasjonale domstol måtte fastsette eller — om denne ikke fastsetter noen slik frist — innen 1 år etter domstolens avgjørelse.

§ 28 (forsikring eller annen garanti).

1. Til dekning av ansvar for skade etter dette kapittel (jfr. § 23) skal operatøren av ethvert atomanlegg her i riket tegne og holde i kraft slik forsikring eller stille slik annen sikkerhet som departementet finner å kunne godkjenne.

Sverige

ning taga och vidmakthålla försäkring som Konungen eller av Konungen utsedd myndighet godkänner.

Försäkringen må tagas

a) antingen så, att försäkringsbeloppet täcker ansvarigheten för varje inträffande atomolycka;

b) eller ock så, att försäkringen vid varje tidpunkt gäller för anläggningen med avtalat försäkringsbelopp efter avdrag för ersättning som försäkringsgivaren har att vidkännas på grund av försäkringen.

Ansvarighet för skada under transport enligt 7 § må täckas av särskild försäkring.

20 §.

Försäkringsbeloppet skall vara i fall som anges i 19 § andra stycket under a) minst det belopp som gäller såsom ansvarighetsbelopp för anläggningsnehavaren enligt 14 § första stycket första punkten och i fall som anges i 19 § andra stycket under b) minst detta belopp ökat med en femtedel därav. Försäkringsbeloppet innefattar icke ränta och ersättning för rättegångskostnader.

Har försäkringen tecknats på sätt anges i 19 § andra stycket under b), åligger det anläggningens innehavare att, så snart försäkringsfall inträffat

Danmark

medfør af dette kapitel eller anden konventionsstats lov, som efter erstatningskonventionen kommer til anvendelse. Der kan godkendes særskilt forsikring til dækning af ansvar for nukleare ulykker, som indtræffer under transport.

Finland

5 § lagen om försäkringsbolag stadgade verksamhetskaptal uppgår till minst 360 miljoner mark och vilket i enlighet med sin bolagsordning kan bedriva i denna lag avsedd försäkringsverksamhet.

Försäkringen må tagas

a) antingen så, att försäkringsbeloppet täcker ansvarigheten för varje atomolycka, som inträffar medan försäkringen är i kraft;

b) eller så, att den vid varje tidpunkt gäller för anläggningen med avtalat försäkringsbelopp efter avdrag för ersättning som försäkringsgivaren utgivit eller är pliktig att utgiva på grund av försäkringen.

Ansvarighet för skada under transport enligt 7 § kan inbegripas under den i 2 mom. avsedda försäkringen eller ock täckas av särskild försäkring.

20 §.

Försäkringsbeloppet skall vara, därest det icke av 21 § 2 mom. annat följer, ränta och ersättning för rättegångskostnader icke medräknade, i försäkring som avses i 19 § 2 mom. a-punkten minst 3 miljarder mark samt i försäkring som avses i b-punkten av samma moment minst 3,6 miljarder mark.

Har försäkringen tecknats på sätt som angives i 19 § 2 mom. b-punkten, åligger det anläggningsinnehavare att så snart försäkringsfall inträffat, som ensamt eller i förening med tidigare försäkringsfall kan antagas föranleda

Norge

2. Kongen kan likevel for et nærmere angitt tidsrom bestemme at departementet kan godta forsikring eller annen sikkerhet som er begrenset til et samlet størstebeløp og såleis ikke fullt ut dekker operatørens maksimumansvar for hver mulig atomulykke, forutsatt at størstebeløpet er mindst 20 pct. over operatørens ansvarbegrensning for hver enkelt ulykke. Må det antas at slik forsikring eller sikkerhet som følge av inntruffet skade er minsket under operatørens ansvarbegrensning pr. ulykke, skal departementet tilbakekalle godkjenningen inntil forsikringen eller sikkerheten er brakt opp i det opprinnelige størstebeløp.

3. Departementet kan godta særskilt forsikring eller annen sikkerhet til dekning av ansvar for atomulykker som inntreffer under transport til og fra vedkommende anlegg.

4. Operatøren plikter i tide å innhente departementets beslutning om når forsikring eller sikkerhet skal tre i kraft. Departementet avgjør med bindende virkning for operatøren hvor lenge han etter loven skal opprettholde forsikring eller sikkerhet.

Sverige

som ensamt eller i förening med tidigare försäkringsfall kan antagas föranleda nedskrivning av försäkringsbeloppet så att det kommer att understiga det för anläggningsinnehavaren gällande ansvarighetsbeloppet, taga tilläggsförsäkring som åter bringar försäkringen upp till minst sistnämnda belopp ökat med en femtedel därav.

21 §.

Försäkringen skall dels för den som är berättigad till ersättning i anledning av skadan medföra rätt att utbetomma ersättningen direkt av försäkringsgivaren och dels, i den mån försäkringsgivaren icke gjort annat förbehåll, för anläggningens innehavare gälla mot den ansvarighet för skada som kan för honom uppkomma enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Danmark

(Jfr § 19 stk 1.)

Finland

nedskrivning av försäkringsbeloppet så att det kommer att understiga 3,5 miljarder mark, taga tilläggsförsäkring, som åter bringar försäkringsbeloppet upp till minst 3,6 miljarder mark. Då sådant försäkringsfall inträffat, skall försäkringsgivaren ofördröjligen underrätta försäkringstagaren och socialministeriet härom.

24 §.

Försäkringen skall för den som är berättigad till ersättning i anledning av atomskada medföra rätt att utbetomma ersättningen direkt av försäkringsgivaren.

Försäkringsgivare skall skriftligen inkallas att höras vid i 18 § avsedd rättegång mot atomanläggningsinnehavare på sätt om delgivande av stämning är stadgat. Försäkringsgivare har självständig rätt till ändringssökande.

Vad ovan stadgats om försäkringsgivare tillämpas på motsvarande sätt på atomanläggningsinnehavare, då ersättningsstalan anhängiggjorts gentemot försäkringsgivare.

Staten skall alltid inkallas att höras vid i 2 och 3 mom. avsedd rättegång. Den har självständig rätt till ändringsökande.

22 §.

Ovan i 19 § avsett försäkringsbolag må icke vägra att bevilja hos detsamma sökt försäkring eller ikrafthålla den

Norge

§ 30 (garantierklæring).

Forsikrings- eller sikkerhetsgiveren skal hos vedkommende myndighet legge ned en garantierklæring til fordel for mulige skadelidte og i slik form og av slikt innhold som departementet fastsetter. Enhver garantierklæring skal stadfeste bl. a. følgende vilkår som gjelder for garantien inntil den måtte bli avløst av ny godkjent garanti:

- a) Skadelidte har rett til å holde seg direkte til garantien uansett forholdet mellom garantist og den ansvarlige operatør.
- b) Garantien gjelder uten tidsgrense og uansett om atomanlegget skifter eier eller operatør.
- c) Garantien kan bare sis opp (eller erklæres ugyldig eller bortfalt) etter minst 2 måneders skriftlig forhandsvarel til vedkommende myndighet. Den gjelder fortsatt for så vidt angår atomulykker som intreffer under transport påbegynt innen 2 måneder etter at varslet kom fram.
- d) For skade voldt ved atomulykke som intreffer mens garantien står ved makt, kan skadelidte holde seg til denne også etter at den er brakt til opphør.

22 §.

Har försäkringsavtalet efter uppsägning eller eljest upphört, är försäkringsgivaren ändock gentemot den som lidit skada ansvarig för skadestånd på grund av atomolycka som inträffat innan två månader förflutit från det skriftlig anmälan om dagen för avtalets upphörande inkommit till myndighet som Konungen bestämmer. Gäller försäkringen skada som uppkommit under transport av atoms substans må dock försäkringsgivarens ansvarighet gentemot den skadelidande icke bringas att upphöra så länge transporten pågår.

Om ny försäkring meddelats, skall beträffande därefter inträffad atomolycka vad i första stycket stadgas icke äga tillämpning.

Försäkringsgivaren må ej i vidare mån än som följer av vad ovan i denna paragraf stadgas till befrielse från ansvarighet gentemot den som lidit skada åberopa omständighet som beror av annan än denne.

23 §.

Vad i 21 och 22 §§ stadgats skall, oaktat utländsk lag i övrigt är tillämplig å förhållandet mellan försäkringsgivaren och anläggningsinnehavaren eller anläggningen är belägen i utlandet, gälla så snart talan å ersättning enligt denna lag må upptagas här i riket.

§ 26.

Ophører en aftale om forsikring som i § 25 nævnt, uden at ny forsikring er trådt i kraft, skal forsikreren vedblive at hæfte for skade, der skyldes nuklear ulykke, som indtræffer inden 2 måneder, efter at forsikreren skriftligt har underrettet statsministeren om aftalens ophør. Angår forsikringen skade forvoldt under transport, vedbliver forsikrerens hæftelse dog, indtil transporten er tilendebragt.

§ 27.

Statsministeren fastsætter nærmere regler om de i § 25 nævnte forsikringer.

Finland

under förutsättning, att atomanläggningsinnehavaren har stadgat tillstånd. Angående försäkringsbolags rätt att erhålla återförsäkring från statens försäkringsnämnd stadgas särskilt.

Indrages atomanläggningsinnehavares tillstånd, äger försäkringsgivaren rätt att uppsäga försäkringen. Försäkringsgivaren är ändock gentemot den som lidit atomskada ansvarig för skadestånd på grund av atomolycka, som inträffat innan två månader förflutit från det skriftlig anmälan om dagen för avtalets upphörande inkommit till socialministeriet. Gäller försäkringen skada som avses i 7 §, må dock försäkringsgivarens ansvarighet gentemot skadelidande icke bringas att upphöra så länge transporten pågår.

Försäkringsgivaren må ej i vidare mån än som följer av vad ovan i denna paragraf stadgas till befrielse från ansvarighet gentemot den som lidit skada åberopa omständighet som beror av annan orsak.

ede
mssk
nde

Norge

[Jfr § 30 c).]

23 §.

Såvida försäkringstagaren och försäkringsgivaren icke nå överenskomelse om premien, skall socialministeriet, ifall å premiegrunderna icke på

24 §.

Försäkringsplikt varom stadgas i 19 § åvilar icke staten.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger att från försäkringsplikten befria anläggningsinnehavare, som ställer betryggande säkerhet för sina förpliktelser enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag och tillika visar, att han på tillfredsställande sätt sört för reglering av uppkommande skador.

Vad i denna lag sägs om försäkring (försäkringsgivare) skall äga motsvarande tillämpning i fråga om säkerhet (den som gentemot anläggningsinnehavare åtagit sig att ställa säkerhet) enligt andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Ersättning av staten.

25 §.

Visar den som enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag är berättigad till skadestånd av innehavare av atomanläggning här i riket, att han icke kunnat utfå detta skadestånd av anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren, gäldas skadeståndet av staten.

§ 28.

Forsikringspligten gælder ikke for anlæg, for hvilke ansvaret påhviler staten.

Stk. 2. Statsministeren kan fritage indehaveren af et anlæg for forsikringspligt, mod at der stilles en efter ministerens skøn lige så betryggende sikkerhed.

Stk. 3. Stilles sikkerheden af en anden end anlægsindehaveren, finder lovens regler om forsikring tilsvarende anvendelse.

Statens ansvar.

§ 29.

Staten er overfor skadelidende pligtig til indenfor den efter § 21 gældende grænse at udrede erstatninger, for hvilke indehaveren af et nukleart anlæg her i riget er ansvarlig i medfør af dette kapitel eller tilsvarende regler i anden konventionsstat, for så vidt erstatningerne ikke har kunnet afholdes

Finland

förhand införskaftats ministeriets stadfästelse, avgöra saken. Premien eller dess grunder skola fastställas med beaktande av försäkringstekniskt beräkning risk, förvaltnings- och återförsäkringskostnader samt huruvida försäkringstagaren förbundet sig att helt eller delvis svara för ersättningarna ävensom vilken garanti han gett för uppfyllandet av sitt åtagande.

Närmare bestämmelser angående försäkringen utfärdas genom förordning.

21 §.

Försäkringsplikt åvilar icke staten.

Om risk för stora atomskador bör anses ringa eller om annat särskilt skäl föreligger, kan statsrådet eller socialministeriet i enlighet med av statsrådet givna direktiv godkänna försäkring vars belopp är lägre än som anges i 20 § 1 mom. Såvitt ersättningar som erlägges från försäkringen på grund härav understiga i 14 § 1 mom. stadgade belopp, erlägges skillnaden ur statens medel. Ersättningsbelopp som erlägges från försäkringen och ur statens medel fördelas på person- och egendomsskador på sätt som stadgas i sistnämnda paragraf.

Ersättning av staten.

25 §.

Jämte vad i 21 § 2 mom. stadgats, erlägges skadestånd, som enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag skall utgå för atomskada, för vilken ansvarigheten åvilar innehavare av atomanläggning i Finland, från statens medel i det fall att den skadelidande påvisar,

Norge

§ 29 (fritak for staten).

Plikt til å stille sikkerhet påhviler ikke staten.

(Jfr § 28 nr 1.)

§ 31 (dekning av statsmidler).

1. Staten innestår overfor skadelidte for at det ansvar for atomulykker som operatører av atomanlegg her i riket har etter dette kapittel eller tilsvarende regler i en annen konvensjonstat blir oppfylt.

Sverige

Statens garanti enligt första stycket täcker dock icke i något fall ersättning utöver det ansvarighetsbelopp som gäller för anläggningsinnehavaren enligt 14 § första stycket första punkten.

26 §.

Har atomolycka, för vars skadeverkningsar innehavare av atomanläggning här i riket är ansvarig, medfört atomskada här, vilken yppats först efter det att anläggningsinnehavarens ansvarighet till följd av bestämmelserna i 18 § andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag upphört men inom trettio år efter olyckan, skall ersättning utgivas av staten. För skada som yppats innan ansvarigheten sålunda upphört skall ersättning ock utgå av statsmedel, om den skadelidande underlåtit att inom föreskriven tid väcka talan eller eljest företaga preskriptionsavbrytande åtgärd samt haft skäligen ursäkt för sin underlåtenhet.

Ersättningsskyldigheten skall bestämmas som om anläggningsinnehavaren svarat för skadan. Har skadestånd som anläggningsinnehavaren haft att utgiva i anledning av olyckan nedsatts på grund av att ansvarighetsbeloppet ej räckt till full ersättning, skall ersättningen av statsmedel jämkas i samma mån. Anspråk på ersättning skall vid äventyr av talans förlust inom tid som

Danmark

af en af indehaveren opretholdt forsikring eller anden sikkerhed.

§ 30.

Er et erstatningskrav for skade, der her i riget er forvoldt ved en nuklear ulykke, for hvilken indehaveren af et nukleart anlæg her i riget er ansvarlig, bortfaldet i medfør af § 24, stk. 2, eller tilsvarende bestemmelse i anden konventionsstats lov, udredes erstatningen af staten. Kravet mod staten kan kun gøres gældende, såfremt det er undskyldeligt, at retsligt skridt mod indehaveren ikke er foretaget, inden hans ansvar er bortfaldet efter de nævnte bestemmelser. Kravet forældes efter reglerne i lov nr. 274 af 22. december 1908 og senest 30 år efter det i § 24, stk. 2, angivne tidspunkt. Dersom andre skadelidendes krav ikke er blevet fuldt dækket på grund af den i § 21 nævnte ansvarsbegrænsning, jfr. § 31, med sættes erstatningen fra staten på tilsvarende måde.

Stk. 2. Erstatning efter reglerne i stk. 1 ydes under forudsætning af gensidighed også for skade opstået i anden stat. Det kan endvidere ved kongelig anordning bestemmes, at erstatning skal ydes for skade opstået uden for folkeretsligt anerkendt statsområde.

Finland

att han icke kunnat utfå skadestånd av någon som är för skadan ansvarig eller att anläggningsinnehavaren icke är ansvarig för skadan eller del därav i ett i 16 § 3 mom. avsett fall till följd av stadgandet om maximibelopp i 14 § 1 mom.

Från statens medel ersättes ock i Finland uppkommen atomskada å person, vilken förorsakats av här inträffad atomolycka, om det klargjorts att en innehavare av atomanläggning i Finland är ansvarig för skadan, men däremot förblivit oklart, vilken av dem som är den ansvarige.

26 §.

Är innehavare av atomanläggning i Finland eller, i fall som stadgas i 25 § 2 mom., staten ansvarig för atomolycka och har den skada denna förorsakat härstädes yppats eller dess svårighetsgrad förvärrats först efter det anläggningsinnehavarens ansvarighet enligt 18 § 2 mom. eller enligt motsvarande stadgande i annan konventionsstats lag upphört, eller så sent, att den ersättningsberättigade icke kan anses ha haft rimlig tid för väckande av talan innan anläggningsinnehavarens ansvarighet upphörde, men innan 30 år förflutit från atomolyckan, ersättes skadan med statens medel.

Vad i 1 mom. är stadgat kan medelst förordning utvidgas att på grundvalen av ömsesidighet gälla också sådana skador, som uppkommit utanför finskt territorium.

Norge

(§ 31 nr. 2.)

Erstatningkrav som er bortfalt på grunn av 10 års fristene i § 27 eller tilsvarende regler i en annen konvensjonstat, skal dekkes av staten, når kravet gjelder personskade påført her i riket ved atomulykke som en operatør av atomanlegg her eller i en annen konvensjonstat var ansvarlig for. For å bevares må kravet gjøres gjeldende ved rettslig skritt mot vedkommende departement før operatørens ansvar er foreldet etter alminnelige foreldelsesregler og senest innen 30 (20) år etter atomulykken. Har operatørens ansvarbeløp for samme ulykke ikke rukket til full dekning, skal erstatningen av statsmidler nedsettes i samme forhold som ved fordelingen av operatørens ansvarbeløp. Kongen kan under forutsetning av gjensidighet bestemme at erstatning skal ytes, selv om skaden er påført (voldt) i utlandet.

Sverige

angives i 18 § första stycket anmälas hos myndighet som Konungen bestämmer.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna, att ersättning enligt denna paragraf skall utgå jämväl för skada som uppkommit utom riket.

(Jfr 26 § andra stycket.)

27 §.

Om det ansvarighetsbelopp som gäller för anläggningsinnehavarens ansvarighet enligt denna lag eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag icke förslår till gäldande av ersättning för här i riket uppkomna skador, skall gottgörelse beredas av statsmedel enligt grunder som fastställas av Konungen och riksdagen. Gottgörelse som nu sagts skall jämväl lämnas i tillägg till ersättning som för här i riket uppkomna skador utgives enligt 26 §, om sådan ersättning nedsatts i enlighet med andra stycket andra punkten i sagda paragraf.

Danmark

(Jfr § 30 stk. 1)

(Jfr § 31)

Finland

27 §.

Beträffande statens ansvarighet gäller i tillämpliga delar, såvida ej av 25 och 26 §§ annat följer, vad som stadgats om atomanläggningsinnehavares ansvarighet. Har ersättningar, som anläggningsinnehavaren haft att utgiva i anledning av en och samma atomolycka, nedsatts på grund av att ansvarighetsbeloppet ej räckt till full ersättning, skall ersättningen ur statsmedel nedsättas i samma mån. I fall som avses i 25 § skall ersättning sökas hos socialministeriet på sätt som stadgas i 18 § 1 och 2 mom. samt, i fall som avses i 26 §, inom i 18 § 1 mom. stadgad tid.

(Jfr 25 § 1 mom.)

Norge

(Jfr § 31 nr. 2.)

(§ 31 nr. 3.)

I den utstrekning Stortinget bevilger midler til det, kan Kongen bestemme at staten helt eller delvis skal erstatte skader som ikke dekkes av ansvarbeløpet etter § 23.

Sverige

28 §.

Belopp som utgivits enligt 25 § äger staten söka åter av anläggningsinnehavaren, försäkringsgivaren och den mot vilken anläggningsinnehavaren har återkravs rätt jämlikt 17 §.

Vad staten utgivit enligt 26 och 27 §§ må den söka åter allenast av fysisk person som uppsåtligen orsakat skadan.

Internationella förhållanden, laga domstol m. m.

29 §.

Talan med stöd av 6, 7 eller 13 § mot innehavare av atomanläggning eller den som meddelat försäkring mot hans ansvarighet må väckas här i riket, om anläggningen är belägen här, dock att talan icke må upptagas här om den atomolycka som givit upphov till skadan i sin helhet inträffat inom en annan konventionsstats område under transport av atomsubstans.

Ändå att anläggningen ej är belägen här i riket, må talan som avses i första stycket väckas här, om olyckan i sin helhet inträffat inom riket under transport av atomsubstans.

Konungen äger, om det för visst fall påkallas för att efterkomma konventionens bestämmelser, förordna om utvidgning eller inskränkning av den be-

Danmark

Statens regres.

§ 32.

Beløb, som staten har udredet i medfør af §§ 29—31, kan, såfremt skaden er forvoldt med forsæt, kræves erstattet af den eller de enkeltpersoner, som forsætlig har hidført skaden.

Stk. 2. Beløb udredet i medfør af § 29 kan endvidere kræves erstattet

1) af den, som i egenskab af forsikrer eller garant eller i øvrigt ved udtrykkelig aftale har påtaget sig ansvar for skaden, jfr. § 23, stk. 1, 2. punktum.

2) af anlægsindehaver, der i medfør af § 22, stk. 1, er medansvarlig for skaden, i det omfang hvori ansvaret i medfør af § 22, stk. 2, falder på ham,

3) af anlægsindehaveren selv, dersom udgiften skyldes, at han ikke har tegnet og opretholdt behørigt godkendt forsikring eller anden sikkerhed, eller at sikkerheden har vist sig usolid.

Danske domstoles kompetence.

§ 33.

Sag imod indehaveren af et nukleart anlæg — eller i det i § 19, stk. 1, 2. punktum, nævnte tilfælde mod forsikrer eller garant — om erstatning for skade eller om skadesløsholdelse i medfør af dette kapitel kan anlægges her i riget,

1) såfremt kravet rettes mod indehaveren af et anlæg, der er beliggende her, eller

2) såfremt den nukleare ulykke er sket under transport og i sin helhed her i riget.

Stk. 2. Reglen i stk. 1, nr. 1, finder dog ikke anvendelse, dersom ulykken er sket under transport og i sin helhed på en enkelt anden konventionsstats territorium.

Stk. 3. Såfremt kravet rettes både mod

Finland

28 §.

Ersättning, som utgivits enligt 21 § 2 mom. och 25 § 1 mom., äger staten söka åter endast av den atomanläggningsinnehavare, som är ansvarig för skadan, eller av den som beviljat försäkring eller annan säkerhet, såvida dessa icke erlagt sitt ansvarsbelopp, så ock av den, gentemot vilken anläggningsinnehavaren äger återkravs rätt enligt 17 §. Ersättning som utgivits enligt 25 § 2 mom. och 26 § äger staten söka åter endast av fysisk person, som uppsåtligt vållat skadan.

Internationella förhållanden m. m.

29 §.

Finsk domstol äger rätt att till behandling upptaga ärende rörande atomanläggningsinnehavares eller försäkringsbolags ansvarighet i följd av atomolycka enligt denna lag,

1) om atomanläggning vars ägare är ansvarig för skadan, är belägen i Finland förutsatt att skadehändelsen icke i sin helhet inträffat inom en annan konventionsstats område under transport av atoms substans;

2) då olyckan i sin helhet inträffat på finska statens område under transport av atoms substans; eller

3) då ärendet berör statlig ersättning eller dess återkrävande jämlikt stadgandena i 25, 26 och 28 §§.

Om atomanläggningsinnehavare i Finland och i någon annan konven-

Norge

(§ 31 nr. 4.)

For utlegg etter denne paragrafs nr. 1 kan staten bare kreve dekning (regress) hos noen som er regressansvarlig overfor vedkommende operatør etter reglene i § 26, eller hos operatøren selv dersom denne har forsømt sin plikt til å tegne og holde i kraft forsikring eller å stille annen sikkerhet etter reglene i § 28. For øvrig kan staten bare søke regress hos enkeltperson som selv måtte ha voldt skaden forsettlig.

§ 32 (norsk domsmyndighet).

1. Søksmål om en operatørs eller hans garantists ansvar for atomulykke etter dette kapittel hører under norsk domstol:

- a) når vedkommende atomanlegg ligger her i riket, såframnt ikke ulykken er skjedd under transport og i sin helhet innen een enkelt fremmed konvensjonstats territorium, eller
- b) når ulykken er skjedd under transport og i sin helhet innen norsk område.

2. Er operatører av atomanlegg her i riket og i en annen konvensjonstat etter reglene i dette kapittel ansvarlige for samme atomulykke (jfr. § 24), kan dog søksmål om ansvaret ikke reises eller forfølges ved norsk domstol i medhold av nr. 1 bokstav a, dersom

Sverige

hörighet som jämlikt första och andra styckena tillkommer svensk domstol.

30 §.

Talan i mål, som enligt 29 § skall upp- tagas här i riket, väckes vid rätten i den ort, där atomolyckan inträffade.

Skulle med tillämpning av bestämmelsen i första stycket två eller flera domstolar vara behöriga, må talan väckas vid en av dem. Finnes ej behörig domstol enligt vad där sägs, skall talan väckas vid Stockholms rådhus- rätt.

Danmark

indehaveren af et anlæg her i riget og indehaveren af et anlæg i anden konventionsstat, kan sag kun anlægges her i riget i medfør af stk. 1, nr. 1,

a) i tilfælde af transport, dersom det transportmiddel, hvormed den nukleare substans på ulykkens tidspunkt befordredes, var indregistreret her i riget, eller hvis det af den i erstatningskonventionens artikel 17 nævnte internationale domstol bestemmes, at sag skal anlægges her;

b) i andre tilfælde efter bestemmelse af den under a) nævnte domstol.

Stk. 4. Er kravet alene rettet mod indehaveren af et anlæg her i riget, kan denne kræve reglerne i stk. 3 bragt i anvendelse, såfremt han godtgør, at kravet også kan rettes mod anlægsindehaver i anden konventionsstat.

Stk. 5. Begæring om forelæggelse for den i konventionens art. 17 nævnte internationale domstol af spørgsmålet om, i hvilken stat sag skal anlægges, rettes til justitsministeren.

Værneting.

§ 34.

Sagen anlægges uanset sagsgenstandens størrelse ved underret.

Stk. 2. Rejses kravet mod indehaveren af et nukleart anlæg her i riget, skal sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds anlægget er beliggende. Rejses under sagen krav mod indehavere af flere anlæg, der ikke er beliggende i samme kreds her i riget, eller rejses krav mod indehaver af anlæg uden for riget, skal sagen anlægges ved Københavns byret.

Finland

tionsstat enligt lag given på grundva-
len av konventionen äro ansvariga för
samma atomolycka, kan ärende röran-
de ansvarigheten upptagas till behand-
ling i Finland enligt 1 mom. 1 punkten,

1) såvida transportmedlet, med vilket
atoms substansen transporterades då
atomolyckan inträffade, var registrerat
i Finland; eller

2) såvida i 17 artikeln av konventio-
nen nämnd internationell domstol så
förordnar.

Justitieministeriet äger rätt att på
egot eller socialministeriets initiativ el-
ler på ansökan av innehavare eller för-
säkringsbolag till den i 2 mom. 2 punk-
ten avsedda internationella domstolen
göra framställning om i vilken stat må-
let skall handläggas.

(29 § 4 mom.)

Laga domstol i mål enligt denna lag,
som skall handläggas i Finland, är råd-
stuvurätten i Helsingfors stad. Mål rö-
rande ersättning enligt denna lag må ej
avgöras enligt lagen om skiljemannaför-
farande (46/28).

Norge

a) den skadevoldende atoms substans på
ulykktiden ble ført utelukkende
med et transportmiddel som på den
tid var registrert i et nasjonalitets-
eller rettighetsregister i een enkelt
annen konvensjonstat med doms-
myndighet etter erstatningskonven-
sjonen, eller

b) den internasjonale domstol som er
nevnt i erstatningkonvensjonens ar-
tikkel 17, bestemmer at søksmål om
ansvaret utelukkende skal høre un-
der domstolene i en annen kon-
vensjonstat.

3. Vedkommende departement kan
av eget tiltak eller etter begjæring av
en interessert forelegge for den nevnte
internasjonale domstol spørsmålet om
i hvilken stat søksmål skal reises.

§ 33 (lokalt verneting her i riket).

1. Søksmål som etter § 32 hører un-
der norsk domsmyndighet, kan bare
reises i den rettskrets her i riket der
vedkommende atomanlegg ligger, når
ikke annet er sagt i denne paragraf.

2. Er atomulykken skjedd under
transport, kan søksmål bare reises i den
rettskrets der ulykken skjedde.

3. Kan søksmål om ansvar for sam-
me atomulykke etter reglene foran rei-
ses i mer enn een rettskrets, fastset-
ter vedkommende departement hvor
vernetinget skal være. Etter søknad kan
departementet også fastsette vernetinget
dersom det ikke kan bringes på det rene

Sverige

31 §.

Har i mål om ersättning för skada genom atomolycka dom meddelats i annan konventionsstat och äro domstolarna i den staten enligt konventionen behöriga att upptaga tvist som domen gäller, må sagda dom, så snart den vunnit laga kraft och må verkställas i den stat där den meddelats, gå i verkställighet jämväl här i riket, utan att ny prövning sker av den sak som genom domen avgjorts.

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt. Vid ansökningen skola fogas:

1. domen i huvudskrift eller av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift; samt

2. förklaring av vederbörande myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser ersättning enligt konventionen samt att den vunnit laga kraft och må verkställas i sagda stat.

Nu nämnda handlingar skola vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet. Sådant bevis skall vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den främmande staten. Är någon av de i ärendet åberopade handlingarna avfattad på annat främmande språk än det danska eller norska, skall handlingen åtföljas av översättning till svenska språket, vars riktighet skall vara styrkt av diplomatisk eller konsular tjänsteman eller ock av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet må ej bi-

Danmark

Fuldbgyrdelse af udenlandske domme.

§ 35.

Domme om erstatning for skade, der er opstået ved en nuklear ulykke, kan indenfor den i § 21 nævnte begrænsning fuldbgyrdes her i riget, såfremt de er afsagt af domstolene i en konventionsstat med hjemmel i erstatningskonventionens artikel 13 og kan fuldbgyrdes i den stat, hvor afgørelsen er truffet. Denne bestemmelse finder ikke anvendelse på domme, som kun har foreløbig eksekutionskraft.

Stk. 2. Begæring om fuldbgyrdelse af de i første stykke nævnte udenlandske domme fremsættes til justitsministeren. Begæringen skal ledsages af en bekræftet udskrift af dommen og en erklæring fra myndighederne i vedkommende stat om, at dommen hjemler krav på erstatning for skade i henhold til bestemmelserne i konventionen, samt at den kan fuldbgyrdes i den stat, hvor den er afsagt. Justitsministeren kan kræve, at udskriften og erklæringen skal være ledsaget af en bekræftet oversættelse.

Stk. 3. Tilsvarende regler finder anvendelse på forlig, der er indgået eller bekræftet for de nævnte domstole.

Finland

30 §.

Lagakraftvunnen dom, som i mål om ersättning för atomskada meddelats i annan konventionsstat, eller av domstol stadfäst förlikning, må utan att ny prövning sker av den sak som genom domen avgjorts bringas i verkställighet i Finland upp till det i 14 § stadgade maximibeloppet så snart den kan verkställas i den stat där den meddelats, förutsatt att den meddelats av en domstol, som enligt konventionen är behörig att behandla ärendet.

Verkställighet skall sökas hos Helsingfors hovrätt och vid ansökningen skola fogas:

1. domen i huvudskrift eller av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift;

2. förklaring av vederbörande myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser ersättning enligt konventionen samt att den vunnit laga kraft och må verkställas i sagda stat; samt

3. officiell, till riktigheten bestyrkt finsk eller svensk översättning av ovan nämnda handlingar.

Ovan i 1 och 2 punkten av 2 mom. nämnda handlingar skola vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet. Sådant bevis skall vara utställt av finsk beskickning eller konsul i den främmande staten.

Ansökan om verkställighet må ej bifallas utan att motparten haft tillfälle att svara därpå.

Bifalles ansökningen, skall domen verkställas på samma sätt som finsk

Norge

i hvilken rettskrets søksmål skal reises etter disse regler.

4. Reglene i denne paragraf gjelder tilsvarende for saker som skifteretten skal behandle etter § 25.

§ 34 (anerkjennelse og fullbyrdelse av utlandske dommer).

1. Dom mot en operatør eller hans garantist i sak om ansvar for atomulykke, skal ha bindende virkning og kunne fullbyrdes her i riket innenfor rammen av ansvarbegrensningen etter § 23, såframt dommen med hiemel i erstatningkonvensjonen er avsagt av domstol i en konvensjonstat og kan fyllbyrdes der. Dette gjelder ikke dom som bare har foreløpig eksekusjonskraft.

2. Begjæring om fullbyrdelse av utlandsk dom som nevnt inngis til vedkommende departement sammen med

- a) en bekreftet utskrift av dommen,
- b) en erklæring fra myndighetene i domstolslandet om at dommen gjelder erstatning for atomskade etter erstatningkonvensjonens regler, at dommen kan fullbyrdes i domstolslandet og
- c) en autorisert omsetting til norsk av dokument som er avfattet på annet fremmed språk enn dansk eller svensk.

3. Reglene i denne paragraf gjelder tilsvarende for rettsforlik som har doms virkning.

Sverigé

fallas utan att motparten haft tillfälle att svara därpå.

Bifalles ansökningen, skall domen verkställas på samma sätt som svensk domstols laga kraft ägande dom, där ej, efter klagan över hovrättens beslut, högsta domstolen annorledes förordnar.

Övriga bestämmelser.

§ 32.

När atomsubstans sändes från eller till anläggning här i riket under sådana omständigheter, att anläggningsinnehavaren jämlikt 7 § svarar för uppkommande skador, skall anläggningens innehavare till fraktföraren överlämna ett certifikat, som skall vara utställt av försäkringsgivaren eller den som ställt säkerhet enligt 24 § eller å dennes vägnar och innehålla uppgift om vem som är anläggningsinnehavare och dennes adress, den atomsubstans och den transport som försäkringens eller säkerhetens avser samt försäkringens eller säkerhetens belopp, art och varaktighet. Certifikatet skall vara försett med intyg av myndighet som Konungen bestämmer att den däri nämnde anläggningsinnehavaren är innehavare av atomanläggning i konventionens mening. Gentemot den som utställt certifikatet, eller den å vilkens vägnar det utställts, gäller certifikatet som fullt bevis för att de uppgifter handlingen innehåller angående anläggningsinnehavaren och hans adress samt försäkringens eller säkerhetens belopp, art och varaktighet äro riktiga; motbevisning i sådant hänseende är ej tillåten.

Danmark

Certifikater.

§ 36.

Når nuklear substans sendes fra eller til et anlæg her i riget under sådanne omstændigheder, at anlægsindehaveren i medfør af § 14 vil være ansvarlig for under forsendelsen forvoldte skader, skal han forsyne fragtføreren med et certifikat, som udstedes af forsikreren eller den, som i medfør af § 28 har stillet anden sikkerhed til dækning af erstatningspligten, eller på disses vegne. Fragtføreren må ikke påbegynde transporten, forinden han har modtaget certifikatet.

Stk. 2. Certifikatet skal indeholde navn og adresse på den ansvarlige anlægsindehaver, oplysning om det stof og den transport, som sikkerheden omfatter, samt om sikkerhedens beløb, art og varighed. Det skal endvidere være forsynet med attestation fra den myndighed, som statsministeren bestemmer, om, at den i certifikatet nævnte anlægsindehaver er indehaver af et nukleart anlæg i erstatningskonventionens forstand.

Stk. 3. Den, som udsteder certifikatet, eller den, på hvis vegne det er udstedt, hæfter for rigtigheden af certifikatets oplysninger om anlægsindehaverens navn og adresse og sikkerhedens beløb, art og varighed.

Finland

domstols laga kraft ägande dom, därest högsta domstolen efter ändringssökande ej annorledes förordnar.

32 §.

När atomsubstans sändes från atomanläggning i Finland till utlandet, skall anläggningens innehavare till fraktföraren överlämna ett certifikat, som skall vara utställt av försäkringsgivaren och innehålla uppgift om vem som är anläggningens innehavare och dennes adress, den atomsubstans och den transport som försäkringen avser samt försäkringens belopp, art och varaktighet. I certifikatet skall ingå anteckning av handels- och industriministeriet intygande att den däri nämnda anläggningens innehavaren är innehavare av anläggning i konventionens mening. Gentemot den, som utställt certifikatet, gäller det som fullt belägg för att de uppgifter däri ingå angående anläggningens innehavaren och hans adress samt försäkringens belopp, art och varaktighet äro riktiga. Motbevis rörande nämnda uppgifter må ej framläggas.

Norge

§ 12 (garantisertifikat for transport).

1. Når atomsubstans sendes til eller fra utlandet (derunder gjennomfart her i riket), skal den anlegginnehaver som er ansvarlig etter kapittel IV, gi fraktføreren et sertifikat utstedt av eller på vegne av den forsikringsgiver eller annen garantist som har ytt sikkerhet til dekning for ansvaret. Fraktføreren må ikke begynne transporten her i riket før han har fått sertifikatet. Dette skal inneholde

- a) navn og adresse på den ansvarlige anlegginnehaver, og opplysning om de stoff og den transport sikkerheten gjelder, samt om sikkerhetens beløp, art og varighet, og
- b) en erklæring fra den myndighet departementet bestemmer (eller i tilfelle fra vedkommende myndighet i utlandet) om at den nevnte person er anlegginnehaver i erstatningskonvensjonens forstand.

2. Den som utsteder sertifikatet eller den på hvis vegne det er utstedt, svarer for at sertifikatet riktig angir den ansvarlige anlegginnehavers navn og adresse og sikkerhetens beløp, art og varighet.

33 §.

Den som försummar försäkringsplikten enligt denna lag eller ej iakttager sådana villkor om ställande av säkerhet som föreskrivits med stöd av 24 § andra stycket dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

KAPITEL IV.

Forholdet til andre love, straffe- og slutningsbestemmelser

§ 37.

Personer, der er beskæftiget ved et nukleart anlæg og er omfattet af en af vedkommende ansvarlige indehaver i henhold til bekendtgørelse nr. 142 af 8. maj 1959 af lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde tegnet ulykkesforsikring, har kun krav på erstatning efter denne lov i det omfang, hvori deres tab ikke er dækket gennem forsikringen. Forsikringsselskabet kan uanset bestemmelsen i § 4 i ulykkesforsikringsloven ikke afkræve anlægsindehaveren erstatningsydelse, som selskabet har udbetalt til sådanne personer.

§ 39.

Med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 2 år straffes den, som opfører eller driver et nukleart anlæg uden at have opnået godkendelse i medfør af § 4, eller efter at godkendelse er tilbagekaldt i medfør af § 6, eller som ikke overholder betingelse eller vilkår, som i henhold til § 5 gælder for godkendelsen. På samme måde straffes den, som ved meddelelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller ved fortieelse

Finland

(10 § 3 och 4 mom.)

Får den skadelidande i anledning av atomskada ersättning eller annan fördel i stöd av lag angående folkpensionering, yrkesskador, yrkessjukdomar eller annat socialt skydd, ersättes honom enligt denna lag endast den del av skadan, för vilken han icke får ersättning eller annan fördel i stöd av nämnda andra lagar.

Den, som för atomskada erlagt ersättning på grund av lag angående socialt skydd, har rätt att söka åter vad han utgivit av den atomanläggnings innehavare, som svarar för skadan enligt denna lag. Återkravsrätten gäller dock icke pension eller annan fördel, som utgivits på grund av folkpensionslagen.

34 §.

Innehavare av atomanläggning i Finland, som försummar plikten att taga försäkring enligt denna lag, straffes med böter.

Norge

§ 45 (endringer i andre lover).

1. Fra lovens ikraftttredelse skal følgende bestemmelser i lov 12. desember 1958 om yrkesskadetrygd lyde:

§ 42 nr. 3, nytt annet punktum.

»Bestemmelsene i punkt 1 og 2 om begrensning av ansvaret gjelder ikke ansvar i medfør av lov om atomenergi-virksomhet, regressansvar overfor Rikstrygdeverket og vedkommende trygdekasse likevel unntatt.»

§ 42 nr. 5 annet ledd.

»Den erstatning som den skadde eller hans etterlatte kan kreve av andre etter reglene foran i denne paragraf, fastsettes etter lovgivningens alminnelige regler. Er skaden voldt av motor-kjøretøy under bruk i trygdepliktig virksomhet eller ved atomulykke inntruffet i (som følge av) trygdepliktig virksomhet, faller erstatningkravet dog bort for et beløp svarende till Rikstrygdeverkets og vedkommende trygdekasses utgifter og ansvar i medfør av denne lov. Ellers går de erstatningberettigtes krav over på Rikstrygdeverket . . . dekkes.»

Sverige

Denna lag träder i kraft den — — —
 Genom lagen upphäves
 lagen den 3 juni 1960 (nr 246) om
 ersättning för skada i följd av atomreak-
 tor drift m. m. (atomansvarighetslag)
 så ock vad i övrigt finnes i lag eller
 författning stridande mot nya lagens
 bestämmelser.

Danmark

af oplysninger opnår eller søger at
 opnå godkendelse eller lempelse af be-
 tingelse eller vilkår for godkendelsen.
 Begås overtrædelserne uagtsomt, er
 straffen bøde eller hæfte.

Stk. 2. Med bøde eller hæfte straffes
 den, som ikke efterkommer krav, som
 stilles af tilsynsmyndighederne i med-
 før af § 7, eller meddeler tilsynsmyn-
 dighederne urigtig oplysning, eller som
 i øvrigt overtræder denne lov eller i
 medfør af loven meddelte forskrifter.

Stk. 3. Der kan pålægges anlæggets
 indehaver bødeansvar, selv om over-
 trædelserne ikke kan tilregnes ham som
 fersættelig eller uagtsom. For overtrædel-
 ser, der begås af aktieselskaber, andels-
 selskaber eller lignende, kan der på-
 lægges selskabet som sådant bødean-
 svar. For bødeansvar i medfør af be-
 stemmelserne i dette stykke fastsættes
 ingen forvandlingsstraf.

§ 41.

Loven træder i kraft den — — —

Stk. 2. Indehavere af nukleare an-
 læg, som er i drift ved lovens ikraft-
 træden, skal inden 3 måneder fra
 ikrafttrædelsesdagen indgive andragen-
 de til statsministeren om anlæggets god-
 kendelse.

Stk. 3. I tiden, indtil erstatningskon-

Finland

Norge

Särskilda stadganden.

31 §.

Angående utmätning av förfallen rat av fortlöpande ersättning enligt denna lag vare gällande vad om utmätning av lön är stadgat. Själva rätten till fortlöpande ersättning må ej tagas i mät.

§ 33.

Bör i mål, varom i denna lag är fråga, främmande stats lag tillämpas, äger rätten, varest lagens innehåll ej är för densamma bekant eller av part styrkes, därom söka upplysning i enlighet med vad genom förordning stadgas.

Sverige

Förekommer i lag eller författning hänvisning till stadgande som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Danmark

ventionen i medfør af dennes artikel 19 træder i kraft, finder reglerne i denne lov om ansvar for nukleare ulykker kun anvendelse på ulykker, der sker på dansk territorium.

Stk. 4. Forslag om revision af denne lov forelægges folketinget i folketingsåret 19 .

Bilaga 2

OEEC-konventionen

Konventionen, som signerades den 29 juli 1960 i Paris, är avfattad på engelska, franska, holländska, italienska, spanska och tyska språken. Här återges de engelska och franska texterna jämte svensk översättning.

Considering that the European Nuclear Energy Agency, established within the framework of the Organisation for European Economic Co-operation (hereinafter referred to as the "Organisation"), is charged with encouraging the elaboration and harmonization of legislation relating to nuclear energy in participating countries, in particular with regard to third party liability and insurance against atomic risks;

Desiring to ensure that the development of equitable compensation for persons who suffer damage caused by nuclear incidents while taking the necessary steps to ensure that the development of

considering que l'Agence Européenne pour l'Énergie Nucléaire, créée dans le cadre de l'Organisation Européenne de Coopération Économique (ci-après l'Organisation), est chargée de promouvoir l'élaboration et l'harmonisation des législations relatives à l'énergie nucléaire dans les pays participants, en ce qui concerne notamment le régime de la responsabilité civile et de l'assurance des risques atomiques;

Desireux d'assurer une réparation équitable et adéquate aux personnes victimes de dommages causés par des incidents nucléaires tout en prenant les mesures nécessaires pour éviter

**Convention
sur la responsabilité civile
dans le domaine
de l'énergie nucléaire**

Les Gouvernements de la République Fédérale d'Allemagne, de la République d'Autriche, du Royaume de Belgique, du Royaume de Danemark, de l'Espagne, de la République Française, du Royaume de Grèce, de la République Italienne, du Grand-Duché de Luxembourg, du Royaume de Norvège, du Royaume des Pays-Bas, de la République Portugaise, du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, du Royaume de Suède, de la Confédération Suisse et de la République Turque;

Considérant que l'Agence Européenne pour l'Énergie Nucléaire, créée dans le cadre de l'Organisation Européenne de Coopération Économique (appelée ci-après l'«Organisation»), est chargée de promouvoir l'élaboration et l'harmonisation des législations intéressant l'énergie nucléaire dans les pays participants, en ce qui concerne notamment le régime de la responsabilité civile et de l'assurance des risques atomiques;

Désireux d'assurer une réparation adéquate et équitable aux personnes victimes de dommages causés par des accidents nucléaires, tout en prenant les mesures nécessaires pour éviter

**Convention
on third party liability
in the field of nuclear energy**

The Governments of the Federal Republic of Germany, the Republic of Austria, the Kingdom of Belgium, the Kingdom of Denmark, Spain, the French Republic, the Kingdom of Greece, the Italian Republic, the Grand Duchy of Luxembourg, the Kingdom of Norway, the Kingdom of the Netherlands, the Portuguese Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Kingdom of Sweden, the Swiss Confederation and the Turkish Republic;

Considering that the European Nuclear Energy Agency, established within the framework of the Organisation for European Economic Co-operation (hereinafter referred to as the "Organisation"), is charged with encouraging the elaboration and harmonization of legislation relating to nuclear energy in participating countries, in particular with regard to third party liability and insurance against atomic risks;

Desirous of ensuring adequate and equitable compensation for persons who suffer damage caused by nuclear incidents whilst taking the necessary steps to ensure that the development of

Konvention angående skadeståndsansvar på atomenergiens område

Förbundsrepubliken Tysklands, Republiken Österrikes, Konungariket Belgiens, Konungariket Danmarks, Spaniens, Franska republikens, Konungariket Greklands, Italienska republikens, Storhertigdömet Luxemburgs, Konungariket Norges, Konungariket Nederländernas, Portugisiska republikens, Det förenade konungariket Storbritannien och Norra Irlands, Konungariket Sveriges, Schweiziska edsförbundets och Turkiska republikens regeringar,

vilka beakta, att det europeiska atomenergiorganet, som upprättats inom Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (nedan kallad »organisationen»), har till uppgift att främja utarbetande och samordning av lagstiftning rörande atomenergi i medlemsländerna, särskilt beträffande skadeståndsansvar och försäkring mot atomrisker;

vilka önska tillförsäkra dem som tillfogas skada genom nukleära olyckor skälig och rättvis ersättning, samtidigt med att nödvändiga åtgärder vidtagas för att icke utvecklingen av pro-

d'entraver le développement de la production et des utilisations de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques;

Convaincus de la nécessité d'unifier les règles fondamentales applicables dans les différents pays à la responsabilité découlant de ces dommages, tout en laissant à ces pays la possibilité de prendre, sur le plan national, les mesures complémentaires qu'ils estimeraient nécessaires et éventuellement d'étendre les dispositions de la présente Convention aux dommages résultant d'autres accidents nucléaires que ceux qu'elle couvre;

Sont convenus de ce qui suit:

Article 1

a) Au sens de la présente Convention:

i) «Un accident nucléaire» signifie tout fait ou succession de faits de même origine ayant causé des dommages, dès lors que ce fait ou ces faits ou certains des dommages causés proviennent ou résultent des propriétés radioactives, ou à la fois des propriétés radioactives et des propriétés toxiques, explosives ou autres propriétés dangereuses des combustibles nucléaires ou produits ou déchets radioactifs.

ii) «Installation nucléaire» signifie les reacteurs à l'exception de ceux qui font partie d'un moyen de transport; les usines de préparation ou de fabrication de substances nucléaires; les usines de séparation des isotopes de combustibles nucléaires; les usines de traitement de combustibles nucléaires irradiés; les installations de stockage

the production and uses of nuclear energy for peaceful purposes is not thereby hindered;

Convinced of the need for unifying the basic rules applying in the various countries to the liability incurred for such damage, whilst leaving these countries free to take, on a national basis, any additional measures which they deem appropriate, including the application of the provisions of this Convention to damage caused by nuclear incidents not covered therein;

Have agreed as follows:

Article 1

(a) For the purposes of this Convention:

(i) "A nuclear incident" means any occurrence or succession of occurrences having the same origin which causes damage, provided that such occurrence or succession of occurrences, or any of the damage caused, arises out of or results from the radioactive properties, or a combination of radioactive properties with toxic, explosive, or other hazardous properties of nuclear fuel or radioactive products or waste or with any of them.

(ii) "Nuclear installation" means reactors other than those comprised in any means of transport; factories for the manufacture or processing of nuclear substances; factories for the separation of isotopes of nuclear fuel; factories for the reprocessing of irradiated nuclear fuel; facilities for the storage of nuclear substances

duktion och användning av atomenergi för fredliga ändamål skall hindras;

vilka äro övertygade om nödvändigheten att samordna de grundläggande bestämmelserna i de olika ländernas lagstiftningar avseende skyldigheten att ersätta nu avsedda skador, samtidigt som dessa länder lämnas frihet att på det nationella planet vidtaga de ytterligare anordningar som anses nödvändiga och eventuellt utsträcka konventionens föreskrifter att gälla skador som härröra från andra nukleära olyckor än som täckas av konventionen;

hava överenskommit om följande:

Artikel 1

(a) I denna konvention förstås med

- (i) »En nukleär olycka»: varje skadeorsakande händelse eller serie av händelser med samma ursprung, om denna händelse eller serie av händelser eller någon därav orsakad skada härrör från eller är ett resultat av de radioaktiva egenskaperna, eller en kombination av radioaktiva egenskaper med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen.
- (ii) »Nukleär anläggning»: reaktorer med undantag av sådana som ingå i ett transportmedel; fabriker för tillverkning eller behandling av nukleära substanser; fabriker för separation av isotoper i nukleärt bränsle; fabriker för rening av bestrålat nukleärt bränsle; anläggningar för förvaring av nukleära substanser med undantag av till-

de substances nucléaires à l'exclusion du stockage de ces substances en cours de transport, ainsi que toute autre installation dans laquelle des combustibles nucléaires ou des produits ou des déchets radioactifs sont détenus et qui serait désignée par la Comité de Direction de l'Agence Européenne pour l'Énergie Nucléaire (appelé ci-après le «Comité de Direction»).

- iii) «Combustibles nucléaires» signifie les matières fissiles comprenant l'uranium sous forme de métal, d'alliage ou de composé chimique (y compris l'uranium naturel), le plutonium sous forme de métal, d'alliage ou de composé chimique et toute autre matière fissile qui serait désignée par le Comité de Direction.
- iv) «Produits ou déchets radioactifs» signifie les matières radioactives produites ou rendues radioactives par exposition aux radiations résultant des opérations de production ou d'utilisation de combustibles nucléaires, à l'exclusion d'une part, des combustibles nucléaires et, d'autre part, des radioisotopes qui, hors d'une installation nucléaire, sont utilisés ou destinés à être utilisés à des fins industrielles, commerciales, agricoles, médicales ou scientifiques.
- v) «Substances nucléaires» signifie les combustibles nucléaires (à l'exclusion de l'uranium naturel et de l'uranium appauvri) et les produits ou déchets radioactifs.
- vi) «Exploitant» d'une installation nucléaire signifie la personne dé-
- other than storage incidental to the carriage of such substances; and such other installations in which there are nuclear fuel or radioactive products or waste as the Steering Committee of the European Nuclear Energy Agency (hereinafter referred to as the "Steering Committee") shall from time to time determine.
- (iii) "Nuclear fuel" means fissionable material in the form of uranium metal, alloy, or chemical compound (including natural uranium), plutonium metal, alloy, or chemical compound, and such other fissionable material as the Steering Committee shall from time to time determine.
- (iv) "Radioactive products or waste" means any radioactive material produced in or made radioactive by exposure to the radiation incidental to the process of producing or utilizing nuclear fuel, but does not include (1) nuclear fuel, or (2) radioisotopes outside a nuclear installation which are used or intended to be used for any industrial, commercial, agricultural, medical or scientific purpose.
- (v) "Nuclear substances" means nuclear fuel (other than natural uranium and other than depleted uranium) and radioactive products or waste.
- (vi) "Operator" in relation to a nuclear installation means the person

fälligt förvaring under transport; ävensom andra anläggningar i vilka nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen förvaras, under förutsättning att det europeiska atomenergiorganets styrelse (nedan kallad »styrelsen») beslutar härom.

(iii) »Nukleärt bränsle»: klyvbart material innehållande uran i form av metall, legering eller kemisk förening (därunder inbegripet naturligt uran), plutonium i form av metall, legering eller kemisk förening ävensom annat klyvbart material som styrelsen bestämmer.

(iv) »Radioaktiva produkter eller avfallsämnen»: radioaktiva material som bildats eller gjorts radioaktiva genom bestrålning i samband med framställning eller användning av nukleärt bränsle, med undantag av (1) nukleärt bränsle och (2) radioisotoper som utanför nukleär anläggning användas eller äro avsedda att användas för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål.

(v) »Nukleära substanser»: nukleärt bränsle (med undantag av naturligt eller utarmat uran) samt radioaktiva produkter och avfallsämnen.

(vi) »Innehavare av nukleär anläggning»: den person som av behö-

signée ou reconnue par l'autorité publique compétente comme l'exploitant de cette installation nucléaire.

b) Le Comité de Direction pourra décider qu'une catégorie d'installations nucléaires, de combustibles nucléaires ou de substances nucléaires sera, en raison des risques réduits qu'elle comporte, exclue du champ d'application de la présente Convention.

Article 2

La présente Convention ne s'applique ni aux accidents nucléaires survenus sur le territoire d'États non-contractants, ni aux dommages subis sur ces territoires, sauf si la législation nationale en dispose autrement, sans préjudice toutefois des droits de recours prévus à l'Article 6 (d).

Article 3

L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable conformément à la présente Convention:

- a) de tout dommage aux personnes; et
- b) de tout dommage aux biens, à l'exclusion
 - i) des biens qui sont détenus par lui, sous sa garde ou sous son contrôle au site de l'installation et en rapport avec l'exploitation de celle-ci, et
 - ii) dans le cas prévu à l'Article 4, du moyen de transport sur lequel les substances nucléaires en cause se trouvent au moment de l'accident nucléaire,

s'il est établi que ce dommage (appelé ci-après le «dommage») est causé par un accident nucléaire mettant en jeu soit des combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs détenus

designated or recognised by the competent public authority as the operator of that installation.

(b) The Steering Committee may, in its view the small extent of the risks involved so warrants, exclude any nuclear installation, nuclear fuel, or nuclear substances from the application of this Convention.

Article 2

This Convention does not apply to nuclear incidents occurring in the territory of non-Contracting States or to damage suffered in such territory, unless national legislation otherwise provides and except in regard to rights of recourse referred to in Article 6 (d).

Article 3

The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for:

- (a) damage to or loss of life of any person; and
- (b) damage to or loss of any property other than
 - (i) property held by the operator or in his custody or under his control in connection with, and at the site of, such installation, and
 - (ii) in the cases within Article 4, the means of transport upon which the nuclear substances involved were at the time of the nuclear incident,

upon proof that such damage or loss (hereinafter referred to as "damage") was caused by a nuclear incident involving either nuclear fuel or radioactive products or waste in, or nu-

rig myndighet förklarats vara eller erkännes såsom anläggningsinnehavare.

(b) Styrelsen kan besluta, att visst eller vissa slag av nukleära anläggningar, bränslen eller substanser, som erbjuda obetydliga risker, skola uteslutas från konventionens tillämpning.

Artikel 2

Denna konvention är icke tillämplig å nukleära olyckor som inträffa på icke-konventionsstaters område eller å skada som uppkommer på sådant område, med mindre nationell lag innehåller föreskrift därom eller fråga är om sådan regressrätt som avses i artikel 6 (d).

Artikel 3

Innehavare av nukleär anläggning skall jämlikt denna konvention svara för

- (a) skada å person och
- (b) skada å egendom, med undantag av
 - (i) egendom som är i innehavarens besittning eller förvar eller under hans kontroll på anläggningens område och i förbindelse med dess bruk, samt
 - (ii) i fall som avses i artikel 4, det transportmedel på vilket de nukleära substanserna befunno sig vid tidpunkten för den nukleära olyckan;

allt under förutsättning att sådan skada (nedan kallad »skada» eller »skadan») visas hava orsakats av en nukleär olycka vid vilken antingen nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter el-

dans cette installation, soit des substances nucléaires provenant de cette installation, sous réserve des dispositions de l'Article 4.

Article 4

Dans le cas de transport de substances nucléaires, y compris le stockage en cours de transport, et sans préjudice de l'Article 2:

a) L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable de tout dommage, conformément à la présente Convention, s'il est établi qu'il est causé par un accident nucléaire survenu hors de cette installation et mettant en jeu des substances nucléaires transportées en provenance de cette installation, à condition que l'accident survienne

- i) avant que les substances nucléaires aient été prises en charge par un autre exploitant d'une installation nucléaire située sur le territoire d'une Partie Contractante; ou
- ii) si le destinataire du transport est situé sur le territoire d'un État non-contractant, avant qu'elles aient été déchargées du moyen de transport par lequel elles sont parvenues sur le territoire de cet État.

b) L'exploitant visé au paragraphe (a) (i) du présent Article est, dès le moment de la prise en charge des substances nucléaires, l'exploitant responsable conformément à la présente Convention, de tout dommage causé par un accident nucléaire ultérieur mettant en jeu lesdites substances nucléaires.

clear substances coming from such installation, except as otherwise provided for in Article 4.

Article 4

In the case of carriage of nuclear substances, including storage incidental thereto, without prejudice to Article 2:

(a) The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for damage upon proof that it was caused by a nuclear incident outside that installation and involving nuclear substances in the course of carriage therefrom, only if the incident occurs

- (i) before the nuclear substances involved have been taken in charge by another operator of a nuclear installation situated in the territory of a Contracting Party; or
- (ii) before the nuclear substances involved have been unloaded from the means of transport by which they have arrived in the territory of a non-Contracting State, if they are consigned to a person within the territory of that State.

(b) The operator referred to in paragraph (a) (i) of this Article shall, from his taking charge of the nuclear substances, be the operator liable in accordance with this Convention for damage caused by a nuclear incident occurring thereafter and involving the nuclear substances.

ler avfallsämnen i den nukleära anläggningen eller ock nukleära substanser som kommo från denna anläggning varit verksamma, med förbehåll för vad i artikel 4 stadgas.

Artikel 4

I fall av transport av nukleära substanser — tillfällig förvaring under transporten härunder inbegripen — gäller, såvitt annat icke följer av vad i artikel 2 stadgats, följande:

(a) Innehavare av nukleär anläggning svarar jämlikt denna konvention för skada, som visas hava orsakats av en nukleär olycka vilken inträffat utanför anläggningen och vid vilken nukleära substanser under transport från anläggningen varit verksamma, dock allenast under förutsättning att olyckan sker

(i) innan de nukleära substanserna övertagits av innehavare av annan nukleär anläggning belägen inom konventionsstats område; eller

(ii) i det fall att försändelsen är ställd till mottagare i icke-konventionsstat, innan de nukleära substanserna lossats från det transportmedel, med vilket de ankommit till denna stats område.

(b) Anläggningsinnehavare, som avses i paragraf (a) (i) i denna artikel, är, sedan han tagit de nukleära substanserna i sitt förvar, ansvarig jämlikt konventionen för skada orsakad av nukleär olycka vilken inträffat därefter och vid vilken ifrågavarande nukleära substanser varit verksamma.

c) Dans le cas où des substances nucléaires sont expédiées d'un lieu situé hors des territoires des Parties Contractantes à destination d'une installation nucléaire située sur ces territoires avec l'accord de l'exploitant de cette installation, celui-ci est responsable, conformément à la présente Convention, de tout dommage causé par un accident nucléaire survenu après que les substances nucléaires en cause ont été chargées sur le moyen de transport par lequel elles sont expédiées du territoire de l'État non-contractant.

d) L'exploitant responsable conformément à la présente Convention doit remettre au transporteur un certificat délivré par ou pour le compte de l'assureur ou de toute autre personne ayant accordé une garantie financière conformément à l'Article 10. Le certificat doit énoncer le nom et l'adresse de cet exploitant ainsi que le montant, le type et la durée de la garantie. Les faits énoncés dans le certificat ne peuvent être contestés par la personne par laquelle ou pour le compte de laquelle il a été délivré. Le certificat doit également désigner les substances nucléaires et l'itinéraire couverts par la garantie et comporter une déclaration de l'autorité publique compétente que la personne visée est un exploitant au sens de la présente Convention.

e) La législation d'une Partie Contractante peut prévoir qu'à des conditions qu'elle détermine, un transporteur peut être substitué, en ce qui concerne la responsabilité prévue par la présente Convention, à un exploitant d'une installation nucléaire située sur le territoire de ladite Partie Contractante, par décision de l'autorité publique compétente, à la demande du transporteur et avec l'accord de l'exploitant, si les

(c) Where nuclear substances are sent from outside the territory of the Contracting Parties to a nuclear installation situated in such territory, with the approval of the operator of that installation, he shall be liable, in accordance with this Convention, for damage caused by a nuclear incident occurring after the nuclear substances involved have been loaded on the means of transport by which they are to be carried from the territory of the non-Contracting State.

(d) The operator liable in accordance with this Convention shall provide the carrier with a certificate issued by or on behalf of the insurer or other financial guarantor furnishing the security required pursuant to Article 10. The certificate shall state the name and address of that operator and the amount, type and duration of the security, and these statements may not be disputed by the person by whom or on whose behalf the certificate was issued. The certificate shall also indicate the nuclear substances and the carriage in respect of which the security applies and shall include a statement by the competent public authority that the person named is an operator within the meaning of this Convention.

(e) A Contracting Party may provide by legislation that, under such terms as may be contained therein and upon fulfilment of the requirements of Article 10 (a), a carrier may, at his request and with the consent of an operator of a nuclear installation situated in its territory, by decision of the competent public authority, be liable in accordance with this Convention in place of that operator. In such case for

(c) Om nukleära substanser sändas från ort belägen utanför konventionsstaternas territorier till en nukleär anläggning belägen inom dessa territorier med samtycke av denna anläggnings innehavare, svarar denne, jämlikt denna konvention, för skada orsakad av nukleär olycka som inträffat efter det att de vid olyckan verksamma nukleära substanserna lastats på det transportmedel, med vilket de befordras från avsändningslandet.

(d) Anläggningsinnehavare som är skadeståndsansvarig jämlikt denna konvention skall tillstålla transportören ett certifikat, utställt av försäkringsgivaren eller den som ställt annan ekonomisk garanti jämlikt artikel 10 eller å dennes vägnar. Certifikatet skall innehålla uppgift om anläggningsinnehavarens namn och adress samt säkerhetens belopp, art och varaktighet; dessa uppgifter få icke motbevisas av den person som utställt certifikatet eller å vilkens vägnar det utställts. Certifikatet skall jämväl angiva de nukleära substanserna och den transport försäkringen eller garantien avser samt innehålla förklaring av behörig myndighet, att den som angivits såsom anläggningsinnehavare är innehavare av nukleär anläggning i konventionens mening.

(e) I konventionsstats lag må föreskrivas att, på villkor som däri angivas och under förutsättning att stadgandet i artikel 10 (a) iakttages, en transportör kan, på egen begäran och med samtycke utav innehavare av nukleär anläggning belägen inom sagda stat, genom beslut av offentlig myndighet förklaras skola i stället för anläggningsinnehavaren svara för uppkommande skador jämlikt förevarande konvention. I dylikt fall skall transportören vid tillämpning

conditions requises à l'Article 10 (a) sont remplies. Dans ce cas, le transporteur est considéré, aux fins de la présente Convention, pour les accidents nucléaires survenus en cours de transport de substances nucléaires, comme exploitant d'une installation nucléaire située sur le territoire de ladite Partie Contractante.

Article 5

a) Si les combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs mis en jeu dans un accident nucléaire ont été détenus successivement dans plusieurs installations nucléaires et sont détenus dans une installation nucléaire au moment où le dommage est causé, aucun exploitant d'une installation dans laquelle ils ont été détenus antérieurement n'est responsable du dommage. Si les combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs mis en jeu dans un accident nucléaire ont été détenus dans plusieurs installations nucléaires et ne sont pas détenus dans une installation nucléaire au moment où le dommage est causé, aucune personne autre que l'exploitant de la dernière installation nucléaire dans laquelle ils ont été détenus avant que le dommage ait été causé ou que l'exploitant qui les a pris en charge ultérieurement, n'est responsable du dommage.

b) Si le dommage implique la responsabilité de plusieurs exploitants conformément à la présente Convention, leur responsabilité est solidaire et cumulative; toutefois, lorsqu'une telle responsabilité résulte du dommage causé par un accident nucléaire mettant en jeu des substances nucléaires en cours de transport, le montant total maximum de la responsabilité desdits exploitants est égal au montant le plus élevé fixé pour un des exploitants conformément

all the purposes of this Convention the carrier shall be considered, in respect of nuclear incidents occurring in the course of carriage of nuclear substances, as an operator of a nuclear installation on the territory of the Contracting Party whose legislation so provides.

Article 5

(a) If the nuclear fuel or radioactive products or waste involved in a nuclear incident have been in more than one nuclear installation and are in a nuclear installation at the time damage is caused, no operator of any nuclear installation in which they have previously been shall be liable for the damage. If the nuclear fuel or radioactive products or waste involved in a nuclear incident have been in more than one nuclear installation and are not in a nuclear installation at the time damage is caused, no person other than the operator of the last nuclear installation in which they were before the damage was caused or an operator who has subsequently taken them in charge shall be liable for the damage.

(b) If damage gives rise to liability of more than one operator in accordance with this Convention, the liability of those operators shall be joint and several: provided that where such liability arises as a result of damage caused by a nuclear incident involving nuclear substances in the course of carriage, the maximum total amount for which such operators shall be liable shall be the highest amount established with respect to any of them pursuant

av konventionen med avseende å olyckor som inträffa under transport av nukleära substanser anses som innehavare av nukleär anläggning belägen inom ifrågavarande stats område.

Artikel 5

(a) Om nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen, som varit verksamma vid en nukleär olycka, funnits i flera nukleära anläggningar efter varandra och finnas i en nukleär anläggning vid den tidpunkt då skadan orsakas, är icke någon av de anläggningsinnehavare som tidigare haft bränslet, produkterna eller avfallet i sitt förvar ansvarig för skadan. Om nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen, som varit verksamma vid en nukleär olycka, funnits i mera än en nukleär anläggning men icke finnas i sådan anläggning vid den tidpunkt då skadan orsakas, är allenast innehavaren av den anläggning i vilken bränslet, produkterna eller avfallsämnena före sagda tidpunkt senast funnos eller, om de efter att hava förts från denna anläggning tagits i förvar av annan anläggningsinnehavare, denne ansvarig för skadan.

(b) Om jämlikt denna konvention två eller flera anläggningsinnehavare svara för samma skada, är ansvarigheten solidarisk och kumulativ; dock att om ansvarigheten avser skada som orsakats av nukleär olycka, vid vilken nukleära substanser under transport varit verksamma, maximibeloppet för anläggningsinnehavarnas sammanlagda ansvarighet skall utgöras av det högsta ansvarighetsbelopp som gäller för någon av dem enligt artikel 7. Ansvarig-

à l'Article 7. En aucun cas, la responsabilité d'un exploitant résultant d'un accident nucléaire ne peut dépasser le montant fixé, en ce qui le concerne, à l'Article 7.

Article 6

a) Le droit à réparation pour un dommage causé par un accident nucléaire ne peut être exercé que contre un exploitant responsable de ce dommage conformément à la présente Convention; il peut également être exercé contre l'assureur ou contre toute autre personne ayant accordé une garantie financière à l'exploitant conformément à l'Article 10, si un droit d'action directe contre l'assureur ou toute personne ayant accordé une garantie financière est prévu par le droit national.

b) Aucune autre personne n'est tenue de réparer un dommage causé par un accident nucléaire; toutefois, cette disposition ne peut affecter l'application des accords internationaux dans le domaine des transports qui sont en vigueur ou ouverts à la signature, à la ratification ou à l'adhésion, à la date de la présente Convention.

c) Toute personne qui est responsable d'un dommage causé par un accident nucléaire en vertu d'un accord international visé au paragraphe (b) du présent Article ou en vertu de la législation d'un État non-contractant a un droit de recours contre l'exploitant responsable de ce dommage conformément à la présente Convention dans la limite fixée conformément à l'Article 7.

d) Dans le cas d'un accident nucléaire survenu sur le territoire d'un État non-contractant ou d'un dommage

to Article 7 and provided that in no case shall any one operator be required, in respect of a nuclear incident, to pay more than the amount established with respect to him pursuant to Article 7.

Article 6

(a) The right to compensation for damage caused by a nuclear incident may be exercised only against an operator liable for the damage in accordance with this Convention, or, if a direct right of action against the insurer or other financial guarantor furnishing the security required pursuant to Article 10 is given by national law, against the insurer or other financial guarantor.

(b) No other person shall be liable for damage caused by a nuclear incident, but this provision shall not affect the application of any international agreement in the field of transport in force or open for signature, ratification or accession at the date of this Convention.

(c) Any person who is liable for damage caused by a nuclear incident under any international agreement referred to in paragraph (b) of this Article or under any legislation of a non-Contracting State shall have a right of recourse, within the limitation of the amount of liability established pursuant to Article 7, against the operator liable for that damage in accordance with this Convention.

(d) Where a nuclear incident occurs in the territory of a non-Contracting State or damage is suffered in such

het för en innehavare i anledning av en och samma nukleära olycka må icke i något fall avse högre ansvarighetsbelopp än som gäller för honom enligt artikel 7.

Artikel 6

(a) Anspråk på skadestånd i anledning av nukleär olycka må icke göras gällande mot annan än anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna konvention eller, om talan direkt mot försäkringsgivare eller den som ställt säkerhet jämlikt artikel 10 är medgiven enligt nationell lag, mot denne.

(b) Ingen annan person svarar för skada orsakad av nukleär olycka; dock att vad sålunda föreskrivits icke skall utgöra hinder för tillämpningen av sådana internationella överenskommelser på transportområdet, vilka äro i kraft eller öppnade för undertecknande, ratifikation eller anslutning vid den tidpunkt då förevarande konvention undertecknas.

(c) Envar som svarar för en av nukleär olycka orsakad skada jämlikt sådan internationell överenskommelse som avses i paragraf (b) i förevarande artikel eller jämlikt lagen i icke-konventionsstat skall, inom ramen för det ansvarighetsbelopp som föreskrives med stöd av artikel 7, äga regressrätt mot den anläggningsinnehavare, som är ansvarig för skadan i enlighet med förevarande konvention.

(d) Om nukleär olycka inträffar eller skada uppkommer inom icke-konventionsstats område, har envar som har

subi sur ce territoire, toute personne ayant son lieu principal d'exploitation sur le territoire d'une Partie Contractante, ou ses préposés, ont un droit de recours contre l'exploitant qui serait responsable en l'absence de l'Article 2, pour toute réparation à laquelle ils seraient tenus par suite de cet accident ou de ce dommage, dans la limite fixée conformément à l'Article 7.

e) Le Conseil de l'Organisation peut décider que les transporteurs ayant leur lieu principal d'exploitation sur le territoire d'un État non-contractant peuvent bénéficier des dispositions du paragraphe (d) du présent Article. En prenant cette décision, le Conseil doit tenir compte des dispositions générales relatives à la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire en vigueur dans cet État non-contractant ainsi que de la mesure dans laquelle les ressortissants d'une Partie Contractante, et les personnes ayant leur lieu principal d'exploitation sur le territoire d'une Partie Contractante, peuvent bénéficier de ces dispositions.

f) L'exploitant n'a un droit de recours que

- i) si le dommage résulte d'un acte ou d'une omission procédant de l'intention de causer un dommage, contre la personne physique auteur de l'acte ou de l'omission intentionnelle;
- ii) si et dans la mesure où le recours est prévu expressément par contrat;
- iii) si et dans la mesure où sa responsabilité se trouve engagée en vertu de l'Article 7 (e) par un accident nucléaire, au cours d'un transit ef-

territory, any person who has his principal place of business in the territory of a Contracting Party or who is the servant of such a person shall have a right of recourse for any sums which he is liable to pay in respect of such incident or damage, within the limitation of liability established pursuant to Article 7, against the operator, who, but for the provisions of Article 2, would have been liable.

(e) The Council of the Organisation may decide that carriers whose principal place of business is in the territory of a non-Contracting State should benefit from the provisions of paragraph (d) of this Article. In taking its decision, the Council shall give due consideration to the general provisions on third party liability in the field of nuclear energy in such non-Contracting State and the extent to which these provisions are available to the benefit of nationals of, and persons whose principal place of business is in the territory of, the Contracting Parties.

(f) The operator shall have a right of recourse only

- (i) if the damage caused by a nuclear incident results from an act or omission done with intent to cause damage, against the individual acting or omitting to act with such intent;
- (ii) if and to the extent that it is so provided expressly by contract;
- (iii) if and to the extent that he is liable pursuant to Article 7 (e) for an amount over and above that established with respect

sitt huvudkontor inom konventionsstats område eller som är anställd hos sådan person regressrätt mot den anläggningsinnehavare, som skulle svara för skadan därest icke föreskriften i artikel 2 funnes; regressrätten avser belopp som den regressberättigade är skyldig att betala i anledning av olyckan eller skadan och gäller inom ramen för den ansvarighet som fastställts i artikel 7.

(e) Organisationens råd äger besluta, att transportörer som hava sitt huvudkontor inom viss icke-konventionsstats område skola äga regressrätt enligt paragraf (d) i förevarande artikel. Vid frågans avgörande skall rådet taga hänsyn till den allmänna utformningen av skadestandsreglerna på atomenergiens område i den ifrågavarande staten ävensom till i vilken omfattning dessa regler gälla till förmån för medborgare i konventionsstaterna och för personer som hava sitt huvudkontor i konventionsstat.

(f) Anläggningsinnehavaren har regressrätt allenast

- (i) om skadan är följden av en handling eller en underlåtenhet med uppsåt att åstadkomma skada; regressrätten må i dylikt fall utövas gentemot den fysiska person som handlat eller underlåtit att handla;
- (ii) om och i sådant fall i den mån regressrätt uttryckligen föreskrivits i avtal;
- (iii) om och i sådant fall i den mån anläggningsinnehavaren, i anledning av en nukleär olycka som inträffat under transitering av

fectué sans son consentement, pour un montant excédant celui qui est fixé en ce qui le concerne, conformément à l'Article 7 (b), contre le transporteur ayant effectué le transit, sauf si ce transit a pour objet de sauver ou de tenter de sauver des vies ou des biens ou est provoqué par des circonstances indépendantes de la volonté du transporteur.

g) Pour autant que l'exploitant ait un droit de recours contre une personne en vertu du paragraphe (f) du présent Article, ladite personne ne peut avoir un droit de recours contre l'exploitant en vertu des paragraphes (c) et (d) du présent Article.

h) Si la réparation du dommage met en jeu un régime national d'assurance médicale, de sécurité sociale ou de réparation des accidents du travail et maladies professionnelles, les droits des bénéficiaires de ce régime et les recours éventuels pouvant être exercés contre l'exploitant sont réglés par la loi de la Partie Contractante ayant établi ce régime.

Article 7

a) Le total des indemnités payables pour un dommage causé par un accident nucléaire ne peut dépasser le montant maximum de la responsabilité, fixé conformément au présent Article.

to him pursuant to Article 7 (b), in respect of a nuclear incident occurring in the course of transit of nuclear substances carried out without his consent, against the carrier of the nuclear substances, except where such transit is for the purpose of saving or attempting to save life or property or is caused by circumstances beyond the control of such carrier.

(g) If the operator has a right of recourse to any extent pursuant to paragraph (f) of this Article against any person, that person shall not, to that extent, have a right of recourse against the operator under paragraphs (c) and (d) of this Article.

(h) Where provisions of national health insurance, social security, workmen's compensation or occupational disease compensation systems include compensation for damage caused by a nuclear incident, rights of beneficiaries of such systems and rights of recourse by virtue of such systems shall be determined by the law of the Contracting Party having established such systems.

Article 7

(a) The aggregate of compensation required to be paid in respect of damage caused by a nuclear incident shall not exceed the maximum liability established in accordance with this Article.

nukleära substanser utan hans samtycke blivit ansvarig jämlikt artikel 7 (e) med belopp, som överstiger det för honom jämlikt artikel 7 (b) fastställda ansvarighetsbeloppet; regressrätten må i detta fall utövas mot den transportör som utfört transporten men gäller icke om transiteringen skett för att rädda eller försöka rädda liv eller egendom eller föranletts av omständigheter utanför transportörens kontroll.

(g) I den mån anläggningsinnehavaren har rätt till regress enligt paragraf (f) i förevarande artikel, äger den gentemot vilken regressrätt sålunda må utövas icke i sin tur återkravsrätt gentemot anläggningsinnehavaren enligt paragraferna (c) och (d) i förevarande artikel.

(h) Om genom ett nationellt system av allmän sjukförsäkring, social säkerhet eller ersättning för olycksfall i arbete eller yrkessjukdom ersättning beredes även för skada i följd av nukleär olycka, skall enligt lagen i det land som inrättat sagda system avgöras dels i vilken omfattning de enligt detta system ersättningsberättigade skola äga rätt till skadestånd av anläggningsinnehavaren, dels ock huruvida och i sådant fall i vad mån regressrätt må föreligga gentemot anläggningsinnehavaren i anledning av utbetalning av ersättning enligt systemets regler.

Artikel 7

(a) Det sammanlagda ersättningsbeloppet i anledning av en och samma nukleära olycka må icke överstiga det maximibelopp för ansvarigheten som fastställts i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

b) Le montant maximum de la responsabilité de l'exploitant pour les dommages causés par un accident nucléaire est fixé à 15 000 000 d'unités de compte de l'Accord Monétaire Européen, telles qu'elles sont définies à la date de la présente Convention (appelées ci-après «unités de compte»). Toutefois, un autre montant plus ou moins élevé peut être fixé par la législation d'une Partie Contractante, compte tenu de la possibilité pour l'exploitant d'obtenir l'assurance ou une autre garantie financière requise à l'Article 10, sans toutefois que le montant ainsi fixé puisse être inférieur à 5 000 000 d'unités de compte. Les montants prévus au présent paragraphe peuvent être convertis en monnaie nationale en chiffres ronds.

c) L'exception résultant de l'alinéa (b) (ii) de l'Article 3 peut être écartée par la législation d'une Partie Contractante, à condition qu'en aucun cas l'inclusion des dommages au moyen de transport n'ait pour effet de réduire la responsabilité de l'exploitant pour les autres dommages à un montant inférieur à 5 000 000 d'unités de compte.

d) Le montant fixé en vertu du paragraphe (b) du présent Article pour la responsabilité des exploitants d'installations nucléaires situées sur le territoire d'une Partie Contractante ainsi que les dispositions de la législation d'une Partie Contractante prise en vertu du paragraphe (c) du présent Article, s'appliquent à la responsabilité desdits exploitants quel que soit le lieu de l'accident nucléaire.

e) Une Partie Contractante peut subordonner le transit de substances nu-

(b) The maximum liability of the operator in respect of damage caused by a nuclear incident shall be 15,000,000 European Monetary Agreement units of account as defined at the date of this Convention (hereinafter referred to as "units of account"): provided that any Contracting Party, taking into account the possibilities for the operator of obtaining the insurance or other financial security required pursuant to Article 10, may establish by legislation a greater or less amount, but in no event less than 5,000,000 units of account. The sums mentioned above may be converted into national currency in round figures.

(c) Any Contracting Party may by legislation provide that the exception in Article 3 (b) (ii) shall not apply: provided that, in no case, shall the inclusion of damage to the means of transport result in reducing the liability of the operator in respect of other damage to an amount less than 5,000,000 units of account.

(d) The amount of the liability of operators of nuclear installations in the territory of a Contracting Party established in accordance with paragraph (b) of this Article as well as the provisions of any legislation of a Contracting Party pursuant to paragraph (c) of this Article shall apply to the liability of such operators wherever the nuclear incident occurs.

(e) A Contracting Party may subject the transit of nuclear substances

(b) Maximibeloppet för anläggningsinnehavarens ansvarighet i anledning av skador orsakade av en nukleär olycka är 15 miljoner sådana betalningsenheter som avses i det europeiska monetära avtalet — med den bestämning av enhetens storlek som är gällande vid tidpunkten för förevarande konventions undertecknande — (nedan kallade »betalningsenheter»). Konventionsstat äger emellertid, under hänsynstagande till möjligheten för anläggningsinnehavaren att erhålla försäkring eller annan ekonomisk garanti jämlikt artikel 10, i sin lagstiftning föreskriva ett högre eller lägre belopp, dock icke i något fall lägre än 5 miljoner betalningsenheter. Nu angivna belopp må konverteras till nationell valuta i runda tal.

(c) Konventionsstat må genom bestämmelse i sin lag föreskriva, att det i artikel 3 (b) (ii) angivna undantaget icke skall gälla; dock må i intet fall den omständigheten att skada å transportmedlet inbegripes under ansvarigheten leda till att anläggningsinnehavarens skyldighet att utgiva ersättning för andra skador kommer att avse lägre belopp än 5 miljoner betalningsenheter.

(d) Det ansvarighetsbelopp som jämlikt paragraf (b) i förevarande artikel fastställts för innehavare av nukleära anläggningar belägna inom en konventionsstats område liksom de stadganden i en konventionsstats lag vilka meddelats med stöd av paragraf (c) i förevarande artikel gälla med avseende å berörda anläggningsinnehavares ansvarighet oavsett var den nukleära olyckan inträffat.

(e) Konventionsstat må såsom villkor för rätten att transitera nukleära

cléaires à travers son territoire, à la condition que le montant maximum de la responsabilité de l'exploitant étranger en cause soit augmenté, si elle estime que ledit montant ne couvre pas d'une manière adéquate les risques d'un accident nucléaire au cours de ce transit. Toutefois, le montant maximum ainsi augmenté ne peut excéder le montant maximum de la responsabilité des exploitants d'installations nucléaires situées sur le territoire de cette Partie Contractante.

f) Les dispositions du paragraphe (e) du présent Article ne s'appliquent pas

- i) au transport par mer lorsqu'il y a, en vertu du droit international, un droit de refuge dans les ports de ladite Partie Contractante, par suite d'un danger imminent, ou un droit de passage inoffensif à travers son territoire;
- ii) au transport par air lorsqu'il y a, en vertu d'un accord ou du droit international, un droit de survol du territoire ou d'atterrissage sur le territoire de ladite Partie Contractante.

g) Les intérêts et dépens liquidés par le Tribunal saisi d'une action en réparation en vertu de la présente Convention ne sont pas considérés comme des indemnités au sens de la présente Convention et sont dus par l'exploitant en sus du montant des réparations qui peuvent être dues en vertu du présent Article.

Article 8

a) Les actions en réparation, en vertu de la présente Convention, doivent être intentées sous peine de déchéance, dans

through its territory to the condition that the maximum amount of liability of the foreign operator concerned be increased, if it considers that such amount does not adequately cover the risks of a nuclear incident in the course of the transit: provided that the maximum amount thus increased shall not exceed the maximum amount of liability of operators of nuclear installations situated in its territory.

(f) The provisions of paragraph (e) of this Article shall not apply

- (i) to carriage by sea where, under international law, there is a right of entry in cases of urgent distress into the ports of such Contracting Party or a right of innocent passage through its territory; or
- (ii) to carriage by air where, by agreement or under international law, there is a right to fly over or land on the territory of such Contracting Party.

(g) Any interest and costs awarded by a court in actions for compensation under this Convention shall not be considered to be compensation for the purposes of this Convention and shall be payable by the operator in addition to any sum for which he is liable in accordance with this Article.

Article 8

(a) The right of compensation under this Convention shall be extinguished if an action is not brought within ten

substanser genom eller över dess territorium föreskriva, att maximibeloppet för den under transporten ansvarige utländske anläggningsinnehavarens skadeståndsskyldighet höjes, om staten i fråga finner att detta belopp icke på skäligt sätt täcker de risker som äro förbundna med en nukleär olycka under transiteringen. Belopp till vilket ansvarssumman sålunda höjes må dock icke överskrida det ansvarighetsbelopp som gäller för innehavare av nukleära anläggningar inom sagda konventionsstat.

(f) Bestämmelserna i paragraf (e) i förevarande artikel äro icke tillämpliga

- (i) å sjötransport i fall då det enligt internationella rättsgrundsatser föreligger rätt att med anledning av hotande fara söka nödhamn i ifrågavarande stat eller rätt till oskadlig genomfart genom dess territorialvatten;
- (ii) vid lufttransport i fall då det jämlikt internationell överenskommelse eller internationella rättsgrundsatser föreligger rätt att flyga över eller landa inom den ifrågavarande statens område.

(g) Sådan ränta och rättegångskostnad, som utdömts av domstol i mål angående skadestånd som avses i denna konvention, betraktas icke som skadestånd i konventionens mening utan skall utgivas av anläggningsinnehavaren utöver skadeståndsbelopp som han har att erlægga jämlikt förevarande artikel.

Artikel 8

(a) Talan å ersättning enligt denna konvention skall, vid äventyr av talarättens förlust, väckas inom tio år från

le délai de dix ans à compter de l'accident nucléaire. Dans le cas de dommage causé par un accident nucléaire mettant en jeu des combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs qui étaient au moment de l'accident volés, perdus ou abandonnés et n'avaient pas été récupérés, le délai de déchéance de dix ans part du moment du vol, de la perte ou de l'abandon. Toutefois, la législation nationale peut fixer un délai de déchéance ou de prescription de deux ans au moins, soit à compter du moment où le lésé a eu connaissance du dommage et de l'exploitant responsable, soit à compter du moment où il a dû raisonnablement en avoir connaissance, sans que le délai de dix ans puisse être dépassé, si ce n'est conformément au paragraphe (c) du présent Article.

b) Dans les cas prévus à l'Article 13 (d) (i) (2) ou (ii), il n'y a pas d'échéance de l'action en réparation si, dans le délai prévu au paragraphe (a) du présent Article,

- i) une action a été intentée, avant que le Tribunal visé à l'Article 17 n'ait pris une décision, devant l'un des tribunaux entre lesquels ledit Tribunal peut choisir; si le Tribunal désigne comme tribunal compétent, un autre tribunal que celui devant lequel l'action a déjà été intentée, il peut fixer un délai dans lequel l'action doit être intentée devant le tribunal compétent ainsi désigné;
- ii) une demande a été introduite auprès d'une Partie Contractante en vue de la désignation du tribunal compétent par le Tribunal confor-

years from the date of the nuclear incident. In the case of damage caused by a nuclear incident involving nuclear fuel or radioactive products or waste which, at the time of the incident have been stolen, lost, or abandoned and have not yet been recovered, the period for the extinction of the right shall be ten years from the date of the theft, loss, or abandonment. National legislation may, however, establish a period of not less than two years for the extinction of the right or as a period of limitation either from the date at which the person suffering damage has knowledge or from the date at which he ought reasonably to have known of both the damage and the operator liable: provided that the period of ten years shall not be exceeded except in accordance with paragraph (c) of this Article.

(b) Where the provisions of Article 13 (d) (i) (2) or (ii) are applicable, the right of compensation shall not, however, be extinguished if, within the time provided for in paragraph (a) of this Article,

- (i) prior to the determination by the Tribunal referred to in Article 17, an action has been brought before any of the courts from which the Tribunal can choose; if the Tribunal determines that the competent court is a court other than that before which such action has already been brought, it may fix a date by which such action has to be brought before the competent court so determined; or
- (ii) a request has been made to a Contracting Party to initiate a determination by the Tribunal of the competent court pursuant to

den dag då den nukleära olyckan inträffade. Orsakades skadan av nukleär olycka under medverkan av nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen som vid olyckstillfället voro stulna, förlorade eller övergivna och icke åter tillvaratagna, räknas tioårsfristen från tidpunkten för stölden, förlusten eller övergivandet. I nationell lagstiftning må dock stadgas en kortare frist, inom vilken talan skall väckas eller skadeståndsfördringen anmälas. Denna frist må icke understiga två år, räknat antingen från den tidpunkt då den skadelidande fick kännedom om skadan och den för skadan ansvarige anläggningsinnehavaren eller från den tidpunkt då han skäligen bort hava sådan kännedom; dock må tioårsfristen överskridas allenast under villkor som anges i paragraf (c) i förevarande artikel.

(b) I fall som avses i artikel 13 (d) (i) (2) eller (ii) förloras icke talerätten om, inom den frist som anges i paragraf (a) i förevarande artikel,

(i) innan beslut meddelats av den internationella domstol varom stadgas i artikel 17, talan väckts vid en av de domstolar bland vilka den internationella domstolen äger välja; utser den internationella domstolen såsom behörig domstol en annan domstol än den vid vilken talan redan väckts, må den internationella domstolen bestämma en frist inom vilken talan skall väckas vid den domstol som sålunda angivits såsom behörig; eller

(ii) hemställan gjorts hos någon konventionsstat att den skall hos den internationella domstolen begära att behörig domstol utses jämlikt

mément à l'Article 13 (d) (i) (2) ou (ii), à condition qu'une action soit intentée après cette désignation dans le délai qui serait fixé par ledit Tribunal.

c) La législation nationale peut fixer un délai de déchéance supérieur à dix ans, si elle prévoit des mesures pour couvrir la responsabilité de l'exploitant à l'égard des actions en réparation introduites après l'expiration du délai de dix ans.

d) Sauf disposition contraire du droit national, une personne ayant subi un dommage causé par un accident nucléaire qui a intenté une action en réparation dans le délai prévu au présent Article peut présenter une demande complémentaire en cas d'aggravation du dommage après l'expiration de ce délai, tant qu'un jugement définitif n'est pas intervenu.

Article 9

Sauf disposition contraire de la législation nationale, l'exploitant n'est pas responsable des dommages causés par un accident nucléaire si cet accident est dû à des actes d'un conflit armé, d'une invasion, d'une guerre civile, d'une insurrection ou à des cataclysmes naturels de caractère exceptionnel.

Article 10

a) Tout exploitant devra être tenu, pour faire face à la responsabilité prévue par la présente Convention, d'avoir et de maintenir, à concurrence du montant fixé conformément à l'Article 7, une assurance ou une autre garantie financière correspondant au type et aux conditions déterminés par l'autorité publique compétente.

Article 13 (d) (i) (2) or (ii) and an action is brought subsequent to such determination within such time as may be fixed by the Tribunal.

(c) National legislation may establish a period longer than ten years if measures have been taken to cover the liability of the operator in respect of any actions for compensation begun after the expiry of the period of ten years.

(d) Unless national law provides to the contrary, any person suffering damage caused by a nuclear incident who has brought an action for compensation within the period provided for in this Article may amend his claim in respect of any aggravation of the damage after the expiry of such period provided that final judgment has not been entered by the competent court.

Article 9

Except in so far as national legislation may provide to the contrary, the operator shall not be liable for damage caused by a nuclear incident due to an act of armed conflict, invasion, civil war, insurrection, or a grave natural disaster of an exceptional character.

Article 10

(a) To cover the liability under this Convention, the operator shall be required to have and maintain insurance or other financial security of the amount established pursuant to Article 7 and of such type and terms as the competent public authority shall specify.

artikel 13 (d) (i) (2) eller (ii), samt sedan den internationella domstolen meddelat sitt beslut, talan väckts inom tid som bestämts av sistnämnda domstol.

(c) I nationell lagstiftning må stadgas en längre frist för talans väckande än tio år, om åtgärder vidtagas för att täcka anläggningsinnehavarens ansvarighet i avseende å ersättningsanspråk vilka göras gällande genom talan efter tioårstidens utgång.

(d) Försåvitt icke i nationell lag annat föreskrives har den som lidit skada till följd av nukleär olycka och som väckt talan inom tid som angives i förevarande artikel rätt att utvidga sin talan, om skadan förvärrats efter utgången av denna tid och saken icke slutgiltigt avgjorts.

Artikel 9

Med mindre annat stadgas i nationell lagstiftning, svarar anläggningsinnehavaren icke för skada som orsakats av nukleär olycka, vilken är en följd av krigshandling eller däremot svarande handling under invasion, inbördeskrig eller uppror eller ock av naturkatastrof av exceptionell karaktär.

Artikel 10

(a) För att täcka skadeståndsansvar jämlikt denna konvention är anläggningsinnehavaren skyldig att teckna och hålla vid makt försäkring eller annan ekonomisk garanti till det belopp som fastställts såsom ansvarighetsbelopp enligt artikel 7. Försäkringen eller garantien skall till typ och villkor godkännas av vederbörande myndighet.

b) L'assureur ou toute autre personne ayant accordé une garantie financière ne peut suspendre l'assurance ou la garantie financière prévue au paragraphe (a) du présent Article, ou y mettre fin sans un préavis de deux mois au moins donné par écrit à l'autorité publique compétente, ou, dans la mesure où ladite assurance ou autre garantie financière concerne un transport de substances nucléaires, pendant la durée de ce transport.

c) Les sommes provenant de l'assurance, de la réassurance ou d'une autre garantie financière ne peuvent servir qu'à la réparation des dommages causés par un accident nucléaire.

Article 11

La nature, la forme et l'étendue de la réparation, ainsi que la répartition équitable des indemnités sont régies, dans les limites prévues par la présente Convention, par le droit national.

Article 12

Les indemnités payables conformément à la présente Convention, les primes d'assurance et de réassurance ainsi que les sommes provenant de l'assurance, de la réassurance ou d'une autre garantie financière en vertu de l'Article 10 et les intérêts et dépens visés à l'Article 7 (g), sont librement transférables entre les zones monétaires des Parties Contractantes.

Article 13

a) Les tribunaux compétents en vertu de la législation d'une Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable, sont seuls compétents pour statuer sur les actions introduites en vertu des Articles 3, 6 (a), 6 (c) et 6 (d).

(b) No insurer or other financial guarantor shall suspend or cancel the insurance or other financial security provided for in paragraph (a) of this Article without giving notice in writing of at least two months to the competent public authority or in so far as such insurance or other financial security relates to the carriage of nuclear substances, during the period of the carriage in question.

(c) The sums provided as insurance, reinsurance, or other financial security may be drawn upon only for compensation for damage caused by a nuclear incident.

Article 11

The nature, form and extent of the compensation, within the limits of this Convention, as well as the equitable distribution thereof, shall be governed by national law.

Article 12

Compensation payable under this Convention, insurance and reinsurance premiums, sums provided as insurance, reinsurance, or other financial security required pursuant to Article 10, and interest and costs referred to in Article 7 (g), shall be freely transferable between the monetary areas of the Contracting Parties.

Article 13

(a) Jurisdiction over actions under Article 3, 6 (a), 6 (c) and 6 (d) shall lie only with the courts competent in accordance with the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated.

(b) Försäkringsgivaren eller den som ställt annan garanti må icke tillfälligt eller definitivt frånträda sin ansvarighet enligt paragraf (a) utan att hava lämnat skriftligt meddelande härom till vederbörande myndighet minst två månader i förväg. Avser försäkringen eller garantien transport av nukleära substanser må frånträddande som nu sagts icke ske så länge transporten pågår.

(c) Belopp härrörande ur försäkring, återförsäkring eller annan ekonomisk garanti må icke användas för annat ändamål än ersättning av skador orsakade av nukleär olycka.

Artikel 11

Frågor om skadeståndets art, form och omfattning liksom om rättvis fördelning av tillgängliga medel avgöras, inom de gränser som konventionen uppdrager, enligt nationell lag.

Artikel 12

Skadeståndsbelopp som erläggas enligt denna konvention, premier för försäkring och återförsäkring, belopp som utgivas på grund av försäkring, återförsäkring eller annan ekonomisk garanti enligt artikel 10 samt ränta och kostnader vilka omnämnas i artikel 7 (g) skola få fritt överföras mellan konventionsstaternas monetära områden.

Artikel 13

(a) Jurisdiktion beträffande anspråk enligt artikel 3, 6 (a), 6 (c) och 6 (d) tillkommer allenast de domstolar som äro behöriga jämlikt lagstiftningen i den konventionsstat, på vars territorium den ansvarige anläggningsinnehavarens anläggning är belägen.

b) Dans le cas d'un accident nucléaire survenu en cours de transport, les tribunaux compétents en vertu de la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle se trouvaient lors de l'accident les substances nucléaires mises en jeu, sont seuls compétents, sous réserve des dispositions du paragraphe (c) du présent Article.

c) Si un accident est survenu hors des territoires des Parties Contractantes en cours de transport ou si le lieu où se trouvaient, lors de l'accident, les substances nucléaires mises en jeu, ne peut être déterminé, ou si les substances nucléaires mises en jeu se trouvaient, lors de l'accident, sur un territoire relevant de plus d'une Partie Contractante, les tribunaux compétents en vertu de la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable sont seuls compétents.

d) Si, en vertu des paragraphes (a) ou (c) du présent Article, les tribunaux de plusieurs Parties Contractantes sont compétents, la compétence est attribuée,

- i) dans le cas d'un accident nucléaire survenant au cours d'un transport de substances nucléaires,
 - (1) aux tribunaux compétents, en vertu de la législation locale, au lieu du territoire de la Partie contractante où est immatriculé le moyen de transport sur lequel les substances nucléaires en cause se trouvaient au moment de l'accident nucléaire à condition que ces tribunaux soient compétents en

(b) In the case of a nuclear incident occurring in the course of carriage, jurisdiction shall, except as otherwise provided in paragraph (c) of this Article, lie only with the courts competent in accordance with the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear substances involved were at the time of the nuclear incident.

(c) If a nuclear incident occurs outside the territory of the Contracting Parties in the course of carriage, or if the place where the nuclear substances involved were at the time of the nuclear incident cannot be determined, or if the nuclear substances involved were in territory under the jurisdiction of more than one Contracting Party at the time of the nuclear incident, jurisdiction shall lie only with the courts competent in accordance with the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated.

(d) Where jurisdiction would lie with the courts of more than one Contracting Party by virtue of paragraphs (a) or (c) of this Article, jurisdiction shall lie,

- (i) in the case of a nuclear incident occurring in the course of carriage of nuclear substances,
 - (1) with the courts competent in accordance with the legislation of the Contracting Party at the place in its territory where the means of transport upon which the nuclear substances involved were at the time of the nuclear incident is registered, provided that they are competent under

(b) Har nukleär olycka inträffat under transport, skall, försåvitt icke annat följer av paragraf (c) i förevarande artikel, jurisdiktion tillkomma allenast de domstolar som äro behöriga enligt lagstiftningen i det land, på vars territorium de vid olyckan verksamma nukleära substanserna befunno sig då olyckan inträffade.

(c) Om en nukleär olycka inträffat utanför konventionsstaternas territorier under transport, eller om platsen där de nukleära substanserna befunno sig vid tidpunkten för olyckan icke kan fastställas, eller om de verksamma nukleära substanserna vid tidpunkten för olyckan befunno sig på territorium under två eller flera konventionsstatsers jurisdiktion, skall jurisdiktionen tillkomma allenast de domstolar som äro behöriga enligt lagstiftningen i det land, på vars territorium den ansvarige anläggningsinnehavarens anläggning är belägen.

(d) Om domstolarna i två eller flera konventionsstater skulle hava jurisdiktion jämlikt paragraf (a) eller (c) i förevarande artikel, skall jurisdiktionen tillkomma

(i) i fall då en nukleär olycka inträffat under transport av nukleära substanser

(1) de domstolar som äro behöriga jämlikt lagstiftningen på den plats inom konventionsstats territorium, där registrering skett av det transportmedel på vilket de verksamma nukleära substanserna befunno sig vid tidpunkten för olyckan, under förutsättning att dessa domstolar äro

vertu du paragraphe (c) du présent Article; ou

- (2) à défaut d'un tel tribunal, à celui qui est désigné à la demande d'une Partie Contractante intéressée, par le Tribunal visé à l'Article 17, parmi les tribunaux compétents en vertu du paragraphe (c) du présent Article, comme étant le plus directement lié à l'affaire;

- ii) dans tout autre cas, aux tribunaux compétents en vertu de la législation de la Partie Contractante désignée par ledit Tribunal, à la demande d'une Partie Contractante intéressée, comme étant le plus directement liés à l'affaire.

e) Lorsque les jugements prononcés contradictoirement ou par défaut par le tribunal compétent en vertu des dispositions du présent Article sont exécutoires d'après les lois appliquées par ce tribunal, ils deviennent exécutoires sur le territoire de toute autre Partie Contractante dès l'accomplissement des formalités prescrites par la Partie Contractante intéressée. Aucun nouvel examen du fond de l'affaire n'est admis. Cette disposition ne s'applique pas aux jugements qui ne sont exécutoires que provisoirement.

f) Si une action en réparation est intentée contre une Partie Contractante en tant qu'exploitant responsable en vertu de la présente Convention, ladite Partie Contractante ne peut invoquer son immunité de juridiction devant le tribunal compétent en vertu du présent Article.

paragraph (c) of this Article; or

- (2) if there is no such court, with that one of the courts which are competent under paragraph (c) of this Article, determined, at the request of a Contracting Party concerned, by the Tribunal referred to in Article 17 as being the most closely related to the case in question;

- (ii) in any other case, with the courts competent in accordance with the legislation of the Contracting Party determined, at the request of a Contracting Party concerned, by the said Tribunal as being the most closely related to the case in question.

(e) Judgments entered by the competent court under this Article after trial, or by default, shall, when they have become enforceable under the law applied by that court, become enforceable in the territory of any of the other Contracting Parties as soon as the formalities required by the Contracting Party concerned have been complied with. The merits of the case shall not be the subject of further proceedings. The foregoing provisions shall not apply to interim judgments.

(f) If an action is brought against a Contracting Party as an operator liable under this Convention, such Contracting Party may not invoke any jurisdictional immunities before the court competent in accordance with this Article.

behöriga jämlikt paragraf (c) i denna artikel; eller

(2) — om någon sådan domstol icke finnes — den domstol som, på begäran av konventionsstat, utses av den i artikel 17 omnämnda internationella domstolen bland de enligt paragraf (c) i förevarande artikel behöriga domstolarna såsom varande den som har den närmaste anknytningen till saken;

(ii) — i alla andra fall — de domstolar som äro behöriga jämlikt lagstiftningen i den konventionsstat vilken, på begäran av någon utav frågan berörd konventionsstat, utsetts av den internationella domstolen såsom varande den stat som har den närmaste anknytningen till saken.

(e) Dom — treskodom härunder inbegripen — som meddelats av domstol vilken är behörig enligt förevarande artikel må, när domen kan verkställas enligt den av domstolen tillämpade lagen, verkställas jämväl i alla andra konventionsstater, så snart de formella förutsättningar som föreskrivits i verkställighetslandet blivit uppfyllda. Ny prövning av den sak som genom domen avgjorts må icke äga rum. Vad nu sagts gäller dock icke dom, som ej vunnit laga kraft.

(f) Om skadeståndstalan väckes mot konventionsstat i dess egenskap av anläggningsinnehavare som bär skadeståndsansvar enligt denna konvention, äger denna stat icke åberopa immunitet vid den domstol som är behörig enligt förevarande artikel.

Article 14

a) La présente Convention doit être appliquée sans aucune discrimination fondée sur la nationalité, le domicile ou la résidence.

b) Le «droit national» et la «législation nationale» signifient le droit ou la législation nationale du tribunal compétent en vertu de la présente Convention pour statuer sur les actions résultant d'un accident nucléaire; le droit ou la législation nationale est applicable pour toutes les questions de fond et de procédure qui ne sont pas réglées spécialement par la présente Convention.

c) Le droit et la législation nationale doivent être appliqués sans aucune discrimination fondée sur la nationalité, le domicile ou la résidence.

Article 15

a) Il appartient à chaque Partie Contractante de prendre les mesures qu'elle estime nécessaires en vue d'accroître l'importance de la réparation prévue par la présente Convention.

b) Pour la part des dommages dont la réparation proviendrait d'une intervention financière mettant en jeu des fonds publics et qui excéderait le montant minimum de 5 000 000 d'unités de compte prévu à l'Article 7, l'application de ces mesures, quelle que soit leur forme, pourrait être soumise à des conditions particulières dérogeant aux dispositions de la présente Convention.

Article 16

Les dispositions prises par le Comité de Direction en vertu de l'Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) et 1 (b), sont adoptées

Article 14

(a) This Convention shall be applied without any discrimination based upon nationality, domicile, or residence.

(b) "National law" and "national legislation" mean the national law or the national legislation of the court having jurisdiction under this Convention over claims arising out of a nuclear incident, and that law or legislation shall apply to all matters both substantive and procedural not specifically governed by this Convention.

(c) That law and legislation shall be applied without any discrimination based upon nationality, domicile, or residence.

Article 15

(a) Any Contracting Party may take such measures as it deems necessary to provide for an increase in the amount of compensation specified in this Convention.

(b) In so far as compensation for damage involves public funds and is in excess of the 5,000,000 units of account referred to in Article 7, any such measure in whatever form may be applied under conditions which may derogate from the provisions of this Convention.

Article 16

Decisions taken by the Steering Committee under Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) and 1 (b) shall be adopted by

Artikel 14

(a) Denna konvention skall tillämpas utan diskrimination i anseende till nationalitet, hemvist eller uppehållsort.

(b) Med »nationell lag» och »nationell lagstiftning» förstås nationell lag och nationell lagstiftning på den plats där domstol, vilken jämlikt denna konvention är behörig att döma över anspråk i anledning av nukleär olycka, har sitt säte; nämnda lag eller lagstiftning är tillämplig beträffande alla frågor rörande både saken och förfarandet, i den mån icke särskild bestämmelse i visst hänseende meddelats i denna konvention.

(c) Nationell lag och nationell lagstiftning skola tillämpas utan diskrimination i anseende till nationalitet, hemvist eller uppehållsort.

Artikel 15

(a) Det tillkommer envar konventionsstat att vidtaga de åtgärder den aktar nödigt för att utbygga det ersättningssystem som skapas genom denna konvention.

(b) I den mån allmänna medel tagas i anspråk för ersättningar utöver det belopp av 5 miljoner betalningsenheter som avses i artikel 7, må åtgärder i sådant hänseende, oberoende av vilken form de erhålla, genomföras under villkor som avvika från vad i denna konvention föreskrives.

Artikel 16

Beslut av styrelsen enligt artikel 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) och 1 (b) må icke fattas utan att de medlemmar av sty-

par accord mutuel des membres représentant les Parties Contractantes.

Article 17

Tout différend entre deux ou plusieurs Parties Contractantes relatif à l'interprétation ou à l'application de la présente Convention sera examiné par le Comité de Direction et à défaut de solution amiable soumis, à la demande d'une Partie Contractante intéressée, au Tribunal créé par la Convention en date du 20 décembre 1957 sur l'Établissement d'un Contrôle de Sécurité dans le Domaine de l'Énergie Nucléaire.

Article 18

a) Des réserves portant sur une ou plusieurs dispositions de la présente Convention peuvent être formulées à tout moment avant la ratification ou l'adhésion à la présente Convention, ou avant la notification faite en vertu de l'Article 23 en ce qui concerne le ou les territoires visés par cette notification; ces réserves ne sont recevables que si leurs termes ont été expressément acceptés par les Signataires.

b) Toutefois, l'acceptation d'un Signataire n'est pas requise, si celui-ci n'a pas lui-même ratifié la Convention dans un délai de douze mois à partir de la date où la notification de la réserve lui a été communiquée par le Secrétaire général de l'Organisation, conformément à l'Article 24.

c) Toute réserve acceptée conformément au présent Article peut être retirée à tout moment par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation.

mutual agreement of the members representing the Contracting Parties.

Article 17

Any dispute arising between two or more Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention shall be examined by the Steering Committee and in the absence of friendly settlement shall, upon the request of a Contracting Party concerned, be submitted to the Tribunal established by the Convention of 20th December, 1957, on the Establishment of a Security Control in the Field of Nuclear Energy.

Article 18

(a) Reservations to one or more of the provisions of this Convention may be made at any time prior to ratification or accession to this Convention or prior to the time of notification under Article 23 in respect of any territory or territories mentioned in the notification, and shall be admissible only if the terms of these reservations have been expressly accepted by the Signatories.

(b) Such acceptance shall not be required from a Signatory which has not itself ratified this Convention within a period of twelve months after the date of notification to it of such reservation by the Secretary-General of the Organisation in accordance with Article 24.

(c) Any reservation admitted in accordance with this Article may be withdrawn at any time by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation.

relsen som representera de fördragsslutande staterna äro ense om beslutet.

Artikel 17

Tvister mellan två eller flera konventionsstater rörande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skola behandlas av styrelsen och, om icke godvillig uppgörelse nås, på begäran av någon av de berörda konventionsstaterna hänskjutas till avgörande av den domstol som inrättats jämlikt konventionen den 20 december 1957 om upprättande av säkerhetskontroll på atomenergiens område.

Artikel 18

(a) Reservation avseende en eller flera av bestämmelserna i denna konvention må göras vid varje tidpunkt före ratifikationen av eller anslutningen till konventionen eller såvitt gäller område eller områden som avses i meddelande enligt artikel 23, innan sådant meddelande lämnats. Reservation blir dock icke giltig med mindre den godkänts av signatärmakterna.

(b) Godkännande som nu sagts kräves dock icke från signatärmakt, som ej själv har ratificerat konventionen inom ett år räknat från den dag då meddelande om reservationen jämlikt artikel 24 lämnades till denna signatärmakt av organisationens generalsekreterare.

(c) Reservation som godkänts enligt förevarande artikel kan när som helst återtagas genom meddelande till organisationens generalsekreterare.

Article 19

a) La présente Convention sera ratifiée. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation.

b) La présente Convention entrera en vigueur dès que cinq au moins des Signataires auront déposé leurs instruments de ratification. Pour tout Signataire qui la ratifiera ultérieurement, la présente Convention entrera en vigueur dès qu'il aura déposé son instrument de ratification.

Article 20

Les modifications à la présente Convention seront adoptées par accord mutuel de toutes les Parties Contractantes. Elles entreront en vigueur lorsqu'elles auront été ratifiées ou confirmées par les deux tiers des Parties Contractantes. Pour toutes Parties Contractantes qui les ratifieront ou confirmeront ultérieurement, les modifications entreront en vigueur à la date de cette ratification ou confirmation.

Article 21

a) Tout Gouvernement d'un pays membre ou associé de l'Organisation, non Signataire de la présente Convention, pourra y adhérer par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation.

b) Tout Gouvernement d'un autre pays non Signataire de la présente Convention pourra y adhérer par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation et avec l'accord unanime des Parties Contractantes. L'adhésion prendra effet à la date de cet accord.

Article 19

(a) This Convention shall be ratified. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the Organisation.

(b) This Convention shall come into force upon the deposit of instruments of ratification by not less than five of the Signatories. For each Signatory ratifying thereafter, this Convention shall come into force upon the deposit of its instrument of ratification.

Article 20

Amendments to this Convention shall be adopted by mutual agreement of all the Contracting Parties. They shall come into force when ratified or confirmed by two-thirds of the Contracting Parties. For each Contracting Party ratifying or confirming thereafter, they shall come into force at the date of such ratification or confirmation.

Article 21

(a) The Government of any Member or Associate country of the Organisation which is not a Signatory to this Convention may accede thereto by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation.

(b) The Government of any other country which is not a Signatory to this Convention may accede thereto by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation and with the unanimous assent of the Contracting Parties. Such accession shall take effect from the date of such assent.

Artikel 19

(a) Konventionen skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten deponeras hos organisationens generalsekreterare.

(b) Konventionen träder i kraft, när minst fem signatärmakters ratifikationsinstrument deponerats. För signatärmakt som ratificerar vid senare tidpunkt träder konventionen i kraft, då dess ratifikationsinstrument deponeras.

Artikel 20

För ändring i denna konvention kräves överenskommelse mellan samtliga konventionsstater. Ändringen träder i kraft, när den ratificerats eller bekräftats av två tredjedelar av konventionsstaterna. För konventionsstat som ratificerar eller bekräftar ändringen vid senare tidpunkt, träder den i kraft den dag ratificeringen eller bekräftandet sker.

Artikel 21

(a) Stat, som är medlem av organisationen eller har ställning av associerad stat men icke är signatärmakt, kan ansluta sig till konventionen genom meddelande till organisationens generalsekreterare.

(b) Annan stat, som icke är signatärmakt, kan ansluta sig till konventionen genom meddelande till organisationens generalsekreterare och under förutsättning att samtliga konventionsstater lämna sitt samtycke till anslutningen. Anslutningen blir gällande den dag samtycke som nu nämnts lämnas.

Article 22

a) La présente Convention est conclue pour une durée de dix ans à compter de la date de son entrée en vigueur. Toute Partie Contractante pourra mettre fin en ce qui la concerne à l'application de la présente Convention au terme de ce délai en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

b) La présente Convention restera par la suite en vigueur pour une période de cinq ans, vis-à-vis des Parties Contractantes qui n'auront pas mis fin à son application conformément au paragraphe (a) du présent Article et ultérieurement, par périodes successives de cinq ans, vis-à-vis des Parties Contractantes qui n'y auront pas mis fin au terme de l'une de ces périodes, en donnant un pré-avis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

c) Une conférence sera convoquée par le Secrétaire général de l'Organisation pour examiner la révision de la présente Convention, au terme de la période de cinq ans qui suivra la date de son entrée en vigueur ou, à tout autre moment, à la demande d'une Partie Contractante, dans un délai de six mois à compter de cette demande.

Article 23

a) La présente Convention s'applique aux territoires métropolitains des Parties Contractantes.

b) Tout Signataire ou Partie Contractante peut, au moment de la signature ou de la ratification de la présente Convention ou de son adhésion à la présente Convention, ou ultérieurement à tout moment, indiquer par noti-

Article 22

(a) This Convention shall remain in effect for a period of ten years as from the date of its coming into force. Any Contracting Party may, by giving twelve months' notice to the Secretary-General of the Organisation, terminate the application of this Convention to itself at the end of the period of ten years.

(b) This Convention shall, after the period of ten years, remain in force for a period of five years for such Contracting Parties as have not terminated its application in accordance with paragraph (a) of this Article, and thereafter for successive periods of five years for such Contracting Parties as have not terminated its application at the end of one of such periods of five years by giving twelve months' notice to that effect to the Secretary-General of the Organisation.

(c) A conference shall be convened by the Secretary-General of the Organisation in order to consider revisions to this Convention after a period of five years as from the date of its coming into force or, at any other time, at the request of a Contracting Party, within six months from the date of such request.

Article 23

(a) This Convention shall apply to the metropolitan territories of the Contracting Parties.

(b) Any Signatory or Contracting Party may, at the time of signature or ratification of or accession to this Convention or at any later time, notify the Secretary-General of the Organisation that this Convention shall apply to those

Artikel 22

(a) Denna konvention gäller under en tidrymd av tio år räknat från den dag den träder i kraft. Envar konventionsstat kan för sitt vidkommande bringa konventionen till upphörande vid nämnda tids utgång efter uppsägning hos organisationens generalsekretärare ett år i förväg.

(b) Efter tioårstidens utgång skall konventionen för de stater, som icke uppsagt konventionen enligt paragraf (a) i förevarande artikel, fortsätta att gälla under en period av fem år. Därefter gäller konventionen under perioder av fem år i taget för de konventionsstater som icke senast ett år före utgången av varje femårsperiod uppsagt konventionen hos organisationens generalsekretärare.

(c) Sedan konventionen varit i kraft under fem år, skall en konferens för att pröva förslag om ändringar i konventionen sammankallas av organisationens generalsekretärare. Sådan konferens skall likaledes av generalsekretären sammankallas närhelst begäran därom framställes av konventionsstat; konferensen skall i sådant fall hållas inom sex månader från framställningen.

Artikel 23

(a) Denna konvention skall tillämpas på konventionsstaternas europeiska territorier.

(b) Signatärmakt eller konventionsstat må, vid tidpunkten för underteckandet eller ratifikationen av konventionen eller anslutningen till densamma, eller vid vilken som helst senare tidpunkt, genom meddelande till or-

fication adressée au Secrétaire général de l'Organisation que la présente Convention s'applique à ceux de ses territoires, y compris les territoires pour lesquels la Partie Contractante est responsable dans les relations internationales, auxquels elle n'est pas applicable en vertu du paragraphe (a) du présent Article et qui sont désignés dans la notification. Une telle notification peut, en ce qui concerne tout territoire qui y est désigné, être retirée en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

c) Les territoires d'une Partie Contractante, y compris ceux pour lesquels elle est responsable dans les relations internationales, auxquels la présente Convention ne s'applique pas, sont considérés aux fins de ladite Convention comme territoires d'un État non-contractant.

Article 24

Le Secrétaire général de l'Organisation donnera communication à tous les Signataires et Gouvernements ayant adhéré à la Convention de la réception des instruments de ratification, d'adhésion et de retrait, ainsi que des notifications faites en vertu de l'Article 23 et des décisions prises par le Comité de Direction en vertu de l'Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) et 1 (b). Il leur notifiera également la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention, le texte des modifications adoptées et la date de l'entrée en vigueur desdites modifications, ainsi que les réserves faites conformément à l'Article 18.

ANNEXE I

Les réserves suivantes ont été acceptées à la date de la signature de la présente Convention.

of its territories, including the territories for whose international relations it is responsible, to which this Convention is not applicable in accordance with paragraph (a) of this Article and which are mentioned in the notification. Any such notification may in respect of any territory or territories mentioned therein be withdrawn by giving twelve months' notice to that effect to the Secretary-General of the Organisation.

(c) Any territories of a Contracting Party, including the territories for whose international relations it is responsible, to which this Convention does not apply shall be regarded for the purposes of this Convention as being a territory of a non-Contracting State.

Article 24

The Secretary-General of the Organisation shall give notice to all Signatories and acceding Governments of the receipt of any instrument of ratification, accession, withdrawal, notification under Article 23, and decisions of the Steering Committee under Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) and 1 (b). He shall also notify them of the date on which this Convention comes into force, the text of any amendment thereto and of the date on which such amendment comes into force, and any reservation made in accordance with Article 18.

ANNEX I

The following reservations were accepted at the time of signature of this Convention:

organisationens generalsekreterare förklara, att konventionen skall gälla för sagda stat tillhörigt i meddelandet angivet område — därunder inbegripet territorium för vars internationella förbindelser staten svarar — på vilket konventionen icke är tillämplig jämlikt paragraf (a) i förevarande artikel.

Förklaring som nu nämnts kan, såvitt gäller ettvarit område som anges däri, återtagas efter uppsägning ett år i förväg hos organisationens generalsekreterare.

(c) Sådana till konventionsstat hörande territorier — därunder inbegripet område för vars internationella förbindelser staten svarar — beträffande vilka denna konvention icke gäller, betraktas vid tillämpningen av konventionen såsom territorier hörande till icke-konventionsstat.

Artikel 24

Organisationens generalsekreterare skall underrätta samtliga signatärmakter och stater, som anslutit sig till konventionen, om mottagandet av ratifikations- och anslutningsinstrument, återkallelser, meddelanden enligt artikel 23 och beslut jämlikt artikel 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) och 1 (b). Han skall vidare underrätta dem om vilken dag denna konvention trätt i kraft, lydelsen av varje i konventionen vidtagen ändring och vilken dag ändringen trätt i kraft samt om reservationer som gjorts i enlighet med artikel 18.

ANNEX I.

Följande reservationer hade godkänts vid tidpunkten för undertecknandet av denna konvention:

1. Article 6 (a) :

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne, du Gouvernement de la République d'Autriche et du Gouvernement du Royaume de Grèce

Réserve du droit de laisser subsister, par une disposition de la législation nationale, la responsabilité d'une personne autre que l'exploitant, à condition que cette personne soit entièrement couverte, même en cas d'action mal fondée, par une assurance ou une autre garantie financière obtenue par l'exploitant.

2. Article 6 (b) et (c) :

Réserve du Gouvernement de la République d'Autriche, du Gouvernement du Royaume de Grèce, du Gouvernement du Royaume de Norvège et du Gouvernement du Royaume de Suède

Réserve du droit de considérer leurs lois nationales comportant des dispositions équivalentes à celles des accords internationaux visés à l'Article 6 (b) comme des accords internationaux aux fins de l'Article 6 (b) et (c).

3. Article 7 :

Réserve du Gouvernement du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord

Réserve du droit d'appliquer, en ce qui concerne les exploitants des installations nucléaires situées sur le territoire du Royaume-Uni autres que les Départements Gouvernementaux et

1. Article 6 (a) :

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany, the Government of the Republic of Austria and the Government of the Kingdom of Greece

Reservation of the right to provide, by national law, that persons other than the operator may continue to be liable in addition to the operator on condition that these persons are fully covered in respect of their liability, including defence against unjustified actions, by insurance or other financial security obtained by the operator.

2. Article 6 (b) and (c) :

Reservation by the Government of the Republic of Austria, the Government of the Kingdom of Greece, the Government of the Kingdom of Norway and the Government of the Kingdom of Sweden

Reservation of the right to consider their national legislation which includes provisions equivalent to those included in the international agreements referred to in Article 6 (b) as being international agreements within the meaning of Article 6 (b) and (c).

3. Article 7 :

Reservation by the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Reservation of the right, in respect of operators of nuclear installations situated in the territory of the United Kingdom other than Government Departments and the Atomic Energy Au-

1 Artikel 6 (a):

Reservation av Förbundsrepubliken Tysklands, Republiken Österrikes och Konungariket Greklands regeringar

Reservation av rätten att genom föreskrift i nationell lagstiftning bibehålla skadeståndsansvar för annan än anläggningsinnehavaren, under förutsättning att detta skadeståndsansvar är fullständigt täckt, även i fall av obefogad rättegång, genom försäkring eller annan ekonomisk garanti, för vilken anläggningsinnehavaren skall sörja.

2. Artikel 6 (b) och (c):

Reservation av Republiken Österrikes, Konungariket Greklands, Konungariket Norges samt Konungariket Sveriges regeringar

Reservation av rätten att med sådana internationella överenskommelser, som åsyftas i artikel 6 (b) och (c), jämställa nationell lagstiftning som innehåller bestämmelser vilka äro av huvudsakligen samma innehåll som föreskrifterna i dessa internationella överenskommelser.

3. Artikel 7:

Reservation av Det förenade konungariket Storbritannien och Norra Irlands regering

Reservation av rätten att i vad avser andra innehavare av på Det förenade konungarikets territorium belägna nukleära anläggningar än regeringsdepartementen och atomanergimyndigheten

l'Atomic Energy Authority, les paragraphes (a), (b) et (c) de l'Article 7

i) comme si les paragraphes (a) et (b) de l'Article 7 prévoyaient qu'un montant de 14 000 000 d'unités de compte doit être disponible pour l'indemnisation des dommages dont un exploitant est responsable aux termes de la Convention et qui seraient causés par des accidents nucléaires survenant au cours de la période pendant laquelle l'exploitant est tenu d'avoir et de maintenir une assurance ou autre garantie financière pour son installation conformément au droit du Royaume-Uni;

ii) comme si le paragraphe (c) de l'Article 7 disposait qu'en ce qui concerne les dommages visés au paragraphe (i) ci-dessus, un montant de 5 000 000 d'unités de compte doit être disponible pour l'indemnisation des dommages autres que ceux causés au moyen de transport; et

iii) comme si les paragraphes (a) et (b) de l'Article 7 prévoyaient que tout versement dépassant ledit montant de 14 000 000 d'unités de compte sera, sans préjudice de l'application de l'Article 15 (b), subordonné à l'adoption par le Parlement de dispositions permettant d'allouer des fonds supplémentaires.

4. Article 19:

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne, du Gouvernement de la République d'Autriche, et du Gouvernement du Royaume de Grèce

thority, that Article 7 (a), (b) and (c) shall be applied

(i) as if Article 7 (a) and (b) provided that, in respect of damage for which such an operator is liable under this Convention and which is caused by nuclear incidents occurring within the period for which the insurance or other financial security relating to his installation is required by the law of the United Kingdom to be maintained, an amount of 14,000,000 units of account shall be available for all compensation;

(ii) as if the proviso to Article 7 (c) provided that in respect of such damage as is mentioned in paragraph (i) above 5,000,000 units of account shall be available for compensation in respect of damage other than damage to the means of transport; and

(iii) as if Article 7 (a) and (b) provided that any payment in excess of the said amount of 14,000,000 units of account shall, without prejudice to the application of Article 15 (b), be conditional upon Parliamentary approval of the arrangements whereby further funds are to be provided.

4. Article 19:

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany, the Government of the Republic of Austria, and the Government of the Kingdom of Greece

tillämpa paragraferna (a), (b) och (c) i artikel 7,

(i) som om paragraferna (a) och (b) i artikel 7 föreskreve att ett belopp av 14 miljoner betalningsenheter skall stå till förfogande för ersättning av alla skador för vilka en sådan anläggningsinnehavare har att svara jämlikt konventionen och som orsakas av nukleära olyckor under den period för vilken enligt Det förenade konungarikets lag försäkring eller annan ekonomisk garanti skall hållas vid makt för anläggningen;

(ii) som om paragraf (c) i artikel 7 föreskreve, att såvitt gäller skada som avses under (i) ett belopp av 5 miljoner betalningsenheter skall stå till förfogande för att täcka annan skada än sådan som tillfogats transportmedel; och

(iii) som om artikel 7 (a) och (b) föreskreve, att varje betalning av ersättning utöver det angivna beloppet av 14 miljoner betalningsenheter skall, utan inskränkning i fråga om tillämpningen av artikel 15 (b), vara beroende av att parlamentet fattar beslut som tillåter att ytterligare medel ställas till förfogande.

4. Artikel 19:

Reservation av Förbundsrepubliken Tysklands, Republiken Österrikes och Konungariket Greklands regeringar

Réserve du droit de considérer la ratification de la présente Convention comme entraînant l'obligation conformément au droit international de prendre dans l'ordre interne des dispositions relatives à la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire conformes aux dispositions de la présente Convention.

ANNEXE II

Cette Convention ne peut être interprétée comme privant une Partie Contractante sur le territoire de laquelle des dommages auront été causés par un accident nucléaire survenu sur le territoire d'une autre Partie Contractante, des recours qui pourraient lui être ouverts en application du droit international.

En foi de quoi les Plénipotentiaires soussignés, dûment habilités, ont apposé leurs signatures au bas de la présente Convention.

Fait à Paris, le 29 juillet 1960, en français, en anglais, en allemand, en espagnol, en italien et en néerlandais, en un seul exemplaire qui restera déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation Européenne de Coopération Économique qui en communiquera une copie certifiée conforme à tous les Signataires.

Reservation of the right to consider ratification of this Convention as constituting an obligation under international law to enact national legislation on third party liability in the field of nuclear energy in accordance with the provisions of this Convention.

ANNEX II

This Convention shall not be interpreted as depriving a Contracting Party, on whose territory damage was caused by a nuclear incident occurring on the territory of another Contracting Party, of any recourse which might be available to it under international law.

In witness whereof, the undersigned Plenipotentiaries, duly empowered, have signed this Convention.

Done in Paris, this twenty-ninth day of July Nineteen Hundred and Sixty, in the English, French, German, Spanish, Italian and Dutch languages in a single copy which shall remain deposited with the Secretary-General of the Organisation for European Economic Co-operation by whom certified copies will be communicated to all Signatories.

Reservation av rätten att betrakta ratifikation av denna konvention såsom medförande förpliktelse enligt internationell rätt att i nationell lagstiftning införa bestämmelser om skadeståndsansvar på atomenergiens område i överensstämmelse med vad som föreskrives i konventionen.

ANNEX II

Denna konvention skall icke givas den innebörden att en konventionsstat, på vars område skada orsakas av en nukleär olycka som inträffat på annan konventionsstats område, genom konventionen berövas befogenheten att göra gällande anspråk som kunna grundas på internationell rätt.

Till bekräftelse härav hava undertecknade befullmäktigade undertecknat denna konvention.

Som skedde i Paris, den 29 juli 1960, på engelska, franska, holländska, italienska, spanska och tyska språken, i ett exemplar som skall förvaras hos Organisationens för europeiskt ekonomiskt samarbete generalsekreterare, vilken skall tillställa signatärmakterna bestyrkta avskrifter därav.

...konvention av rätten till ...
...konvention av denna konvention ...
...konvention till följd av ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...

ANNEX II

...konvention skall ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...

...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...

...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...
...konvention om ...

KUNGL BIBL.
13 JUL 1962
STOCKHOLM

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Atomansvarighet II. [14]

Utrikesdepartementet

Aspekter på utvecklingsbiståndet. [12]

Försvarsdepartementet

Totalförsvarets personalfrågor. [3]

Socialdepartementet

Skogstillgångarna i Jämtlands län. [1]

Kommunikationsdepartementet

Statsbidrag till enskild väghållning, m. m. [6]

Finansdepartementet

Finansplan för budgetåret 1962/63 samt Preliminär nationalbudget för år 1962. [8]

Städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. [9]

1959 års långtidsutredning. 1. Svensk ekonomi 1960—1965. [10] 2. Svensk ekonomi 1960—1965. Bilagor 1—5. [11]

Skärpta regler för rusdrycksinköp. [13]

Ecklesiastikdepartementet

Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet [5]

Jordbruksdepartementet

Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. [2]

Inrikesdepartementet

Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. [4]

Kommunal beredskap. [7]